

Omfattningen av den sålunda föreslagna familjevården syntes enligt av styrelsen infordrade preliminära uppgifter under första året knappast komma att överstiga 50 patienter. Anslaget till bidrag till epileptikeranstalter syntes av denna anledning böra höjas med (450×50) 22,500 kronor för helt år, därest Kungl. Maj:t under innevarande budgetår medgäve anordnandet av sådan familjevård. Därest dylikt statsbidrag bestämdes att utgå först från och med budgetåret 1940/41, erfordrades däremot blott halva detta belopp.

Beträffande medelsbehovet i övrigt för nästa budgetår har styrelsen erinrat, att av belastningssiffran för sistförflutna budgetår ett belopp av 98,118 kronor belöpt på Vilhelmsro epileptikeranstalt. Då denna anstalt från och med den 1 juli 1939 övertagits av staten, kunde anslaget till bidrag till epileptikeranstalter nedsättas med nyssnämnda belopp och sålunda beräknas till $(333,523 - 98,118)$ 235,405 kronor eller i runt tal 236,000 kronor. Styrelsen hänvisar vidare till en av styrelsen med tillstyrkan överlämnad, av svenska diakonsällskapet den 30 juni 1939 gjord framställning om fortsatt extra bidrag med 8,000 kronor under nästa budgetår för den vid Berga vårdhem anordnade kliniska undersökningsavdelningen för fallandesjuka män. I anslutning härtill och till sitt förslag angående statsbidrag till familjevård för fallandesjuka har styrelsen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till $(236,000 + 8,000 + 22,500)$ 266,500 kronor.

Departements-
chefen.

Vid bedömandet av medicinalstyrelsens förslag till grunder för statsbidrag till familjevård av fallandesjuka torde man hava att utgå från att ifrågavarande familjevård på grund av sjukdomens art i genomsnitt måste draga högre kostnader än motsvarande vård för sinnesslöa, till vilken senare vård staten lämnar bidrag med 90 kronor per medeltal vårdade under halvår. Å andra sidan förefaller det knappast sannolikt, att kostnaden för familjevården för fallandesjuka kommer att ställa sig lika dyr som anstaltsvården för desamma. Av mig under hand infordrade uppgifter bestyrka också detta. På grundval av dessa synes nämligen kostnaden för ifrågavarande familjevård kunna beräknas till i medeltal 900 kronor per patient och år, under det att motsvarande kostnad för anstaltsvården uppgår till inemot 1,400 kronor för år. Under sådana förhållanden vill jag förorda, att statens bidrag till familjevården för fallandesjuka sättes något lägre än vad medicinalstyrelsen föreslagit. Enligt min mening torde statsbidraget lämpligen kunna bestämmas till $\frac{1}{3}$ av anstaltens sammanlagda kostnad för i familjevård utackorderade, dock högst 150 kronor för envar av medeltalet vårdade under halvåret. En dylik avvägning av statsbidraget skulle väl överensstämma med gällande princip för kostnadernas fördelning beträffande anstaltsvården för fallandesjuka och i huvudsak motsvara anstaltens regelmässiga kostnader för familjevården med undantag av utgifter för inackordering, beklädnad och flitpengar. Dessa senare kostnader skulle alltså, i den mån de icke kunna täckas med patienten tillkommande folkpension, ersättning från sjukkassa och dylikt, komma att åvila patienten själv eller för denne försörjningspliktig, i sista hand vederbörande landsting eller stad utanför landsting.

Övriga av styrelsen föreslagna bidragsgrunder synas icke giva anledning till erinran.

De nya grunderna torde böra träda i kraft den 1 juli 1940. Antages antalet patienter i familjevård under det första året uppgå till 50, skulle statens kostnader för ändamålet enligt nu nämnda grunder utgöra (50×300) 15,000 kronor. Då emellertid statsbidraget, i likhet med bidraget till anstaltsvården, torde böra utbetalas halvårsvis i efterskott, kunna statens kostnader för första budgetåret antagas komma att begränsas till hälften av sistnämnda summa eller 7,500 kronor.

Medicinalstyrelsens anslagsberäkning i övrigt föranleder icke erinran från min sida. I enlighet härmed skulle alltså medelsbehovet för nästa budgetår kunna uppskattas till ($236,000 + 8,000 + 7,500$) 251,500 kronor eller i runt tal 250,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de grunder för statsbidrag till familjevård av fallandesjuka, som av mig förordats, att tillämpas från och med den 1 juli 1940;

dels medgiva, att till svenska diakonanstalten må — utan hinder av gällande bestämmelser om statsbidrag till epileptikeranstalter — för tiden från och med den 1 juli 1940 till och med den 30 juni 1941 utgå ett extra statsbidrag med högst 8,000 kronor för en vid Berga vårdhem för fallandesjuka män anordnad klinisk undersökningsavdelning, på villkor att vid densamma mottagas patienter även från andra epileptikeranstalter enligt anvisningar, som inspektören för sinnesslövrården må meddela;

dels ock till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 250,000

[113.] 34. **Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn, förslagsanslag.**

[Kungörelse den 4 juni 1937 (nr 303).]

Statsbidrag utgår till av barnavårdsförbund, förening eller stiftelse drivna anstalter av ifrågavarande slag med 2 kronor för dag och elev, dock att statsbidraget icke må överstiga hälften av den verkliga driftkostnaden under året. Statsbidrag utgår icke för elev, som vid intagningen överskridit 17 år, ej heller för intagen över 21 år. Bidrag beviljas och utbetalas av medicinalstyrelsen.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett belopp av 70,000 kronor, närmast avsett för Mellansjö skolhem i Stockholms län, Skärsbo barnhem i Älvsborgs län, Råbyholmshemmet i Malmöhus län samt sällskapet Myrornas barnhem i Göteborg, vilka hem sammanlagt beräknats kunna mottaga omkring 100 elever per år.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* — under förmålan att antalet vårdplatser vid ifrågavarande anstalter numera uppginge till 120 — beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till ($120 \times 2 \times 365$) 87,600 kronor, vilket belopp avrundats till 85,000 kronor.

Departements-
chefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 85,000

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter.

[114.] 35. **Vissa bidrag till lasarett m. m.** Från detta anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 15,800 kronor, bestridas, i enlighet med särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut, statsbidrag till vissa lasarett och andra anstalter med ett sammanlagt belopp av 15,773 kronor 56 öre årligen. Beträffande anslaget närmare fördelning tillåter jag mig hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 246.

Anslaget torde för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 15,800

[115.] 36. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. reservationsanslag.** Vid 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 84, rd. skriv. nr 215) godkändes vissa grunder för statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett ävensom till driften av dylika avdelningar jämte redan befintliga fristående barnsjukhus. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 20 juli 1939 utfärdat kungörelser i ämnet (nr 537 och 538), vilka trätt i kraft från och med den 1 januari 1940. Med hänsyn till de regler, som förutsatts skola gälla för utbetalning av hit hörande bidrag, hava anslag för ändamålet icke upptagits i gällande riksstat.

Från rätt till statsbidrag enligt nu berörda grunder äro tills vidare undantagna de pediatrika klinikerna i Stockholm, Uppsala och Lund. Beträffande dessa kliniker, som i egenskap av undervisningssjukhus för närvarande åtnjuta bidrag från åttonde huvudtiteln, syntes det nämligen riksdagen böra undersökas, huruvida och i vad mån en jämkning av bidragsgrunderna borde äga rum i syfte att undvika en dubblering av statens understöd. I anledning härav har genom medicinalstyrelsens försorg verkställts utredning i ämnet, över vilken statskontoret avgivit yttrande. Med hänsyn till den korta tid, som stått mig till buds, har jag hittills icke hunnit taga ställning till ifrågavarande spörsmål, som för övrigt är av rätt komplicerad natur. Jag anhåller därför att vid en senare tidpunkt få underställa detta spörsmål Kungl. Maj:ts prövning.

Härtill kommer emellertid, att den under hösten inträdda statsfinansiella situationen synes motivera en mera allsidig omprövning av grunderna för statens bidrag till barnavdelningarna och barnsjukhusen. Vid sådant för-

hållande torde det vara lämpligast att tills vidare upptaga båda hithörande anslag med allenast preliminärt beräknade belopp. Jag anser mig därvid böra föreslå, att för bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. beräknas ett reservationsanslag av 100,000 kronor samt att för bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. beräknas ett förslagsanslag av 350,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan å särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 100,000

[116.] 37. **Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m., förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan å särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 350,000

[117.] 38. **Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	370,000	279,650
1939/40	585,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	30,000	—

[Kungörelse den 27 juni 1914 (nr 292) angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., ändrad genom kungörelser nr 385/1921 och 207/1937.]

Enligt nämnda kungörelser, som närmast avse *lungtuberkulosanstalter*, utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 2,000 kronor per vårdplats. Bidrag får uppbäras, först sedan anstalten blivit färdig och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I vissa fall har emellertid medgivits avvikelser från de sålunda fastställda reglerna.

Jämligt de grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården, som godkändes av 1936 års riksdag (prop. nr 206, rd. skriv. nr 267), förutsattes staten skola alltjämt, i mån av behov, lämna byggnadsbidrag jämväl till kustsanatorierna och därmed jämställda anstalter för vård av s. k. *kirurgisk tuberkulos*. Några allmänna bestämmelser rörande statsbidrag till dessa anstalter hava dock icke fastställts, utan vederbörande huvudman har att liksom hittills för varje fall göra den framställning om bidrag, som omständigheterna påkalla.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande anslagsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Däri har styrelsen kommit till det resultatet, att intill den 1 juli 1941 skulle erfordras *dels* 1,190,257 kronor för av Kungl. Maj:t eller riksdagen redan medgivna men ännu ej utbetalda bidrag, *dels ock* 24,000 kronor till en sjukstuga, för vilken statsbidrag i princip beviljats men bidragets belopp ännu ej fastställt. Då 1,198,882 kronor funnes disponibla för hithörande ändamål, erfordrades alltså 15,375 kronor för likvidering av nu nämnda bidrag.

Härutöver har styrelsen räknat med att statsbidrag komme att bli va erfordrligt för utförande av vissa andra planerade företag. Sålunda har styrelsen erinrat, att å beredskapsstaten för innevarande budgetår upptagits, bland annat, ett belopp av 219,000 kronor till uppförande av nytt bostadshus för sjuksköterskor vid Apelvicens kustsanatorium ävensom 13,500 kronor till installerande av en magasinsångpanna vid samma sanatorium. I anslutning till en av sanatoriets huvudman gjord framställning har styrelsen nu hemställt, att motsvarande belopp jämte 26,500 kronor till inköp av inventarier till bostadshuset måtte uppföras å riksstaten för nästa budgetår. Det för Apelvicens sanatorium erforderliga medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till 259,000 kronor.

Vidare har styrelsen erinrat, att styrelsen den 25 mars 1939 avgivit alternativa förslag för tuberkulossjukvårdens utbyggande på Gotland, vilka förutsatte vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid lasarettet i Visby och tuberkulossjukstugan i Follingbo. För genomförande av det av styrelsen förordade alternativet, innebärande en utbyggnad av antalet vårdplatser för tuberkulos med 75, beräknade styrelsen ett statsbidrag av 602,500 kronor. Gotlands läns landsting hade emellertid vid urtima möte den 29 och 30 juni 1939 beslutat verkställa fullständig utredning för utbyggnad av lasarett- och tuberkulossjukvården på Gotland i huvudsaklig överensstämmelse med ett annat av förenämnda alternativ, varigenom 35 nya vårdplatser för tuberkulos komme att erhållas. För utförande av detta förslag syntes ett statsbidrag av högst 322,500 kronor kunna påräknas.

Härjämte har styrelsen anmält, att stiftelsen Solhems barnsjukhus i Borås till styrelsen ingivit framställning om statsbidrag med *dels* 65,000 kronor för uppförande och inredning av byggnad, innehållande matsal och samlingssal, *dels* 7,720 kronor för anläggning av kylrum samt inköp av kylskåp, *dels ock* 4,975 kronor för installation av Agaspis i sjukhusets kök eller sålunda med tillhoppa i avrundat tal 78,000 kronor. Slutligen har styrelsen i anledning av en av Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott ingiven ansökan om statsbidrag för omändring av ett hem för kroniskt sjuka till ett vårdhem för smittoförande lungtuberkulösa personer (B-anstalt) i Klågerup räknat med ett belopp av högst 13,000 kronor för ändamålet.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen, under förutsättning att samtliga dessa företag bleve utförda under nästa budgetår, uppskattat medelsbehovet för samma budgetår till $(15,375 + 259,000 + 602,500 + 78,000 + 13,000)$ 967,875 kronor.

I den statsfinansiella situation, som nu föreligger, måste man givetvis räkna med en sträng återhållsamhet beträffande beviljande av nya bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter. Endast därest synnerligen starka skäl tala därför, böra enligt min mening medel äskas för hitörande ändamål under nästa budgetår.

Från denna utgångspunkt är jag icke beredd att nu påkalla medel för uppförande och inredning av det planerade bostadshuset vid Apelvikens kustsanatorium. Däremot vill jag icke motsätta mig, att medel beräknas för installerande av ny magasinsångpanna vid sanatoriet. Denna erfordras nämligen för att uppehålla lämplig temperatur inom sanatoriets sjukavdelningar och bostadsrum. Dessutom har — såsom ersättning för en numera förbrukad varmvattenberedare — anskaffats en större sådan, som icke kan effektivt utnyttjas förrän den nya magasinsångpannan installerats. För ändamålet torde därför böra avses ett belopp av 13,500 kronor.

Den ifrågasatta utbyggnaden av tuberkulossjukvården på Gotland ingår som led i en plan att under samverkan mellan civila och militära intressen tillgodose länets aktuella sjukvårdsbehov. Enligt vad jag inhämtat har landstinget ännu icke tagit definitiv ställning till denna byggnadsfråga, utan finner sig denna alltjämt under utredning. Vid sådant förhållande läser anledning knappast föreligga att i detta sammanhang äska medel för här avsedda utbyggnad. Skulle landstinget komma att fatta beslut i ämnet inom sådan tidpunkt, att statsmedel erfordras före nästa budgetårs utgång, torde frågan om medelsanvisning för ändamålet få upptagas till förnyad prövning.

I övrigt synes mig icke erforderligt att nu äska medel i annan mån än att ett belopp av 15,375 kronor bör beräknas för att möjliggöra utbetalande av bidrag till den av medicinalstyrelsen avsedda sjukstugan, för vilken bidrag i princip redan beviljats.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså anslagsbehovet för nästa budgetår kunna begränsas till (13,500 + 15,375) 28,875 kronor eller i runt tal 30,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till föreningen kustsanatoriet Apelviken må utgå statsbidrag för installation av en magasinsångpanna med högst 13,500 kronor;

dels ock till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 30,000

[118.] 39. **Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	4,600,000	4,397,414
1939/40	4,850,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	5,000,000	—

[Kungörelse den 22 juni 1939 (nr 480).]

Statsbidrag utgår till sanatorium och tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes (A-anstalt), med kronor 1: 75 samt till tuberkulos-sjukstuga eller tuberkulosavdelning vid annat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt) med kronor 1: 50, allt för dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än respektive kronor 1: 50 och 1: 25; dock att där anstalt är avsedd för personer, tillhörande visst landstingsområde eller del därav eller stad, som ej deltagar i landsting, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgift för person från annan ort uttages med högre belopp. Därest inom landstingsområde eller stad, som ej deltagar i landsting, medeltalet för tuberkulosdödligheten under den senaste femårsperioden med mer än 25 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, utgår förhöjt statsbidrag enligt särskild beräkningsgrund. Vidare må, jämlikt riksdagens särskilda medgivande, för en tid av högst tre år från och med den 1 juli 1939, till Jämtlands läns centralsanatorium Solliden med viss inskränkning utgå extra bidrag av 25 öre för dag och patient. Bidragen utbetalas som regel halvårsvis i efterskott.

Under de senaste åren har riksdagen därjämte medgivit landstingen i Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Västmanlands och Västernorrlands län rätt att från förevarande anslag åtnjuta statsbidrag med kronor 1: 75 per underhållsdag för sammanlagt 180 av dem förhyrda vårdplatser å de s. k. folksanatorierna på villkor bland annat, att de för där vårdade patienter icke uttaga högre avgift än 1 krona per dag. Jämväl dessa bidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har till en början åberopat en inom styrelsen upprättad tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, som kan förväntas vara statsbidragsberättigat under år 1940, ävensom de belopp, vartill driftbidragen enligt gällande bestämmelser kunna beräknas utgå. Utom för Jämtlands län har därvid räknats med förhöjt bidrag till fem län, nämligen Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, där medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1934—1938 med mer än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period, utgörande 0.92 på 1,000 invånare. Högsta bidraget har beräknats tillkomma Norrbottens läns landsting.

Det i tablåen angivna sammanlagda driftkostnadsbeloppet uppgår till 5,284,722 kronor. Till detta belopp bör enligt styrelsen läggas 115,290 kronor som bidrag till landstingen i Jönköpings, Gotlands, Västmanlands och Västernorrlands län samt Kalmar läns norra och södra landstingsområden för de av dem disponerade vårdplatserna å jubileumsfondens sanatorier. Vidare har styrelsen, på grund av särskild framställning i ämnet, räknat med motsvarande bidrag för 25 av Örebro läns landsting förhyrda vårdplatser vid jubileumsfondens sanatorium vid Hålahult, utgörande tillhoppa 16,012 kronor. Det för budgetåret 1940/41 erforderliga medelsbehovet skulle i enlighet med dessa kostnadsberäkningar uppgå till sammanlagt (5,284,722 + 115,290 + 16,012) 5,416,024 kronor.

Detta belopp utgör emellertid, betonar styrelsen, en maximisumma, i vilken med hänsyn till vissa av erfarenheten bekräftade omständigheter — framför allt att det högsta för varje anstalt tillåtna platsantalet med sannolikhet ej blir under alla dagar av budgetåret belagt — någon minskning kan ske. Då skillnaden mellan det beräknade maximibeloppet och det utbetalade beloppet för det senast gångna budgetåret uppgått till cirka 8.9 procent, syntes styrelsen en reduktion med 8 procent kunna ske å det för nästa budgetår beräknade maximibeloppet, innebärande en minskning till 4,982,742 kronor, vilket belopp dock borde avrundas till 5,000,000 kronor.

Styrelsen har emellertid tillika erinrat, att *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* i skrivelse den 15 november 1938 framlagt förslag om ändrade grunder för statsbidrag till de under fondens förvaltning stående folksanatorierna. Detta förslag innebar i huvudsak, att statsbidrag skulle utgå efter samma grunder, som gällde för de av landstingen drivna sanatorierna, varjämte för vårdplatser, som icke vore belagda med landstingspatienter, skulle från särskilt anslag utgå fyllnadsbidrag i syfte att möjliggöra en sänkning av patientavgiften å dessa platser till samma belopp som för övriga platser. Förslagets genomförande beräknades enligt de före den 1 juli 1939 gällande grunderna medföra en höjning av detta anslag med 150,000 kronor för år, vartill skulle komma ett fyllnadsanslag av 70,000 kronor. Då emellertid härav omkring 50,000 kronor belöpte å statstjänare, för vilka staten redan erlade hela vårdkostnaden, ehuru den bestredes från vederbörande verks avlöningsanslag, komme nettoökningen att begränsa sig till $(150,000 + 70,000 - 50,000)$ 170,000 kronor.

Medicinalstyrelsen, som redan i utlåtande den 13 december 1938 tillstyrkt ifrågavarande förslag, finner det i hög grad önskvärt, att överstyrelsens förslag snarast möjligt förverkligas. Enär emellertid, i vad det gällde landstingspatienterna, de av förslaget berörda landstingen först borde taga ställning till förslaget, syntes detsamma icke böra tillämpas förrän från och med den 1 januari 1941. Då överstyrelsen i sina kostnadsberäkningar i enlighet med tidigare gällande bestämmelser utgått från en patientavgift av 2 kronor för dag å allmän sal eller därmed likställt rum, måste vidare en omräkning äga rum i anslutning till den nu gällande maximivavgiften av kronor 1:50 för dag. I fråga om landstingspatienterna borde därvid landstingen själva gälda den merutgift för det allmänna, som reduktionen av patientavgifterna innebure. Beträffande statstjänare och övriga patienter syntes åter motsvarande kostnader böra drabba statsverket och gäldas från det förut omförmälda fyllnadsanslaget. Från dessa utgångspunkter hade styrelsen beräknat den av förslaget föranledda merbelastningen å förevarande anslag under nästa budgetår till högst $(450 \times 1,75 \times 90)$ 70,875 kronor, avseende det första kvartalet 1941. Tillsammans med det tidigare angivna maximibeloppet för statens bidrag till driften av anstalterna för lungtuberkulos skulle det totala medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till $(5,416,024 + 70,875)$ 5,486,899 kronor. Detta belopp borde emellertid av enahanda skäl, som förut angivits, kunna

reduceras med 8 procent, innebärande en minskning till 5,047,947 kronor eller i avrundat tal 5,050,000 kronor.

Under åberopande av det anförda har medicinalstyrelsen uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår alternativt till 5,000,000 eller 5,050,000 kronor, allteftersom gällande ordning för bidrag till jubileumssanatorierna komme att bibehållas helt oförändrad eller överstyrelsens förslag komme att tillämpas från den 1 januari 1941.

Vid sidan härav får jag anmäla, att landstingens förvaltningsutskott i Gotlands, Västmanlands, Jönköpings och Örebro län vart för sig gjort framställning om statsbidrag till av dem förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier.

Förvaltningsutskotten i Gotlands och Västmanlands län hava därvid hemställt, att de jämväl för nästa budgetår måtte komma i åtnjutande av bidrag med högsta möjliga belopp.

Förvaltningsutskottet i Jönköpings län har i skrivelse den 24 februari 1939 anført bland annat:

Enligt ett den 20 och 29 november 1937 dagtecknat avtal mellan Jönköpings läns landsting och överstyrelsen för Konung Oscar II:s Jubileumsfond hade landstinget tillförsäkrats rätt att för vård av lungsjuka över 15 år förfoga över minst fyrtio och högst sextio platser å de under överstyrelsens förvaltning ställda folksanatorierna i Spenshult och Hässleby. Nämnda avtal trädde i tillämpning från och med den 1 december 1937.

Vid de förhandlingar, som före avtalets slutande förts mellan överstyrelsen och landstinget, hade från överstyrelsens sida ställts i utsikt, att landstinget kunde påräkna bidrag från statsverket till de å folksanatorierna vårdade sjuka med samma belopp, som utginge för vård å länets eget sanatorium, från och med den dag, då avtalet trädde i kraft.

I skrivelse den 26 november 1937 hade landstinget hos Kungl. Maj:t anhållit, att statsbidrag måtte tilldelas landstinget för högst 60 vårdplatser å ifrågavarande sanatorier med 1 kronor 75 öre per vårdplats och i övrigt enligt de grunder, som gällde för landstingets eget sanatorium i Eksjö. Medicinalstyrelsen hade i utlåtande över framställningen tillstyrkt, att statsbidrag måtte beviljas från och med den 1 december 1937, under villkor att å de disponerade platserna icke uttoges högre patientavgift än en krona per dag.

Emellertid hade senare meddelats landstinget, att statsbidrag komme att utgå från och med den 1 juli 1938 samt att landstinget icke kunde påräkna bidrag för tiden från den 1 december 1937 till den 1 juli 1938. Såsom motiv härtill hade uppgivits, att medel ej funnes anslagna för ändamålet. Då landstinget vid avtalets ingående förlitat sig på att statsbidrag skulle komma att utgå för hela den tid, varunder ifrågavarande platser anlätades, hade tiden för avtalets ikraftträdande bestämts till den 1 december 1937, vilket säkerligen eljest ej skett. Landstinget hade till följd härav kommit att lida en förlust av 18,632 kronor.

Under åberopande härav har förvaltningsutskottet hemställt, att bidrag för vård av länets sjuka å ifrågavarande sanatorier måtte utgå även för tiden den 1 december 1937—den 1 juli 1938 med 18,632 kronor.

Förvaltningsutskottet i Örebro län slutligen har i skrivelse till medicinalstyrelsen den 23 december 1938 anmält, att länets landsting den 7 och 30

december 1937 träffat avtal med överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond, enligt vilket landstinget på vissa villkor tillförsäkrats rätt att från och med år 1938 för vård av lungsjuka i vuxen ålder å Hålahults sanatorium disponera intill 25 vårdplatser i allmänt rum samt att dessa platser i viss utsträckning även tagits i anspråk under år 1938. Under hänvisning härtill har utskottet anhållit att få komma i åtnjutande av statsbidrag till dessa platser för såväl 1938 som 1939.

Medicinalstyrelsen har med skrivelse den 21 februari 1939 överlämnat denna framställning och därvid tillstyrkt, att statsbidrag till ifrågavarande platser måtte från och med år 1938 utgå med kronor 1:75 för dag och patient, för vilken icke uttagits eller uttages högre dagavgift än 1 krona. Styrelsen beräknar kostnaden härför till högst 15,968 kronor under vartdera av åren 1938 och 1939.

Ehuru syftet med det föreliggande förslaget om inordnande av folksanatorierna under de allmänna grunderna för statsbidrag till lungtuberkulosanstalter synes mig principiellt riktigt, är jag med hänsyn till förslagets ekonomiska konsekvenser för statsverket i nuvarande läge icke beredd att tillstyrka bifall till detsamma. Med de ändrade grunder för sistnämnda bidrag, som godtogos av 1939 års riksdag, skulle nämligen kostnaderna för förslagets genomförande belöpa sig till inemot 200,000 kronor om året, ehuru de för det första budgetåret genom ett uppskjutande av tidpunkten för den nya ordningens ikraftträdande kunna avsevärt begränsas. Jag räknar därför med oförändrade grunder till folksanatorierna under nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Vid nu nämnda förhållande har jag icke något att erinra mot att de landsting, som hittills åtnjutit statsbidrag till av dem disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier, fortsättningsvis erhålla samma förmån på oförändrade villkor. Den av förvaltningsutskottet i Jönköpings län gjorda framställningen om retroaktivt bidrag för tiden den 1 december 1937—den 1 juli 1938 kan jag däremot icke tillstyrka, då ett bifall därtill skulle innebära ett avsteg från tidigare, för andra landsting tillämpade grunder. I enlighet med samma grunder anser jag mig ock förhindrad att förorda bifall till den av förvaltningsutskottet i Örebro län ingivna framställningen, i vad denna avser tiden före den 1 juli 1939. För tiden därefter synes åter bidrag böra utgå enligt enahanda grunder som gälla för övriga landsting.

Med denna ståndpunkt torde, då medicinalstyrelsen i sin förstnämnda skrivelse redan räknat med bidrag till de av Örebro läns landsting förhyrda platserna för kalenderåret 1940, anledning icke föreligga att påkalla höjning av det av styrelsen för nästa budgetår uppskattade anslagsbeloppet av 5,000,000 kronor, vilket i övrigt synes vara tillfyllest för täckande av kostnaderna för hithörande statsbidrag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till Örebro läns landsting må för tiden den 1 juli 1939—den 30 juni 1941 utgå statsbidrag för högst 25 av

landstinget å Hålahults sanatorium disponerade vårdplatser med 1 krona 75 öre för dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 1 krona;

dels medgiva, att till landstingen i Jönköpings, Gotlands, Västmanlands och Västernorrlands län samt Kalmar läns norra och södra landstingsområden må för tiden den 1 juli 1940—den 30 juni 1941 utgå statsbidrag för respektive högst 60, 40, 15, 50 och 15 av dem disponerade vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier med 1 krona 75 öre per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 1 krona;

dels föreskriva, att för åtnjutande av nu nämnda bidrag skola eljest i tillämpliga delar gälla de allmänna bestämmelserna beträffande statsbidrag till driftkostnaderna vid anstalter för lungtuberkulos ävensom de särskilda föreskrifter, som må av Kungl. Maj:t meddelas;

dels ock till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5,000,000

[119.] 40. **Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,150,000	1,171,945
1939/40	1,250,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,300,000	—

[Kungörelse den 23 april 1937 (nr 209), ändrad genom kungörelse nr 404/1938.]

Statsbidrag utgår till av förening eller stiftelse drivna anstalter med 3 kronor 25 öre för A-platser och 2 kronor för B-platser samt till landstings- och storstadsanstalter med 1 krona 50 öre för A-platser och 1 krona för B-platser. Bidrag utgår endast för vårdplats, som är öppen under hela året och för vilken icke uttages högre avgift än 1 krona per dag och patient. Driftbidraget till enskild anstalt må i intet fall utgå med högre belopp per år än skillnaden mellan anstaltens verkliga driftkostnader och summan av patientavgifterna och andra från anstaltens drift härflytande inkomster.

Vid sidan härav må till A-anstalt utgå statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för erforderliga stödjebandage av mera permanent karaktär åt patient, som behandlas vid anstalten, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande huvudman, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hithörande enskilda anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet till ifrågavarande slag av anstalter under nästa budgetår.

Styrelsen åberopar däri en inom styrelsen uppgjord sammanställning, upp- tagande de anstalter, till vilka driftbidrag kunna förväntas utgå av nästa budgetårs anslag, ävensom de belopp, vartill driftbidragen för varje anstalt beräknas högst uppgå. Tabllån, som upptager samma anstalter och samma antal platser som för löpande budgetår, utvisar ett sammanlagt maximibelopp av i runt tal 1,110,000 kronor. Med hänsyn till att av motsvarande maximibe- lopp för sistförflutna budgetår, 1,125,021 kronor, icke mindre än 1,115,778 kronor tagits i anspråk för hithörande utgifter, synes styrelsen någon reduk- tion av detta belopp icke böra vidtagas.

Medelsbehovet till bidrag till stödjebandage har styrelsen i anslutning till utgifterna för detta ändamål under budgetåret 1938/39, utgörande 21,984 kronor, beräknat till 25,000 kronor.

Till täckande av emotsedda driftunderskott vid hithörande enskilda an- stalter under år 1940 har styrelsen räknat med ett belopp av omkring 200,000 kronor. Styrelsen har i samband därmed upplyst, att underskottet för år 1938 uppgått till 112,504 kronor och för år 1939 av direktionerna för samt- liga fyra hithörande enskilda sanatorier på grund av beslutade arbetstids- och löneregleringar för personalen beräknats till i runt tal 230,000 kronor.

I enlighet med de sålunda gjorda beräkningarna skulle för budgetåret 1940/41 erfordras ett anslag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos av tillhopa (1,110,000 + 25,000 + 200,000) 1,335,000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkningar giva mig icke anledning till annat utta- lande än att jag förordar, att anslagshöjningen i avbidan å närmare erfarenhet angående de merkostnader, som förenämnda arbetstids- och löneregleringar komma att medföra, begränsas till 50,000 kronor och att anslaget alltså för nästa budgetår uppföres med (1,250,000 + 50,000) 1,300,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 1,300,000

[120.] 41. **Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.,
förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	60,000	65,539
1938/39	60,000	60,136
1939/40	65,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	65,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 258).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra, helst som möjligheten att erhålla statsbidrag från och med innevarande budgetår utvidgats till att omfatta jämväl hemtransport av patienter, som avlidit å hithörande anstalter. Med hänsyn till sistnämnda omständighet synes anslaget hädanefter böra rubriceras »Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.».

Under åberopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 65,000

[121.] 42. **Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna, reservationsanslag.** Vid 1938 års riksdag äskades anslag för vissa byggnadsarbeten vid folksanatorierna. De sammanlagda kostnaderna för dessa arbeten uppskattades för de olika sanatorierna sålunda:

Hålahults sanatorium	kronor	28,700
Österåsens »	»	88,650
Hessleby »	»	305,000
Spenshults »	»	258,500
Summa kronor		680,850

Riksdagen, som fann de föreslagna arbetena i det stora hela välbetänkta, har för såväl budgetåret 1938/39 som budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 16 oktober 1939 har *överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond* upplyst, att de i byggnadsprogrammet upptagna arbetena vid Österåsens och Hessleby sanatorier numera i huvudsak slutförts. För återstående arbeten vid nämnda två sanatorier och för de planerade byggnadsarbetena vid Hålahults sanatorium skulle enligt de år 1937 gjorda kostnadsberäkningarna erfordras ytterligare 22,350 kronor under nästa budgetår. För utförande av de planerade byggnadsarbetena vid Spenshults sanatorium syntes åter, med hänsyn till ett inom nationalföreningen mot tuberkulos utarbetat förslag om sanatoriets omändring till yrkesskolesanatorium, medel icke böra beräknas för nästkommande budgetår. Därest nämnda förslag, som framdeles skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning, komme att förverkligas, skulle nämligen omfattande om- och tillbyggnadsarbeten bli erforderliga. Då i så fall de planerade förbättringsarbetena lämpligen borde utföras i samband därmed, syntes desamma böra uppskjutas till dess frågan om sanatoriets framtida användning bleve prövad.

Medelsbehovet skulle vid sådant förhållande begränsas till 22,350 kronor

för nästa budgetår. Överstyrelsen har emellertid framhållit, att detta belopp, som grundade sig på de år 1937 verkställda kostnadsberäkningarna, med hänsyn till prisstegringar å byggnadsmarknaden sannolikt komme att överskridas. Då det icke vore möjligt att nu tillförlitligt bedöma dessa stegringar, har överstyrelsen ansett lämpligast, att framställning om eventuellt tilläggsanslag finge tills vidare anstå.

I likhet med överstyrelsen anser jag, att de återstående arbetena vid Österåsens, Hessleby och Hålahults sanatorier, vilka äro av relativt ringa omfattning, böra utan avbrott fullföljas, medan de planerade byggnadsarbetena vid Spenshults sanatorium böra tills vidare anstå. Någon invändning torde i nuvarande läge ej heller vara att göra mot överstyrelsens framställning, i vad den avser medelsanvisningen för de arbeten, som avses skola omgående slutföras. Anslagsbeloppet torde dock böra avrundas uppåt till 22,400 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 22,400

Departements-
chefen.

[122.] 43. **Bidrag till driften av folksanatorierna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	100,000	100,000
1939/40	185,000	—
1940/41 (förslag)	157,000	—

Till upprätthållande av verksamheten vid folksanatorierna hava anslag beviljats av riksdagen alltsedan år 1905. Anslagen hava utgått med varierande belopp, dock högst 200,000 kronor.

För användningen av anslaget gälla föreskrifter i Kungl. Maj:ts brev den 8 juli 1904 med däri genom brev den 9 juli 1920 gjord ändring. Enligt dessa föreskrifter skall statsanslaget redovisas på samma sätt som avkastningen av jubileumsfondens räntebärande tillgångar och fondens övriga inkomster, dock så att, när överskott å fondens årsinkomster uppkommer, efter det nödiga avskrivningar blivit verkställda, dessa överskott skola redovisas på särskilt konto såsom reserverade medel. Sålunda reserverade medel få icke av överstyrelsen för fonden användas, med mindre Kungl. Maj:t efter anmälan av överstyrelsen prövat och godkänt de ändamål, för vilka medlen äro avsedda att tagas i anspråk.

I skrivelse den 25 september 1939 har *överstyrelsen för jubileumsfonden* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid erinrat, att för täckande av folksanatoriernas driftkostnader, i den mån desamma beräknats överstiga sanatoriernas inkomster av patientavgifter m. m. samt disponibel avkastning av jubileumsfonden, under de senare åren anvisats ett anslag, vars belopp bestämts till 100,000 kronor jämte

det driftunderskott, som visats föreligga vid utgången av närmast föregående budgetår. Av det belopp, vartill anslaget upptagits för innevarande budgetår eller 185,000 kronor, vore således omkring 85,000 kronor avsedda att tagas i anspråk för täckande av det driftunderskott, som förefunnits vid utgången av budgetåret 1937/38, medan återstoden cirka 100,000 kronor skulle disponeras för driften under budgetåret 1939/40. För budgetåret 1938/39 utvisade fondens bokslut ett driftunderskott av 57,120 kronor. Därest bidrag till sanatoriernas drift för budgetåret 1940/41 skulle utgå enligt hittills tillämpade regler, syntes detsamma alltså böra bestämmas till i runt tal (100,000 + 57,000) 157,000 kronor.

Om däremot ifrågavarande statsbidrag från och med ingången av år 1941 skulle — såsom överstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 november 1938 ifrågasatt — utgå dels enligt de allmänna grunder, som gällde för anstalter för lungtuberkulos, och dels med ett för driftens säkerställande erforderligt fyllnadsbidrag, beräknade överstyrelsen, att ett belopp av 177,000 kronor komme att bli erforderligt under nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Av vad jag anfört under punkten rörande bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos framgår, att jag i nuvarande läge ansett mig böra räkna med oförändrade grunder för driftbidrag till folksanatorierna. Då de av överstyrelsen från denna utgångspunkt gjorda beräkningarna ej föranleda någon erinran från min sida, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 157,000

[123.] 44. **Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1935/36	60,000	44,963
1936/37	55,000	47,743
1937/38	45,000	43,183
1938/39	45,000	42,412
1939/40	45,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	45,000	—

[Kungörelse den 9 juli 1920 (nr 558).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till belastningen å anslaget under de fyra senast förflutna budgetåren hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Departements-
chefen.

I enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45,000

[124.] **Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	200,000	28,845
1937/38	300,000	—
1938/39	150,000	144,177
1939/40	300,000	—
1940/41 (förslag)	—	—

[Kungörelse den 7 september 1920 (nr 667), ändrad genom kungörelse nr 257/1927.]

I skrivelser den 31 augusti och 6 november 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har däri med ledning av uppgifter, inhämtade från landstingens epideminämnder ävensom från hälsovårdsnämnderna i de städer, som utgöra egna epidemidistrikt, uppskattat anslagsbehovet för nästa budgetår till omkring 285,000 kronor. Sedermera har under hand anmälts, att ansökningar om bidrag med ytterligare 200,000 kronor vore att förvänta. Medelsbehovet under nästa budgetår skulle alltså uppgå till sammanlagt 485,000 kronor.

Den i epidemilagen stadgade skyldigheten för epidemidistrikt att bereda tillgång till erforderligt antal vårdplatser för epidemiskt sjuka torde numera i allt väsentligt vara fullgjord, om än i vissa epidemidistrikt ett flertal ny-, till- och ombyggnader framstå såsom önskvärda. Ett kortare uppehåll med beviljande av medel till nu avsedda ändamål synes på den grund kunna utan alltför stora olägenheter äga rum. Jag anser mig därför i nuvarande statsfinansiella situation icke böra påkalla, att anslag för bidrag till uppförande eller inrättande av epidemisjukhus uppföres å nästa års riksstat. Däremot synes det böra övervägas att för ifrågavarande ändamål upptaga ett anslag av förslagsvis 500,000 kronor å beredskapsstat för budgetåret 1940/41. Den slutliga prövningen av detta spörsmål torde emellertid böra anstå, till dess förslag till beredskapsstat för nästa budgetår underställes Kungl. Maj:t.

Departements-
chefen.

[125.] 45. **Bidrag till driften av epidemisjukhus, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1934/35	700,000	1,382,790
1935/36	900,000	989,616
1936/37	900,000	1,077,276
1937/38	950,000	1,122,706
1938/39	1,300,000	2,175,592
1939/40	1,300,000	—
1940/41 (förslag)	1,600,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 261).]

Statsbidrag utgår för driften av dels sådana epidemisjukhus, som förvaltas enligt bestämmelserna i epidemilagen och blivit av medicinalstyrelsen för ändamålet godkända, dels ock sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, som för ändamålet godkänts av förste provinsialläkaren eller i städer, där tillsynen över epidemivården författningsenligt tillkommer med förste provinsialläkare jämställd stadsläkare, av medicinalstyrelsen.

Statsbidrag utgår med två kronor för dag och varje kostnadsfritt vårdad sjuk. Statsbidrag utgår i regel icke för flera sjukplatser för dag än i första stycket omnämnd myndighet fastställt såsom motsvarande en normal beläggning av sjukhuset eller lokalen. Därest vid epidemi av större omfattning hinder mött för anordnande eller drift av tillfälliga lokaler för epidemisjukvård i erforderlig utsträckning, må dock statsbidrag med viss begränsning utgå för flera platser än dem, som motsvara normal beläggning.

Statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41.

Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Under senare halvåret 1938 hade 111 epidemisjukhus varit i verksamhet, antalet statsbidragsberättigade vård dagar utgjort 471,026 och därför utbetalat statsbidrag 942,052 kronor. Under förra halvåret 1939 hade enligt dittills inkomna uppgifter 118 epidemisjukhus varit i verksamhet samt antalet statsbidragsberättigade vård dagar uppgått till 938,519, därav 204,134 hänförde sig till ökad beläggning å epidemisjukhus och vård å tillfälliga lokaler för epidemisjukvård. För vården i sin helhet utgående statsbidrag, varom styrelsen ännu icke fattat något beslut, kunde förväntas komma att uppgå till mer än 1,877,038 kronor, därav för ökad beläggning å epidemisjukhus samt vård å tillfälliga lokaler 408,268 kronor.

Storleken av det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget vore i huvudsak beroende på frekvensen under kalenderåret 1940 av de smittsamma sjukdomar, varå epidemilagen ägde tillämpning, och läte sig därför på förhand beräkna allenast med en viss grad av sannolikhet. Frekvensen av dessa sjukdomar utgjorde enligt förste provinsialläkarnas rapporter 18,008 fall för år 1937, 44,665 fall för år 1938 samt 29,139 fall för första halvåret 1939. Därest epidemisjukhusens och de tillfälliga lokalernas beläggning under kalenderåret 1940 komme att bli i huvudsak densamma som under senare halvåret 1938 och förra halvåret 1939, skulle belastningen på förevarande anslag under nästa budgetår vid oförändrade grunder uppgå till i runt tal 2,800,000 kronor.

Styrelsen har emellertid begränsat sig till att föreslå ett anslag av 2,200,000 kronor för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Under de närmast föregående budgetåren har storleken av ifrågavarande anslag bestämts med huvudsaklig ledning av den genomsnittliga belastningen under de fem senast förflutna budgetåren. En tillämpning av samma princip för nästa budgetår skulle medföra en höjning av anslaget till omkring 1,350,000 kronor. Härvid har emellertid hänsyn icke tagits till den utvidgning av statsbidragsgrunderna, som beslöts vid senaste lagtima riksdag och som innebär, att statsbidrag från och med 1939 må utgå jämväl för tillfälliga epidemilokaler

ävensom för viss beläggning utöver den normala å fasta epidemisjukhus. Rörande de av denna utvidgning föranledda merkostnaderna föreligga icke några närmare beräkningar. Av beläggningssiffrorna för första halvåret 1939 vill det dock synas som om en ökning av förenämnda genomsnittsbelopp med en femtedel skulle vara tillfyllest. Anslaget för nästa budgetår skulle då komma att uppföras med (1,350,000 + 270,000) 1,620,000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 1,600,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemisjukhus* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,600,000

[126.] **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	370,000	280,834
1938/39	85,000	42,750
1939/40	100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	—	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 245), ändrad genom kungörelser nr 83/1929 och 102/1931.]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid anmält, att — sedan av Kungl. Maj:t redan beviljade bidrag å sammanlagt 237,310 kronor frånräknats — ett belopp av 28,632 kronor funnes disponibelt för ineliggande och kommande ansökningar. Såvitt styrelsen då kunde bedöma, erfordrades för tillgodoseende av dylika ansökningar sammanlagt 75,000 kronor eller, efter avdrag av nyssnämnda disponibla belopp, 46,368 kronor. Härutöver syntes det styrelsen önskvärt, att i likhet med vad som skett för innevarande budgetår ett visst belopp, förslagsvis 50,000 kronor, reserverades för kommande ansökningar. Styrelsen hemställer därför, att till bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka äskas sammanlagt ett till 100,000 kronor avrundat anslag för nästa budgetår.

I besparingspropositionen nr 79 (bilaga 3) till 1939 års urtima riksdag har förordats, att det å ifrågavarande anslag disponibla beloppet av omkring 28,600 kronor icke skulle tagas i anspråk för hithörande ändamål. Häremot har riksdagen icke gjort någon erinran. Då hinder icke läser möta att ytterligare något uppskjuta bidragsverksamheten på detta område, föreslår jag, att medel till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka icke äskas för nästa budgetår. Jag vill emellertid samtidigt förutskicka, att jag liksom i andra liknande fall har för avsikt att föreslå, att visst belopp för ändamålet upptages å beredskapsstat för budgetåret 1940/41.

Departements-
chefen.

[127.] 46. **Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,100,000	1,129,218
1939/40	1,100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,150,000	—

[Kungörelse den 27 juni 1927 (nr 246), ändrad genom kungörelser nr 103/1931 och 406/1938.]

Med vissa inskränkningar utgår statsbidrag med 90 öre för dag och patient samt utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid räknat med statsbidrag för samtliga de vårdplatser, som enligt ditintills fattade beslut kunde för år 1940 komma i åtnjutande av statsbidrag, eller 3,950. Vidare har styrelsen förutsatt, att driftbidrag kunde komma att under hela kalenderåret 1940 utgå för 125 nya platser, till vilkas inrättande statsbidrag beviljats men ännu icke utbetalats. Styrelsen har tillika ansett, att statsbidrag borde, åtminstone delvis, beräknas för 34 vårdplatser, till vilkas inrättande ansökning om statsbidrag föreläge men ännu ej slutligen prövats.

Med ledning av det sålunda erhållna sammanlagda platsantalet har styrelsen beräknat driftbidraget till 1,347,905 kronor. Denna siffra vore emellertid att anse som en maximisiffra, enär samtliga platser icke kunde förväntas bli belagda under hela kalenderåret 1940. För budgetåret 1938/39 hade motsvarande maximisiffra beräknats till 1,278,651 kronor, medan belastningen stannat vid 1,129,218 kronor. Antoges belastningen för budgetåret 1940/41 komma att stå i motsvarande förhållande till maximisiffran för samma år, skulle anslagsbehovet inskränka sig till omkring 1,190,000 kronor. Under återopande härav har styrelsen hemställt om ett anslag å sistnämnda belopp.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkningar har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till den osäkerhet, som vidlåder ifrågavarande beräkning, synes anslaget emellertid kunna begränsas till förslagsvis 1,150,000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,150,000

[128.] 47. **Bidrag till driften av Welanderhem, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	70,000	59,131
1939/40	70,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	70,000	—

Enligt gällande grunder utgår statsbidrag till hemmet i Stockholm med högst 8,000 kronor för år samt till hemmen i Göteborg och Malmö med

högst 3 kronor 50 öre för dag och barn, på villkor att vården vid hemmen lämnas avgiftsfritt för de där intagna barnen. För sistnämnda båda hem gäller dessutom, att statsbidraget ej må överstiga den verkliga driftkostnaden under året. Statsbidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har därvid meddelat, att stiftelsen Welanderhemmet i Malmö fäst styrelsens uppmärksamhet på att statsbidraget och stiftelsens egna inkomster tillsammans ej förmått täcka utgifterna för hemmets drift under år 1938 samt att stiftelsen på den grund hemställt, att styrelsen ville vidtaga åtgärder för att stiftelsen under kommande år måtte erhålla förhöjt statsbidrag. Enligt hemmets årsberättelse för år 1938 hade förlusten uppgått till 3,781 kronor. Då underhållsdagarna under år 1938 utgjort 5,972, skulle alltså för utjämning av förlusten under berörda år ha erfordrats ett statsbidrag, utöver nu medgivna 3 kronor 50 öre per vård dag, av omkring 62 öre. Det syntes medicinalstyrelsen skäligt, att åt Welanderhemmen i Göteborg och Malmö bereddes möjlighet att erhålla ersättning för eventuell driftsförlust efter därom särskilt gjord framställning, i likhet med vad fallet är beträffande kustsanatorierna och vanförestalterna. Med hänsyn till belastningen å anslaget för sistförflutna budgetår har styrelsen likväl ansett, att anslaget för budgetåret 1940/41 skulle kunna begränsas till 65,000 kronor.

I detta sammanhang torde jag även få anmäla en av medicinalstyrelsen den 16 november 1938 gjord framställning om medgivande att till Welanderhemmen i Göteborg och Malmö utbetala statsbidrag med kronor 3:50 per dag även för ammande moder, som jämte eget barn vårdas som patient å ettdera av dessa hem. Å båda nu nämnda hem mottagas för närvarande i mindre utsträckning jämväl ammande mödrar. Tveksamhet hade emellertid uppstått, huruvida statsbidrag kunde påräknas för dessa patienter. Styrelsen förmenar, att för ett bifall till ifrågavarande framställning talade den omständigheten, att vuxna, lidande av syfilis i smittsamt stadium, åtnjöte fri vård å lands-ting eller kommun tillhörigt sjukhus, samt framhåller, att även Welanderhemmens patienter under längre eller kortare tid av sin sjukdom befunne sig i smittsamt stadium. Styrelsen erinrar ock om att föredragande departementschefen i propositionen nr 206 till 1936 års riksdag, i samband med då föreliggande förslag om borttagande av vårdavgifterna för barnen, som sin uppfattning hävdade, att statens övertagande av den del av vårdkostnaden, som uttoges i form av vårdavgifter, vore ägnad att medföra en önskvärd förenkling och rationalisering beträffande det allmännas kostnader för vården, samtidigt som en bättre överensstämmelse ernåddes med den tidigare godtagna principen om fri sjukhusvård för personer med könssjukdom i smittsamt skede. Riksdagen hade ock funnit fullgoda skäl för att Welanderhemmens klientel helt befriades från skyldighet att erlägga vårdavgift. Styrelsen hemställer därför om bifall till framställningen.

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag mig böra förorda, att statsbidrag må utgå till Welanderhemmen i Göteborg och Malmö jämväl för

Departements-
chefen.

ammande moder, som jämte eget barn intagits för vård å något av dessa hem, helst som, enligt vad jag inhämtat, dessa fall äro få till antalet och därför icke komma att medföra nämnvärd merkostnad för statsverket. Fog synes mig även föreligga att bereda Welanderhemmen i Göteborg och Malmö möjlighet att från och med 1939 tills vidare erhålla fyllnadsbidrag av statsmedel, i den mån de reguljära statsbidragen och andra för ändamålet tillgängliga medel icke förslå till täckande av de verkliga driftkostnaderna. Bestämmelserna härutinnan torde i tillämpliga delar böra givas samma utformning som motsvarande föreskrifter beträffande anstalterna för kirurgisk tuberkulos och för vanföra. Jag förutsätter härvid, att frågan om grunderna för hithörande statsbidrag tages under omprövning, då mera normala förhållanden återinträtt och närmare erfarenhet vunnits rörande ifrågavarande hems driftkostnader.

Från nu angivna utgångspunkter har man givetvis att räkna med en viss stegring av utgifterna under ifrågavarande anslag i förhållande till senast föreliggande belastningssiffra. Då det är svårt att i nuvarande läge beräkna denna stegring, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår bibehålles vid oförändrat belopp eller 70,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att statsbidrag må från och med den 1 januari 1940 utgå till ammande moder, som jämte eget barn vårdas å Welanderhemmen i Göteborg och Malmö, med enahanda belopp som för barnet,

dels medgiva, att om och i den mån från och med den 1 januari 1939 tills vidare statsbidraget till Welanderhemmen i Göteborg och Malmö icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid hemmen samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel, Kungl. Maj:t må på därom av vederbörande anstaltsledning gjord framställning bevilja det ytterligare bidrag, som kan befinnas erforderligt;

dels ock till *Bidrag till driften av Welanderhem* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000

[129.] 48. **Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	115,000	132,294
1938/39	120,000	157,934
1939/40	135,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	160,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 259).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid med hänsyn till den ökade belastningen för sistförflutna budgetår samt de genom kungörelsen den 5 maj 1939 vidtagna ändringarna i grunderna för ifrågavarande statsbidrag, varigenom möjligheten att erhålla statsbidrag utvidgats att omfatta jämväl hemtransport av avlidna patienter, hemställt om en höjning av anslaget med 15,000 kronor till 150,000 kronor.

Lika med medicinalstyrelsen finner jag en höjning av anslaget motiverad. Det av styrelsen föreslagna anslagsbeloppet synes mig dock knappt tilltaget, varför jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 160,000 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till att från ifrågavarande anslag numera utgår statsbidrag jämväl för hemtransport av avlidna patienter torde anslaget böra i riksstaten upptagas under rubriken »Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.».

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 160,000

Vanföreanstalter.

[130.] 49. *Bidrag till vanföreanstalter, förslagsanslag.*

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,800,000	2,032,493
1939/40	2,000,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	2,270,000	—

Anslaget, som avser de fyra vanföreanstalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand, är för innevarande budgetår beräknat sålunda:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	700,000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20,000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150,000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	700,000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	300,000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ...	»	130,000
Summa kronor		2,000,000

För anslagets användning gälla följande huvudsakliga grunder.

Till driften av kliniker, skolhem och yrkesskolor utgå bidrag med högst följande belopp per dag och patient respektive elev, nämligen för klinikerna med 5 kronor, för skolhemmen med 3 kronor 25 öre, för yrkesskolornas interna elever med 4 kronor 50 öre och för yrkesskolornas externa elever med 2 kronor, allt under villkor, att för patienten respektive eleven icke uttages högre avgift per dag än 1 krona å klinik och 50 öre å skolhem samt att för yrkesskolornas elever icke uttages någon avgift. Därest i anslutning till vanföreanstalterna

anordnas asylhem, varest undervisning för höjande av de vanföras arbetsförmåga meddelas, utgår bidrag till dylikt hem med 3 kronor per dag och patient, för vilken icke uttages högre dagavgift än 50 öre. Något dylikt bidrag har emellertid hittills icke beviljats.

Till poliklinikerna utgår ett bidrag av högst 1,250 kronor per anstalt och kvartal. Slutligen utgår bidrag med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som behandlas för vanförhet, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån.

Statsbidragen utbetalas av medicinalstyrelsen kvartalsvis i efterskott. Därvid har styrelsen att iakttaga, bland annat, att statsbidraget icke må för något år överstiga den enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna skillnaden mellan de sammanlagda verkliga driftkostnaderna för anstalten, å ena, samt summan av dagavgifterna och andra från anstaltens drift inflytande inkomster å andra sidan.

Jämlikt särskilt medgivande av riksdagen må Kungl. Maj:t, på framställning av vederbörande förening, bevilja erforderligt fyllnadsbidrag, om och i den mån summan av statsbidraget och patientavgifterna icke förslår till bestridande av de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga driftkostnaderna vid dithörande anstalter samt underskottet icke kan täckas med andra för ändamålet tillgängliga medel.

Då min företrädare i ämbetet i 1939 års statsverksproposition tillstyrkte en anordning med fyllnadsbidrag till vanföoreanstalterna, förutsatte han, att en utredning och omprövning rörande gällande grunder för statsbidrag till vanföoreanstalterna snarast skulle komma till stånd, om möjligt i så god tid, att förslag i ämnet kunde föreläggas 1940 års riksdag. Med anledning härav har *svenska vanföoreanstalternas centralkommitté* den 5 juli 1939 inkommit med en skrivelse i ämnet, vari bland annat framhållles följande.

Av vanföoreanstalternas årsberättelser för år 1938 samt av i övrigt inhämtad utredning framginge, att driftkostnaderna visade underskott för Stockholmsanstalten med 55,688 kronor och för Göteborgsanstalten med 72,116 kronor. Hälsingborgs- och Härnösandsanstalterna åter hade uppvisat driftöverskott å 207 kronor respektive 2,143 kronor. För samtliga anstalter väntades, särskilt med hänsyn till inträdande löneregleringar, ökning av driftkostnaderna för år 1939. Till och med för Härnösandsanstalten, som dittills årligen uppvisat driftöverskott, emotsåges, att med nu utgående statsbidrag verksamheten skulle komma att för år 1939 uppvisa underskott. En höjning av statsbidragen syntes därför erforderlig.

Med hänsyn till pågående reglering av tjänstgöringstider och löner men även av andra orsaker hade det emellertid visat sig omöjligt att med någon större grad av säkerhet för det dåvarande bedöma storleken av den erforderliga höjningen av statsbidragen, och detta gällde vare sig man bibehölle det gällande systemet med gemensamma statsbidragsgrunder för samtliga anstalter eller överginge till en differentiering av statsbidragen för de olika anstalterna. Det syntes därför lämpligast, att statsbidragen utginge med oförändrade belopp ännu något år framåt och att uppkommande driftunderskott täcktes genom fyllnadsbidrag. Till sistnämnda ändamål borde för budgetåret 1940/41 beräknas ett belopp av minst 200,000 kronor.

Vidare har centralkommittén i skrivelsen berört frågan om reglering av anstalternas byggnadslån och därvid belyst, i vilken utsträckning de skilda anstalterna skulle kunna inlösa eller göra avbetalningar å förefintliga byggnadslån. Av denna utredning finner centralkommittén framgå, att en reglering av byggnadslånen enligt samma grunder som tillämpats beträffande kustersanatorierna icke skulle medföra någon egentlig utjämning mellan de skilda vanföreföreningarna vad angår deras ekonomiska ställning. Rörande utredningens detaljer tillåter jag mig hänvisa till handlingarna.

På grund av vad sålunda anförts har centralkommittén hemställt, att statsbidragen till vanföreanstalterna måtte under nästa budgetår utgå efter oförändrade grunder. Vid bedömande av anslagets storlek borde emellertid hänsyn tagas såväl till föreliggande förslag till utvidgning av Stockholmsanstalten med en ny sjukavdelning och en sjunde årsklass av folkskolan, vardera beräknad för 30 platser, som till de väntade driftunderskotten vid samtliga anstalter.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande över denna framställning som sin uppfattning framhållit, att vad centralkommittén anfört talade för ett bibehållande under åtminstone ytterligare ett år av de nuvarande grunderna för statsbidrag till vanförevården, inklusive rätten till fyllnadsbidrag för eventuellt underskott i driften. Då framdeles nya grunder skulle fastställas, borde i samband därmed frågan om en reglering av anstalternas byggnadslån upptagas till prövning. Någon anledning för styrelsen att nu ingå på en närmare granskning av centralkommitténs utredning rörande sistnämnda spörsmål syntes därför icke föreligga.

Vid nu angivna förhållanden har styrelsen vid beräkningen av anslaget för nästa budgetår utgått från att någon ändring av de nuvarande statsbidragsgrunderna icke komme att vidtagas. Styrelsen har vidare räknat med oförändrade belopp till anstalternas kliniker, polikliniker och yrkesskolor, uppgående till respektive 700,000, 20,000 och 700,000 kronor. För skolhemmen har beräknats en höjning med 10,000 till 160,000 kronor på grund av det något större antal undervisningsdagar, som redovisats i årsberättelserna för år 1938. Posten till bandage och proteser har i anslutning till de verkliga utgifterna under sistförflutna budgetår höjts med 200,000 kronor till 500,000 kronor. Härjämte har för täckande av underskott å driften under år 1940 i enlighet med centralkommitténs förslag upptagits ett belopp av 200,000 kronor. Sammanlagda anslagsbehovet har sålunda av styrelsen uppskattats till 2,280,000 kronor.

Styrelsen har emellertid tillagt, att därest den planerade utvidgningen av vanföreanstalten i Stockholm med en sjukavdelning och en sjunde skolklass komme till utförande under innevarande budgetår, erfordrades ytterligare ett belopp av $(40,000 + 20,000)$ 60,000 kronor.

Slutligen har styrelsen framhållit önskvärdheten av att ett samarbete anordnades mellan vanföreanstalten i Stockholm och Eugeniahemmet i syfte att bättre utnyttja tillgängliga platser. För detta syftes befrämjande förordar styrelsen en bestämmelse av innehåll, att ifrågavarande anstalter skola, så

länge statsbidrag till driften utgår, vara pliktiga att mottaga patienter i enlighet med de närmare anvisningar, som medicinalstyrelsen äger meddela. Rörande den närmare motiveringen härför hänvisar styrelsen till vad därom anförts i samband med styrelsens anslagsäskanden för Eugeniahemmet under nästa budgetår.

Departements-
chefen.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag tidpunkten ej lämplig att nu skrida till en omprövning av gällande grundbelopp för statens bidrag till vanförestalterna. Vid sådant förhållande anser jag mig icke heller böra nu ingå på en granskning av centralkommitténs utredning rörande möjligheterna för en reglering av vanföreföreningarnas byggnadslån. Likaledes torde böra anstå med prövningen av väckt fråga om statsbidrag till bandage och proteser åt patienter vid de ortopediska avdelningarna å S:t Görans sjukhus i Stockholm, akademiska sjukhuset i Uppsala och lasarettet i Lund.

Däremot synes det mig angeläget, att ett rationellt utnyttjande av vårdplatstillgången för vanföra i Stockholm underlättas genom samarbete mellan Stockholmsanstalten och Eugeniahemmet. Under senare år har nämligen sistnämnda hem icke varit fullbelagt, medan Stockholmsanstalten icke kunnat mottaga alla inträdessökande utan avsevärd väntetid. Därest riksdagen icke har något att erinra, ämnar jag därför senare föreslå Kungl. Maj:t erforderliga bestämmelser i berörda hänseende. Jag vill erinra om, att föreskrifter i enahanda syfte redan finnas för kustsanatoriernas del, vilka torde kunna tjäna till ledning i här ifrågavarande avseende.

Från nu nämnda utgångspunkter lär medicinalstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår kunna i huvudsak godtagas. Dock torde posten till skolhemmen böra i anslutning till belastningen för sistförflutna budgetår jämkas något nedåt till förslagsvis 150,000 kronor. Anslaget i dess helhet skulle då komma att upptagas till 2,270,000 kronor med följande huvudsakliga fördelning:

Bidrag till kliniker, <i>förslagsvis</i>	kronor	700,000
» » polikliniker, <i>högst</i>	»	20,000
» » skolhem, <i>förslagsvis</i>	»	150,000
» » yrkesskolor, <i>förslagsvis</i>	»	700,000
» » bandage och proteser, <i>förslagsvis</i>	»	500,000
» » täckande av eventuellt underskott, <i>förslagsvis</i> ...	»	200,000
Summa kronor		2,270,000

Vid dessa kalkyler har jag utgått från såsom sannolikt, att å beredskapsstaten för innevarande budgetår anvisade medel för utvidgning av Stockholmsanstalten icke komma att tagas i anspråk och att på den grund någon mera väsentlig ökning av kostnaderna för anstaltens klinik och skolhem icke skall uppstå under nästa budgetår.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 2,270,000

[131.] 50. **Bidrag till resor för vanföra m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	160,000	237,453
1938/39	190,000	249,542
1939/40	225,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	240,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 260).]

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkning angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Under hänvisning till belastningen för sistförflutna budgetår har styrelsen därvid framhållit, att den av 1939 års riksdag medgivna höjningen av anslaget visat sig otillräcklig. Antalet barnförlamningsfall och därmed även antalet resor av ifrågavarande slag hade såväl 1937 som 1938 varit stort, och man syntes ej kunna räkna med att sjukdomsfallen komme att minska till antalet i någon avsevärd grad. De ändrade grunder för anslagets användning, som fastställts genom kungörelsen den 5 maj 1939, torde däremot icke nämnvärt påverka anslagsbehovet. Styrelsen hemställer därför, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas till 240,000 kronor.

Av belastningen för de två sistförflutna budgetåren synes framgå, att en höjning av anslaget är påkallad. I betraktande av de ovissa faktorer, man härvid har att räkna med, torde denna höjning dock i enlighet med *medicinalstyrelsens* förslag kunna begränsas till 15,000 kronor och anslaget alltså upptagas med 240,000 kronor.

Då statsbidrag från ifrågavarande anslag numera utgår jämväl för hemtransport av patienter, som avlidit å vanförestalt, torde anslaget böra framdeles upptagas under den ändrade rubriken »Bidrag till resor för vanföra m. m.».

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 240,000

Departements-
chefen.

[132.] 51. **Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	24,000	24,000
1939/40	33,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	36,000	—

Av anslaget har Kungl. Maj:t för varje budgetår tilldelat vanförestalterna i Stockholm, Göteborg, Hälsingborg och Härnösand statsbidrag, vilket före budgetåret 1936/37 till varje anstalt utgått med högst 3,000 kronor och därefter intill budgetåret 1939/40 med högst 6,000 kronor. För sistnämnda budgetår har bidraget, vilket utbetalas kvartalsvis i efterskott, höjts till 9,000

kronor per år och anstalt, motsvarande 36,000 kronor för helt år räknat. Såsom villkor har föreskrivits, att vid respektive anstalt skulle bedrivas kuratorsverksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med vissa av medicinalstyrelsen efter samråd med pensionsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 juni 1932 angivna grunder. Enligt dessa grunder har kurator i första hand till uppgift att förmedla arbete för yrkesutbildade vanföra och att även på annat sätt bistå dem samt att så långt möjligt är söka medverka vid ordnandet av utbildning utanför vanförearstalt för personer, för vilka bidrag till sådan utbildning ifrågasatts från pensionsstyrelsens sida.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att till bidrag till ifrågavarande kuratorsverksamhet måtte för nästa budgetår anvisas 36,000 kronor, att på oförändrade villkor utgå med högst 9,000 kronor till en var av förenämnda anstalter.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförearstalterna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 36,000

[133.] 52. **Bidrag till Eugeniahemmet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	110,000	102,071
1939/40	100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	110,000	—

Till sällskapet Eugeniahemmet, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag *dels* för hemmets drift med 1 krona 50 öre per dag och patient, för vilken vårdavgift icke uttages med högre belopp än 1 krona för dag, *dels ock* för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som vid hemmet behandlas för vanförhet, med två tredjedelar av kostnaderna, på villkor att patienten beredes motsvarande förmån. Bidragen utbetalas kvartalsvis i efterskott.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *Eugeniahemmets förvaltningsutskott* gjord framställning om höjning av nuvarande driftbidrag till hemmet med 50 öre till 2 kronor per underhållsdag. Till stöd härför har förvaltningsutskottet anfört bland annat följande.

Under såväl år 1938 som första halvåret 1939 hade medelbeläggningen å hemmet, som inrymde 200 vårdplatser, utgjort 175 patienter, och antalet patienter syntes även i fortsättningen komma att hålla sig omkring denna siffra. Oaktat det starka räntefallet å hemmets obligationer och övriga fordringar hade det likväl hittills varit möjligt att mot varandra balansera hemmets inkomster och utgifter. Löneförhållandena å den allmänna arbetsmarknaden i förening med arbetstidsbestämmelserna hade emellertid medfört, att från och med den 1 juli 1939 en ökning av personalens löner och arvoden måst

vidtagas. Denna ökning hade genomförts så långt det ansetts möjligt utan att äventyra hemmets fortbestånd i dess nuvarande omfattning.

En höjning av statsbidraget med 50 öre för dag och patient skulle under förhandenvarande förhållanden möjliggöra en önskvärd ytterligare löneförhöjning till personalen och i varje fall säkerställa den redan genomförda. Vissa förbättringar, bland annat i socialvårdande avseende, till patienternas gagn förväntades även kunna uppnås genom statsbidragets höjning.

I sin förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* understrukit de ekonomiska svårigheter, som med då rådande ränteläge måste uppstå för hemmet, vilket till mycket stor del dreves och underhölles genom avkastningen av hemmets stora fonder. Styrelsen har vidare erinrat om att de egentliga vanförestalterna erhöle vida högre statsbidrag än Eugeniahemmet. Ehuru styrelsen vore medveten om, att klientelet på Eugeniahemmet icke vore jämförligt med vanförestalternas, i det en del av hemmets patienter intoge en mellanställning mellan de egentligt vanföra och vårdhemsfall, hyste styrelsen dock, med hänsyn till dessa invaliders behov av kvalificerad vård och då en ökning av den för närvarande utgående vårdavgiften icke borde ifrågakomma, ingen tvekan att tillstyrka den gjorda framställningen.

I anslutning härtill har styrelsen framhållit önskvärdheten av att samarbete komme till stånd mellan hemmet och vanförestalten i Stockholm i fråga om vårdplatsernas beläggning. För närvarande kunde nämligen ett stort antal vanföra icke omedelbart beredas sökt inträde vid vanförestalten i Stockholm, medan däremot vid Eugeniahemmet 25 platser stode lediga sedan en längre tid tillbaka. För avhjälpande av detta missförhållande föresloge styrelsen, att en bestämmelse måtte meddelas, motsvarande den i kungörelsen angående statsbidrag till driftkostnaderna m. m. vid anstalter för kirurgisk tuberkulos givna föreskriften, att sådan anstalt skulle vara pliktig mottaga patienter från hela riket eller del därav i enlighet med de närmare anvisningar, som medicinalstyrelsen ägde meddela. En dylik bestämmelse borde åtminstone gälla patienter under 13 år, vilka vore i behov av vård till följd av genomgången barnförlamning. Rörande den närmare innebörden av dylika anvisningar hänvisade styrelsen till vad föredragande departementschefen i sådant hänseende anförde i propositionen den 28 februari 1936 (nr 206) angående ändrade grunder för statsbidrag till vissa grenar av den slutna sjukvården m. m.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle, därest man räknade med att hemmets samtliga 200 platser komme att vara belagda under varje dag av tiden 1 april 1940—31 mars 1941 och att de nya grunderna trädde i kraft den 1 juli 1940, för ändamålet erfordras ett anslag av $(200 \times 1,50 \times 91 + 200 \times 2 \times 274)$ 136,900 kronor. Då styrelsen härutöver, liksom för innevarande budgetår, beräknat ett belopp av $(\frac{2}{3} \times 5,000)$ 3,333 kronor till bidrag till kostnaderna för stödjebandage och proteser, skulle anslaget för nästa budgetår komma att uppgå till $(136,900 + 3,333)$ 140,233 kronor eller i runt tal 140,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda har styrelsen hemställt, att gällande bestämmelser måtte så ändras, att bidrag till hemmets drift må utgå med 2 kronor

för dag och patient, för vilken vårdavgift icke uttoges med högre belopp än 1 krona för dag, och att hemmet skall vara pliktigt mottaga patienter i enlighet med de anvisningar, medicinalstyrelsen kan meddela, ävensom att ifrågasvarande anslag måtte för budgetåret 1940/41 uppföras med 140,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 16 oktober 1939 framhållit, att efter framställningens ingivande omständigheter inträffat, vilka närmast tyda på en blivande stegring av avkastningen av Eugeniahemmets egna fonder m. m. Någon ändring av de för hemmets drift fastställda statsbidragsgrunderna i av medicinalstyrelsen angivet syfte syntes därför icke vara av behovet påkallad. Vid sådant förhållande saknades ock förutsättningar för den äskade höjningen av förevarande anslag.

Departements-
chefen.

Den föreslagna höjningen av statsbidraget till Eugeniahemmet anser jag mig icke kunna i nuvarande läge tillstyrka. Däremot synes mig angeläget, att ett samarbete kommer till stånd mellan vanförestalten i Stockholm och Eugeniahemmet i syfte att bättre utnyttja tillgängliga vårdplatser. Jag är därför benägen förorda, att, därest riksdagen icke har något att däremot erinra, bestämmelser i angivet syfte utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. Detta innebär, att medicinalstyrelsen med ledning av månatliga rapporter från de båda anstalterna angående beläggning och exspektanter skulle äga meddela råd och anvisningar rörande de inträdesökandes fördelning å ifrågasvarande anstalter. Något tvång för den sjuke att låta sig intaga å hemmet skulle dock ej föreligga.

Med dessa utgångspunkter torde kostnaden för statens bidrag till Eugeniahemmet kunna beräknas till $(200 \times 360 \times 1.50 + 3,333)$ 111,333 kronor eller i avrundat tal 110,000 kronor, med vilket belopp anslaget alltså bör upptagas för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 110,000

Förlossningsanstalter.

[134.] 53. **Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 742).]

Statsbidrag utgår till landsting och stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av barnbördshus, barnbördsavdelning vid lasarett, därmed jämställd sjukvårdsinrättning eller sjukstuga samt av förlossningshem.

Bidrag till barnbördshus och barnbördsavdelning utgår med högst hälften av kostnaderna, dock att bidraget icke må överstiga 2,500 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet, 1,750 kronor per vård-

plats vid inköp av byggnad för samma ändamål samt 1,250 kronor per vårdplats vid användande av i vederbörandes ägo befintlig, för annat ändamål uppförd eller inköpt byggnad. Bidrag till förlossningshem utgår med högst 1,000 kronor per vårdplats vid uppförande av nybyggnad för ändamålet. Bidrag till barnbördsavdelning kan i viss utsträckning utgå även retroaktivt. Beviljat bidrag utbetalas ej, förrän anstalten blivit genom medicinalstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

För budgetåren 1938/39 och 1939/40 ha till ifrågavarande ändamål anvisats 100,000 respektive 150,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat, att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut dels beviljat statsbidrag å sammanlagt 88,750 kronor till sex barnbördsavdelningar, dels ock medgivit, att statsbidrag enligt stadgade grunder och med belopp, som sedermera kunde komma att bestämmas, finge utgå för anordnande inom ny sjukstuga i Pajala av en förlossningsavdelning om 5 vårdplatser. För sistnämnda ändamål beräknade styrelsen ett belopp av ($5 \times 2,500$) 12,500 kronor. Då i övrigt bidrag icke beviljats från förevarande anslag, konstaterar styrelsen, att ett belopp av 148,750 kronor vore disponibelt för tillgodoseende av andra ansökningar.

Av ingivna men ännu icke slutligen prövade ansökningar har styrelsen tillstyrkt två, avseende statsbidrag å tillhoppa 27,500 kronor, medan två ansökningar om statsbidrag å sammanlagt 107,500 kronor ännu icke underställts Kungl. Maj:ts prövning. I vilken utsträckning statsbidrag för ifrågavarande ändamål kunde komma att erfordras under budgetåret 1940/41, anser styrelsen icke möjligt att nu avgöra. Det synes styrelsen emellertid önskvärt, att anslaget för nämnda budgetår uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, eller 150,000 kronor.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget torde en viss återhållsamhet beträffande bidragsverksamheten på detta område böra iakttagas. Jag anser mig därför icke kunna tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår uppföres med högre belopp än 50,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50,000

[135.] 54. **Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,525,000	602,955
1939/40	1,525,000	—
1940/41 (förslag)	1,300,000	—

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 743), ändrad genom kungörelse nr 262/1939.]

Statsbidrag utgår till landsting, kommun, kommunalförbund, förening eller stiftelse för driften av barnbördshus, barnbördsavdelning, förlossningshem och förlossningsrum hos barnmorska ävensom för driften av väntehem för barnaföderskor i rikets ödemarksområden samt för hemhjälp åt kvinna, som vistas å dylikt väntehem.

Bidrag till driften av förlossningsanstalt utgår med 3 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å allmän sal å barnbördshus eller barnbördsavdelning eller å förlossningshem om minst sex vårdplatser, samt med 2 kronor för dag och barnaföderska, som vårdas å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller å förlossningsrum hos barnmorska, dock i samtliga nu nämnda fall för högst tio dagar.

Statsbidrag till driften av väntehem utgår med 2 kronor för dag och barnaföderska under högst femton dagar. Sådant bidrag utgår som regel endast för barnaföderska, som bor på ett avstånd från närmaste förlossningsanstalt av minst fyra mil. Statsbidrag till hemhjälp utgår med 1 krona per dag och barnaföderska, för vilken driftbidrag till väntehem åtnjutes och som är i behov av sådan hjälp.

Såsom villkor för driftbidrag stadgas bland annat, att vårdavgift å allmän sal eller därmed likställt rum respektive vistelseavgift å väntehem icke må överstiga för den tid, under vilken statsbidrag utgår, en krona för dag och barnaföderska jämte barn samt för tiden därefter den för andra patienter, tillhörande sjukvårdsområdet, för vård å allmän sal å lasarett respektive sjukstuga fastställda avgiften, ävensom att särskild förlossningsavgift icke må i något fall avkrävas barnaföderska. Beviljat statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, bland annat, att det för närvarande icke vore möjligt att verkställa någon närmare beräkning angående anslagsbehovet för budgetåret 1940/41. Styrelsen ville dock omnämna, att styrelsen numera godkänt planer för förlossningsvårdens tillgodoseende inom nästan alla landstingsområden ävensom för samtliga städer, som ej deltog i landsting. Ansökningar om statsbidrag för de avdelningar, vilka redan vore i verksamhet men ännu icke tillerkänts sådant bidrag, kunde därför förväntas inkomma under den närmaste tiden. På grund härav syntes, trots den ringa belastningen å ifrågasvarande anslag för budgetåret 1938/39, någon sänkning av anslaget för nästa budgetår icke vara tillräddig. I enlighet härmed har *medicinalstyrelsen* hemställt om anvisande av oförändrat belopp för budgetåret 1940/41.

Departements-
chefen.

Det för innevarande budgetår upptagna anslagsbeloppet grundar sig i allt väsentligt på beräkningar, som verkställts utan tillgång till erfarenhet på området. Numera föreligga belastningssiffror för budgetåret 1938/39, utvisande att de verkliga utgifterna för hithörande bidrag under denna tid uppgått till i det närmaste 603,000 kronor. Ehuru denna belastning icke avser samtliga

bidragsberättigade förlossningsanstalter i riket, synes en sänkning av anslaget dock vara motiverad. Anslaget torde därvid kunna upptagas till 1,300,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 1,300,000

[136.] 55. **Viss ersättning till barnbördshuset i Lund m. m.** För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 1,500 kronor. Bestämmelserna för anslagets användning återfinnas i statsliggaren för innevarande budgetår s. 253.

För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 1,500

Hälsovård i allmänhet.

[137.] 56. **Statens institut för folkhälsan: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	120,000	74,401
1939/40	194,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	200,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	88,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	32,300
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	33,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	30,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ..	»	3,500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7,200
Summa förslagsanslag		kronor 194,000

Kungl. Maj:t har vidare förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar må disponeras sålunda:

Arvode till institutets föreståndare	kronor	2,000
» » en avdelningsföreståndare	»	1,000
» » » teknisk assistent.....	»	7,000
» » fyra andra assistenter à 4,500, tillhopa.....	»	18,000
» » amanuens	»	3,000
» » sekreterare hos styrelsen.....	»	1,300
Summa kronor		32,300

Av anslagsposten till speciallärare, experter och tillfälliga biträden må användas förslagsvis 23,000 kronor till arvoden åt speciallärare samt 10,000 kronor till arvoden åt experter och tillfälliga biträden.

I skrivelse den 13 september 1939 har *styrelsen för institutet* gjort framställning om anvisande av medel för institutets verksamhet under nästa budgetår.

Styrelsen har däri meddelat, att den planerade nybyggnaden för institutet, därest intet oförutsett inträffade, beräknades bliva färdig under senhösten 1940. Därmed möjliggjordes ett igångsättande av institutets verksamhet, vilken hittills bedrivits i begränsad skala, i hela dess avsedda omfattning. Vid beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår hade styrelsen därför ansett sig böra utgå från att den plan för institutets verksamhet och organisation, som framlagts i propositionen nr 139/1938 och av riksdagen i sina huvuddrag godtagits, skulle i sin helhet träda i kraft från och med den 1 januari 1941.

I enlighet härmed har styrelsen föreslagit, att institutets födoämnes-hygieniska avdelning skulle från nämnda tidpunkt kompletteras med ett kemiskt-biologiskt laboratorium, vilket skulle övertaga de uppgifter, som för närvarande handhades av hälsovårdsnämndens i Stockholm kemiska och biologiska laboratorier, samt i övrigt tjänstgöra som centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen i riket. För detta ändamål har styrelsen räknat med nyanställande av 2 laboratorer (A 26), 1 förste kemist (A 21), 3 vetenskapligt utbildade assistenter med av Kungl. Maj:t fastställt arvode samt 1 ordinarie laboratoriebiträde (A 7) och 3 extra ordinarie dylika biträden i 4:e lönegraden.

Styrelsen har tillika erinrat, att i förenämnda organisationsplan inginge jämväl en förstärkning av dels vitaminlaboratoriet med ett ordinarie och ett e. o. laboratoriebiträde i respektive 7:e och 6:e lönegraden, dels ock den gemensamma personalen med en ordinarie förste vaktmästare (A 7) och ett ordinarie kontorsbiträde (A 4), varjämte särskilda medel avsetts skola anvisas för bedrivande av hälsovårdspropaganda.

Från nu angivna utgångspunkter har styrelsen påkallat en höjning av posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med 23,000 kronor till 111,000 kronor, avseende lön under ett halvt år åt nyssnämnda ordinarie befattningshavare.

Vidare har styrelsen under posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, räknat med arvoden under ett halvt

år till ytterligare tre assistenter. Samtidigt har emellertid föreslagits en reglering uppåt av vissa hithörande arvoden. Styrelsen anför härutinnan:

Från och med den 1 januari 1941 skulle enligt förenämnda organisationsplan erfordras arvoden till ytterligare tre assistenter å 4,500 kronor jämte dyrtidstillägg. Det hade emellertid i praktiken visat sig medföra stora svårigheter att mot ett dylikt arvode kunna åt institutet förvärva sådana vetenskapligt utbildade arbetskrafter, som vid verksamhetens planläggning avsetts. Det hade även inträffat, att vid ansökningstidens utgång icke någon kompetent sökande anmält sig. Under sådana förhållanden funne styrelsen angeläget, att åtminstone några av assistentbefattningarna förenades med högre arvode, därvid styrelsen främst hade i åtanke assistentbefattningen å allmänhygieniska avdelningen samt en assistentbefattning å vartdera av vitaminlaboratoriet och det planerade kemiskt-biologiska laboratoriet. Dessa högre arvoden syntes lämpligen böra bestämmas till samma belopp som motsvarande arvoden vid vissa andra statslaboratorier eller till 6,500 kronor, dyrtidstillägget oberäknat.

Som emellertid en reglering av dyrtidstilläggen å samtliga lönearvoden avsetts skola äga rum från och med nästa budgetår, har styrelsen förordat, att arvoden vid institutet skulle fastställas till respektive 5,000 och 7,000 kronor för de vetenskapligt utbildade assistenterna, 8,000 kronor för den tekniske assistenten samt 3,300 kronor för amanuensen, därvid styrelsen förutsatt, att mindre jämkningar kunde befinnas påkallade med hänsyn till de arvodesbelopp, som komme att bestämmas för andra jämförliga arvodes-tagare. Vidare har styrelsen ansett rimligt, att ett belopp av 500 kronor upptoges till vikarie åt institutets föreståndare under tid, då föreståndaren åtnjöte semester eller tjänstledighet.

Kostnaden för hithörande arvoden skulle därmed uppgå till 57,100 kronor för år. Med hänsyn till att tre assistentbefattningar skulle tillsättas först den 1 januari 1941, har denna summa för nästa budgetår föreslagits begränsad till (57,100 — 8,500) 48,600 kronor.

Rörande medelsbehovet för avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden har styrelsen yttrat följande:

Denna anslagspost hade för det sistförflutna budgetåret måst avsevärt överskridas. Orsaken härtill hade delvis varit att hänföra till särskilda förhållanden av övergående natur i samband med startandet av institutets undervisningsverksamhet. Till överskridandet hade därjämte väsentligen bidragit, att medel icke beräknats för hospitering av distriktssköterskeskolans elever å olika kommunala inrättningar av socialhygienisk natur. Så hade icke heller skett för innevarande budgetår, men en komplettering härutinnan syntes böra äga rum för nästa budgetår. Ifrågavarande kostnader, vilka närmast hade karaktär av undervisningsarvoden, kunde uppskattas till omkring 8,000 kronor för år. Härtill komme, att behov föreläge av en särskild kurs för utbildning av bostadsinspektörer under nästa budgetår. Uppskattades undervisningsarvoden för denna kurs till 2,000 kronor, skulle för arvoden till speciallärare under nästa budgetår erfordras (23,000 + 8,000 + 2,000) 33,000 kronor. Då den praktiska undersökningsverksamheten kunde förväntas bliva upptagen i större utsträckning än hittills, borde ökade medel beräknas även för anlitan av experter och tillfälliga biträden vid dylika undersökningar, förslagsvis 15,000 kronor. Slutligen borde under denna post

upptagas ett belopp av 2,000 kronor för påbörjande av institutets propagandaverksamhet.

I anslutning härtill har styrelsen uppskattat förevarande anslagspost till (33,000 + 15,000 + 2,000) 50,000 kronor.

Under posten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen enligt organisationsplanen beräknat medel för avlönande under ett halvt år av fyra nya extra ordinarie laboratoriebiträden, därav ett i 6:e och tre i 4:e lönegraden. Härjämte har styrelsen föreslagit, att nuvarande extra ordinarie befattning som kontorsbiträde på den yrkeshygieniska avdelningen utbytes mot en extra ordinarie laboratoriebiträdesbefattning i 6:e lönegraden. Erfarenheten hade nämligen påvisat angelägenheten av att hava tillgång till ett biträde för utförande av vissa enklare analytiska arbeten av olika slag, vilka sammanhänge med undersökningsverksamheten å denna avdelning. En sådan uppgift kunde icke fyllas av en endast för kontorsarbete utbildad person. Det syntes därför vara erforderligt att å avdelningen, i stället för kontorsbiträde, anställdes ett laboratoriebiträde, som jämväl vore kunnigt i maskinskrivning och kontorsarbete. Ett laboratoriebiträde med de för detta arbete nödvändiga kvalifikationerna borde icke placeras i lägre lönegrad än 6:e. Godtöges vad styrelsen sålunda föreslagit, borde ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår höjas med 6,400 kronor till 36,400 kronor.

Till avlöningsförhöjningar m. m. åt den icke-ordinarie personalen har upptagits ett belopp av 4,000 kronor.

Vidare har posten till rörligt tillägg höjts med 800 kronor till 8,000 kronor.

Slutligen har styrelsen föreslagit, att till avlöningsstaten fogas en post till särskilda löneförmåner åt ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, avseende personliga lönetillägg åt sådana vid Stockholms stads laboratorier anställda befattningshavare, som enligt organisationsplanen kunde komma att övergå i statstjänst. På grundval av uppgifter, som lämnats av Stockholms stads hälsovårdsnämnd, har för ändamålet beräknats ett belopp av förslagsvis 5,000 kronor.

Enligt styrelsens beräkningar skulle alltså för avlöningar vid institutet under nästa budgetår erfordras sammanlagt (111,000 + 48,600 + 50,000 + 36,400 + 4,000 + 8,000 + 5,000) 263,000 kronor.

Departements-
chefen.

Som nämnts har styrelsen för institutet vid sina anslagsberäkningar utgått från att institutets verksamhet och organisation skulle från den 1 januari 1941 erhålla den omfattning, som avsågs i den i propositionen nr 139/1938 framlagda planen. I den förändrade statsfinansiella situation, som numera inträtt, måste givetvis synnerligen starka skäl kunna förebringas för att ett fullföljande av nämnda plan under nästa budgetår skall komma i fråga. I detta hänseende har icke utan fog gjorts gällande, att behovet av ett centralt undersökningsorgan för livsmedelskontroll framträder med avsevärt större styrka under tider med minskad livsmedelstillförsel än eljest. Å andra

sidan lärar enligt vad jag inhämtat, möjligheter föreligga att i viss utsträckning omlägga det nuvarande vitaminlaboratoriets verksamhet för tillgodo-seende av nyss angivna ändamål. Därest så skulle visa sig erforderligt, torde hinder ej heller möta att anlita Stockholms stads kemiska och biologiska laboratorier för dylik livsmedelskontroll i vidare omfattning än hittills skett. Under sådana förhållanden är jag icke beredd att nu föreslå anvisande av medel för institutets utbyggande i enlighet med förenämnda plan.

Vissa av styrelsen äskade anslagsförhöjningar synas emellertid vara av beskaffenhet att böra upptagas till prövning, oberoende av den ståndpunkt, statsmakterna kunna komma att intaga till nyssnämnda utbyggnadsfråga. Jag syftar härvid i första hand på önskemålet om högre arvode åt vissa assistenter. Enligt min mening har styrelsen härutinnan förebragt sådana skäl, att en höjning av ifrågavarande arvoden icke rimligen kan avvisas. Därest inrättandet av det planerade kemiskt-biologiska laboratoriet uppskjutes, kan dock denna höjning nu begränsas till att avse två arvoden. Då med en reglering av lönearvodena, avseende dyrtidstilläggens inräknande, ansetts böra tills vidare anstå, synas arvoden böra bestämmas till 6,500 kronor jämte dyrtidstillägg enligt gällande grunder. Merkostnaden å detta anslag skulle då bli $(2,000 + 2,000)$ 4,000 kronor samt belasta posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Medel erfordras vidare för bestridande av kostnader för hospitering av distriktssköterskeskolans elever å olika kommunala inrättningar av socialhygienisk karaktär. Styrelsen har beräknat utgifterna för detta ändamål, närmast avseende arvoden för demonstrationer och dylikt, till omkring 8,000 kronor för år, vilket belopp förutsatts skola bestridas från posten till avlöningar åt speciallärare, experter och tillfälliga biträden. Emellertid torde, liksom i besparingspropositionen för innevarande budgetår föreslagits, en av kurserna för tjänsteläkarna böra inställas under nästa budgetår. Enligt vad jag under hand inhämtat lära några större olägenheter ej heller vara att emotse, därest jämväl en av fortbildningskurserna för distriktssköterskorna inställes. Vid sådant förhållande och då jag i nuvarande läge icke anser mig kunna tillstyrka styrelsens förslag att beräkna särskilda medel för utbildning av bostadsinspektörer, bedrivande av propaganda eller utvidgad undersökningsverksamhet, kan för nästa budgetår förväntas uppstå en besparing i utgifterna under förevarande anslagspost av i runt tal 6,000 kronor. Nettoökningen å anslagsposten skulle därmed begränsa sig till $(8,000 - 6,000)$ 2,000 kronor.

Vad slutligen angår styrelsens förslag om utbyte av en extra ordinarie kontorsbiträdesbefattning mot en extra ordinarie laboratoriebiträdesbefattning, har jag i sak intet att däremot erinra. Utbytet torde emellertid tills vidare icke behöva medföra en uppflyttning av tjänsten i högre lönegrad. Jag förordar därför, att den nya laboratoriebiträdesbefattningen placeras i 4:e lönegraden i stället för 6:e lönegraden, såsom av institutets styrelse föreslagits.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle beträffande posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat icke erfordras någon änd-

ring för nästa budgetår. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anført lærer dock posten böra nedsättas med 3,500 kronor till 84,500 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, br däremot höjas med 4,000 kronor till 36,300 kronor samt posten till avlöningar åt speciallärare, experter och tillfälliga biträden uppräknas med 2,000 kronor till 35,000 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör bibllas oförändrad, medan för rörligt tillägg br beräknas ett till 10,700 kronor förhöjt belopp.

Anslaget skulle då sammanlagt uppgå till 200,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens institut fr folkhälsan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjanstemn å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	84,500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	»	36,300
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	»	35,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal: a. Grundavlöningar m. m. kronor 30,000 b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	10,700
Summa förslagsanslag		kronor 200,000;

dels ock till Statens institut fr folkhälsan: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 200,000

[138.] 57. **Statens institut fr folkhälsan: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	60,000	43,151
1939/40	90,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	80,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt omkostnadsstat fr institutet, upptagande följande huvudposter:

Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	6,000
Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	21,000
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	2,000
Stipendier, <i>högst</i>	»	30,000
Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	31,000
Summa		kronor 90,000

Av posten till expenser äro 10,000 kronor avsedda för bränsle, lyse och vatten samt 11,000 kronor för övriga expenser. Beträffande omkostnadsstatens närmare utseende hänvisas till statsliggaren för innevarande budgetår s. 255.

I skrivelse den 13 september 1939 har *styrelsen för institutet* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har däri framhållit, att stora vanskligheter möta att under rådande förhållanden någorlunda exakt beräkna omkostnadernas storlek för nästa budgetår. Någon direkt ledning kunde icke heller erhållas av utgifterna under det tillämdalupna budgetåret med hänsyn till dettas karaktär av begynnelseår för verksamheten. Styrelsen hade därför ansett riktigtast att i huvudsak ansluta sig till de beräkningar i ämnet, som återfinnas i propositionen nr 139/1938 (sid. 81), och däri endast föreslå de smärre jämkningar, som kunde föranledas av att verksamheten först under senare hälften av nästa budgetår kunde förväntas erhålla full omfattning.

I enlighet härmed har styrelsen uppskattat medelsbehovet för reseersättningar till 6,000 kronor samt för expenser till 35,000 kronor, därav för bränsle, lyse och vatten 20,000 kronor och övriga expenser 15,000 kronor. Vidare har styrelsen upptagit oförändrade belopp till publikationstryck och stipendier. Slutligen har styrelsen till »övriga utgifter» beräknat ett belopp av 42,000 kronor.

Styrelsen har alltså uppskattat de sammanlagda omkostnaderna vid institutet under nästa budgetår till $(6,000 + 35,000 + 2,000 + 30,000 + 42,000)$ 115,000 kronor. Styrelsen har härvid utgått från att hinder icke skulle föreligga för styrelsen att med anlitan av posten till reseersättningar bereda distriktssköterskeskolans föreståndarinna tillfälle att under 2 å 3 veckor årligen studera distriktssköterskornas arbetsförhållanden i olika delar av landet samt inspektera skilda institutioner i landsorten, där elever från skolan erhålla praktisk undervisning. En dylik årlig studieresa syntes styrelsen väl motiverad med hänsyn till önskvärldheten av att bevara och befrämja kontakten mellan skolan och det praktiska livet. Föreståndarinnan skulle under dessa resor äga åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet.

Vid ett godtagande av den av mig under föregående punkt förordade begränsningen av institutets verksamhet blir givetvis medelsbehovet för institutets omkostnader under nästa budgetår avsevärt lägre än vad institutets styrelse från sina utgångspunkter beräknat. Vid företagen omprövning av utgiftsbehovet under de olika posterna har jag kommit till den uppfattningen, att anslaget i sin helhet bör kunna nedbringas 10,000 kronor under sitt nuvarande belopp. Jag har därvid räknat med en minskning av 1,000 kronor å vardera av posterna till reseersättningar och till andra expenser än bränsle, lyse och vatten, 500 kronor å publikationstryck, 5,500 kronor å posten till stipendier samt 2,000 kronor å posten till övriga utgifter, närmast avseende den däri ingående delposten till inköp och underhåll av inventarier. Med

Departements-
chefen.

denna beräkning skulle de olika huvudposterna å institutets omkostnadsstat för nästa budgetår komma att upptagas med följande belopp:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 5,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	» 20,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 1,500
4. Stipendier, <i>högst</i>	» 24,500
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 29,000
Summa kronor 80,000	

Emot styrelsens framställning om resekostnads- och traktamentsersättning åt distriktssköterskeskolans föreståndarinna har jag intet att erinra, i den mån sådan ersättning kan beredas henne inom den av mig angivna ramen för posten till reseersättningar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 80,000

[139.] 58. **Statens institut för folkhälsan: Utrustning och inredning, reservationsanslag.** I det sakkunnigförslag, som låg till grund för institutets tillkomst, uppskattades kostnaderna för institutets utrustning och inredning approximativt till 195,000 kronor för möbler och inventarier, 185,000 kronor för vetenskaplig utrustning samt 20,000 kronor för undervisningsmateriel och böcker eller alltså sammanlagt 400,000 kronor. I dessa beräkningar ingingo icke kostnaderna för tillgodoseende av de särskilda behov, som undervisningen av blivande läkare vid institutet kunde medföra beträffande vetenskaplig utrustning, undervisningsmateriel och böcker, vilka kostnader förutsattes bliva föremål för utredning genom karolinska institutets försorg.

Vid sin anmälan den 18 februari 1938 av förslaget om institutets inrättande (prop. nr 139) ansåg föredragande departementschefen den sålunda verkställda uppskattningen i stort sett motsvara rimliga krav. Departementschefen förutsatte därvid, att dyrbara instrument, som mera sällan komme till användning, icke anskaffades förrän oavvisligt behov därav föreläge och förefintliga lånemöjligheter utnyttjats. Därest avsett samarbete med Stockholms stad komme till stånd i fråga om de kemiskt-biologiska undersökningarna, syntes det honom ock böra prövas, huruvida och i vad mån ett övertagande av stadens därav berörda laboratoriers utrustning vore möjligt och lämpligt.

Riksdagen gjorde för sin del ingen erinran mot de framlagda beräkningarna utan nöjde sig med att understryka departementschefens uttalande, i vad detta avsåge anskaffande av dyrbara instrument, som mera sällan komme till användning. Härjämte anvisade riksdagen, på förslag av Kungl. Maj:t, ett reservationsanslag av 100,000 kronor till utrustning och inredning av provisoriska lokaler för institutet under budgetåret 1938/39.

I skrivelse den 23 oktober 1939 har *styrelsen för institutet* — under hänvisning till att den för institutet planerade nybyggnaden beräknades vara färdig under senhösten 1940 — gjort framställning om anvisande av ytterligare medel till institutets utrustning och inredning.

Styrelsen har därvid meddelat, att behovet av möbler och inventarier genom styrelsens försorg underkastats en detaljerad prövning på grundval av de för institutsbyggnaden godkända ritningarna. Under medverkan av byggnadsstyrelsen hade vidare med utgångspunkt från de i augusti 1939 rådande priserna verkställts en uppskattning av kostnaderna för de inventarier, som vid nämnda prövning befunnits erforderliga. Bortsett från *dels* sådana bord och bänkar, som vore att hänföra till byggnadens fasta inredning och borde bekostas av byggnadsanslaget, *dels ock* sådana inventarier, som erfordrades för undervisningen av blivande läkare och borde bestridas under 8:e huvudtiteln, hade vid den sålunda verkställda utredningen kostnaderna uppskattats på sätt följande sammanställning utvisar.

	Kronor
Möbler, inklusive skåp och hyllor i bibliotek och museum	160,000
Gardiner, markiser och linne	25,000
Armatyr och extra ledningar	22,000
Telefonapparater m. m.	15,000
Djurburar med hyllor	15,000
Maskiner och verktyg för verkstaden m. m.	16,000
Skriv- och räknemaskiner	12,000
Diverse andra inventarier	10,000
Summa kronor	275,000

Styrelsen har vidare anmält, att inom institutet verkställts en detaljerad utredning jämväl beträffande kostnaderna för anskaffande av erforderlig vetenskaplig utrustning åt institutet, därvid departementschefens förberörda uttalande beaktats. Denna utredning, som avslutats i augusti 1939, hade givit följande resultat:

	Kronor
Optisk utrustning	80,000
Elektriska mätinstrument	9,000
Centrifuger	19,700
Uppvärmningsanordningar, brännare m. m.	27,200
Kvarnar, pumpar, skakapparater m. m.	16,800
Vågar	15,400
Diverse elektriska apparater	3,200
Diverse laboratorieutensilier	5,700
Annan apparatur m. m.	20,000
Fysiologisk utrustning	5,500
Glasvaror	10,000
Platina	2,500
Kemikalier	5,000
Summa kronor	220,000

Härutöver har styrelsen i anslutning till tidigare beräkningar upptagit ett belopp av 20,000 kronor till undervisningsmateriel och böcker.

Sammanlagda kostnaden för institutets utrustning och inredning har styrelsen alltså uppskattat till (275,000 + 220,000 + 20,000) 515,000 kronor.

Styrelsen yttrar härefter:

Sistnämnda belopp överstege med 115,000 kronor de ursprungliga beräkningarna. Härvid måste emellertid beaktas, att priserna å flertalet lithörande varor och artiklar stigit med 15—25 procent, sedan nämnda beräkningar verkstälts. I realiteten innebure kostnadsökningen icke något utvidgat krav på utrustning och inredning för institutets nybyggnad.

Då emellertid nuvarande krisläge dels nödvändiggjorde sträng sparsamhet med statens medel dels omöjliggjorde, att med någon grad av säkerhet beräkna kostnaden för ifrågavarande ändamål vid den tidpunkt, då utgifterna skulle bestridas, ansåge sig styrelsen icke böra nu påkalla anvisande av hela det belopp, vartill de sist verkställda beräkningarna föranledde. Härtill bidroge även det förhållandet, att överenskommelse ännu ej träffats med Stockholms stad angående övertagandet av verksamheten vid stadens nuvarande kemiska och biologiska laboratorier jämte därtill hörande utrustning och boksamlingar. Ett avtal härutinnan borde rimligen kunna medföra någon begränsning av de senast beräknade utgifterna.

Med beaktande härav syntes styrelsen medelsbehovet för nästa budgetår böra beräknas sålunda. Till det ursprungligen beräknade beloppet av 400,000 kronor borde läggas dels kostnader för anskaffande av mörkläggningsgardiner ur luftskyddssynpunkt, dels ock sådana engångsutgifter, som varit förbundna med påbörjandet av institutets verksamhet i provisoriska lokaler och icke kunde tillgodogöras efter inflyttning i den nya byggnaden. Dessa kostnader kunde uppskattas till omkring (3,000 + 32,000) 35,000 kronor. Å andra sidan borde avgå dels det anslag av 100,000 kronor, vilket redan beviljats av 1938 års riksdag, dels ock 225,000 kronor av det bidrag, som Rockefellerstiftelsen utfäst sig att erlagga till institutsbyggnadens uppförande och utrustning. Vid sådant förhållande skulle det återstå att av 1940 års riksdag äska ett belopp av (400,000 + 35,000 — 100,000 — 225,000) 110,000 kronor.

Styrelsen ville slutligen framhålla, att när styrelsen på detta sätt begränsat anslagsbehovet för nästa budgetår, hade styrelsen utgått från att hinder icke skulle möta att, då mera normala förhållanden återinträtt, erhålla de ytterligare anslagsmedel, som med hänsyn till inträffade betydande prisstegringar kunde visa sig erforderliga för komplettering av institutsbyggnadens inredning och utrustning.

Under återopande av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt om anvisande för nästa budgetår av 110,000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Departements-
chefen.

Den för institutets verksamhet planerade nybyggnaden å Norrbackaområdet i Solna socken är för närvarande under uppförande och beräknas, därest intet oförutsett inträffar, bliva färdig under senhösten 1940. Något uppskov med detta byggnadsföretags utförande har jag icke ansett mig böra ifrågasätta, främst med hänsyn till det bidrag till byggnadens uppförande och utrustning, som »The Rockefeller Foundation» utfäst sig att lämna och delvis redan utanordnat. Vid sådant förhållande har jag icke heller funnit mig böra underlåta att för nästa budgetår påkalla medel till bestridande av statens andel i kostnaderna för institutets inredning och utrustning, så att icke av denna anledning hinder må möta att taga byggnaden i bruk för sitt ändamål senast vid ingången av nästa budgetår.

De av styrelsen verkställda beräkningarna av kostnaderna för institutets inredning och utrustning giva mig icke anledning till erinran. I likhet med styrelsen finner jag i nuvarande läge lämpligast att begränsa medelsanvisningen till det belopp, som erfordras för att jämte Rockefellerstiftelsens bidrag och förut anvisade statsmedel fylla den ursprungligen beräknade kostnadsramen. Jag förordar alltså, att för ändamålet nu äskas ett anslag av 110,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Utrustning och inredning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 110,000

[140.] 59. **Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	43,800	41,876
1939/40	50,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	50,700	—

Barnmorskeläroanstalterna äro två till antalet, en i Stockholm och en i Göteborg. Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 20,300
 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Grundbelopp kronor 3,900
 - b. Vikariatsersättningar m. m., *förslagsvis* » 250 » 4,150
 3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 1,000
- Summa kronor 25,450

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 19,400
 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Grundbelopp kronor 3,900
 - b. Vikariatsersättningar m. m., *förslagsvis* » 250 » 4,150
 3. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 1,000
- Summa kronor 24,550

Av de i staten ingående posterna till grundbelopp för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, disponeras 1,800 kronor till arvode åt en överbarnmorska och 1,500 kronor till arvode åt en instruktionsbarnmorska vid vardera anstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att arvdena till överbarnmorskan och instruktionsbarnmorskan måtte vid vardera anstalten höjas med respektive 200 och 175 kronor, motsvarande till dessa befattningshavare före den 1 juli 1939 utgående dyrtidstillägg, vilka bortfallit i samband med arvodesregleringen samma år. Styrelsen har därvid framhållit, att den år 1937 vidtagna begränsningen av antalet elever i undervisningskurs från 24 till 12 enligt Kungl. Maj:ts medgivande komme att upphöra från och med år 1940, varför en ökning i nämnda befattningshavares arbetsbörda vore att emotse. I enlighet härmed har styrelsen föreslagit en höjning av anslaget för nästa budgetår med $(200 + 175) \times 2$ eller 750 kronor.

Departements-
chefen.

Som medicinalstyrelsen antytt har Kungl. Maj:t den 25 augusti 1939 medgivit, att antalet elever i undervisningskurs må från och med år 1940 utgöra högst 24 vid vardera anstalten, vilket innebär en fördubbling av elevantalet i förhållande till åren 1938 och 1939. Med hänsyn härtill finner jag skäligt, att de vid anstalterna tjänstgörande överbarnmorskorna och instruktionsbarnmorskorna tillerkännas ett arvode, som ungefärligen motsvarar den till dem före 1938 utgående ersättningen. Jag har därför intet i sak att erinra mot medicinalstyrelsens förslag. Instruktionsbarnmorskornas arvode synes dock lämpligen böra avrundas till 1,650 kronor.

Under förutsättning av bifall härtill bör medelsbehovet för nästa budgetår beräknas som följer.

Till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat bör i anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang anfört för Stockholmsanstaltens del avses ett belopp av 19,800 kronor. Av samma anledning bör motsvarande post för anstalten i Göteborg nedsättas till 18,900 kronor.

Posterna till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra med hänsyn till vad jag förordat höjas till 4,500 kronor vid vardera anstalten, därav $(3,900 + 200 + 150)$ 4,250 kronor till grundbelopp och 250 kronor till vikariatsersättningar m. m.

Slutligen torde vardera av de båda posterna till rörligt tillägg böra höjas med 500 kronor till 1,500 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle då bli $(25,800 + 24,900)$ 50,700 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,	
förlagsvis	kronor 19,800

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Grundbelopp	kronor 4,250	
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 250 kronor	4,500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,500
	Summa kronor	25,800

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 18,900	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Grundbelopp	kronor 4,250	
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 250 »	4,500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,500
	Summa kronor	24,900;

dels ock till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 50,700

[141.] 60. Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	43,500	33,876
1939/40	48,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	54,000	—

Kungl. Maj:t har den 5 maj 1939 fastställt följande omkostnadsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

Omkostnadsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 2,000
2. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 17,250
	Summa kronor 19,250

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 2,000
2. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 26,750
	Summa kronor 28,750

Av anslagsposterna till övriga utgifter må bland annat bestridas kostnaderna för fri kost och logi åt samtliga elever under tiden för den teoretiska undervisningens meddelande, uppdelad å fem månader vid första utbildningsårets början samt en månad vid andra årets slut. Under den tid,

eleverna deltaga i det praktiska arbetet å de till anstalterna anslutna barnbördshusen, hava respektive städer förutsatts skola bekosta motsvarande förmåner ävensom tilldela eleverna någon kontant ersättning för deras arbete. Före den 1 juli 1938 gällde, att vederbörande stad tillhandahöll fri bostad under hela utbildningstiden, medan staten bestred utgifterna för kost åt högst åtta frielever om året vid vardera anstalten.

Vidare må från posterna till övriga utgifter utgå understöd med tillhoppa högst 1,600 kronor, avsett som bidrag till kläder, böcker och instrument m. m. till 8 obemedlade eller mindre bemedlade elever vid vardera anstalten.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för budgetåret 1940/41.

Styrelsen har därvid erinrat om Kungl. Maj:ts beslut den 25 augusti 1939, enligt vilket i undervisningskurs vid envar av barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg finge tillsviðare antagas högst 24 elever, innebärande en fördubbling av det tidigare medgivna maximiantalet. Såsom en följd härav har styrelsen hemställt om en höjning av anslaget med 9,000 kronor, motsvarande utgifterna för kost och logi åt ytterligare 12 elever vid vardera anstalten under de fem första månaderna av de utbildningskurser, som taga sin början i januari 1941. Vidare har styrelsen i skrivelse den 8 december 1939 påkallat ytterligare höjning av anslaget för budgetåret 1940/41 med 1,600 kronor, avseende understöd enligt gällande bestämmelser åt ytterligare 8 elever vid vardera anstalten. Sammanlagda anslagsbehovet har styrelsen sålunda uppskattat till (48,000 + 9,000 + 1,600) 58,600 kronor.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens anslagsberäkning har jag icke någon annan erinran att framställa än att i innevarande budgetårs omkostnadsstat för Göteborgs-anstalten upptagits sammanlagt 4,500 kronor, att utgå såsom ersättning för fri kost enligt förut gällande bestämmelser åt vissa elever vid barnmorskeläroanstalten därstädes under tiden intill dess ett mellan Kungl. Maj:t och Göteborgs stad träffat nytt avtal om barnmorskeundervisningen vid stadens barnbördshus komme att träda i kraft. Då detta avtal, enligt vad jag inhämtat, numera trätt i kraft, bortfalla motsvarande kostnader för nästa budgetår.

Vid nu angivna förhållande och med någon jämkning i övrigt av hit-hörande utgiftsposter skulle omkostnadsstaten för anstalterna komma att beräknas sålunda:

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,000
2. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	22,500
		Summa kronor 24,500

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,000
2. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	27,500
		Summa kronor 29,500

Anslaget skulle alltså i sin helhet komma att uppgå till (24,500 + 29,500) 54,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 54,000

[142.] 61. **Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	15,400	12,475
1939/40	15,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	12,500	—

[Stadga för barnmorskeundervisningen den 13 maj 1938 (nr 191), ändrad genom kungörelse nr 535/1939.]

Enligt 21 § förenämnda stadga skola årligen två repetitionskurser för barnmorskor anordnas vid en var av de båda barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Därjämte skola, efter medicinalstyrelsens beprövande, dylika kurser årligen anordnas jämväl vid andra lämpliga barnbörds-hus. För innevarande budgetår hava medel beräknats för högst fyra kurser av sist angivet slag.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Enligt vad jag under hand inhämtat beror besparingen å anslaget för sist-förflutna budgetår därpå, att en av de tillämnade repetitionskurserna inställts, enär tillräckligt antal repetitionsskyldiga barnmorskor för denna kurs icke varit för handen. Med hänsyn till pågående reglering av barnmorskedistriktet torde enahanda begränsning av antalet kurser kunna äga rum jämväl under innevarande och nästa budgetår. Jag förordar därför, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår sänkes med 2,500 kronor till 12,500 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Repetitionskurser för barnmorskor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 12,500

Departements-
chefen.

[143.] 62. **Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar, förslagsanslag.** I gällande riksstat har till statens sjuksköterskeskola uppförts ett förslagsanslag av 24,000 kronor. För anslagets användning har Kungl. Maj:t den 9 juni 1939 fastställt följande stat:

Femte huvudtiteln.

A. Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	kronor 12,700	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 500 kronor	13,200

B. Omkostnader.

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 2,800	
2. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	» 8,000	10,800

Summa förslagsanslag kronor 24,000

Från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal utgår lön till en föreståndarinna i lönegrad Eo 17 ävensom arvoden åt tillfälliga lärare. Av anslagsposten till övriga utgifter må disponeras förslagsvis 7,500 kronor till fri kost och tvätt åt två elevkurser om vardera 30 elever under 2 månader och högst 500 kronor till diverse utgifter.

Skolan började sin verksamhet i oktober månad 1939 under ledning av en för ändamålet tillsatt styrelse. Verksamheten bedrivs för närvarande i provisoriska lokaler, huvudsakligen förlagda till garnisonssjukhuset i Stockholm, i avbidan å färdigställandet av den för skolan planerade nybyggnaden å Norrbacka.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *styrelsen för statens sjuksköterskeskola* gjort framställning rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har till en början framhållit, att styrelsen på grund av den rådande stora efterfrågan på sjuksköterskor hade för avsikt att under nästa budgetår utöka de planerade nybörjarkurserna med en extra kurs, som i likhet med nuvarande två kurser vore avsedd för 30 elever. Då därjämte två teoretiska undervisningskurser, vardera om cirka två månader, komma att anordnas under nästa budgetår för de båda elevgrupper, vilkas utbildning påbörjats under innevarande budgetår, erfordrades avsevärt ökade medel för såväl personal som omkostnader.

I fråga om personalbehovet har styrelsen anført huvudsakligen följande.

I det av medicinalstyrelsen år 1937 framlagda förslaget till inrättandet av en statens sjuksköterskeskola hade styrelsen tänkt sig, att det vid skolan skulle finnas anställda fyra lärarinnor, därav två första instruktionssköterskor i lönegrad A 15 samt två biträdande instruktionssköterskor i lönegrad A 9. Därest under nästkommande budgetår tre teoretiska nybörjarkurser och två dylika kurser för andra årets elever om vardera två månaders längd (tillsammans 10 månaders pågående teoretisk undervisning) komme att anordnas, ansåge styrelsen det nödvändigt att redan nu inrätta samtliga fyra instruktionsskötersketjänster, dock med rätt för styrelsen att uppskjuta anställandet av den ena av de båda första instruktionssköterskorna till den 1 januari 1941, därest det skulle visa sig, att hennes arbetskraft icke erfordrades dessförinnan. Enligt skolstyrelsens uppfattning vore det synnerligen önskvärt, att såväl föreståndarinnan som en av instruktionssköterskorna erhöles ordinarie anställning redan från budgetåret 1940/41. Beträffande dessa befattningshavare kunde framtida förändringar rörande skolans organisation och inflyttning i egen byggnad icke inverka därhän, att annat än ordinarie anställning borde ifrågakomma. En av instruktionssköterskorna samt de två

biträdande instruktionssköterskorna syntes däremot tills vidare kunna givas extra ordinarie ställning.

För undervisningen borde i övrigt anlitas tillfälliga lärarkrafter å olika specialområden. Medelsbehovet härför hade av styrelsen uppskattats sålunda:

för tre nybörjarkurser å förslagsvis 3,000 kronor	9,000 kronor
för två andra läskurser å förslagsvis 4,000 kronor	8,000 »
för extra föreläsningar och lektioner i samband med den praktiska undervisningen	2,000 »
Summa 19,000 kronor	

För utförande av de göromål, som inginge i en redogörarens skyldigheter och som ankomme på styrelsen, borde vidare beräknas ett arvode av förslagsvis 1,800 kronor. Innehavaren av denna arvodestjänst borde jämväl stå till styrelsens förfogande för handhavandet av vissa förvaltningsgöromål, i främsta rummet avseende skolans lokaler och elevbostäder, ävensom av protokolls-föringen vid styrelsens sammanträden. Beloppet syntes i avlöningsstaten böra upptagas som arvode till kamrer, tillika sekreterare. Härjämte borde för ersättning till läkare för skolans elever samt för nödiga röntgen- och andra undersökningar m. m. upptagas ett belopp av förslagsvis 2,000 kronor.

Slutligen hade styrelsen räknat med behov av dels en vaktmästare, vilken syntes böra överflyttas från garnisonssjukhuset och erhålla ordinarie anställning, dels ock ett första biträde för ordnandet av elevernas mathållning och övervakning av städerskornas arbete. Detta biträde borde lämpligen avlönas enligt lönegraden Eo 2. För städningen inom skolans lokaler erfordrades fem städerskor, vilka syntes böra erhålla samma avlöning som motsvarande befattningshavare vid de statliga sjukhusen i Stockholm eller 2,153 kronor per år.

I enlighet med det anförda har styrelsen uppskattat medelsbehovet för avlöningar till ordinarie tjänstemän till 17,724 kronor, för arvoden åt tillfälligt anlitate lärare till 19,000 kronor, för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till (1,800 + 2,000) 3,800 kronor, för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal till 28,476 kronor samt för rörligt tillägg till 2,000 kronor eller alltså sammanlagt 71,000 kronor.

I anslutning härtill har styrelsen ifrågasatt, huruvida icke arvode åt styrelsens ledamöter borde fastställas antingen i enlighet med gällande kommittékungörelse eller ock på sätt som gällde för de statliga lönenämnderna och karolinska sjukhusets direktion, i senare fallet med reducerad årsersättning. Som motiv härför har anförts, att arbetet inom styrelsen komme att bli av fortlöpande art och omfatta förvaltningsuppgifter i betydande utsträckning.

Vad härefter angår medelsbehovet för skolans omkostnader under nästa budgetår, har styrelsen föreslagit, att ett belopp av förslagsvis 500 kronor skulle beräknas för reseersättningar att användas i sådana fall, då någon vid skolan anställd befattningshavare eller ledamot av styrelsen måste företaga resa i skolans ärende, t. ex. för samarbete med andra sjuksköterskeskolor.

Vidare har styrelsen till expenser för såväl styrelsens som skolans behov beräknat ett belopp av 2,000 kronor.

Härjämte har styrelsen såsom »övriga utgifter» upptagit följande belopp:

1) Komplettering och underhåll av inventarier.....	kronor	4,000
2) Komplettering av undervisningsmaterial, bibliotek, förslagsvis.....	»	2,000
3) Trycksaker (blanketter, prospekt m. m.), förslagsvis	»	1,000
4) Kosthåll för elever, beräknat efter kronor 2:10 per dag och person under fem läskurser à två månader och med 30 elever per kurs ($30 \times 60 \times 2.10 \times 5$)	»	18,900
5) Kosthåll för 15 provelever ($15 \times 30 \times 2.10 \times 12$)	»	11,340
6) Merkostnad för kost under dietmatlagningskurser	»	1,000
7) Elevernas resor i undervisningssyfte, förstroelse och rekreation	»	1,500
8) Elevernas sjukhusvård, medicin, förslagsvis	»	1,000
9) Elevernas tvätt under den tid läskurs pågår ävensom för provelever, räknat efter 6 kronor per månad och person	»	2,880
10) Uppvärmning av lokaler, vatten, kostnad för ljus och gas samt telefon, förslagsvis	»	6,000
11) Renhållning, förslagsvis	»	500
12) Transporter och diverse utgifter	»	1,580

Summa kronor, förslagsvis 51,700

Slutligen har styrelsen erinrat om att för de elever, som tjänstgöra vid sjukhus, av sjukhusens medel i vissa fall en mindre ersättning lämnas, uppgående till omkring 300 kronor per elev och år. Styrelsen hade tänkt sig, att denna ersättning skulle få disponeras för elevernas räkning för sådana utgifter, för vilka icke statsmedel kunde tagas i anspråk, ävensom för utjämnande av den ersättning, som under sista utbildningsåret i vissa fall utginge direkt till eleverna under sjukhustjänstgöring.

Under hänvisning härtill har styrelsen hemställt om anvisande av (500 + 2,000 + 51,700) 54,200 kronor till bestridande av skolans omkostnader under budgetåret 1940/41.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 28 september 1939 förklarat, att det icke vore möjligt för styrelsen att bilda sig någon uppfattning om skäligheten av det begärda arvudet å 1,800 kronor åt den föreslagne kamreren, tillika sekreteraren, innan närmare kännedom erhållits om arbetets omfattning. Vidare anser styrelsen, att behovet av städerskor borde slutligt prövas först i samband med skolans inflyttning i moderna lokaler. I avbidan härpå borde tre av de föreslagna fem städerskorna anställas såsom extra befattningshavare, medan de återstående två tillsvidare syntes böra anställas såsom tillfälliga biträden med lön enligt för Stockholms stads sjukhus gällande avtal. I anledning härav borde posten till avlöningar åt icke-ordinarie personal minskas med 4,500 kronor och i stället i omkostnadsstaten under posten till »övriga utgifter» upptagas ett belopp av 5,000 kronor till städning, renhållning och rengöringsmaterial m. m.

I övrigt har styrelsen intet annat att erinra mot skolstyrelsens framställning än att utgifterna för kost åt eleverna syntes hava beräknats väl högt. Med hänsyn till den väntade stegringen av livsmedelspriserna har styrelsen emellertid icke ansett sig böra föreslå någon ändring härutinnan.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 12 december 1939 för sin del ansett, att någon tids erfarenhet av den nya skolans verksamhet och befattningshavarnas göromål bör erhållas, innan några tjänster uppföras å ordinarie stat. I avvaktan härå syntes de erforderliga befattningshavarna lämpligen böra anställas såsom extra ordinarie tjänstemän i de av styrelsen föreslagna lönegraderna. Det föreslagna redogörararvudet hade icke givit lönenämnden anledning till erinran. Städerskepersonalen borde även enligt lönenämndens mening erhålla samma lönevillkor som motsvarande personal vid de statliga sjukhusen.

En av nämndens ledamöter har varit av skiljaktig mening beträffande föreståndarinnans löneställning och ansett, att hon borde placeras i lönegrad Eo 19.

Till en början må nämnas, att skolans styrelse i skrivelse den 17 november 1939 hemställt, att den planerade extra nybörjarkursen finge taga sin början redan under mars månad innevarande år. Framställningen motiveras huvudsakligen med det ökade behov av sjukvårdspersonal, som den förstärkta försvarsberedskapen framkallat. Såvitt nu kan bedömas, torde framställningen böra bifallas. Jag har för avsikt att i annat sammanhang återkomma härtill. Vid uppskattningen av medelsbehovet för skolan under nästa budgetår torde man alltså böra räkna med att två nybörjarkurser och tre fortsättningskurser skola hållas.

Departements-
chefen.

Från denna utgångspunkt har jag intet väsentligt att erinra mot den av skolstyrelsen begärda personalförstärkningen eller mot de nya befattningshavarnas lönegradsplacering. I likhet med allmänna lönenämnden anser jag dock, att ytterligare erfarenhet av skolans verksamhet bör vinnas, innan någon av befattningshavarna uppföres å ordinarie stat. En viss begränsning av medelsbehovet för tillfälliga lärare torde ock vara möjlig, förslagsvis med 2,000 kronor till 17,000 kronor. Därjämte lärar kostnaden för städning böra bestridas från omkostnadsanslaget. Särskilda arvoden åt styrelsens ledamöter anser jag mig, främst med hänsyn till konsekvenserna därav på andra områden, icke kunna för närvarande tillstyrka.

I enlighet med vad jag sålunda förordat torde i skolans avlöningsstat för nästa budgetår böra upptagas dels en post till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, om 3,800 kronor, avseende ersättning till kamreraren och läkare m. m., dels en post till arvoden åt tillfälligt anlitade lärare om förslagsvis 17,000 kronor, dels en post till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal om 31,500 kronor, uppdelad å grundavlöningar m. m. om 29,000 kronor och avlöningsförhöjningar m. m. om förslagsvis 2,500 kronor, dels ock en post till rörligt tillägg om 2,700 kronor. Avlöningskostnaderna skulle alltså uppgå till sammanlagt 55,000 kronor.

Beträffande omkostnadsstaten vill jag icke motsätta mig, att däri upptages en post till reseersättningar. Posten torde dock böra begränsas till 300 kronor. Under posten till expenser synes böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor till bränsle, lyse, gas och vatten samt 3,000 kronor till telefon

och övriga expenser. Posten bör alltså uppföras med (5,000 + 3,000) 8,000 kronor.

Under posten till övriga utgifter torde i första hand en begränsning kunna ske av utgifterna för komplettering och underhåll av inventarier och undervisningsmaterial till förslagsvis 2,000 och 1,000 kronor, då riksdagen på tilläggsstat för innevarande budgetår anvisat ett engångsbelopp av 27,500 kronor för bland annat ifrågavarande ändamål. Vidare synes kosthållet för eleverna icke behöva beräknas så högt som i styrelsens förslag. Tills vidare torde det vara tillfyllest att räkna med en kostnad av 2 kronor per dag och elev, vilket för de fem elevkurserna skulle medföra en utgift av 18,000 kronor. Kosthållet för proveleverna torde kunna helt utgå, enär proveleverna vid flertalet andra sjuksköterskeskolor erlägga betalning för kosten under den s. k. provtiden. Härjämte lära möjligheter föreligga att något beskära de beräknade delposterna till elevernas resor i undervisningssyfte, förströelse m. m. och till transporter och diverse utgifter. Jag räknar därför med högst 1,000 respektive 1,300 kronor för nu angivna ändamål. Å andra sidan bör under delposten till renhållning beräknas medel till städning i enlighet med vad jag förut anfört. Posten torde med hänsyn härtill böra höjas till förslagsvis 10,000 kronor. Övriga poster torde med några smärre jämkningar kunna upptagas i enlighet med skolstyrelsens förslag, därvid dock bör observeras, att för uppvärmning av lokaler, belysning, gas, vatten och för telefon erforderliga medel beräknats under posten till expenser. Posten till övriga utgifter skulle enligt mina beräkningar komma att uppgå till sammanlagt 39,200 kronor.

Skolans omkostnadsanslag skulle alltså för nästa budgetår kunna beräknas sålunda:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	8,000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	39,200
Summa kronor		47,500

Rörande erforderligt anslag till omkostnaderna gör jag framställning under nästa punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	3,800
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	»	17,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	29,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,700
Summa förslagsanslag kronor		55,000;

dels ock till Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 55,000

[144.] 63. **Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 47,500

[145.] 64. **Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	12,500	5,975
1939/40	12,500	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	6,000	—

[Kungörelse den 22 april 1938 (nr 151).]

Enligt gällande bestämmelser må medellös eller mindre bemedlad elev vid av staten godkänd sjuksköterskeskola kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp, motsvarande högst halva den till skolan utgående elevavgiften, dock högst 250 kronor, under villkor att skolans styrelse medgiver eleven nedsättning i nämnda avgift med belopp, motsvarande det beviljade stipendiet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid till en början förordat en sådan ändring av gällande bestämmelser, att obemedlade eller mindre bemedlade elever skulle kunna erhålla stipendium utan att skolans styrelse vore skyldig medgiva motsvarande nedsättning i elevavgiften. Till stöd härför åberopas, att styrelsen för Uppsala sjuksköterskehem sjuksköterskeskola anmält, att nämnda skolas ekonomi icke tilläte någon nedsättning av elevavgifterna. Styrelsen för sjuksköterskeskolan vid lasarettet i Umeå hade jämväl uppgivit, att den låga elevavgift om 100 kronor, som på grund av de rådande ekonomiska svårigheterna för eleverna fastställts vid skolan, medfört, att det icke varit möjligt att företaga den såsom förutsättning för stipendiums beviljande stadgade nedsättningen av avgiften. Till följd härav hade ansökning om stipendium icke kunnat ingivas beträffande någon av skolans elever, ehuru den hjälp, som dessa statsstipendier utgjorde, vore synnerligen välbehövlig för ett stort antal elever.

Beträffande anslagets användning har *medicinalstyrelsen* meddelat, att under tiden från och med ikraftträdandet av förenämnda kungörelse den 1 juli 1938 stipendier beviljats åt sammanlagt 56 elever. De tilldelade beloppen hade varierat mellan 75 kronor och 250 kronor, beroende på kursavgifternas storlek vid de olika skolorna. Sammanlagda summan beviljade

stipendier hade uppgått till (5,900 + 6,050) 11,950 kronor. Ett antal av 17 ansökningar från medellösa elever hade avslagits på grund av att respektive skolor icke ansett sig kunna bevilja erforderlig nedsättning i skolavgifterna.

För nästa budgetår har styrelsen beräknat, att ett belopp av 12,500 kronor komme att erfordras för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till den förefintliga reservationen vid föregående budgetårs slut av 6,525 kronor syntes emellertid anslaget kunna begränsas till (12,500 — 6,525) 5,975 kronor eller i runt tal 6,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 17 oktober 1939 ej ansett sig kunna oförändrat tillstyrka medicinalstyrelsens förslag. Statskontoret anför sålunda bland annat:

Med den utformning, som grunderna för tilldelning av stipendium erhållit, hade man önskat avlägsna det hinder för en fullgod och tillräcklig rekrytering vid de grundläggande sjuksköterskeskolorna, som de vid dessa skolor tillämpade relativt höga elevavgifterna utgjort, när fråga varit om obemedlade men för denna yrkesgren i övrigt skickade personer. Genom det i författningen stadgade villkoret för erhållande av stipendium hade möjlighet öppnats för obemedlad eller mindre bemedlad sjuksköterskeelev att tillgodonjuta utbildningen vid skolorna utan att behöva vidkännas andra kostnader än dem, som föranleddes av nödiga utgifter för utrustning och läroböcker. Då ett bifall till förslaget, såsom det av styrelsen utformats, icke tillgodosåge syftet med den understödsverksamhet, varom här vore fråga, hade statskontoret icke kunnat undgå att ställa sig tveksamt gentemot ett tillmötesgående av förslaget.

Med hänsyn till angelägenheten av att den behövliga rekryteringen av sjuksköterskor icke eftersattes syntes emellertid viss anledning finnas för statsmakterna att medverka till den åtgärd att i ekonomiskt hänseende underlätta möjligheten till utbildningen vid dessa skolor, som ett fastställande av låga kursavgifter innebure. Statskontoret ville fördenskull icke motsätta sig, att styrelsens förslag på det sätt bifölles, att i de fall, där elevavgiften utginge med högst 100 kronor och det i författningen uppställda villkoret för erhållande av stipendium skulle medföra ekonomiska svårigheter för skolan, kravet på stadgad nedsättning av avgiften icke behövde upprätthållas. Då emellertid härigenom syftet med elevstipendierna icke skulle helt tillgodoses, syntes ett undantagsstadgande i nu angivet hänseende böra kompletteras med en föreskrift därom, att i dessa fall stipendium finge fastställas till belopp, motsvarande hela elevavgiften.

Departements-
chefen.

Såsom av det anförda framgår, har nu gällande bestämmelse om nedsättning av elevavgiften såsom villkor för statsstipendiums erhållande medfört, att behövande elever icke kunnat komma i åtnjutande av dylikt stipendium i den utsträckning som avsetts. Med hänsyn härtill och till angelägenheten av att underlätta rekryteringen till sjuksköterskeskolorna finner jag i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret påkallat, att en jämkning av ifrågavarande bestämmelse vidtages.

Härvid torde emellertid böra beaktas, att en skillnad föreligger mellan de enskilda sjuksköterskeskolorna och de av landsting eller städer utanför landsting anordnade skolorna såtillvida, att de förra för sin existens äro avsevärt mera beroende av elevavgifterna än de senare. Härtill kommer, att

de enskilda skolorna i fråga om sin ekonomiska ställning förete tämligen stora variationer sinsemellan, beroende på olika omständigheter. Under sådana förhållanden synes det mig mest ändamålsenligt, att åt Kungl. Maj:t inrymmes möjlighet att beträffande de enskilda skolorna meddela dispens från fullgörandet av förenämnda villkor, om och i den mån skolans ekonomi icke medgiver en nedsättning i avgifterna för elever, som kunna komma i fråga till statsstipendium.

Beträffande de av landsting eller städer utanför landsting anordnade skolorna åter torde i huvudsaklig anslutning till det av statskontoret framförda jämningsförslaget böra föreskrivas, dels att obemedlade eller mindre bemedlade elever, för vilka uttages en avgift av högst 100 kronor, må kunna komma i åtnjutande av stipendium till belopp motsvarande elevavgiften utan att någon nedsättning av denna avgift äger rum, dels ock att, där avgift uttages med belopp, överstigande 100 men ej 200 kronor, stipendium må utgå med 100 kronor på villkor, att skolan efterskänker den del av elevavgiften, som överstiger 100 kronor. I övrigt skulle nu gällande bestämmelser tillämpas.

Mot styrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de ändrade grunder för stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, som av mig förordats, att tillämpas från och med den 1 juli 1940;

dels ock till *Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 6,000

[146.] 65. **Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	8,200	9,997
1939/40	10,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	15,000	—

[Kungörelse den 29 maj 1936 (nr 297) angående stipendier för deltagande i kurs i social barnavård, anordnad av centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor.]

Centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor har till uppgift att meddela specialutbildning för sjuksköterskor i barnsjukvård och barnavård. Närmaste inseendet över och ledningen av skolan tillkommer en för ändamålet tillsatt styrelse med säte i Stockholm. Överinseendet över skolan utövas av medicinalstyrelsen. Utbildningen vid skolan omfattar dels en ettårig kurs i barnsjukvård och barnavård i samband med tjänstgöring å barnsjukhus, dels ock såsom påbyggnad härå en tre månaders kurs i social barnavård i samband med tjänstgöring å olika anstalter för socialt barnavårdsarbete.

Kostnaderna för den förra kursen bestridas på samma sätt som annan sjuk-

sköterskeutbildning vid av staten godkända sjuksköterskeskolor, under det kostnaderna för den senare kursen — för undervisningen samt för stipendier till behövande elever — bäras av staten. Enligt kungörelsen nr 297/1936 må medellös eller mindre bemedlad sjuksköterska, som av centralskolans styrelse antagits till elev vid sistnämnda kurs, kunna tilldelas stipendium å högst 300 kronor, för hel kurs räknat, till bestridande av hennes kostnader för beivrandet av kursen.

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslaget för innevarande budgetår finge, under förutsättning att vid skolan under budgetåret anordnades en kurs i social barnavård, tagas i anspråk högst följande belopp, nämligen till arvode åt föreståndarinnan samt lektionsarvoden 3,500 kronor, till expenser 500 kronor och till stipendier 6,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen har därvid anfört bland annat följande.

Det belopp, som kunnat anvisas till arvode åt ledarinnan av den sociala barnavårdskursen, nämligen 300 kronor, hade varit alltför knappt, varför det visat sig erbjuda stora svårigheter att erhålla en pedagogiskt skolad sjuksköterska med utbildning i barnavård. Endast tack vare tillmötesgående från svensk sjuksköterskeförening, som välvilligt ställt en av föreningen anställd kursledarinnan med erforderliga kvalifikationer till förfogande, hade kurserna i social barnavård kunnat anordnas. Föreningen hade emellertid meddelat, att nämnda kursledarinnan icke längre kunde få anlitas. Jämväl beträffande administration och ledning av den ettåriga kursen hade svårigheter yppat sig.

Därest specialutbildningen till barnsjuksköterskor skulle kunna komma till verklig och åsyftad nytta, fordrades att såväl den ettåriga kursen som den kortare påbyggnadskursen omhändertoges av instruktionssköterska, som även kunde handhava den med kurserna förenade administrationen. Då det vore av stor betydelse för såväl rekryteringen till den utbildning det här gällde som för barnavården i allmänhet, att en för tjänsten lämpad och kvalificerad person erhöles för nämnda befattning, föreslog *medicinalstyrelsen*, att vid skolan inrättades en tjänst, avsedd att innehavas av instruktionssköterska med lön enligt lönegraden Eo 15. *Medicinalstyrelsen* ville i samband härmed erinra, att en motsvarande tjänst föreslagits inrättad vid statens sjuksköterskeskola.

På grund av vad sålunda anförts har *styrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisa 16,000 kronor för ifrågavarande utbildning, av vilket belopp 3,500 kronor beräknats till avlöningar till speciallärare, 4,800 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, 700 kronor till avlöningsförhöjning, 300 kronor till rörligt tillägg, 700 kronor till expenser samt 6,000 kronor till stipendier åt elever.

Departements-
chefen.

Vad *medicinalstyrelsen* anfört synes mig motivera, att möjlighet beredes för skolan att fast anställa en instruktionssköterska med uppgift att tjänstgöra som närmast ansvarig ledarinnan för ifrågavarande utbildning. Kostnaden här för kan beräknas till 5,300 kronor för år. Då för lektionsarvoden, expenser och stipendier torde böra räknas med oförändrade belopp, skulle anslaget vid bifall till vad sålunda föreslagits för nästa budgetår komma att uppföras med (5,300 + 3,200 + 500 + 6,000) 15,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15,000

[147.] 66. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,500	2,500
1939/40	5,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	5,000	—

Ifrågavarande kurser, som anordnas av svensk sjuksköterskeförening, utgöra en påbyggnad å den utbildning, som meddelas vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna. Kurserna hava under senare år varit två till antalet samt i allmänhet haft en längd av 3½ månader. Som villkor för statsbidraget gäller, att minst tio elever i varje kurs, vilka därav äro i behov, skola befrias från erläggande av kursavgift samt att undervisningen vid kurserna skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av medicinalstyrelsen godkänd plan.

I skrivelse den 20 juni 1939 har *svensk sjuksköterskeförening* gjort framställning om oförändrat statsbidrag till ifrågavarande verksamhet under nästa budgetår. Därvid har upplysts, att kostnaderna för kursverksamheten under sistförflutna budgetår uppgått till 14,418 kronor, varav föreningen av egna medel bestritt 10,118 kronor.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 24 augusti 1939 tillstyrkt framställningen under framhållande av kursverksamhetens stora betydelse för sjukvårdens handhavande.

I likhet med medicinalstyrelsen tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. För statsbidragets utgående torde böra gälla enahanda villkor som föreskrivits för innevarande budgetår. Departements-
chefen.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 5,000

[148.] 67. **Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,500,000	2,499,693
1939/40	2,500,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	2,450,000	—

[Lag den 4 juni 1937 (nr 298) om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.; kungörelse den 21 juli 1937 (nr 744) angående statsbidrag till avlöning åt

distrikts- och reservbarnmorskor m. m.; kungörelse den 24 september 1937 (nr 800) angående dyrtidshjälp åt vissa av kommun fast anställda barnmorskor.]

Enligt gällande bestämmelser, vilka trätt i kraft den 1 januari 1938, utgår statsbidrag till distrikts- och reservbarnmorskas avlöning med 1,500 kronor för år jämte ålderstillägg ävensom med det lönetillägg å högst 300 kronor, vartill barnmorska, som biträtt vid mer än tjugufem förlossningar under året, må vara berättigad. För reservbarnmorska, som antagits före den 1 januari 1937, skall dock statsbidrag utgå med högst 1,000 kronor för år jämte den särskilda tjänstgöringsersättning om högst 600 kronor, vartill hon må vara berättigad.

Härutöver må för vissa kommunalt anställda barnmorskor utgå statsbidrag med dels 400 kronor för år jämte ersättning enligt av medicinalstyrelsen fastställd taxa, dels ock den dyrtidshjälp om högst 200 kronor för år, vartill de må vara berättigade. Dyrtidshjälp tillkommer endast barnmorska, som under nästföregående kalenderår haft lägre inkomst än 1,500 kronor, dyrtidshjälpen oberäknad.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget hava 2,495,000 kronor avsetts för avlöningar och ersättningar till samtliga tre grupper av barnmorskor samt 5,000 kronor till dyrtidshjälp åt vissa kommunalt anställda barnmorskor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid uppgivit, att antalet distriktsbarnmorskor under budgetåret 1938/39 minskats med cirka 20 stycken, varför förevarande anslag skulle, därest motsvarande sänkning komme att äga rum jämväl under innevarande budgetår, med hänsyn till senaste belastningssiffra kunna sänkas med $(1,700 \times 20)$ 34,000 kronor. Då det emellertid vore ovisst, huruvida en sådan minskning komme att ske, har styrelsen ansett sig böra till statsbidrag för avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor under nästkommande budgetår upptaga enahanda belopp som för det innevarande budgetåret.

Departements-
chefen.

Enligt min uppfattning synes man böra utgå från att regleringen av barnmorskedistriktet skall tills vidare fortsättas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som godtogos av 1937 års riksdag. Man har då att räkna med en successiv minskning av medelsbehovet för hithörande ändamål, vilken för innevarande och nästa budgetår torde kunna uppskattas till omkring 50,000 kronor. Jag förordar i enlighet härmed, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (2,500,000 — 50,000) 2,450,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 2,450,000

[149.] 68. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m., förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	350,000	279,695
1938/39	450,000	544,370
1939/40	650,000	—
1940/41 (förslag)	800,000	—

[Kungörelse den 30 april 1920 (nr 234) angående statsbidrag till avlöning åt distriktssköterskor, ändrad genom kungörelser nr 556/1921, 50/1922, 196/1923, 330/1925, 418/1925 och 133/1930; kungörelse den 7 maj 1926 (nr 172) angående dyrtidshjälp åt distriktssköterskor, ändrad genom kungörelser nr 148/1927 och 132/1930; kungörelse den 28 juni 1935 (nr 428) angående statsbidrag till distriktsvård, ändrad genom kungörelser nr 407/1938 och 263/1939.]

Enligt kungörelsen den 28 juni 1935 med däri vidtagna ändringar utgår statsbidrag till distriktssköterskas avlöning med 1,000 kronor om året för varje distriktssköterskebefattning. Därjämte skola av statsmedel bestridas ålders-tillägg åt distriktssköterskorna, vart och ett med 100 kronor efter tre, sex och nio års tjänstgöring.

Genom nämnda kungörelse, som trätt i kraft den 1 januari 1936, har den tidigare gällande kungörelsen (nr 234/1920) upphävt, dock att för landstingsområde eller del av sådant område, där den äldre ordningen allttjämt tillämpas, skall utgå statsbidrag enligt sistnämnda kungörelse med 500 kronor om året för varje distriktssköterskebefattning.

Enligt kungörelsen den 7 maj 1926 kan därjämte utgå dyrtidshjälp av statsmedel med högst 200 kronor om året till distriktssköterska, som åtnjuter avlöning enligt de äldre bestämmelserna.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget avse 649,500 kronor bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor och 500 kronor dyrtidshjälp.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har däri anfört bland annat:

Enligt från landstingens distriktsvårdsstyrelser respektive förvaltningsutskott under hand införskaffade uppgifter torde de landsting, som hittills icke verkställt omorganisation av distriktsvården, komma att vid 1939 års landsting till behandling upptaga frågan om övergång till de nya bestämmelserna. Under förutsättning att dessa landsting fattade beslut om övergång till den nya organisationen, syntes densamma kunna komma att tillämpas inom samtliga län från och med den 1 januari 1940, varför man torde kunna räkna med att den äldre ordningen från och med sistberörda dag icke vidare skulle behöva tillämpas.

Med stöd av nämnda underhandsuppgifter ävensom andra på området kända förhållanden hade inspektrisen över sjuksköterskeväsendet upprättat en sammanställning över antalet distriktssköterskor, som kunde förväntas vara anställda inom respektive landstingsområden under år 1940. Denna sammanställning utvisade, att inom nämnda områden beräknades intill den 31 december 1939 vara eller bli anställda sammanlagt 747 distriktssköterskor. Till avlöningar åt dessa distriktssköterskor under kalenderåret 1940 erfordrades ett belopp av $(747 \times 1,000)$ 747,000 kronor.

Vidare framginge av berörda sammanställning, att förslag vore avsedda att framläggas för 1939 års landsting om en ökning under år 1940 av antalet distriktsskötersketjänster med sammanlagt 240. Enär emellertid statens distriktssköterskeskola för närvarande blott kunde utbilda omkring 70 nya sjuksköterskor per år och det endast funnes ett fåtal reserver tillgängliga, syntes en ökning av antalet distriktssköterskor under 1940 med endast omkring 100 vara möjlig. Då man kunde räkna med att dessa distriktssköterskor i medeltal komme att vara anställda under halva år 1940, begränsades medelsbehovet för desammas avlönande under nästa budgetår till omkring ($100 \times 1,000 : 2$) 50,000 kronor.

I likhet med föregående år borde man även räkna med att i medeltal två ålderstillägg komme att utgå till varje distriktssköterska under den tid av år 1940, varunder hon innehade anställning såsom sådan sköterska. För ändamålet skulle då erfordras ett belopp av 159,400 kronor.

Därest anslag för dyrtidshjälp fortfarande ansåges böra utgå, borde, då kännedom icke kunnat vinnas om och i vilken utsträckning detta anslag kommit till användning under budgetåret 1938/39, detsamma upptagas till enahanda belopp som för nu löpande budgetår eller 500 kronor.

I enlighet härmed har medicinalstyrelsen uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till ($747,000 + 50,000 + 159,400 + 500$) 956,900 kronor eller i avrundat tal 950,000 kronor, därav förslagsvis 949,500 kronor till bidrag till distriktssköterskors avlönande och 500 kronor till dyrtidshjälp.

Styrelsen har vidare föreslagit en utvidgning av grunderna för statsbidrag till att omfatta jämväl reservdistriktssköterskor. Styrelsen yttrar härutinnan:

Alltefter som distriktsvården blivit utbyggd hade inom vissa landstingsområden för distriktsvårdens behov fast anställt ett antal reservsköterskor med samma avlöning som distriktssköterskor. Medicinalstyrelsen funne det vara önskvärt, att — i analogi med vad som gällde i fråga om distriktsbarnmorskeväsendet — statsbidrag finge utgå för dylika »reservdistriktssköterskebefattningar» med samma belopp och efter enahanda grunder, som föreskrivits i fråga om ordinarie distriktssköterskebefattningar. För att statsbidrag till en reservdistriktssköterskebefattning skulle kunna utgå, borde den vara upptagen i den plan för distriktsvårdens anordnande, som godkänts av medicinalstyrelsen. Liksom i fråga om distriktssköterskebefattning skulle statsbidrag till reservdistriktssköterskebefattning endast utgå för tid, under vilken befattningen uppehållits av ordinarie befattningshavare eller av vikarie med därför föreskriven kompetens.

Reservdistriktssköterskorna, vilka borde innehava för distriktssköterskor stadgad kompetens, skulle hava till uppgift att fullgöra distriktssköterskornas åligganden, då dessa åtnjöte semester eller eljest förfall för dem föreläge, ävensom vara skyldiga att i övrigt tjänstgöra inom distriktsvården efter anvisning av distriktsvårdsstyrelsen.

Enligt styrelsens mening borde ett eventuellt beslut om ändrade bestämmelser i ämnet lämpligen träda i kraft den 1 januari 1941. Med hänsyn till den rådande bristen på kompetenta distriktssköterskor syntes dock, tillägger styrelsen, ett bifall till förslaget för de närmaste åren knappast komma att åsamka statsverket någon kostnadsökning. I den mån reservdistriktssköterskebefattningar under nämnda år bleve tillsatta, torde nämligen ett motsvarande antal distriktssköterskebefattningar komma att stå vakanta.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår förutsätter, att utbyggnaden av distriktsvården kommer att fortsätta i tämligen oförändrad takt. Sedermera inträffade omständigheter i förening med den bristande tillgången på nyutbildade distriktssköterskor kunna emellertid väntas medföra en något långsammare utbyggnadstakt än beräknat. Med hänsyn härtill synes mig en höjning av anslaget med 150,000 kronor kunna antagas vara tillfyllest. Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (650,000 + 150,000) 800,000 kronor, varav 500 kronor torde böra reserveras för dyrtidshjälp åt distriktssköterskor med avlöning enligt de äldre bestämmelserna.

Vad härefter angår den föreslagna utvidgningen av statsbidragsgrunderna, lärer densamma i och för sig icke kunna fränkännas visst berättigande. Så länge distriktsvården är under utbyggnad och ett tillräckligt antal kompetenta sökande till de nyinrättade ordinarie distriktssköterskebefattningarna icke kan åvägabringas, synes det mig dock mindre lämpligt, att staten lämnar bidrag jämväl för anställande av reservdistriktssköterskor. Jag är därför icke beredd att i nuvarande läge förorda bifall till medicinalstyrelsens framställning i denna del.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 800,000

[150.] 69. **Understödjande av dispensärverksamhet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	800,000	985,600
1939/40	900,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,000,000	—

[Kungörelse den 18 juni 1937 (nr 400), ändrad genom kungörelse nr 264/1939.]

Inom varje landstingsområde skall finnas minst en centraldispensär, som är utrustad för röntgenundersökning och förestås av läkare med viss kompetens. Vid sidan härav skola finnas distriktsdispensärer, vilka i regel förestås av vederbörande tjänsteläkare och där antingen vederbörande distriktsköterska tjänstgör såsom biträde (typ I) eller ock såsom sådant är anställd en särskild dispensärsköterska (typ II).

Statsbidrag må allenast avse vissa närmare angivna slag av utgifter och utgår med högst hälften av dessa utgifters sammanlagda belopp, sedan under året influtna bidrag från primärkommuner och riksorganisationer avdragits. I län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 procent överstigit rikets medeltal för samma tid, kan statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets ifrågavarande tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 procent.

Utan hinder av dessa bestämmelser må, jämlikt särskilt medgivande av riks-

dagen, statsbidrag tills vidare från och med kalenderåret 1939 utgå till av studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispenserverksamhet med 3 kronor för varje undersökt medlem, dock högst med 3,000 kronor för år till en var av dispensärerna i Uppsala och Lund, 4,000 kronor för år till dispensären i Stockholm samt 2,000 kronor för år till dispensären i Göteborg.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel till ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen anför därvid bland annat följande.

I medicinalstyrelsens skrivelse den 28 juni 1935 med förslag till omorganisation av dispenservården hade statsbidraget, vid medräknande av förhöjt bidrag till tre norrländska län, för den närmaste tiden beräknats komma att uppgå till 800,000 kronor per år. I två avseenden hade emellertid statsmakterna frångått styrelsens förslag. Sålunda skulle enligt gällande kungörelse dels gåvor från enskilda personer eller lokala organisationer icke medräknas bland de bidrag, som jämlikt 6 § i kungörelsen skulle avdragas, innan statsbidragets storlek fastställdes, dels ock statsbidrag utgå för kostnader för medellösa eller mindre bemedlade personers resor till och från centraldispensär för undersökning. Genom den förra ändringen kunde det årliga statsbidraget beräknas öka med 142,500 kronor. Storleken av kostnaderna för nyssnämnda resor kunde däremot svårigen fixeras.

Därjämte skulle enligt statsmakternas beslut från ifrågavarande anslag utgå statsbidrag till studentkårerna i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg för av dem organiserad dispenserverksamhet, vilket beräknades draga en årlig kostnad av högst 12,000 kronor.

Det mötte givetvis stora svårigheter att angiva storleken av det för budgetåret 1940/41 för ändamålet erforderliga anslaget. På grund av anslagets belastning under sistförflutna budgetår torde dock en höjning av detsamma från 900,000 kronor till 1,100,000 kronor böra företagas.

Under återopande härav har medicinalstyrelsen hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 1,100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig intet att invända. I avbidan på närmare erfarenhet angående den utgiftsökning, som föranledes av nyordningen inom dispenservården, synes mig anslaget emellertid böra — i anslutning till belastningen för sistförflutna budgetår — begränsas till 1,000,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispenserverksamhet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000,000

[151.] 70. **Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	150,000	32,540
1939/40	275,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	300,000	—

[Kungörelse den 21 juli 1937 (nr 745), ändrad genom kungörelse 265/1939.]

Hithörande verksamhet bedrives vid dels s. k. mödra- och barnavårdscentraler, med för ändamålet särskilt anställd personal, samt dels s. k. mödra- och barnavårdsstationer, i regel förlagda till tjänsteläkarnas mottagningslokaler och med distriktssköterska eller distriktsbarnmorska som biträde. Denna verksamhet avses kompletterad med en allmän upplysningsverksamhet under ledning av medicinalstyrelsen och de lokala huvudmännen.

Statsbidrag utgår *dels* med ett engångsbelopp till inredning och utrustning av lokaler för mödra- och barnavårdscentraler intill hälften av den verkliga kostnaden, dock högst 1,000 kronor för varje central, *dels ock* med ett årligt belopp till arvoden åt läkare, sjuksköterskor och barnmorskor, vilka sysselsätts i verksamheten, ävensom till resekostnader för hembesök avseende spädbarn å landsbygden. Bidraget till arvoden utgår för läkare med högst 2,000 kronor, för sjuksköterskor och barnmorskor vid central med högst 1,000 kronor jämte ålderstillägg samt för distriktsbarnmorska, som med tillstånd av medicinalstyrelsen deltagar i förebyggande barnavård, med 300 kronor. Resebidraget utgår med högst 70 procent av sammanlagda resekostnaden inom respektive landstingsområde. Några generella grunder för bidrag till den allmänna upplysningsverksamheten hava icke fastställts.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget hava beräknats högst 17,000 kronor till inredning och utrustning av centraler, förslagsvis 200,000 kronor till arvoden åt läkare, sköterskor och barnmorskor, förslagsvis 25,000 kronor till resor för förebyggande barnavård samt högst 33,000 kronor till upplysningsverksamhet.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid beräknat ökat medelsbehov för arvoden åt läkare, sköterskor och barnmorskor med 60,000 kronor på grund av pågående utbyggnad av mödra- och barnavården. I övrigt har styrelsen räknat med oförändrade belopp. Styrelsen har i enlighet härmed föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(275,000 + 60,000)$ 335,000 kronor.

Enligt vad jag under hand inhämtat har medicinalstyrelsen intill den 1 oktober 1939 fastställt planer för den förebyggande mödra- och barnavården i 17 landstingsområden och samtliga städer utanför landsting, innefattande sammanlagt 75 centraler, 256 distriktsstationer och 48 filialer. Åtskilliga av dessa organ väntas emellertid icke hinna träda i verksamhet förrän under loppet av år 1940, andra åter först efter 1940 års utgång. Det nu inträdda läget lärer ock komma att medföra en skärpt återhållsamhet från huvudmännens sida beträffande vårdens utbyggande. I betraktande härav och med hänsyn jämväl till den knappa tillgången på för ändamålet utbildade sköterskor torde det vara tillfyllest att för nästa budgetår räkna med ett belopp av högst 10,000 kronor till inredning och utrustning av centraler samt ett belopp av 235,000 kronor till arvoden åt läkare, sköterskor och barnmorskor, vilka sysselsätts i verksamheten. Möjlighet torde ock föreligga att utan allvarligare olägenheter tillfälligtvis begränsa utgifterna för upplysningsverksamheten till högst

Departements-
chefen.

30,000 kronor. För bidrag till resor för barnavårdsverksamheten torde däremot böra upptagas oförändrat belopp.

Godtagas dessa beräkningar, skulle anslaget för nästa budgetår komma att uppskattas sålunda:

Bidrag till inredning och utrustning av centraler, <i>högst</i>	kronor	10,000
Bidrag till arvoden åt läkare och sköterskor m. fl., <i>förslagsvis</i>	»	235,000
Bidrag till resor för förebyggande barnavård, <i>förslagsvis</i>	»	25,000
Bidrag till upplysningsverksamhet, <i>högst</i>	»	30,000

Summa kronor 300,000

Under åberopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,000

[152.] 71. **Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn, *förslagsanslag*.** För innevarande budgetår hava för första gången anvisats medel till ifrågasvarande ändamål. Anslaget är uppfört med 150,000 kronor.

Enligt den i ämnet den 22 juni 1939 utfärdade kungörelsen (nr 461) må havande och ammande kvinnor, spädbarn, barn i förskolåldern och barn i folk- eller fortsättningsskola kostnadsfritt tillhandahållas skyddsläkemedel, då ett ur medicinska synpunkter konstaterat behov därav föreligger. Anvisning å erforderliga skyddsläkemedel skall i regel utfärdas av läkare.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* framlagt förslag rörande medelsbehovet under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid framhållit, att de årliga kostnaderna för de fria skyddsläkemedlen vid fullt utbildad verksamhet uppskattats till 200,000 kronor för mödrar och 200,000 kronor för spädbarn ävensom 400,000 kronor för barn i förskolåldern samt i folk- och fortsättningsskola, alltså en totalsumma av 800,000 kronor. Då såväl den förebyggande mödra- och barnavården som skolläkarorganisationen ännu befunne sig under utbyggnad och utanordnandet av fria skyddsläkemedel i väsentlig grad sammanhängde därmed, syntes ett anslag till nämnda kategorier av 400,000 kronor för budgetåret 1940/41 vara tillräckligt.

Härutöver finner emellertid styrelsen önskvärt, att skyddsläkemedel kunde tillhandahållas elever vid jämväl andra undervisningsanstalter än folk- och fortsättningsskolor, såsom allmänna läroverk, kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor, högre folkskolor och yrkesskolor.

Till motivering härför har styrelsen framhållit följande.

Enligt befolkningskommissionens betänkande i näringsfrågan ansåges starka skäl tala för införandet av skolmåltid vid läroverk och motsvarande undervisningsanstalter, och enligt kommissionens näringshygieniska expert, dåvarande laborator E. Abramson, kunde det näringshygieniska behovet härav i fråga om en del elever vid dessa läroanstalter anses vara mera framträdande än för många folkskolebarn. Samma skäl syntes då kunna anföras beträffande skyddsläkemedlen. Den ökning i anslag, som skulle er-

fordras för att utvidga rätten till fria skyddsläkemedel till elever vid förenämnda läroanstalter, syntes också bliva ganska blygsam. Lärjungeantalet i folk- och fortsättningsskolorna uppginge enligt befolkningskommissionen till ungefär $(550,000 + 164,000)$ 714,000. I de övriga förut uppräknade läroanstalterna utgjorde antalet elever — enligt uppgifter inhämtade från skolöverstyrelsen — i allmänna läroverk omkring 50,000, kommunala mellanskolor 8,500, kommunala flickskolor 10,000, högre folkskolor 8,000 och yrkesskolor 45,000. Sammanlagt rörde det sig alltså om 121,500 elever. Om proportionsvis samma behov föreläge inom dessa läroanstalter som inom folk- och fortsättningsskolorna, skulle för eleverna vid nyss uppräknade anstalter erfordras ungefär 14,000 kronor, 2,400 kronor, 2,800 kronor, 2,300 kronor respektive 12,600 kronor, alltså sammanlagt 34,100 kronor eller i runt tal 35,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts har styrelsen *dels* hemställt om sådan ändring av gällande kungörelse, att fria skyddsläkemedel finge utanordnas till behövande barn vid allmänna läroverk, kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor, högre folkskolor och yrkesskolor efter anvisning av läkare vid dylik anstalt, *dels ock* att till skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn måtte för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av $(400,000 + 35,000)$ 435,000 kronor.

I utlåtande den 23 oktober 1939 har *svenska skolläkareföreningen* tillstyrkt styrelsens förslag om utvidgning av rätten till fria skyddsläkemedel under framhållande, bland annat, att påfrestningen på barnen i de högre skolorna, vilka numera till stor del rekryterades från befolkningslager av samma sociala och ekonomiska standard som folkskolornas, ofta nog vore betydligt större än på de lägre skolornas lärjungar.

Skolöverstyrelsen har i utlåtande den 2 oktober 1939 framhållit, att mot realiserandet av medicinalstyrelsens förslag givetvis inga invändningar kunde resas med hänsyn till skolans liv och arbete. På grund av den närmaste tidens stora finansiella svårigheter har överstyrelsen emellertid ansett sig böra alternativt föreslå viss begränsning av de elevgrupper, som enligt medicinalstyrelsens förslag skulle komma i åtnjutande av fria skyddsläkemedel. Överstyrelsen har härom anført i huvudsak följande.

Enär lärjungarna i folk- och fortsättningsskolorna i stort sett befunne sig i åldern 7—14 år, hade eleverna i den egentliga ungdomsåldern, 15—18 år, ännu icke gjorts till föremål för de åtgärder, som på detta område hittills kunnat ifrågakomma. Då därjämte frågan om näringshygieniska hjälpåtgärder inom vidare kretsar av ungdom i denna ålder icke blivit ur olika synpunkter utredd, ansåge överstyrelsen, att den föreslagna utökningen av de hjälpberättigades krets borde tills vidare begränsas till att avse elever, som ej överskridit fortsättningsskoleåldern. Denna gränsdragning borde emellertid av praktiska skäl icke göras strikt individuell utan såvitt möjligt följa de organisatoriska enheterna — skolorna eller klassavdelningarna.

Överstyrelsen har därefter lämnat en på statistiskt material grundad redogörelse för huru gränsen borde uppdragas mellan den äldre och yngre gruppen av elever vid de skilda undervisningsanstalterna, varibland överstyrelsen ansett sig även böra medtaga de privata skolorna. På grundval av denna utredning har överstyrelsen gjort en beräkning av den sannolika kostnadsökning,

som skulle uppkomma, därest överstyrelsens alternativa förslag genomfördes. I enlighet härmed skulle antalet lärjungar i det lägre stadiet kunna uppskattas till 60,200 och kostnaderna för skyddsläkemedel till i runt tal 17,000 kronor för år.

Departements-
chefen.

Även om onekligen vissa skäl tala för en utvidgning i av myndigheterna angiven riktning av rätten till skyddsläkemedel, anser jag mig likväl nödsakad att på grund av rådande förhållanden för närvarande avstyrka, att något av de alternativa förslagen realiseras under nästa budgetår.

Under förutsättning att gällande grunder bibehållas, har medicinalstyrelsen beräknat medelsbehovet under nästa budgetår till 400,000 kronor. Detta belopp torde vara väl högt tilltaget. En höjning till det dubbla beloppet i jämförelse med nuvarande anslag, eller till 300,000 kronor, synes under alla förhållanden böra vara tillräcklig.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300,000

[153.] 72. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård, reservationsanslag.**

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård.]

I nämnda kungörelse, som trätt i kraft den 1 januari 1939, förutsättes varje landstingsområde komma att indelas i tandvårdsdistrikt i enlighet med en av medicinalstyrelsen godkänd plan. I varje distrikt skall finnas minst en fast tandpoliklinik, där som regel behandling meddelas såväl barn som vuxna. Vid varje sådan poliklinik skola vara anställda minst en tandläkare (distrikts-tandläkare) och en tandsköterska (distriktstandsköterska). I distrikt, där med hänsyn till ytvidd, kommunikationsförhållanden eller andra särskilda omständigheter så erfordras, må tillika anordnas en eller flera polikliniker för ambulatorisk tandvård.

Till anskaffande av erforderlig utrustning för tandpoliklinikerna utgår statsbidrag med högst hälften av den verkliga kostnaden, dock att bidraget icke må överstiga beträffande fast poliklinik 3,000 kronor och, om mer än en tandläkare skall vara där anställd, 1,300 kronor för varje ytterligare sådan tandläkare samt beträffande ambulatorisk poliklinik 1,000 kronor. Landsting, som före kungörelsens ikraftträdande men efter den 1 januari 1937 anordnat tandpoliklinik, som kan av medicinalstyrelsen godkännas som distriktstandpoliklinik, må jämväl åtnjuta bidrag efter nu angivna grunder.

För de två senaste budgetåren hava för ändamålet anvisats sammanlagt (150,000 + 200,000) 350,000 kronor, av vilket belopp hittills icke någon del disponerats.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat om de i propositionen nr 127 till 1938 års riksdag framlagda kostnadsberäkningarna, enligt vilka statens totala kostnad för utrustning av tandpolikliniker uppskattas till omkring 2,000,000 kronor, att fördelas å 10 år.

Vidare har styrelsen meddelat, att styrelsen dittills godkänt planer för anordnande av folktandvård inom fem landstingsområden samt att framställningar om godkännande av dylika planer inkommit från fyra andra landstingsområden, ehuru de ännu icke hunnit slutbehandlas. Därjämte har styrelsen under hand inhämtat, att ytterligare tolv landsting kunde förväntas komma att under den närmaste framtiden ingiva förslag till anordnande av folktandvård inom respektive landstingsområden med en för genomförandet av desamma avsedd tid av i allmänhet minst fem år. Med ledning av dessa uppgifter har styrelsen räknat med att genomförandet av folktandvårdsorganisationen vid ingången av budgetåret 1940/41 komma att vara påbörjad i omkring tjugu landstingsområden.

Under åberopande härav har medicinalstyrelsen hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp eller 200,000 kronor.

I besparingspropositionen nr 79 (bilaga 3) till 1939 års urtima riksdag förordades åtgärder i syfte att något begränsa dispositionen av ifrågavarande anslag för innevarande budgetår. Riksdagen uttalade emellertid som sin uppfattning, att särskild begränsning i anslagsdispositionen icke borde nu vidtagas. I anledning härav synes man böra utgå från att hela det hittills anvisade beloppet, 350,000 kronor, står till förfogande för hithörande ändamål.

Även för nästa budgetår torde medel i viss utsträckning böra anvisas för utrustning av folktandpolikliniker. På grund av rådande förhållanden lär man emellertid få räkna med en något långsammare utbyggnadstakt än ursprungligen avsetts. Såväl med hänsyn härtill som till den relativt stora reservation, som förefinnes, anser jag mig böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 100,000 kronor. Skulle anslaget visa sig icke vara tillfyllest, torde företrädere böra lämnas för polikliniker i distrikt, där särskilda svårigheter möta att erhålla erforderlig tandvård.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 100,000

Departements-
chefen.

[154.] 73. **Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m., förslagsanslag.**

[Kungörelse den 3 juni 1938 (nr 358) angående statsbidrag till folktandvård.]

Statsbidrag utgår till landsting, som anordnat folktandvård i enlighet med
Bihang till riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 1 Del 8. 1964 39 18

bestämmelserna i kungörelsen, med *dels* ett årligt belopp av 3,000 kronor för varje distriktstandläkare och 1,000 kronor för varje distriktstandsköterska såsom bidrag till dessas avlöning, *dels* ett belopp motsvarande ålderstillägg till distriktstandläkare och distriktstandsköterska, *dels ock* under en tid av två år från folktandvårds införande i visst tandvårdsdistrikt ett belopp av högst 800 kronor för distriktstandläkare, som icke hunnit behandla avsett antal barn på beräknad tid. Till stad, som ej deltagar i landsting, utgår statsbidrag med 4 kronor om året för varje i viss ålder behandlat barn.

Ifrågakommande statsbidrag utbetalas principiellt kalenderårsvis i efterskott. Dock skall till vederbörande landsting under juli månad varje år såsom förskott på det årets statsbidrag utbetalas tio tolfedelar av det belopp, som på grund av för nästföregående år gjord rekvisition godkänts till utbetalning.

För innevarande budgetår har till ifrågavarande ändamål anvisats ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1940/41. Styrelsen har därvid utgått från att folktandvårdsorganisationen vid ingången av nämnda budgetår torde vara påbörjad i cirka tjugu landstingsområden samt i övrigt anfört väsentligen följande.

Då man torde böra räkna med att under år 1940 i medeltal tio distriktstandläkare och tio distriktstandsköterskor komme att tjänstgöra inom vart och ett av de tjugu landstingsområdena, skulle sålunda för bidrag till dessas grundavlöning erfordras ett belopp av $[10 \times 20 \times (3,000 + 1,000)]$ 800,000 kronor. Som emellertid verksamheten inom tolv landstingsområden, beträffande vilka förslag till anordnande av folktandvård ännu icke ingivits till styrelsen, säkerligen icke kunde påbörjas redan från och med den 1 januari 1940, syntes sistnämnda belopp kunna reduceras till förslagsvis 600,000 kronor.

Ålderstilläggen utginge efter tre, sex och nio års väl vitsordad tjänstgöring, varvid tid, under vilken vederbörande bestritt med distriktstandläkare- eller distriktstandskötersketjänst likvärdig befattning, finge tillgodoräknas för erhållande av dylikt tillägg. Då de ålderstillägg, som komme att utgå under år 1940, kunde antagas bliva få till antalet, torde för ändamålet ett belopp av 20,000 kronor vara tillfyllest.

För eventuella merkostnader för distriktstandläkare, vilka icke på avsedd tid medhunnit behandlingen av beräknat antal tandvårdsberättigade barn, syntes i betraktande av det antal distriktstandläkare, som kunde förväntas tjänstgöra under år 1940, samt de för ifrågavarande ändamål i dess helhet uppskattade kostnaderna för staten, böra beräknas ett belopp av 60,000 kronor.

Antalet behandlingsbarn i städer, som ej deltog i landsting, hade i det till grund för propositionen i ämnet liggande sakkunnigförslaget beräknats till cirka 100,000. Det för detta ändamål erforderliga årliga statsbidraget hade i enlighet härmed uppskattats till $(4 \times 100,000)$ 400,000 kronor. Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, torde allmän tandvård eventuellt komma att anordnas i Stockholm från och med den 1 januari 1940. Jämväl i övriga städer utom landsting torde allmän tandvård i väsentlig omfattning komma att genomföras under loppet av nämnda år. Med hänsyn härtill syntes för sistberörda ändamål böra anslås ett i förhållande till den beräknade siffran endast obetydligt reducerat belopp å 370,000 kronor.

I enlighet med det anförda har *medicinalstyrelsen* hemställt, att för budgetåret 1940/41 måtte till bidrag för avlöande av distriktstandläkare och distrikts-

tandsköterskor anvisas ett förslagsanslag av (600,000 + 20,000 + 60,000 + 370,000) 1,050,000 kronor.

På grundval av senare uppgifter, som jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen, torde antalet landsting, vilka anordnat eller komma att anordna folktandvård under loppet av första halvåret 1940, kunna beräknas inskränka sig till ett tiotal. Hur många landsting, som kunna väntas påbörja folktandvårdsverksamhet under senare delen av 1940, är svårt att under nuvarande förhållanden uppskatta. Enligt min mening läser det emellertid kunna antagas bli tillfyllest, om man räknar med bidrag till avlöningar åt i medeltal tio distriktstandläkare och tio distriktstandsköterskor i tio distrikt under hela kalenderåret 1940, vilket skulle draga en kostnad av ($10 \times 10 \times 4,000$) 400,000 kronor.

Departements-
chefen.

Till ålderstillägg och till merkostnader för tandläkare, vilka icke på avsedd tid hinna behandla beräknat antal barn, torde härutöver böra avses sammanlagt högst 30,000 kronor.

Av städerna utanför landsting har hittills allenast Gävle anordnat folktandvård i enlighet med bestämmelserna i gällande statsbidragskungörelse. För övriga icke-landstingsstäder torde som regel en tids uppskov med anordnande av folktandvård icke medföra alltför betydande olägenheter. I nuvarande statsfinansiella läge torde med hänsyn härtill rätten att bevilja statsbidrag för hithörande ändamål till sådana städer utanför landsting, som icke redan ordnat sin folktandvård i enlighet med ifrågavarande bestämmelser, böra förbehållas Kungl. Maj:t, som efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall skulle äga att bifalla eller avslå framställning om statsbidrag. I anslutning härtill förordar jag, att för nästa budgetår medel beräknas för bidrag till folktandvård i ifrågavarande städer allenast för Gävles vidkommande. Medelsbehovet för bidrag till denna stad torde kunna uppskattas till omkring 20,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle anslagsbehovet för nästa budgetår begränsas till sammanlagt (400,000 + 30,000 + 20,000) 450,000 kronor.

Under återopande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distriktstandsköterskor m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 450,000

[155.] 74. **Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader, förslagsanslag.**

[Förordning den 3 juni 1938 (nr 360) om lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader m. m.]

Enligt nämnda förordning, som trätt i kraft den 1 januari 1939, må kommun, inom vilken landsting med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård, erhålla ersättning av staten med hälften av de kostnader, vilka kommunen iklätt sig för bestridande av vissa närmare angivna slag av avgifter för folktandvård åt obemedlade vuxna inom kommunen. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande avgifter för mindre bemed-

lade vuxna, dock att därvidlag statsbidrag ej utgår i annat fall, än då behandlingen innefattar fullständig munsanering, samt icke med högre belopp än 25 procent av den del av kostnaden för i ett sammanhang utförd behandling, som överstiger 30 kronor.

Motsvarande ersättning utgår jämväl till stad utanför landsting, som med bidrag av statsmedel anordnat folktandvård.

Bidrag utbetalas av vederbörande länsstyrelse kalenderårsvis i efterskott.

I gällande riksstat har för ändamålet upptagits ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* gjort framställning om anvisande av medel för hithörande ändamål under nästa budgetår.

Styrelsen har därvid erinrat, att statens årliga kostnader för ifrågavarande ändamål i propositionen nr 127 till 1938 års riksdag uppskattats till beträffande landstingsområdena 820,000 kronor samt i fråga om städer, som ej deltaga i landsting, 128,000 kronor vid full utbyggnad. Då folktandvården kunde beräknas bliva i väsentlig omfattning genomförd i de städer, som icke deltog i landsting, men inom landstingsområdena bedrivs i allenast begränsad omfattning, har styrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte till förevarande ändamål anvisas ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Departements-
chefen.

På grund av vad jag under föregående punkt anfört rörande den sannolika omfattningen av folktandvården under år 1940 ävensom med hänsyn till att ifrågavarande statsbidrag endast utgår, i den mån kommunerna anvisat till fattigvård ej hänförliga medel för bestridande av hithörande kostnader, kan medelsbehovet för detta ändamål förutses bliva jämförelsevis ringa under nästa budgetår. Jag förordar därför, att anslaget i avbidan å erfarenhet om de verkliga utgifterna för ändamålet upptages med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 50,000

[156.] 75. **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	545,000	558,865
1938/39	545,000	561,023
1939/40	550,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	400,000	—

[Kungörelse den 30 juni 1922 (nr 412) angående statsbidrag till bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer, ändrad genom kungörelser nr 118/1931, 240/1933 och 907/1937; kungörelse den 21 maj 1931 (nr 117) angående kostnaderna för könssjuk persons införande till läkare eller sjukhus; kungörelse den 19 maj 1933 (nr 239) om ersättning av statsmedel för läkarundersökning, läkemedel m. m. enligt lagen den 20 juni 1918 (nr 460) angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, ändrad genom kungörelse nr 908/1937.]

Från ifrågavarande anslag bestridas huvudsakligen *dels* arvoden åt läkare vid de polikliniker för kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, vilka enligt gällande lag om åtgärder mot utbredning av könssjukdomar såsom regel skola vara inrättade i städer med ett invånarantal av 20,000 eller däröver, *dels* ersättning för sådan kostnadsfri undersökning och behandling av könssjuka, som icke äga rum å poliklinik, ävensom för läkemedel och utensilier för undersökning eller behandling, *dels* arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer i städerna, *dels* ock kostnaderna för könssjuka införande till läkare eller sjukhus, där detta sker efter förordnande av hälsovårdsmyndighet eller sundhetsinspektör.

Arvoden åt poliklinikläkare bestämmas för varje budgetår av Kungl. Maj:t efter framställning av vederbörande hälsovårdsnämnder och under hänsynstagande till verksamhetens omfattning vid de olika poliklinikerna.

I skrivelse den 16 december 1939 har *medicinalstyrelsen* anmält, att anslaget syntes kunna ej oväsentligt begränsas samt till stöd för denna sin uppfattning framhållit följande.

Under senaste året hade behandlingen av gonorré med vissa nya medel, tillhörande sulfonamidgruppen, prövats på olika håll utom och inom landet och alltmåra vunnit burskap. Resultatet hade blivit en i många fall avsevärt förkortad behandlingstid och ett minskat antal behandlingar, i det patienter i större utsträckning kunnat fortsätta behandlingen utan så täta besök hos läkare som förut varit erforderligt. Detta medförde en avsevärd besparing å förevarande anslag. Redan vid fastställande av arvoden för föreståndarna vid könspoliklinikerna för budgetåret 1939/40 hade detta inflytande gjort sig gällande med en minskning av arvoden som följt. Sannolikt komme denna tendens att ytterligare markeras. Den motverkades emellertid av tvenne omständigheter. Dels vore preparaten ifråga dyrare än förut använda läkemedel, dels brukade med oroliga tider följa en ökad spridning av könssjukdomarna. Medicinalstyrelsen vore dock av den uppfattningen, att anslaget icke syntes komma att tagas i anspråk i samma utsträckning som senaste år utan att en väsentlig nedskärning kunde göras, förslagsvis till 400,000 kronor.

Styrelsen föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400,000 kronor.

Med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anført synes en avsevärd reduktion av anslaget för nästa budgetår vara möjlig. Styrelsens beräkning av medelsbehovet lämnar jag utan erinran.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 400,000

[157.] 76. **Skyddskoppymningen, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	100,000	91,751
1939/40	90,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	90,000	—

[Kungörelse den 24 november 1916 (nr 533)].

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* erinrat om att det vid 1939 års riksdag framlagda förslaget till förordning om skyddskoppypning (prop. 182), vilket förslag på grund av kamrarnas olika beslut i ämnet icke vunnit riksdagens bifall, bland annat innehållit en bestämmelse av innebörd, att Kungl. Maj:t, när synnerliga skäl därtill föranledde, ägde medgiva ersättning av allmänna medel för sjukdom och skada till följd av skyddskoppypning. Styrelsen har vidare framhållit, att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 35 funnit denna begränsning alltför snäv och ansett, att ersättning för ymskade borde kunna lämnas i alla fall, då skäl därtill föreläge.

Styrelsen anser, att den omständigheten att förslaget till förordning om skyddskoppypning förfallit icke borde utgöra hinder för att nu lösa ifrågasvarande ersättningsfrågor. Styrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vid äskande av anslag till skyddskoppypningen beakta föreliggande frågor. Den därav betingade anslagshöjningen synes styrelsen kunna beräknas till omkring 5,000 kronor.

Under återopande härav och med hänvisning till belastningen för sistförflutna budgetår har styrelsen beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 95,000 kronor.

Departements-
chefen.

Det av medicinalstyrelsen berörda frågan om ersättning för skada eller sjukdom till följd av skyddskoppypning är jag i nuvarande läge icke beredd att upptaga till förnyad prövning. Vid sådant förhållande torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp eller 90,000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypningen* för budgetåret 1940/41 anvisa
ett *förslagsanslag* av kronor 90,000

[158.] 77. **Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	15,000	15,939
1939/40	20,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	25,000	—

Från ifrågasvarande anslag bestridas dels åtskilliga smärre utgifter till förekommande av smittsamma sjukdomars utbredning, dels ock kostnader för kontroll i vissa fall över enskild vård av sinnessjuka, sinnesslöa och fallande sjuka, där kontrollen utövas av provinsial-, stads- eller därmed likställd tjänsteläkare. En redogörelse för hithörande utgiftsändamål återfinnes i 1935 års statsverksproposition (V s. 253). Till komplettering därav må nämnas, att från och med budgetåret 1937/38 kostnader för underhåll m. m. av respiratorer till beredskap vid barnförslamningsepidemier bestritts från ifrågasvarande anslag.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* anfört, att man kunde förutse, att understöd i ökad omfattning komme att utgå vid isolering för smitta. Styrelsen har ock ifrågasatt, huruvida icke möjligheten att erhålla ersättning från detta anslag borde utsträckas till personer, som misstänkas föra smitta samt på den grund — utan att direkt isoleras — åläggas inskränkning i sitt näringsfång och därigenom få vidkännas minskning i sin arbetsinkomst. För ändamålet har styrelsen beräknat ett belopp av 2,000 kronor under nästa budgetår.

Vidare har styrelsen erinrat om att styrelsen den 5 maj 1939 anbefallts verkställa utredning angående frågan, huruvida och i vad mån den slutna vården av spetälska kunde organiseras på ett ekonomiskt mera tillfredsställande sätt än dittills. Ehuru denna utredning för det dåvarande ännu icke avslutats, ansåge sig styrelsen kunna utgå från att den slutna vården av spetälska, som uppvisade ett år från år oavbrutet sjunkande patientantal, kunde såväl ekonomiskt som i andra avseenden tillfredsställande ordnas, även om sjukhuset nedlades såsom vårdanstalt för spetälska. Under alla förhållanden syntes vårdkostnaderna för dessa sjuka, som framdeles borde utgå av ifrågavarande anslag, kunna begränsas till ($3 \times 365 \times 4.50$) 4,927 eller i runt tal 5,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt om en höjning av anslaget till (20,000 + 2,000 + 5,000) 27,000 kronor.

Sedermera har *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 30 september 1939 inkommit med den anbefallda utredningen. Efter erinran om att enligt gällande bestämmelser isoleringstvång icke föreligger för spetälskesjuka samt att vården å Järvsö sjukhus är avgiftsfri, anför styrelsen bland annat:

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande hade *medicinalstyrelsen* den 10 maj 1926 förordnat professorn J. L. Reenstierna att inom landet undersöka för spetälska misstänkta samt att tillse av spetälska angripna personer. Rapport häröver avgäves ärligen. Av den senaste rapporten framginge bland annat, att vid 1938 års utgång funnes i riket 8 spetälskesjuka, varav 3 vårdades å Järvsö sjukhus. För såvitt styrelsen hade sig bekant, hade härutinnan ingen förändring skett under år 1939. Åldern för de tre å Järvsö sjukhus vårdade utgjorde respektive 84, 77 och 61 år.

I skrivelse den 23 februari 1939 hade styrelsen anmodat Reenstierna att inkomma med yttrande i frågan om nedläggande av Järvsö sjukhus med särskilt beaktande av medicinskt-epidemiologiska synpunkter. I sitt yttrande den 10 mars 1939 hade Reenstierna uttalat, att, för såvitt för närvarande kunde bedömas, ur nämnda synpunkter vägande skäl icke kunde anföras mot sjukhusets nedläggande.

Frågan hade ock behandlats av direktionen för sjukhuset vid sammanträden den 16 februari och den 2 maj 1939.

I likhet med direktionen funne *medicinalstyrelsen*, bland annat med hänsyn till de sjukas höga ålder och mångåriga vistelse å sjukhuset, att skäl talade för att de borde omhändertagas av staten och beredas plats i sjukhusets s. k. lilla flygel. Sjukhuset i övrigt kunde enligt styrelsens förmenande ur det allmännas synpunkt fördelaktigast utnyttjas såsom en sinnessjukavdelning, förslagsvis ansluten till Frösö sjukhus vid Östersund. Enligt företagen besiktning vore sjukhuset i gott stånd, om ock vissa förbättringar

vore ofrånkomliga, såsom inledande av värmeledning, införandet av vattenklosetter och vissa andra smärre hygieniska installationer. Järvsö sjukhus skulle, fullt utnyttjat som sinnessjukhus, kunna bereda plats för cirka 50 sjuka, ett icke oväsentligt tillskott i vårdplatstillgången för vårt land.

Med en sådan användning av sjukhuset skulle de kvarvarande spetälskas vård inom den lilla flygeln kunna utan svårigheter eller onödig omgång tillfredsställande ordnas. Styrelsen hade därvid tänkt sig, att spetälskeavdelningen skulle drivas i gemensam ekonomisk regi med sinnessjukhuset men att läkarvården skulle såsom hittills ombesörjas av provinsialläkaren i Järvsö distrikt mot ett arvode av förslagsvis 300 kronor för år. Beträffande den övriga personalen, sköterskan, kokerskan och vaktmästaren, tillika gårdskarl, hänvisade styrelsen till direktionens protokoll den 2 maj 1939, vilket bilagts skrivelsen.

I fråga om sjukhusets användning som sinnessjukhus hade styrelsen för avsikt att inom den närmaste tiden inkomma med förslag.

Av direktionens protokoll framgår, att den vid sjukhuset anställda sköterskan i februari 1939 uppnått stadgad pensionsålder, ehuru hon med styrelsens medgivande kvarstode i tjänst till och med februari 1940, att kokerskan är anställd tills vidare med två månaders uppsägning samt att vaktmästaren sedan den 1 april 1923 innehaft icke-ordinarie anställning vid sjukhuset. Den sistnämnde borde därför enligt direktionens mening beredas lämplig plats å annan statsanstalt, därest sjukhuset nedlades.

Departements-
chefen.

Som väntat har den verkställda utredningen rörande den slutna vården av spetälska givit vid handen, att hinder icke möter mot ett nedläggande av Järvsö sjukhus såsom vårdanstalt för spetälska samt att en dylik åtgärd skulle medföra en viss besparing för statsverket. Jag anser mig därför böra förorda, att nuvarande verksamhet vid sjukhuset nedlägges senast från och med nästa budgetår. Huru därvid skall förfaras med de tre patienter, som alltjämt vårdas på sjukhuset, kan icke slutgiltigt bedömas, förrän ståndpunkt tagits till sjukhusets framtida användande, varom utredning ännu pågår. Möjligheter finnas emellertid att överflytta dem till annat statens sjukhus. Detsamma gäller den vid sjukhuset anställda personalen, i den mån så befinnes påkallat eller lämpligt. Mot att kostnaderna för den slutna vården av spetälska tills vidare bestridas från förevarande anslag synes intet vara att erinra.

Vad åter angår det av medicinalstyrelsen berörda spörsmålet om ersättning till personer, som misstänkas föra smitta och, utan att isoleras, åläggas inskränkning i sitt näringsfång, torde detsamma lämpligen böra upptagas till behandling i samband med den av 1939 års riksdag begärda omprövningen av frågan om ersättning från det allmännas sida i samtliga de fall, då person på grund av bestämmelser i epidemilagen och hälsovårdsstadgan utan att vara sjuk underkastas isolering och därigenom eller eljest lider intrång i sin näring. Jag lämnar därför nämnda spörsmål tills vidare åsido.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslagsbehovet för nästa budgetår kunna begränsas till (20,000 + 5,000) 25,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 25,000

[159.] 78. **Lindring i mindre bemedlade patienters & landsbygden sjukvårdskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	75,000	85,388
1939/40	130,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	130,000	—

[Kungörelse den 5 maj 1939 (nr 257).]

Enligt nämnda kungörelse utgår från förevarande anslag statsbidrag till bestridande av kostnader för sjukbesök, som av vederbörande provinsialläkare eller extra provinsialläkare företages hos mindre bemedlad patient & landsbygden. Bidraget utgår med dels hälften av den del av läkararvodet, som överstiger sju kronor, dels ock hela den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor.

I skrivelse den 23 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* under hänvisning till den ändring av statsbidragsgrunderna, som beslöts av 1939 års riksdag, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters & landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 130,000

[160.] 79. **Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	50,000	146,013
1939/40	100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	60,000	—

[Kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227), ändrad genom kungörelser nr 158/1924, 248/1926, 147/1927, 146/1932 och 266/1939; kungörelse den 14 juni 1928 (nr 208).]

Från anslaget kan statsbidrag beviljas dels till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, dels ock till vissa andra ändamål.

Vad först angår statsbidrag till sjukstugor, framlades i 1931 års statsverksproposition en plan för fortsatt sjukstugebyggande i övre Norrland. Medel för genomförande — med vissa jämkningar — av denna plan hava numera beviljats.

Till övriga med anslaget avsedda ändamål utgå statsbidrag med visst maximibelopp för varje särskilt ändamål. Dessa ändamål äro främst förhyrande

av lokaler för provisoriska sjukhärbergen, ödemarkstillägg till distrikts-sköterskor, anställande av samariter, anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar för sjukvårdsändamål, ödemarkstillägg till distrikts- och reservbarnmorskor samt flyttningskostnader till distriktsbarnmorskor i ödemarksdistrikt. Det högsta belopp, som för ett budgetår kan sammanlagt utgå till nu angivna ändamål, utgör för närvarande 68,000 kronor. Därvid har bland annat räknats med ett maximibelopp av 17,000 kronor för ödemarkstillägg åt distriktssköterskor.

Vid sidan härav har för de två senaste budgetåren, jämlikt riksdagens särskilda medgivande, beräknats ett belopp av 500 kronor för anskaffande av skidbåtar i rikets ödemarksområden, att disponeras i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) angående statsbidrag till sjuktransportautomobiler m. m. Enligt denna kungörelse må statsbidrag utgå till anskaffande av skidbåtar med $\frac{2}{3}$ av kostnaden, dock högst 50 kronor för varje bår.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *medicinalstyrelsen* anmält, att såvitt styrelsen då hade sig bekant, behov av statsbidrag för uppförande av ytterligare sjukstugor i ödemarken icke föreläge. Enär emellertid 1939 års landstings beslut kunde komma att innebära planerandet av någon dylik sjukstuga, ansåge sig styrelsen böra beräkna visst belopp för ändamålet, förslagsvis 48,000 kronor.

Beträffande övriga ändamål har styrelsen framhållit, att med nu pågående utvidgning av distriktssköterskeorganisationen i övre Norrland posten till ödemarkstillägg åt distriktssköterskor visat sig icke vara tillräcklig utan lämpligen borde höjas med 3,000 kronor. Då styrelsen i övrigt räknat med oförändrade maximibelopp, har styrelsen uppskattat medelsbehovet i denna del till $(68,000 + 3,000 + 500)$ 71,500 kronor. Detta belopp har styrelsen med hänsyn till beräknad reservation vid utgången av budgetåret 1939/40 ansett sig kunna sänka till 62,000 kronor.

Från nu angivna utgångspunkter har styrelsen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med $(48,000 + 62,000)$ 110,000 kronor.

Departements-
chefen.

Något trängande behov av statsbidrag till uppförande av ytterligare ödemarkssjukstugor lärer enligt vad medicinalstyrelsen upplyst icke vara att förvänta under nästa budgetår. Vid sådant förhållande torde medel för detta ändamål icke behöva nu beräknas.

Mot medicinalstyrelsens förslag att höja det för ödemarkstillägg åt distrikts-sköterskor bestämda maximibeloppet med 3,000 kronor till 20,000 kronor för år har jag däremot intet att erinra. Skäl synas mig ock förefinnas att jämväl för nästa budgetår beräkna visst belopp till anskaffande av skidbåtar i rikets ödemarksområden, förslagsvis högst 500 kronor. För de med detta anslag avsedda »övriga» ändamålen skulle därmed erfordras ett sammanlagt belopp av högst $(68,000 + 3,000 + 500)$ 71,500 kronor. I betraktande av att vid utgången av innevarande budgetår kan förväntas uppkomma en reservation å anslaget av

inemot 13,000 kronor, torde emellertid anslaget kunna begränsas till i runt tal 60,000 kronor.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna den ändring i grunderna för anslagets användning, som av mig förordats beträffande ödemarkstillägg åt distriktssköterskor, att tillämpas från och med den 1 juli 1940;

dels medgiva, att under budgetåret 1940/41 må för anskaffande av skidbårar i rikets ödemarksområden utgå statsbidrag jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) med högst 500 kronor;

dels ock till Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av kronor 60,000

[161.] 80. **Sjuktransporter med flygplan, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	63,000	70,029
1938/39	190,000	164,926
1939/40	160,000	—
1940/41 (förslag)	100,000	—

Från förevarande anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden och Hägernäs. Flygningarna från Frösön ombesörjas av ett vid Jämtlands flygflottilj stationerat flygplan. I Boden utföras flygningarna med ett för donationsmedel inköpt flygplan. I reserv finnes därjämte ett röda korset tillhörigt ambulansplan. Underhålls- och driftkostnaderna för dessa flygplan bestridas i sin helhet från detta anslag. Det vid Hägernäs stationerade flygplanet har anskaffats för statens räkning med anlitande av arbetslöshetsmedel och lotterimedel. Enligt överenskommelse skola driftkostnaderna för detta flygplan bestridas av vederbörande landsting eller enskilda såsom avgifter för planets begagnande. Underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels ock genom bidrag från Stockholms läns landsting och svenska skärgårdsförbundet.

För användningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 fastställt följande stat, att tillämpas under budgetåret 1939/40:

Stat.

Drift- och underhållskostnader, <i>förslagsvis</i>	kronor 95,000
Flygtraktamenten m. m. åt för signaltjänst för sjuktransport- verksamheten i Boden avsedd personal, <i>förslagsvis</i>	» 3,000
Anskaffande av kompletterande utrustning, <i>högst</i>	» 62,000
Summa kronor 160,000	

Härutöver har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 för anskaffning av ett nytt sjuktransportflygplan ställt till flygförvaltningens förfogande högst 560,000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter. Detta plan är avsett att ersätta det i oktober 1938 förolyckade planet.

Med skrivelse den 13 september 1939 har *flygförvaltningen*, efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för föreningen svenska röda korset, överlämnat förslag till beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår.

Flygförvaltningen har därvid till en början framhållit, att drift- och underhållskostnaderna under budgetåret 1938/39, då flygambulansverksamheten delvis varit inställd på grund av inträffade haverier, uppgått till 73,393 kronor. I denna summa hade dock inräknats dels ett belopp av 9,800 kronor, vilket anvisats för bestridande av kostnader för sjuktransportverksamheten under budgetåret 1937/38, dels ock ett belopp av 4,940 kronor, motsvarande underhållskostnaderna för det antal flygtimmar under samma budgetår, under vilka sjuktransporter utförts av krigsflygplan i stället för det havererade sjukvårdsplanet vid Hägernäs. Däremot hade ej inbegripits underhållskostnaderna för det krigsflygplan, som under budgetåret 1938/39 använts vid Hägernäs för dylika transporter.

För budgetåret 1940/41 har flygförvaltningen med hänsyn till att såväl under reparation varande sjuktransportflygplan som det ambulansplan, vilket vore avsett att ersätta det förolyckade Frösöplanet, då komme att vara i tjänst, räknat med en ökning av flygfrekvensen och en höjning av drift- och underhållskostnaderna. Flygförvaltningen har vidare räknat med utgifter för en från budgetåret 1938/39 uppskjuten större översyn av det ordinarie sjuktransportflygplanet i Boden, vilket ej kunnat tagas ur tjänst på grund av det totalhaveri, som drabbat ambulansplanet å Frösön. Härutöver har beräknats ett belopp av 4,611 kronor, utgörande oguldna underhållskostnader under budgetåret 1938/39 för det krigsflygplan, som använts för sjuktransporter vid Hägernäs.

Under beaktande av nu nämnda förhållanden har flygförvaltningen uppskattat drift- och underhållskostnaderna för nästa budgetår till 121,000 kronor, med ungefär lika fördelning å drift och underhåll.

Härjämte har till flygtraktamenten m. m. åt för signaltjänst för sjuktransportverksamheten i Boden avsedd personal upptagits oförändrat belopp, 3,000 kronor. Några medel till anskaffande av kompletterande utrustning hava däremot ej ansetts erforderliga för nästkommande budgetår.

De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande verksamhet skulle alltså enligt flygförvaltningen utgöra (121,000 + 3,000) 124,000 kronor.

Å andra sidan har flygförvaltningen räknat med ett bidrag av sammanlagt (2,500 + 1,500) 4,000 kronor från Stockholms läns landsting och svenska skärgårdsförbundet till bestridande av underhållskostnaderna för det vid Hägernäs stationerade ambulansplanet. Statens utgifter för verksamheten har flyg-

förvaltningen i enlighet härmed uppskattat till (124,000 — 4,000) 120,000 kronor.

I de av flygförvaltningen beräknade totalkostnaderna torde till en början en reduktion böra ske såtillvida, att de oguldna underhållskostnaderna för det krigsflygplan, som under budgetåret 1938/39 anlåtats för sjuktransporttjänst i stället för det havererade Hägernäsplanet, böra avföras å anslaget för innevarande budgetår. Men även bortsett härifrån förefalla de beräknade sammanlagda underhålls- och driftkostnaderna vara tilltagna i överkant, då av flygförvaltningens skrivelse framgår, att motsvarande utgifter för sistförflutna budgetår i verkligheten stannade vid ungefär (73,393 — 9,800 — 4,940) 58,000 kronor. Även om tillbörlig hänsyn toges till den ökade flygfrekvens och de ökade driftkostnader i övrigt, som kunna uppstå under nästa budgetår, torde det vid nu angivna förhållanden vara tillfyllest att för ifrågavarande kostnader beräkna ett belopp av omkring 100,000 kronor. Om härtill, liksom för innevarande budgetår, lägges ett belopp av 3,000 kronor för flygtraktamenten m. m. till signalister, skulle alltså totala medelsbehovet uppgå till 103,000 kronor.

Departements-
chefen.

Som nämnts har flygförvaltningen till dessa kostnaders bestridande räknat med ett bidrag av 2,500 kronor från Stockholms läns landsting och 1,500 kronor från svenska skärgårdsförbundet. Emellertid har sistnämnda förbund i en den 28 oktober 1939 dagtecknad, av flygförvaltningen med tillstyrkan överlämnad skrivelse hemställt att bliva befriat från sin ifrågavarande bidragskyldighet, enär förbundets inkomster under de senaste åren väsentligen reducerats. Då man med hänsyn till beloppets relativa obetydlighet icke synes böra motsätta sig denna framställning, skulle statens utgifter för verksamheten under nästa budgetår komma att uppgå till (103,000 — 2,500) 100,500 kronor eller i runt tal 100,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[162.] 81. **Bidrag till centralt sjukhusarkiv.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	23,000	11,000
1939/40	20,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	18,000	—

Centrala sjukhusarkivets verksamhet regleras genom ett den 16 december 1938 fastställt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet, å andra sidan. Enligt avtalet har arkivet till uppgift att samla, registrera och systematiskt bearbeta uppgifter av olika slag rörande sjukhusväsendet inom och utom landet i avsikt att ernå standardisering och rationalisering på det sjukhustekniska området. Vidare skall inom arkivet finnas anordnat bibliotek, innehållande böcker, tid-

skrifter och annan litteratur å sjukhusväsendets område. På grundval av förefintligt material har arkivet att kostnadsfritt tillhandahålla myndigheter, organisationer och enskilda upplysningar inom området för sin verksamhet. Arkivet står under medicinalstyrelsens överinseende, men den närmaste ledningen är anförtrodd en särskild styrelse. Sjukvårdsinrättningarnas huvudmän förut-sättas skola kostnadsfritt ställa ritningar och övriga byggnadshandlingar i fråga om dem underställda anstalter till arkivets förfogande. Staten skall tills vidare ensam svara för arkivets löpande utgifter. Skulle för något budgetår sjukhusarkivets driftkostnader överstiga för ändamålet beviljade statsmedel, skall av parterna tagas under omprövning sättet för merkostnadernas bestridande.

Med skrivelse den 31 augusti 1939 har medicinalstyrelsen överlämnat en av *styrelsen för centrala sjukhusarkivet* gjord framställning om anslag för verksamheten under nästa budgetår.

Styrelsen för arkivet har däri framhållit, att arkivet inom en relativt kort tid avsäga påbörja en för sjukhusbyggandet synnerligen värdefull upplysningsverksamhet, som borde kunna medföra besparingar i anläggning och drift samt förbättringar i sjukhusens planering.

Då emellertid arkivets verksamhet endast pågått sedan den 1 april 1939, hade tillräcklig erfarenhet ännu ej vunnits beträffande den lämpliga omfattningen av arkivets verksamhet och kostnaderna därför. Med hänsyn härtill hemställer arkivstyrelsen, att till verksamheten måtte anvisas oförändrat be-lopp eller 20,000 kronor i enlighet med följande uppställning:

Föreståndarens arvode	kronor	7,000
Skrivhjälp	»	2,400
Lokalkostnader, lyse, städning	»	2,500
Böcker och tidskrifter	»	1,000
Telefon	»	300
Skrivmaterial, förbrukningsartiklar	»	800
Extra arbetskraft, reproduktioner, resor, diverse	»	6,000
Summa kronor		20,000

Medicinalstyrelsen har i sin skrivelse förklarat sig icke hava något att erinra mot det av arkivstyrelsen framlagda förslaget. Styrelsen har vidare framhållit, att den ringa belastningen å anslaget för budgetåret 1938/39 berott på den korta tidrymd, varunder verksamheten vid arkivet då pågått.

Departements-
chefen.

Jag anser mig böra i huvudsak biträda styrelsens för centrala sjukhusarkivet förslag. Beträffande posten till extra arbetskraft, reproduktioner och resor m. m. synes dock en reducering med 2,000 kronor vara möjlig. Anslaget torde i följd härav böra upptagas med 18,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till centralt sjukhusarkiv* för budgetåret 1940/41
anvisa ett anslag av kronor 18,000

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

[163.] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	120,200	106,645
1939/40	141,600	—
1940/41 (förslag)	141,600	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen finnes införd i statsliggaren för innevarande budgetår s. 263.

Därjämte har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren.. kronor 11,681: 45

Avlöningsstat.

	Lön		Tjänstgöringspenningar		Summa	
Överståthållaren	4,681	45	—	—	4,681	45
Underståthållaren	5,000	—	2,000	—	7,000	—
Summa	—	—	—	—	11,681	45

2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 87,900: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 3,000: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a. Grundavlöningar m. m. kronor 20,500: —
 - b. Avlöningsförhöjningar m. m., *förslagsvis* » 100: — kronor 20,600: —
5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
 - a. Taffelpenningar till överståthållaren kronor 2,001: —
 - b. Lönetillökning till överståthållaren » 2,317: 55
 - c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren » 7,600: — » 11,918: 55
6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 6,500: —

Summa förslagsanslag kronor 141,600: —

De befattningshavare, som avlönas från ifrågavarande anslag äro — frånsett överståthållaren och underståthållaren — tjänstemännen å överståthållar-

ämbetets kansli, medan befattningshavarna å ämbetets övriga avdelningar avlönas av Stockholms stad.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *överståthållarämbetet* gjort framställning rörande förevarande anslag för nästa budgetår.

Överståthållarämbetet har därvid upptagit anslagsposten till avlöningar till överståthållaren och underståthållaren till oförändrat belopp eller tillhopa 11,681:45 kronor.

Posterna till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t hava av ämbetet likaledes uppskattats till oförändrade belopp eller till 87,900 kronor respektive 3,000 kronor.

Beträffande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anför ämbetet följande.

I jämförelse med år 1938 företedde arbetsbördan särskilt under senare delen av år 1939 en avsevärd ökning för överståthållarämbetets kansli, vilket — utom det ökade antalet fattigvårdsmål — främst berodde på belastningen av ärenden angående förskottering av barnbidrag. Framställningar från barnavårdsnämnden om gottgörelse av statsmedel för under år 1938 utgivna bidragsförskott, vilken art ärenden nu första gången förekomme, kunde beräknas under år 1939 uppgå till sammanlagt omkring 3,500. Att märka vore, att endast ett fåtal inkommit före den 1 juli 1939. Under följande år kunde antalet sådana ärenden antagas snarare bliva flera än färre. Jämväl övriga ärenden måste beräknas undan för undan stiga såsom en nära följd av den omständigheten, att stadens folkmängd kontinuerligt kraftigt tilltog. Att i allt fall under budgetåret 1938/39 en besparing uppkommit å anslaget till icke-ordinarie personal sammanhängde därmed, att — såsom av det anförda framginge — bördan av ärenden rörande bidragsförskott icke då ännu gjort sig gällande. Vad nu anförts medförde givetvis, att någon minskning av beloppen av nu utgående anslag till ämbetet icke kunde ifrågakomma. Inom ramen av nuvarande anslagsbelopp skulle ämbetet emellertid söka utföra sina maktpåliggande och omfattande arbetsuppgifter.

Med stöd av det anförda har överståthållarämbetet hemställt, att ifrågasatt avlöningspost måtte upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår eller till 20,600 kronor.

Ej heller har ämbetet ifrågasatt någon ändring av posten till särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren. Ett belopp av 11,918:55 kronor skulle således bliva erforderligt för ändamålet.

Under förutsättning att jämväl posten till rörligt tillägg bibehålles vid samma belopp som innevarande budgetår, 6,500 kronor, skulle enligt ämbetets beräkningar avlöningsanslaget för nästa budgetår även i sin helhet upptagas till oförändrat (11,681:45 + 87,900 + 3,000 + 20,600 + 11,918:55 + 6,500) 141,600 kronor.

Departements-
chefen.

Överståthållarämbetets förslag påkallar enligt min mening allenast den ändringen, att posten till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän i enlighet med vad chefen för finansdepartementet anført bör nedsättas till 84,700 kronor,

varjämte till rörligt tillägg ett belopp av 9,700 kronor kan beräknas bliva erforderligt. Anslagets slutsumma påverkas dock ej av denna justering. Till avlöningar bör därför för nästa budgetår upptagas oförändrat belopp, 141,600 kronor.

Med anledning härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren kronor 11,681: 45

Avlöningsstat.

	Lön		Tjänstgöringspenningar		Summa	
Överståthållaren	4,681	45	—	—	4,681	45
Underståthållaren	5,000	—	2,000	—	7,000	—
Summa	—	—	—	—	11,681	45

2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, *förslagsvis* kronor 84,700: —
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Majt, *förslagsvis* » 3,000: —
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
- a. Grundavlöningar
- m. m. kronor 20,500: —
- b. Avlöningsförhöjningar
- m. m., *förslagsvis* ... » 100: — » 20,600: —
5. Särskilda löneförmåner till överståthållaren och underståthållaren:
- a. Taffelpenningar till
- överståthållaren kronor 2,001: —
- b. Lönetillökning till
- överståthållaren » 2,317: 55
- c. Tillfällig löneförbättring till överståthållaren och underståthållaren » 7,600: — » 11,918: 55
6. Rörligt tillägg, *förslagsvis* » 9,700: —

Summa förslagsanslag kronor 141,600: —;

dels ock till Överståthållarämbetet: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 141,600

[164.] 2. **Överståthållarämbetet: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	18,200	16,368
1939/40	16,200	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	15,700	—

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget hava 15,200 kronor beräknats för expenser och 1,000 kronor för publikationstryck.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *överståthållarämbetet* hemställt om oförändrat omkostnadsanslag för nästa budgetår.

I detta sammanhang har jag ansett mig böra upptaga till övervägande uppkommen fråga om bestridandet av kostnaderna för belysningen av överståthållarens bostad.

Förutom de löneförmåner av statsmedel, som enligt vad i nästföregående punkt anförts utgå till överståthållaren, bestrides dennes avlöning jämväl av medel från Stockholms stad. Därjämte åtnjuter överståthållaren sedan gammalt fri bostad med uppvärmning i det av staden för ändamålet år 1773 inköpta s. k. Tessinska palatset vid Slottsbacken i Stockholm. Något bidrag till belysningen av överståthållarens bostad utgår däremot ej.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till att förmånen av fri belysning från ingången av innevarande budgetår tillerkänts landshövdingarna samt i betraktande av föreliggande omständigheter i övrigt anser jag ej obilligt, att kostnaderna för belysningen av överståthållarens bostad — beräknade till 500 kronor årligen — från och med nästa budgetår bestridas av statsmedel. Jag vill här framhålla, att såvitt jag erfarit, den yttre belysningen bekostas av Stockholms stad och att någon ändring härutinnan ej är avsedd. Utgifterna i fråga synas böra påföras överståthållarämbetets omkostnadsanslag.

Vad angår medelsbehovet i övrigt för ifrågavarande kostnader under nästa budgetår, torde en mindre reducering vara möjlig i förhållande till nu utgående anslag. Med inräknande av kostnaden för belysning av överståthållarens bostad synas sålunda böra anvisas tillhopa 15,700 kronor, därav 14,700 kronor för expenser och 1,000 kronor för publikationstryck. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15,700

[165.] 3. **Överståthållarämbetet: Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	25,300	25,292
1939/40	25,300	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	25,300	—

Beträffande de ändamål, som tillgodoses med medel från förevarande anslag, får jag hänvisa till statsliggaren för innevarande budgetår s. 265.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har överståthållarämbetet hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 25,300 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot detta förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen Departements-
chefen.

att till Överståthållarämbetet: *Ersättning till Stockholms stad
för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.
för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 25,300*

[166.] 4. **Länsstyrelserna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	5,340,300	5,297,294
1939/40	6,576,800	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	6,791,500	—

Genom beslut den 2 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Personalförteckningen finnes intagen i statsliggaren för löpande budgetår s. 265.

Sistnämnda dag har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för länsstyrelserna, att likaledes tillämpas tills vidare från och med nämnda budgetår:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	497,500
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	3,750,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m.	kronor	10,000
b. Ersättning till försvarsassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	60,000
	»	70,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	1,570,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	150,000
	»	1,720,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän:		
a. Representationsbidrag till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	60,000
b. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare	»	124,000
	»	184,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	355,300

Summa förslagsanslag kronor 6,576,800

I särskilda framställningar hava *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkande av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

En sammanställning av dessa förslag ger vid handen, att anslagsposten till

avlöningar till landshövdingarna av länsstyrelserna beräknats till 500,580 kronor. Härvid har räknats med att sex av landshövdingarna begagnat sig av rätten att kvarstå i det lönesystem, som gällde för landshövdingarna intill den 1 juli 1939.

Beträffande posten till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat hava länsstyrelserna, under förutsättning att gällande personalförteckning bibehålles oförändrad, uppskattat medelsbehovet till sammanlagt 3,817,878 kronor. Länsstyrelsen i Stockholms län har emellertid — under förutsättning av viss ändring i tjänsteförteckningen i vad avser länsstyrelserna — hemställt, att de tre extra ordinarie länsassessorsbefattningarna hos länsstyrelsen måtte överföras till ordinarie stat samt att en expeditionsvaktstjänst i A 5 finge utbytas mot en förste expeditionsvaktsbefattning i A 7. Vidare har länsstyrelsen i Örebro län gjort framställning om utbyte vid länsstyrelsen av en icke-ordinarie kontorsbiträdesbefattning mot en motsvarande tjänst å ordinarie stat. Nu angivna nya befattningar hava beräknats medföra en höjning av förevarande anslagspost med sammanlagt omkring 39,000 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har upptagits till 96,008 kronor, varav beräknats åtgå 8,800 kronor till ersättning åt sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. samt 87,208 kronor till ersättning åt försvarsassistenter. Flertalet av länsstyrelserna har ansett sig böra räkna med en i förhållande till innevarande budgetår förlängd tjänstgöring för försvarsassistenterna.

Vidkommande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal hava länsstyrelserna beräknat utgifterna för grundavlöningar till 1,777,142 kronor, vilket belopp emellertid borde minskas med omkring 22,800 kronor, därest de av länsstyrelserna i Stockholms län och Örebro län föreslagna nya ordinarie befattningarna inrättades. Till avlöningsförhöjningar hava beräknats åtgå 101,732 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän har ett belopp av 75,000 kronor ansetts erforderligt till representationsbidrag åt landshövdingarna. Utgifterna till avlöningsförstärkning åt landssekreterare och landskamrerare hava beräknats till oförändrat belopp eller 124,000 kronor.

Vad slutligen posten till rörligt tillägg beträffar, hava kostnaderna härför uppskattats till i runt tal 350,000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså det sammanlagda medelsbehovet till länsstyrelsernas avlöningar för nästa budgetår utgöra $(500,580 + 3,817,878 + 96,008 + 1,777,142 + 101,732 + 199,000 + 350,000)$ 6,842,340 kronor, vartill kommer ett belopp av $(39,000 - 22,800)$ 16,200 kronor, därest länsstyrelsernas förenämnda framställningar om nya tjänster på ordinarie stat skulle beviljas.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar anslagsposten till avlöningar till landshövdingarna bör denna i enlighet med länsstyrelsernas förslag beräknas till — avrundat — 500,000 kronor.

Beträffande utgifterna för avlöningar till övriga tjänstemän

å ordinarie stat anser jag mig icke för närvarande böra upptaga till övervägande frågan om inrättandet från och med nästa budgetår av nya ordinarie tjänster. I avsaknad av jämförbara belastningssiffror för sistlidna budgetår skulle utgifterna under förevarande post lämpligen kunna beräknas till oförändrat belopp. Med hänsyn emellertid till vad chefen för finansdepartementet anfört torde posten böra nedsättas till 3,564,800 kronor.

Vad härefter angår posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anser jag ersättningen till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. böra upptagas till oförändrat belopp, 10,000 kronor. Beloppet till ersättning åt försvarsassistenterna anser jag i likhet med länsstyrelserna böra höjas för att vid behov medgiva en mera kontinuerlig sysselsättning av assistenterna vid länsstyrelserna än vad hittills vid beräkningen av medelsbehovet avsetts. Mot den gjorda uppskattningen av detta behov har jag intet att erinra. För ändamålet bör därför räknas med en summa av i runt tal 87,000 kronor, varigenom förevarande post skulle upptagas till 97,000 kronor.

Såsom jag nämnt hava utgifterna för grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal av länsstyrelserna uppskattats till 1,777,142 kronor, innebärande en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår för motsvarande ändamål avsedda beloppet med över 207,000 kronor. Till viss del sammanhänger denna stegring med beräknade uppflyttningar av tjänstemän i högre lönegrad samt överflyttning av befattningshavare från extra till extra ordinarie tjänst. Härutöver hava vissa länsstyrelser ansett sig böra räkna med medel för möjliggörande av nyanställning av extra länsnotarier. Slutligen — och här synes den största utgiftsökningen beräknas — framhålla länsstyrelserna så gott som undantagslöst behovet av ytterligare biträdespersonal på grund av en allt kännbarare arbetsbörda. För egen del är jag villig tillstyrka, att länsstyrelsernas framställningar i skäligen utsträckning vinna beaktande. Jag anser mig för övrigt i detta sammanhang böra omnämna, att de för innevarande budgetår anvisade medlen till gäldande av grundavlöningarna såvitt nu kan bedömas icke torde komma att förslå. Min avsikt är även att framtiden förordas framställning till årets riksdag rörande beviljande av erforderligt tilläggsanslag.

Ej minst på grund av rådande finansiella förhållanden, vilka kräva sträng återhållsamhet med allmänna medel, vill jag dock i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att särskilda åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt vidtagas. Jag har även för avsikt att efter närmare överväganden för Kungl. Maj:t framlägga förslag rörande riktlinjerna för ett sådant initiativ.

Med hänsyn till vad jag nu anfört finner jag mig böra föreslå, att delposten till grundavlöningar m. m. för nästa budgetår uppföres med 1,750,000 kronor. Utgifterna för avlöningsförhöjningar m. m. beräknar jag till 125,000 kronor. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal lärers alltså i sin helhet kunna upptagas till (1,750,000 + 125,000) 1,875,000 kronor.

Vidkommande härefter posten till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän böra i anslutning till länsstyrelsernas förslag för representationsbidrag till landshövdingarna beräknas 75,000 kronor. Liksom hittills synes till avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare böra avses ett belopp om tillhoppa 124,000 kronor, varigenom anslagsposten i sin helhet skulle uppföras med 199,000 kronor.

Slutligen synes posten till rörligt tillägg kunna uppskattas till 555,700 kronor.

Enligt dessa kalkyler bör länsstyrelsernas avlöningsanslag för nästa budgetår beräknas till (500,000 + 3,564,800 + 97,000 + 1,875,000 + 199,000 + 555,700) 6,791,500 kronor.

Till sist vill jag i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t den 1 september 1939 medgivit, att länsstyrelserna under förstärkt försvarsberedskap må, därest länsstyrelserna åliggande uppgifter med avseende å den administrativa försvarsberedskapen och därmed sammanhängande frågor icke skulle med de stadigvarande anställda tjänstemännen medhinnas, anställa erforderligt antal extra tjänstemän. Kungl. Maj:t har därjämte bland annat förklarat, att härav föranledda utgifter tills vidare skola redovisas under särskild rubrik under vederbörande anslag och anslagspost. Skulle förhållandena påkalla att den sålunda medgivna förstärkningen måste bibehållas, helt eller delvis, även under nästa budgetår, torde en motsvarande anordning bliva erforderlig. Jag har emellertid ansett mig sakna anledning att vid beräkningen av förevarande anslag taga hänsyn härtill.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	500,000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	3,564,800
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m.	kronor	10,000
b. Ersättning till försvarsassistenter, <i>förslagsvis</i> ...	»	87,000
		» 97,000
4. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	1,750,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	125,000
		» 1,875,000

5. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän:		
a. Representationsbidrag till landshövdingarna, förslagsvis	kronor 75,000	
b. Avlöningsförstärkning till landssekreterare och landskamrerare	kronor 124,000	kronor 199,000
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	555,700
Summa förslagsanslag		kronor 6,791,500;
<i>dels ock till Länsstyrelserna: Avlöningar för budgetåret 1940/41</i>		
anvisa ett förslagsanslag av		kronor 6,791,500

[167.] 5. **Länsstyrelserna: Reseersättningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	95,000	123,140
1938/39	115,000	149,643
1939/40	125,000	—
1940/41 (förslag)	105,000	—

I särskilda framställningar hava länsstyrelserna avgivit förslag till beräkande av utgifterna under nästa budgetår till reseersättningar. För ändamålet skulle i enlighet härmed erfordras tillhoppa 144,500 kronor.

Med hänsyn till nödvändigheten av att i möjligaste mån minska statens resekostnader får jag förorda, att anslaget för nästa budgetår nedsättes till 105,000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till Länsstyrelserna: Reseersättningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 105,000

[168.] 6. **Länsstyrelserna: Expenser, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	975,000	1,224,590
1938/39	1,100,000	1,453,901
1939/40	1,100,000	—
1940/41 (förslag)	1,000,000	—

I särskilda framställningar hava länsstyrelserna avgivit förslag till beräkande av utgifterna under nästa budgetår till expenser. För länsstyrelserna skulle enligt dessa förslag medelsbehovet för ändamålet uppgå till sammanlagt 1,162,900 kronor.

Anledningen till den avsevärda överbelastningen av anslaget för sistlidna budgetår torde till stor del vara att söka i vissa engångsutgifter för anskaffande av möbler m. m.

Departements-
chefen.

Under förutsättning att nyanskaffning av inventarier av olika slag undviks, och jämväl i övrigt största möjliga sparsamhet med avseende å expenserna

iakttages, anser jag anslaget kunna för nästa budgetår nedsättas till 1,000,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000,000

[169.] 7. **Länsstyrelserna: Publikationstryck, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	85,000	99,881
1938/39	85,000	137,217
1939/40	100,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	100,000	—

I särskilda framställningar hava *länsstyrelserna* framlagt förslag till beräkande av medelsbehovet för nästa budgetår till publikationstryck. Enligt dessa förslag skulle för ändamålet erfordras ett sammanlagt belopp av 114,900 kronor.

Departements-
chefen.

Då kostnaderna för ifrågavarande ändamål under sistförflutna budgetår på grund av speciella omständigheter varit osedvanligt höga samt med hänsyn därjämte till att ifrågavarande utgifter i möjligaste mån böra begränsas, anser jag det icke påkallat att förorda någon höjning av anslaget. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[170.] 8. **Fögderiförvaltningarna: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	3,880,000	3,927,615
1939/40	4,084,300	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	4,199,300	—

Den 2 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för fögderiförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

I. Häradsskrivare och landsfiskaler m. fl.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:
 - a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstilllägg och förvaltningsbidrag, *förslagsvis* kronor 2,280,000
 - b. Ålderstillägg, *förslagsvis* » 325,000
 - c. Vikariatsersättningar, *förslagsvis* » 225,000 kronor 2,830,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler), *förslagsvis* » 470,000

3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		
a. Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i> ...	kronor 460,000	
b. Personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler, <i>förslagsvis</i>	» 5,000 kronor	465,000
	Summa kronor	3,765,000

II. Landsfogdar och landsfogdeassistenter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i> ...	kronor	270,000	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	27,400	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	3,800	»	31,200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		»	18,100
	Summa kronor		319,300
	Summa förslagsanslag kronor		4,084,300

Från anslaget bestridas avlöningarna till landsfogdar, landsfiskaler och häradssekreterare. Av dessa befattningshavare äro landsfogdarna löner reglerade jämlikt beslut vid 1936 års riksdag.

Kungl. Maj:t har den 2 juni 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för landsfogdarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen finnes återgiven å s. 272 i statsliggaren för innevarande budgetår.

Frågan om häradssekreterarnas och landsfiskalernas löner reglering är däremot alltfjänt olöst. För häradssekreterarnas del föreligger sedan slutet av år 1938 en av 1936 års uppördskommitté verkställd utredning i ämnet. Efter remissbehandling av kommitténs förslag är ärendet föremål för prövning inom finansdepartementet.

Motsvarande spörsmål för landsfiskalernas vidkommande har tagits under övervägande av vissa av chefen för justitiedepartementet tillkallade sakkunniga — 1937 års landsfiskals- och stadsfiskalsutredning — vilka i ett den 22 april 1939 dagtecknat betänkande framlagt förslag till bland annat omorganisation av landsfiskalsbefattningarna och löner reglering för landsfiskalerna. Betänkandet har därefter varit föremål för remissbehandling. Av statsfinansiella skäl lär det icke vara möjligt att med utgångspunkt från nämnda förslag från och med nästa budgetår genomföra en definitiv löner reglering för landsfiskalerna. Däremot är det min förhoppning, att föreliggande frågor skola i princip kunna erhålla sin lösning vid årets riksdag, därvid jag räknar med att ett eventuellt principbeslut bör bringas i verkställighet, så snart omständigheterna det medgiva.

Jag övergår nu till beräkningen av förevarande anslag för nästa budgetår.

Vad först beträffar medelsbehovet under avdelningen *häradssekreterare och landsfiskaler m. fl.* är posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppdelad å tre särskilda delposter, därav en avsedd för lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, en för ålderstillägg och en för vikariatsersättningar.

Belastningen av dessa delposter har under budgetåret 1938/39 i ungefärliga tal uppgått till 2,215,000 kronor, 304,000 kronor respektive 235,000 kronor. Vad angår delposten till lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag vill jag erinra om att 1939 års lagtima riksdag ansåg skäligt att i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet i viss utsträckning tillmötesgå vid upprepade tillfällen framställda krav på en ökning av förvaltningsbidragen. Riksdagen anvisade nämligen för innevarande budgetår ett belopp av 80,000 kronor, avsett såsom en provisorisk förstärkning av sagda bidrag beträffande de i ekonomiskt avseende sämst ställda landsfiskalerna. Numera vunna erfarenheter giva emellertid oförtydligt vid handen, att de för ändamålet avsedda medlen äro alltför begränsade för att åstadkomma någon avsevärdare lättnad. Enligt vad jag funnit, synes man böra beräkna ytterligare åtminstone 20,000 kronor, varför till den provisoriska förstärkningen sålunda skulle för nästa budgetår anslås tillhoppa 100,000 kronor. Med hänsyn därjämte till den senaste belastningen skulle ifrågavarande delpost böra uppföras med $(2,215,000 + 100,000)$ 2,315,000 kronor. Delposterna till ålderstillägg och vikariatsersättningar få med hänsyn till belastningssiffrorna upptagas till 315,000 kronor respektive 235,000 kronor.

Posten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skulle enligt dessa beräkningar sålunda upptagas till $(2,315,000 + 315,000 + 235,000)$ 2,865,000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler), vill jag till en början erinra om att Kungl. Maj:t på grund av de extra tjänstegöromål, som i anledning av den militära beredskapen och inskränkningarna i rätten att köpa bensin m. m. åligga landsfiskalerna, den 8 september 1939 medgivit länsstyrelserna rätt att efter prövning i varje särskilt fall bevilja landsfiskal tillstånd att på statens bekostnad anställa av länsstyrelsen anvisad tillfällig biträdespersonal i den omfattning, som prövades oundgängligen erforderlig för ärendenas behöriga handläggning. Kostnaderna för avlölandet av denna personal bestridas från förevarande anslagspost. Självfallet är det ogörligt att ens tillnärmelsevis beräkna det belopp, som för ändamålet erfordras under innevarande budgetår. Skulle rådande förhållanden fortfara även under nästa budgetår, torde medel för dessa extraordinära utgifters bestridande liksom hittills få disponeras från denna post. Emellertid synes hänsyn till en dylik belastning nu ej böra tagas vid beräkningen av anslagspostens storlek.

Den höjning av posten med 70,000 kronor till 470,000 kronor, som vidtogs av 1939 års lagtima riksdag, hade till främsta syfte att medgiva nyanställande av även under ordinära omständigheter nödvändig biträdespersonal. Det har emellertid visat sig, att den företagna höjningen icke varit tillräcklig. Såvitt nu kan bedömas torde under alla förhållanden bliva nödvändigt att för nästa budgetår disponera ett belopp av 545,000 kronor för ändamålet.

Med hänsyn till den senaste belastningssiffran torde vidare posten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordi-

narie tjänstemän få uppskattas till 470,000 kronor, därav, oförändrat, 460,000 kronor till tillfällig löneförbättring och 10,000 kronor till personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler.

Slutsumman för avdelningen häradsskrivare och landsfiskaler m. fl. blir enligt dessa kalkyler (2,865,000 + 545,000 + 470,000) 3,880,000 kronor.

Vidkommande härefter avdelningen *landsfogdar och landsfogdeassistenter* synes — i anledning av vad chefen för finansdepartementet anført — med bibehållande av gällande personalförteckning anslagsposten till *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* få uppskattas till 261,000 kronor.

Till *avlöningar till icke-ordinarie personal* torde böra beräknas oförändrat belopp, 31,200 kronor, varav till grundavlöningar m. m. 27,400 kronor och till avlöningsförhöjningar m. m. 3,800 kronor.

Slutligen bör posten till *rörligt tillägg* höjas till 27,100 kronor.

Utgifterna under denna avdelning kunna således uppskattas till — oförändrat — 319,300 kronor.

Det totala medelsbehovet för avlöningar vid fögderiförvaltningarna bör alltså enligt dessa kalkyler för nästa budgetår beräknas till (3,880,000 + 319,300) 4,199,300 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för fögderiförvaltningarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

I. Häradsskrivare och landsfiskaler m. fl.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat:			
a. Lön, tjänstgöringspenningar, ortstillägg och förvaltningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	kronor	2,315,000	
b. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i> »		315,000	
c. Vikariatersättning, <i>förslagsvis</i>	»	235,000	kronor 2,865,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal (extra och biträdande landsfiskaler samt tjänstebiträden åt landsfiskaler), <i>förslagsvis</i>	»		545,000
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:			
a. Tillfällig löneförbättring, <i>förslagsvis</i>	kronor	460,000	
b. Personliga lönetillägg till vissa t. f. landsfiskaler, <i>förslagsvis</i>	»	10,000	» 470,000
		Summa kronor	3,880,000

II. Landsfogdar och landsfogdeassistenter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	261,000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m. ...	kronor	27,400
b. Avlöningsförhöjningar		
m. m., <i>förslagsvis</i>	» 3,800 »	31,200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	27,100
Summa kronor		319,300
Summa förslagsanslag kronor 4,199,300;		

dels ock till Fögderiförvaltningarna: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 4,199,300

[171.] 9. Fögderiförvaltningarna: Omkostnader, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	850,000	879,470
1939/40	840,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	800,000	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt stat för anslagets användning under innevarande budgetår, upptagande till reseersättningar 580,000 kronor och till expenser 260,000 kronor.

Med iakttagande av den synnerliga sparsamhet med allmänna medel, som det statsfinansiella läget kräver, lär en reducering av anslaget för nästa budgetår vara möjlig. Ett belopp av 800,000 kronor torde böra beräknas för ändamålet, därav till reseersättningar 550,000 kronor och till expenser 250,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Fögderiförvaltningarna: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 800,000

[172.] 10. Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	78,400	89,363
1939/40	86,700	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	100,100	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40. Förteckningen upptager 4 lappfogdar med placering i lönegrad A 24.

Vidare har Kungl. Maj:t samma dag fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 39,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 43,700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 1,300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 2,400
Summa förslagsanslag kronor 86,700	

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bestridas bland annat arvoden till de s. k. lapptillsyningsmännen, vilka äro anställda inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. För Jämtlands läns vidkommande hava ifrågavarande tjänster tillkommit först från och med år 1937, medan i de båda övriga länen tillsyningsmän varit verksamma sedan åtskillig tid tillbaka.

I samband med behandlingen av förslaget till avlöningsstat för lappfogdarna m. fl. för innevarande budgetår hade 1939 års lagtima riksdag att fatta ståndpunkt till en i ämnet väckt motion, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de nuvarande lapptillsyningsmannatjänsterna skulle överföras på ordinarie stat med det tjänstgöringsområde, som av respektive länsstyrelse bestämdes, samt tjänsterna placeras i 9:e lönegraden. Utan att taga ställning till frågan om befattningshavarnas lönegradsplacering fann riksdagen önskvärt, att en reglering i angivna hänseende komme till stånd, i den mån lapptillsyningsmännen kunde anses hava full sysselsättning i sin tjänst. Av statsverkspropositionen framginge emellertid — anförde riksdagen vidare — att jämväl departementschefen hade sin uppmärksamhet riktad på förevarande spörsmål, ehuru han icke ansett sig böra taga ställning till detsamma, innan pågående undersökningar rörande lappväsendets organisation och behov i Västerbottens och Jämtlands län slutförts. Vid sådant förhållande hade riksdagen icke funnit sig böra frågå Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Riksdagen förväntade emellertid, att förslag i motionens syfte komme att föreläggas 1940 års riksdag.

Även om starka skäl tala för att den av riksdagen förordade löneregleringen kommer till stånd inom en snar framtid, anser jag mig likväl icke i nu föreliggande statsfinansiella läge kunna föreslå en sådan åtgärd. Under nästa budgetår måste man därför enligt min uppfattning räkna med ett bibehållande av hittills träffade anordningar.

Under denna förutsättning synes anslaget till avlöningar till lappfogdar m. fl. för nästa budgetår kunna beräknas i enlighet med följande kalkyler.

Under anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat torde — liksom för närvarande — allenast erfordras medel för avlöning till de fyra ordinarie lappfogdarna. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anfört bör posten uppföras med 38,100 kronor.

I fjolårets statsverksproposition uppskattades medelsbehovet för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl.

Departements-
chefen.

M a j : t, till 43,700 kronor. Utgifterna beräknades därvid på sätt framgår av följande tablå.

Ändamål	Belopp
1) Årsarvoden å 5,500 kronor respektive 3,600 kronor till två hos länsstyrelsen i Norrbottens län enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande anställda personer, den ene för handhavande av skogsrenskötseln i länet och den andre för tjänstgöring enligt av länsstyrelsen meddelade bestämmelser som biträde vid göromålen rörande lappväsendet i länet, tillhopa kronor	9,100
2) Arvoden till lapptillsyningsmän	» 16,000
3) Ersättning och gratifikationer åt ordningsmän inom lappbyarna och åt lappförmän	» 15,000
4) Ersättning för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge	» 3,600
Summa kronor 43,700	

Genom beslut den 7 juli 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat länsstyrelsen i Norrbottens län att för under 1) angivna ändamål under budgetåret 1939/40 anlita biträde av två personer, därvid arvodet till den person, som skulle handhava administrationen av skogsrenskötseln i länet, bestämdes till 5,500 kronor och arvodet till den andra av ifrågavarande personer fastställdes till 4,200 kronor, allt för år räknat. Vidare har Kungl. Maj:t den 29 september 1939 bemyndigat länsstyrelsen i Jämtlands län att för tiden 1 oktober 1939—30 juni 1940 anställa en person som biträde vid göromålen rörande lappväsendet i länet mot ett arvode av 4,200 kronor för år. Då man lär kunna antaga, att dessa arvoden måste utgå även under budgetåret 1940/41, torde för arvoden åt sagda personer nu få upptagas ett belopp av tillhopa (5,500 + 4,200 + 4,200) 13,900 kronor. Arvodena under 2) synas med hänsyn till Kungl. Maj:ts därutinnan fattade beslut böra beräknas till sammanlagt 20,400 kronor. Såsom ersättning och gratifikationer åt ordningsmän och lappförmän bör med hänsyn till de verkliga utgifterna under senaste budgetår upptagas ett belopp av 18,000 kronor. Slutligen torde till ersättning åt under 4) angivna biträde beräknas oförändrat belopp, 3,600 kronor. Vid sådant förhållande lär posten till arvoden och särskilda ersättningar få upptagas till (13,900 + 20,400 + 18,000 + 3,600) 55,900 kronor.

Från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgår för närvarande ersättning till skrivhjälp åt lappfogdarna i Jämtlands och Västerbottens län. För ändamålet torde för nästa budgetår få beräknas 500 kronor respektive 2,000 kronor eller sammanlagt 2,500 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen bör uppföras med 3,600 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågavarande avlöningar blir enligt dessa beräkningar (38,100 + 55,900 + 2,500 + 3,600) 100,100 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för lappfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	38,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	55,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	2,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3,600

Summa förslagsanslag kronor 100,100;

dels ock till *Lappfogdarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,100

[173.] 11. **Lappfogdarna m. fl.: Omkostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	72,200	85,238
1939/40	80,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	70,000	—

Av anslaget för innevarande budgetår hava 73,000 kronor beräknats för reseersättningar och 7,000 kronor för expenser. I besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, (bilaga 3) har emellertid förutsatts, att utgifterna för reseersättningar skulle kunna begränsas till 63,000 kronor.

I anslutning härtill synes även för nästa budgetår böra för reseersättningar beräknas 63,000 kronor.

För expenser har belastningen under sistförflutna budgetår utgjort 7,520 kronor. För ändamålet torde oförändrat medelsbehov — 7,000 kronor — beräknas.

Förevarande anslag bör alltså bestämmas till 70,000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lappfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 70,000

E. Polisväsendet.

[174.] 1. **Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten m. m., förslagsanslag.** Intill budgetåret 1939/40 har i riksstaten sedan några år tillbaka funnits upptaget ett förslagsanslag för avlöning av statspolisintendenten. Från och med innevarande budgetår har i stället uppförts ett förslagsanslag, rubricerat statspolisorganisationen: statspolisintendenten m. m., varifrån bestridas dels kostnaderna för avlöning och pensionering av statspolisintendenten, dels ock arvode till en statspolisassistent. Anslaget har beräknats till 23,300 kronor. Avlöningsbeloppen utbetalas av Stockholms stad, som därefter erhåller gottgörelse från anslaget.

Den 2 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Stat.

Avlöning till statspolisintendenten enligt Kungl. Maj:ts beslut

den 29 april 1938 m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 15,900
Kostnader för statspolisintendentens pensionering, <i>förslagsvis</i>	» 1,600
Arvode till en statspolisassistent	» 5,800

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *statspolisintendenten* gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

För egen avlöning har intendenten hemställt om oförändrat belopp, 15,900 kronor. Likaså har intendenten beräknat pensioneringskostnaderna till samma belopp som innevarande budgetår eller 1,600 kronor.

I fråga om statspolisassistentens avlöningsförmåner hemställer statspolisintendenten att assistenten måtte placeras åtminstone såsom extra ordinarie tjänsteman i 18:e lönegraden i lönereglementet för Stockholms stad. Med en dylik placering skulle avlönings- och pensionskostnaderna för statspolisassistenten beräknas till sammanlagt omkring 6,700 kronor.

I anslutning till det anförda har statspolisintendenten hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av (17,500 + 6,700) 24,200 kronor.

Departements-
chefen.

Statens kostnader för avlöning till statspolisintendenten ävensom för bidrag till utgifterna för intendentens pensionering torde i överensstämmelse med intendentens förslag böra för nästa budgetår uppskattats till oförändrat belopp, 17,500 kronor. Vidkommande statspolisintendentens framställning rörande statspolisassistentens löneförmåner har jag ej ansett mig i nuvarande läge kunna förorda den föreslagna förbättringen. Anslaget synes därför böra uppföras med oförändrat belopp, (17,500 + 5,800) 23,300 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Statspolisintendenten m. m.*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 23,300

[175.] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar, reservationsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	142,500	118,037
1939/40	111,000	—
1940/41 (förslag)	111,000	—

För innevarande budgetår hava utgifterna för inköp av motorfordon beräknats till 104,000 kronor samt utgifterna för inköp av ridhästar och dessas transport till vederbörande stationsorter ävensom för inköp av munderingar till ridhästar till 7,000 kronor. Av anslaget skall ett belopp av 98,000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *statspolisintendenten* framlagt förslag angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Rörande inköp av motorfordon anför statspolisintendenten:

Redan vid uppgörande av förslaget till nu löpande budgetårs kostnader för statspolisen hade det syntts statspolisintendenten, som om ytterligare en automobil lämpligen borde tilldelas statspolisens avdelning i Stockholm. Innan förslag härom framfördes, ansåg sig statspolisintendenten dock böra avvakta ytterligare ett års erfarenheter. Den alltmer ökade arbetsbörda, som åläge statspolisens kriminalavdelning i Stockholm — vilken omständighet bland annat medfört, att statspolisintendenten, såsom komme att framgå av anslagsäskandet under annan punkt, nödgats göra framställning om personalökning — hade medfört, att kriminalavdelningen måst taga i anspråk ordningsstatspolisens motorfordon i sådan utsträckning, att ordningsstatspolisens arbete härav blivit lidande. Därest förslaget om kriminalavdelningens utökning bifölles, komme efterfrågan å motorfordon att bli ännu större.

För höjande av avdelningens effektivitet har statspolisintendenten därför hemställt, att avdelningen tilldelas ännu en automobil.

Vidare har statspolisintendenten i anledning av en i det följande omförd framställning om utökning av statspolisens ordningsavdelning i Umeå hemställt, att medel för anskaffande av ytterligare en automobil för avdelningen måtte anvisas.

För inköp av nu ifrågasatta två automobiler beräknas åtgå sammanlagt omkring 12,000 kronor. Något behov av en utökning av statspolisens motorcykelbestånd anser statspolisintendenten däremot icke föreligga under nästa budgetår.

Beträffande beräkningen av kostnaderna för förnyelse av statspolisens motorfordonsbestånd hava — anför statspolisintendenten vidare — samma principer följts, för vilka finnes närmare redogjort i 1938 års framställning angående statspolisens medelsbehov (jfr 1939 års statsverksproposition V s. 450). Dessa kostnader uppskattar statspolisintendenten för nästa budgetår till sammanlagt omkring 104,000 kronor. Kostnadsberäkningen gäller under förutsättning att samma inköpspris å fordon kunna erhållas som under budgetåret 1938/39.

Med hänsyn till inträffade olycks- och sjukdomsfall, som nödvändiggöra

utbyte av enstaka hästar, böra kostnaderna för inköp av ridhästar enligt statspolisintendentens mening beräknas till omkring 8,000 kronor, vilket i jämförelse med kostnaderna för nu löpande budgetår innebär en höjning med 1,000 kronor. Anslagshöjningen motiveras därmed, att enligt tillgängligt statistiskt material brukningstiden av en polishäst visat sig vara kortare än från början kunnat beräknas samt att inköpspriset under sista året visat tendens till ytterligare stegring.

Sammanlagt skulle alltså enligt de verkställda beräkningarna ifrågavarande anslag uppföras med (12,000 + 104,000 + 8,000) 124,000 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom jag under en senare punkt har för avsikt att framhålla, synes av främst statsfinansiella hänsyn icke någon utvidgning av vare sig ordningsavdelningen i Umeå eller kriminalavdelningen i Stockholm böra ske från och med nästa budgetår. Under denna förutsättning lär ej heller någon utökning av antalet automobiler bliva erforderlig. Kostnaderna för förnyelse av statspolisens motorfordonsbestånd beräknar jag till 101,000 kronor. Därest för inköp av ridhästar anvisas 10,000 kronor — ett belopp, som statspolisintendenten under hand förklarat sig numera böra beräkna för ändamålet — skulle anslaget i sin helhet komma att bibehållas vid oförändrat belopp, 111,000 kronor. Enligt de vid 1936 års riksdag godtagna principerna bör mot automobilskattemedlen avräknas ett belopp av 101,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon och ridhästar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 111,000, därav 101,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[176.] 3. **Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditiionskostnader, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	366,000	336,813
1939/40	353,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	346,000	—

Av anslaget för löpande budgetår skola 111,700 kronor avräknas mot automobilskattemedel. Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av nämnda anslag må av statspolisintendenten användas följande belopp, nämligen

1) till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar samt till de särskilda utgifter, som kunna bliva erforderliga för hästarnas dressyr och för utbildning av den ridande personalen ävensom till anskaffande av hästutrustningspersedlar i stället för förslitna sådana, högst 45,000 kronor,

2) till underhåll och drift av motorfordon, högst 267,000 kronor samt

3) till expeditiionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt, högst 41,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *statspolisintendenten* framlagt förslag

rörande beräkningen för nästa budgetår av medelsbehovet för de ändamål, som tillgodoses från ifrågavarande anslag.

Det belopp, som statspolisintendenten äger använda till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m., avser kostnader, som direkt gäldas av statspolisintendenten. Under nästföljande anslag åter upptagas de kostnader för samma ändamål, som i första hand bestridas av polisdistrikten men därefter gottgöras desamma av statsmedel.

Statspolisintendenten uppskattar de sammanlagda kostnaderna för berörda ändamål under nästa budgetår till oförändrat 117,300 kronor. Härav hänför intendenten ett belopp av 44,900 kronor till nu förevarande anslag, medan återstoden, 72,400 kronor, beräknas komma att utgå såsom ersättning till vederbörande polisdistrikt.

Ett bifall till förslaget om en utökning av statspolisens fordonspark med två automobiler kommer enligt statspolisintendentens beräkningar att medföra en motsvarande ökning av kostnaderna för underhåll och drift av motorfordon med omkring 5,500 kronor. För ändamålet skulle alltså för nästa budgetår erfordras ett belopp av $(267,000 + 5,500)$ 272,500 kronor under förutsättning likväl, att prishöjning på drivmedel och automobilgummi icke kommer att äga rum.

Beträffande medelsbehovet för expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt anför statspolisintendenten följande.

För uppskattningen av denna post hade statspolisintendenten utgått från det belopp, som beräknats komma att användas till löpande utgifter i egentlig mening. Efter förut godtagna grunder borde detta belopp uppskattas till omkring 22,200 kronor.

Till justerings- och reparationskostnader för statspolisens bilvägar hade upptagits samma belopp som för nu löpande budgetår, nämligen 3,000 kronor. Kostnader för hållande av polishundar borde beräknas till sammanlagt omkring 1,200 kronor.

Därest statspolisintendentens förslag om utökning av statspolisens avdelning i Stockholm med 1 kriminalöverkonstapel och 1 kriminalkonstapel samt statspolisens ordningsavdelning i Umeå med 2 konstaplar skulle bifallas, tillkomme utrustningskostnader (pistoler, sablar, läderpersedlar m. m.) med sammanlagt omkring 450 kronor. På grund av utökningen beräknades de löpande utgifterna i egentlig mening öka med sammanlagt omkring 200 kronor.

I likhet med förhållandena under nu löpande budgetår upptoges kostnaderna för kvinnligt skrivbiträde å statspolisintendentens expedition till 3,000 kronor.

Härutöver erfordras ytterligare medelsanvisning för anskaffande av viss filmutrustning samt för att bereda statspolisen ökade möjligheter att pröva nya uppslag och dylikt. Statspolisintendenten framhåller härom:

Med den ständigt ökade trafikintensiteten å landsbygdens vägar ställdes allt större krav på ordningsstatspolisens trafikövervakande verksamhet. En svårighet i ordningsstatspolisens arbete hade alltid varit att bindande bevisa vissa slag av vårdslöshet vid framförande av motorfordon samt framförallt att med tillgängliga hjälpmedel kunna åskådliggöra ett händelseförlopp. Olika möjligheter hade prövats för åstadkommande av bättre förhållanden i detta hänseende. Att döma av resultatet av vissa vid statspolisen verkställda försök

ville det synas, som om ett gott hjälpmedel skulle erhållas, därest vissa av statspolisens större avdelningar utrustades med filmkameror. Dylika kameror skulle med fördel jämväl kunna användas även vid lösande av vissa kriminalpolisuppgifter. Med anledning härav ville statspolisintendenten föreslå, att under budgetåret 1940/41 fyra stycken filmkameror måtte få inköpas till ett sammanlagt pris av omkring 1,200 kronor. Härtill komme tre stycken projektorer till en sammanlagd kostnad av omkring 1,000 kronor samt tre stycken s. k. kinodukar till ett sammanlagt pris av omkring 250 kronor.

För att i högre grad än vad som för närvarande vore fallet bereda statspolisen möjlighet att pröva nya uppslag och utexperimentera förbättringar inom polisens verksamhetsområde erfordrades en höjning av nu ifrågavarande anslag med omkring 1,000 kronor.

Kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål har statspolisintendenten således uppskattat till (22,200 + 3,000 + 1,200 + 450 + 200 + 3,000 + 1,200 + 1,000 + 250 + 1,000) 33,500 kronor. Anslaget i sin helhet bör därför enligt statspolisintendenten upptagas till (44,900 + 272,500 + 33,500) 350,900 kronor, innebärande en minskning i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår med 2,100 kronor.

Departements-
chefen.

Under föregående punkt har jag framhållit, att jag av anförda skäl icke ansåge mig kunna tillstyrka den av statspolisintendenten förordade utvidgningen av statspolisens avdelningar i Stockholm och Umeå, till följd varav ej heller syntes erforderligt att verkställa det nyinköp av två automobiler, som närmast föranleddes av den ifrågasatta personalökningen. Under dessa förutsättningar kan statspolisintendentens förslag under nu förevarande punkt i vissa avseenden jämkas.

I detta sammanhang har jag ansett mig böra upptaga till övervägande uppkommen fråga om ändrad organisation av utlänningskontrollen i Charlottenberg. Denna kontroll utövas för närvarande huvudsakligen av en extra polisman med biträde av personalen vid tullkammaren å orten, och avlöningskostnaderna för kontrollen bestridas från förslagsanslaget till anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. I framställning den 4 mars 1939 har länsstyrelsen i Värmlands län framhållit, att ifrågavarande kontrollanordningar icke vore tillräckligt effektiva samt hemställt, att kontrollen måtte övertagas av statspolisen. För ändamålet har länsstyrelsen förordat en utökning av statspolisens avdelning i länet med en kriminalöverkonstapel och en kriminalkonstapel, i samband varmed den nuvarande befattningen såsom extra polisman skulle upphöra. Däremot har länsstyrelsen alltjämt räknat med fortsatt behov av den polisman, som sedan ett flertal år tillbaka finnes anställd inom Eda sockens polisdistrikt för hela rikets behov med placering i Charlottenberg och med huvudsaklig uppgift att biträda vid gränstrafikens bevakande. Likaså har i förslaget ansetts nödvändigt att i viss mindre utsträckning förutsätta fortsatt biträde av tullkammarens personal. De hörda myndigheterna — socialstyrelsen och statskontoret — hava i stort sett anslutit sig till förslaget, medan statspolisintendenten under tillstyrkan i övrigt ansett det kunna sättas i fråga, huruvida polismans-

tjänsten i Eda sockens polisdistrikt för hela rikets behov borde återbesättas, då vakans framdeles uppstode.

För egen del är jag villig att biträda länsstyrelsens förslag med den modifiering, som statspolisintendenten förordat. För bestridandet av kostnaderna för den sålunda föreslagna utökningen av statspolisen inom Värmlands län komma anslagen under såväl denna som vissa följande punkter att belastas.

Till sist vill jag erinra, att Kungl. Maj:t med hänsyn till rådande krisförhållanden genom beslut den 6 september 1939 provisoriskt medgivit en betydande utökning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm. Därest det skulle visa sig nödvändigt att bibehålla ifrågavarande avdelning jämväl under nästa budgetår, har man i anledning härav att räkna med avsevärda merkostnader bland annat under nu förevarande anslag. Enligt statspolisintendentens uppskattning skulle för nästa budgetår för under denna punkt avsedda ändamål för sådant fall erfordras något över 35,000 kronor. Till dessa utgifter har jag emellertid ej ansett hänsyn böra tagas vid anslagsberäkningen. Skulle kostnaderna helt eller delvis ej kunna undvikas, synes Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att från anslaget anvisa erforderliga medel för dessas bestridande.

Vid bifall till vad jag här föreslagit och med godtagande av statspolisintendentens beräkningar i övriga avseenden, skulle kostnaderna under förevarande punkt uppskattas på följande sätt.

Utgifterna för underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. böra i enlighet med statspolisintendentens förslag beräknas till 44,900 kronor.

Till underhåll och drift av motorfordon synes oförändrat belopp — 267,000 kronor — böra anvisas.

Vad slutligen angår medelsbehovet för expeditionskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt har statspolisintendenten beräknat detta till sammanlagt 33,500 kronor. Med frånräknande av de uppskattade kostnaderna under denna punkt för den av intendenten förordade utvidgningen av avdelningarna i Stockholm och Umeå, tillhopa 650 kronor, men med tillägg av motsvarande utgifter för gränskontrollen i Charlottenberg — av intendenten uppskattade till 1,230 kronor — skulle för ändamålet erfordras (33,500 — 650 + 1,230) 34,080 kronor.

I sin helhet skulle anslaget således böra upptagas till (44,900 + 267,000 + 34,080) 345,980 kronor eller avrundat 346,000 kronor. Därav böra enligt tidigare godtagna principer mot automobilskattemedlen avräknas 87,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
förlagsanslag av kronor 346,000,
 därav 87.000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[177.] 4. **Stattpolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	2,140,000	2,343,641
1939/40	2,300,000	—
1940/41 (förslag)	2,354,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; kungörelse den 16 september 1932 (nr 448) angående stats- och reservpolisen, ändrad genom kungörelser nr 166/1936 och 532/1936; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Stattpolisavdelningar finnas för närvarande i 20 städer. Dessa städer skola sammanlagt såsom *ordningsstattpolis* tillhandahålla 8 kommissarier, 25 överkonstaplar och 239 konstaplar eller tillhopa 272 man. För tjänstgöring såsom *kriminalstattpolis* åter skola städerna tillhandahålla 2 kommissarier, 2 biträdande kommissarier, 25 överkonstaplar och 69 konstaplar eller sammanlagt 98 man. Av dessa äro 1 kommissarie, 4 överkonstaplar och 25 konstaplar avsedda att huvudsakligen användas för bekämpande av olovlig rusdryckshantering. Härvid har icke medräknats personalen vid den kriminalavdelning, varmed stattpolisen i Stockholm under hösten 1939 provisoriskt utökats.

Rörande de slag av utgifter, som bestridas från ifrågavarande anslag, lämnades en utförlig redogörelse i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag (V s. 288), till vilken jag tillåter mig hänvisa.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *stattpolisintendenten* framlagt förslag rörande medelsbehovet för nästa budgetår. Vid sina beräkningar har stattpolisintendenten i huvudsak utgått från utgifterna under år 1938.

Beträffande *avlöningskostnaderna till ordningsstattpolisen* anför stattpolisintendenten till en början, att de verkliga kostnaderna för nämnda ändamål för år 1938 uppgått till i det närmaste 1,183,400 kronor. I denna summa inginge ett belopp av 4,000 kronor, utgörande ett halvt års kostnader för den från och med den 1 juli 1938 verkställda utökningen av stattpolisens avdelning i Luleå (patrullen i Pello) med två konstaplar. För beräkningen av kostnaderna för helt år tillkomme därför ytterligare 4,000 kronor.

Med förnyande av tidigare framlagt förslag har stattpolisintendenten härjämte hemställt om medel för nästa budgetår för utökning av stattpolisens ordningsavdelning i Umeå med två konstaplar. Under erinran om att föredragande departementschefen vid behandlingen i 1939 års statsverksproposition av denna anslagsfråga för egen del ansett ännu någon tids erfarenhet böra avvaktas, innan den föreslagna förstärkningen av ifrågavarande avdelning genomfördes, har stattpolisintendenten nu framhållit, att det gångna årets erfarenheter enligt hans uppfattning ytterligare styrkt behovet av en sådan förstärkning. Stattpolisintendenten hemställer därför, att stattpolisens

ordningsavdelning i Umeå från ingången av nästa budgetår måtte utökas med två konstaplar. För ändamålet böra beräknas 7,200 kronor.

Till avlöningar åt ordningsstatspolisen skulle alltså enligt statspolisintendenten för nästa budgetår erfordras ett belopp av (1,183,400 + 4,000 + 7,200) 1,194,600 kronor.

Med avseende å avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen framlägger statspolisintendenten till en början följande beräkningar.

De verkliga kostnaderna för år 1938, vikariatsersättningar inberäknade, hade uppgått till — avrundat — 424,300 kronor. I denna summa inginge endast hälften av de avlöningskostnader, som föranletts därav, att statspolisen från och med den 1 juli 1938 utökats med 1 kriminalkommissarie, 5 kriminalöverkonstaplar och 23 kriminalkonstaplar. För helt år tillkomme därför 77,200 kronor. Från och med den 1 juli 1939 hade vidare en kriminalöverkonstapels-tjänst i Malmö omändrats till en biträdande kommissarietjänst, varjämte inrättats en kriminalöverkonstapelstjänst vid envar av statspolisens avdelningar i Stockholm, Visby och Östersund samt en kriminalkonstapelstjänst vid förstnämnda avdelning. Anslaget komme med anledning härav att ytterligare belastas med sammanlagt (2,000 + 5,000 + 3,800 + 13,400) 24,200 kronor.

Vidare har statspolisintendenten hemställt om en utökning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm samt i sådant avseende anfört följande.

Då statspolisen inrättades, hade bestämts, att statspolisens kriminalavdelning i Stockholm skulle bestå av 1 kommissarie, 3 överkonstaplar och 8 konstaplar. Avdelningens numerär hade därefter utökats från och med den 1 juli 1935 med en kriminalöverkonstapel och från och med den 1 juli 1937 med 1 kriminalkonstapel. Statspolisintendenten bortsåge här helt från den stora utökning, som avdelningen erhållit från och med den 1 juli 1938, emedan den då tillkomna personalen helt avdelats för bekämpande av illegal sprithantering. Denna avdelning bildade en särskild rotel inom statspolisens kriminalavdelning i Stockholm. Jämväl bortsåge statspolisintendenten från den utökning med 1 kriminalöverkonstapel och 1 kriminalkonstapel, som tilldelats avdelningen från och med den 1 juli 1939, emedan denna personal avdelats för särskilda arbetsuppgifter. Tillkomsten av kriminalkonstapelsbefattningen den 1 juli 1937 hade icke inneburit en förstärkning i egentlig mening av avdelningen, emedan vid samma tillfälle en kriminalkonstapelsbefattning i Uppsala, avsedd för Uppsala läns behov, då indragits och statspolisens kriminalavdelning i Stockholm i samband med nämnda förändring ålagts skyldighet att jämväl ombesörja kriminalpolisverksamheten i Uppsala län.

Oaktat avdelningen i Stockholm sålunda praktiskt taget allenast utökats med en kriminalöverkonstapel, hade avdelningens arbetsuppgifter ökats i stor omfattning. Till belysande härav har statspolisintendenten hänvisat till vissa vid framställningen fogade statistiska uppgifter ävensom uppgivit att, medan vid avdelningen utskrivna rapportsidor under år 1933 utgjort 3,191, motsvarande antal de följande åren så gott som oavbrutet stigit för att under år 1938 uppgå till 6,625. Statspolisintendenten uppgiver vidare:

Avdelningen hade under senare år varit så överhopad med arbete, att kommissarien vid avdelningen vid många tillfällen sett sig nödsakad att särskilt hos landsfogden i Stockholms län hemställa, att denne skulle minska rekvisi-

tionernas antal. Med den nuvarande arbetsbelastningen vid avdelningen kunde arbetet icke i längden utföras på ett i allo tillfredsställande sätt. Det låge i sakens natur, att under sådana förhållanden det löpande spaningsarbetet i hög grad måste bliva eftersatt, en omständighet, som givetvis vore ägnad att ingiva betänkligheter. Ett annat skäl, som talade för utökning av avdelningen, hade statspolisintendenten ansett sig böra anföra. Då grövre brott inträffat i landsorten utom området för avdelningens verksamhet, borde det finnas möjlighet, att efter rekvisition lämna förstärkning med specialutbildad personal från kriminalavdelningen i Stockholm, emedan vissa statspolisavdelningars numerär vore så liten, att specialisering i egentlig mening därstädes icke förekomme. I de fall, då sådan förstärkning kunnat lämnas, hade det varit till stor bättnad för utredningsarbetet. På grund av personalbrist hade emellertid dylikt bistånd endast i undantagsfall kunnat lämnas. Såsom ytterligare skäl för utökning tillkomme slutligen den omständigheten, att statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, till nytta för hela den svenska kriminalstatspolisen, måste beredas tillfälle att efter anvisningar av statspolisintendenten utarbeta och pröva nya metoder inom såväl kriminaltaktiken som kriminaltekniken.

Med instämmande av landsfogden i Stockholms län har — anför statspolisintendenten slutligen — kommissarien vid avdelningen förordat en utökning med en kriminalöverkonstapel och två kriminalkonstaplar. Ehuru statspolisintendenten anser den föreslagna utökningen befogad, vill statspolisintendenten i avbidan på ytterligare erfarenhet för närvarande likväl förorda, att ökningen begränsas till en överkonstapel och en konstapel. Vid bifall härtill kommer ett belopp av (7,300 + 6,100) 13,400 kronor att erfordras för dessa befattningshavares avlöning.

Enligt statspolisintendentens beräkning skulle sålunda avlöningskostnaderna för kriminalstatspolisen sammanlagt uppgå till (424,300 + 77,200 + 24,200 + 13,400) 539,100 kronor.

Kostnaderna för pensionering av ordningsstatspolisen hava under år 1938 utgjort omkring 192,200 kronor. I detta belopp ingår endast halva pensionskostnaden för den förut omnämnda patrullen i Pello. För helt år tillkomma därför i runt tal 300 kronor. Därest den föreslagna ökningen av statspolisens avdelning i Umeå kommer till stånd, medför — framhåller statspolisintendenten vidare — detta en ytterligare belastning med omkring 1,000 kronor, varigenom sammanlagda kostnaderna för ändamålet skulle bliva (192,200 + 300 + 1,000) 193,500 kronor.

Pensioneringskostnaderna för kriminalstatspolisen uppgingo under år 1938 till cirka 64,000 kronor. Häri inkluderas allenast halva pensionskostnaden för den del av kriminalstatspolisens personal, som tillkom den 1 juli 1938 i samband med statspolisens övertagande av det s. k. spritpolisarbetet. För helt år tillkomma därför enligt statspolisintendentens beräkning omkring 12,300 kronor, vartill komma motsvarande kostnader för de från och med den 1 juli 1939 inrättade tjänsterna i Stockholm, Visby och Östersund med sammanlagt omkring 3,600 kronor. Skulle i enlighet med statspolisintendentens förslag kriminalavdelningen i Stockholm utökas, tillkomma för nästa budgetår 2,600 kronor. Det sammanlagda beloppet skulle då bliva (64,000 + 12,300 + 3,600 + 2,600) 82,500 kronor.

I uniformeringskostnader och beklädnadsersättning m. m., hava under år 1938 utbetalts i runt tal 84,900 kronor. I detta belopp är inräknat allenast ett halvt års kostnader för patrullen i Pello och för den förut omnämnda utökningen av kriminalstatspolisens från och med den 1 juli 1938. För helt år tillkomma därför enligt statspolisintendentens beräkningar omkring 3,400 kronor. För utökningen från och med den 1 juli 1939 med en överkonstapel vid envar av statspolisens kriminalavdelningar i Stockholm, Visby och Östersund samt med en konstapel vid förstnämnda avdelning kommer anslaget att ytterligare belastas med omkring 900 kronor. Slutligen är — framhåller statspolisintendenten — därest yrkandena om utökning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm och ordningsavdelningen i Umeå bifallas, att räkna med ett ytterligare ökat medelsbehov av omkring 1,200 kronor. Det för nästa budgetår erforderliga beloppet skulle alltså bli $(84,900 + 3,400 + 900 + 1,200)$ 90,400 kronor.

I det till andra förmåner åt personalen under år 1938 utbetalda beloppet — 22,600 kronor — ingår blott halva kostnaden för kriminalstatspolisens utökning den 1 juli 1938. För helt år tillkomma därför omkring 3,900 kronor. För statspolisens utökning den 1 juli 1939 tillkomma ytterligare omkring 500 kronor. Därest statspolisen från och med den 1 juli 1940 utökas i enlighet med under denna punkt nämnda förslag, komma enligt statspolisintendenten att ytterligare erfordras omkring 500 kronor. Till nu ifrågavarande förmåner skulle därför behöva räknas med ett medelsbehov av $(22,600 + 3,900 + 500 + 500)$ 27,500 kronor.

Utgifterna för hyresersättning för rum åt statspolisens hästar och fordon hava under år 1938 uppgått till något över 39,700 kronor. Häre ingå enligt statspolisintendenten endast ett halvt års kostnader för utökningen av statspolisens motorfordonspark från och med den 1 juli 1938. För helt år bör beloppet ökas med omkring 700 kronor. För den automobil, som tillförts statspolisens avdelning i Visby från och med den 1 juli 1939, tillkomma därjämte omkring 350 kronor. Därest statspolisintendentens under en föregående punkt framförda förslag om utökning av automobilparken med två automobiler bifalles, kommer medelsbehovet att ytterligare öka med omkring 850 kronor. Det erforderliga beloppet kan därför beräknas till sammanlagt $(39,700 + 700 + 350 + 850)$ 41,600 kronor.

Såsom under nästföregående punkt omnämnts, uppskattar statspolisintendenten utgifterna under nästa budgetår till underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m. till 117,300 kronor, varav 72,400 kronor skulle komma att utgå såsom gottgörelse till polisdistrikten och följaktligen gäldas från förevarande anslag.

Beträffande kostnaderna för expeditiionslokaler och telefon m. m. för statspolisavdelningarna anför statspolisintendenten, att för ändamålet under år 1938 utbetalts något över 102,800 kronor. I detta belopp ingår hälften av de utgifter, som i detta avseende föranletts av den tidigare omnämnda utökningen av statspolisen från och med den 1 juli 1938. För helt år bör därför beräknas ytterligare halva denna kostnad eller 1,000

kronor. Slutligen beräknar statspolisintendenten ett belopp av 23,000 kronor för bestridande av utgifterna för Stockholmsavdelningens inflyttning den 1 oktober 1939 i nya lokaler. För nu ifrågavarande kostnader skulle sålunda erfordras (102,800 + 1,000 + 23,000) 126,800 kronor.

Enligt statspolisintendentens beräkningar skulle alltså de totala utgifterna under nu behandlade anslag för nästa budgetår uppgå till (1,194,600 + 539,100 + 193,500 + 82,500 + 90,400 + 27,500 + 41,600 + 72,400 + 126,800) 2,368,400 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom jag under närmast föregående punkter antytt, har jag med anledning av nu rådande förhållanden funnit mig nödsakad avstyrka statspolisintendentens framställning rörande en utvidgning från och med nästa budgetår av ordningsavdelningen i Umeå och kriminalavdelningen i Stockholm. Härav skulle följa, att det av statspolisintendenten beräknade medelsbehovet för under denna punkt angivna ändamål minskades med tillhoppa 26,750 kronor.

Däremot bör en förstärkning av statspolisens avdelning inom Värmlands län enligt min uppfattning vidtagas från ingången av nästa budgetår för övertagandet av utlänningskontrollen i Charlottenberg. Under föregående punkt har jag framhållit, att jag ansåge denna förstärkning böra omfatta en kriminalöverkonstapel och en kriminalkonstapel. Enligt statspolisintendenten skulle till följd härav från nu ifrågavarande anslag utgå gottgörelse med tillhoppa 12,200 kronor för år.

Gentemot intendentens beräkningar i övrigt under denna punkt har jag ej funnit anledning till erinran. Anslaget bör därför enligt min mening för nästa budgetår uppföras med (2,368,400 — 26,750 + 12,200) 2,353,850 kronor eller, avrundat, 2,354,000 kronor. Enligt de principer, som godkändes av 1936 års riksdag, skulle av automobilskattemedel bestridas kostnaden för den i anledning av automobilbesiktningssväsandets omläggning från och med den 1 januari 1937 utökade ordningsstatspolisen, i den mån denna kostnad överstege nettoinkomsten av besiktningssväsandet. Då kostnaden för sagda utökning av ordningsstatspolisen uppgår till omkring 349,000 kronor och någon inkomst av angivet slag ej beräknas uppstå under nästa budgetår, bör av anslaget 349,000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Skulle den tillfälliga utökning av statspolisens kriminalavdelning i Stockholm, som Kungl. Maj:t den 6 september 1939 beslutat, med hänsyn till förhållandena anses böra bestå även under nästa budgetår eller del därav, synas — i analogi med vad jag därutinnan anfört under föregående punkt — uppkommande kostnader för ifrågavarande gottgörelse lämpligen böra belasta förevarande anslag. Enligt statspolisintendenten kunna utgifterna för helt budgetår beräknas till omkring 166,000 kronor. Emellertid bör enligt min mening någon uppräknig av anslaget i anledning härav ej nu ske.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 2,354,000,
därav 349,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[178.] 5. **Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	4,000	4,000
1939/40	4,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	3,000	—

Det beslut om utökning av statspolisen, som fattades vid 1936 års riksdag i samband med frågan angående omläggning av automobilbesiktningsväsendet, innebar bland annat, att statspolisen skulle erhålla utbildning i motorfordonskunskap. Utbildningen beräknades draga en kostnad av 10,000 kronor under första budgetåret och därefter av 4,000 kronor för varje budgetår. De hittills anvisade anslagen hava utgått av automobilskattemedel.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har *statspolisintendenten* hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår bestämmas till 4,600 kronor samt till stöd för sin framställning anfört följande.

Från besiktningsmannahåll hade uttalats önskemål därom, att statspolisens personal för utförande av den s. k. flygande besiktningsmannaverksamheten borde erhålla grundligare utbildning i framförande av lastbil och omnibus. Denna uppfattning delades jämväl av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Då det måste anses vara av stor vikt, att personalen erhöles grundligast möjliga utbildning för utövande av denna krävande och mången gång grannliga verksamhet, ansågo statspolisintendenten önskemålet vara befogat. Ytterligare utbildning i nämnt hänseende komme emellertid att draga en kostnad av omkring 600 kronor.

För egen del anser jag mig nödsakad föreslå, att anslaget för nästa budgetår sänkes till 3,000 kronor. Inom denna anslagsram lära jämväl i viss utsträckning kostnaderna för den antydda kompletteringen av utbildningen kunna rymmas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Statspolisorganisationen: Utbildning i motorfordonskunskap* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 3,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[179.] 6. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	190,000	184,346
1938/39	200,000	188,520
1939/40	200,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	190,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Beträffande de utgifter, som gäldas från ifrågavarande anslag, får jag hänvisa till en i 1935 års statsverksproposition i ämnet lämnad redogörelse (V s. 297).

Departements-
chefen.

Med hänsyn tagen till de två senaste budgetårens belastningssiffror synes en sänkning av anslaget för nästa budgetår låta sig försvaras. Ett belopp av 190,000 kronor torde komma att visa sig tillräckligt. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 190,000

[180.] 7. **Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1936/37	1,625,000	1,843,719
1937/38	1,800,000	1,657,619
1938/39	1,850,000	2,015,788
1939/40	1,750,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,800,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket, ändrad genom lagar nr 87/1929, 274/1932 och 447/1932; förordning den 6 juni 1925 (nr 172) med vissa bestämmelser angående befattningshavares vid polisväsendet rätt till lön och pension m. m., ändrad genom förordningar nr 243/1932 och 115/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 532) angående statsbidrag till polisväsendet, ändrad genom kungörelser nr 227/1935 och 904/1937.]

Från anslaget gäldas statsverkets kostnader för den lokala polisorganisationen å landsbygden och landstingens polisväsen samt statens andel i kostnaderna för retroaktiva pensionsavgifter. En närmare redogörelse för berörda förhållanden återfinnes i 1935 års statsverksproposititon (V s. 299).

Departements-
chefen.

En jämförelse mellan de tre senaste budgetåren visar starkt växlande belastningssiffror. Under sådana förhållanden synes till grund för en uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår lämpligen kunna läggas den genomsnittliga belastningen under nämnda tre budgetår. I enlighet härmed bör anslaget uppföras med, avrundat, 1,800,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,800,000

[181.] 8. **Statens polisskola: Avlöningar, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	108,700	101,258
1939/40	116,900	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	115,600	—

[Stadga den 30 juni 1938 (nr 521) för statens polisskola.]

Kungl. Maj:t har den 26 maj 1939 fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för polisskolan, att tillämpas tills vidare från och med budget-

året 1939/40. Denna förteckning upptager såsom ende befattningshavare 1 rektor, placerad å ordinarie stat i lönegrad A 30.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till tjänsteman å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	12,700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	88,900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	6,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	700	» 7,100
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	7,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,200
Summa förslagsanslag		kronor 116,900

Kungl. Maj:t har vidare förklarat, att den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar skall tills vidare från och med budgetåret 1939/40 disponeras på följande sätt:

Årsarvoden till två heltidsanställda lärare å 9,000 kronor, tillhopa	kronor	18,000
Ersättningar till timlärare, <i>högst</i>	»	65,900
Ersättningar till författare av läroböcker för polisskolans behov		
<i>högst</i>	»	5,000
Summa		kronor 88,900

I skrivelse den 28 augusti 1939 har *styrelsen för statens polisskola* gjort framställning om anslag för ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1940/41.

I skrivelsen beräknar styrelsen anslagsposten till avlöning till tjänsteman å ordinarie stat till oförändrat 12,700 kronor.

Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t föreslås höjd med 900 kronor till 89,800 kronor. Styrelsen anför härom följande.

Under denna anslagspost hade styrelsen i likhet med vad fallet vore under innevarande budgetår till en början upptagit årsarvoden till två heltidsanställda lärare å 9,000 kronor med tillhopa 18,000 kronor samt ett belopp av 5,000 kronor, avsett att utgöra ersättning till författare av läroböcker för polisskolans behov. Som ersättning till timlärare hade vidare beräknats (89,800 — 18,000 — 5,000) 66,800 kronor. Härvid hade styrelsen utgått ifrån att vid skolan under budgetåret 1940/41 — utöver 2 konstupelsklasser med sammanlagt 10 avdelningar och en överkonstupelsklass med 5 avdelningar — skulle anordnas två kommissariekurser och en kurs för kvinnliga poliser. Konstapels- och överkonstupelsklasserna hade beräknats omfatta samma antal avdelningar och elever som under budgetåren 1938/39 och 1939/40.

Beträffande det föreslagna anordnandet nästa budgetår av två kommissariekurser och en kurs för kvinnliga poliser framhåller styrelsen ytterligare:

Under innevarande budgetår komme vid skolan att anordnas en kommissariekurs. Till denna kurs hade uttagits 22 elever. Det sammanlagda antalet kommissarier i riket med sådana arbetsuppgifter, att befattningshavarna borde hava förvärvat den utbildning, kommissarieklassen avsåge att lämna, kunde beräknas utgöra omkring 100. Sedan förut omförmälda 22 elever genomgått kommissariekursen, skulle antalet kommissarier, vilka icke erhållit sådan utbildning, uppgå till omkring 80. Då det enligt styrelsens förmenande vore av synnerlig vikt, att redan utnämnda kommissarier ävensom aspiranter till dylika befattningar så snart som möjligt bereddes tillfälle erhålla kommissarieutbildning, hade styrelsen ansett sig böra föreslå anordnandet av två kommissariekurser under budgetåret 1940/41.

Någon kurs för kvinnliga poliser hade hitintills icke anordnats vid skolan, varför den av styrelsen föreslagna skulle bli den första i sitt slag. Styrelsen, som tagit del av de remissvar beträffande denna kurs, vilka avgivits i anledning av betänkandet angående omorganisation av polisskolan i Stockholm, ansåge icke tillräcklig anledning föreligga att nu föreslå någon ändring i den kursplan, som i betänkandet föreslagits av de sakkunniga. Styrelsen tilläte sig emellertid i detta sammanhang framhålla, att därest erfarenheten från denna kurs skulle giva vid handen, att kursen lämpligen borde uppläggas på annat sätt, styrelsen i samband med hemställan om anordnande av sådana kurser i fortsättningen ville inkomma med förslag till de ändringar, som kunde anses påkallade.

Ersättningen till timfärare i konstapels- och överkonstapelsklasserna hade under budgetåret 1938/39 uppgått till 53,330 kronor. Med hänsyn till den ovisshet, som måste vidlåda beräkningen av förevarande post, och då vissa specialföreläsningar i fortsättningen kunde tänkas bli behövliga, ansåge sig styrelsen böra här upptaga posten till 55,000 kronor. Ersättningen till timlärare beräknades uppgå i envar av två kommissariekurser till 4,900 kronor och i kursen för kvinnliga poliser till 2,000 kronor.

Det sammanlagda belopp, som skulle utgå i avlöning till timlärare vid skolan, har styrelsen således beräknat till $(55,000 + 4,900 + 4,900 + 2,000)$ 66,800 kronor, varigenom posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, borde uppföras med $(18,000 + 66,800 + 5,000)$ 89,800 kronor.

Vidkommande posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen till en början beräknat ersättning till den vid skolan redan anställda kanslipersonalen, nämligen till ett extra ordinarie kanslibiträde i 7:e lönegraden med 3,321 kronor och till ett extra ordinarie laboratoriebiträde i 5:e lönegraden med 2,976 kronor. Härutöver har styrelsen hemställt om anvisande av medel till avlönande av ett extra ordinarie kontorsbiträde i 4:e lönegraden samt till stöd härför anført i huvudsak följande.

För utförande av expeditionsgöromål å skolans kansli funnes för närvarande endast förenämnda extra ordinarie kanslibiträde i 7:e lönegraden att tillgå. Under budgetåret 1938/39 hade ett anslag å 1,500 kronor varit disponibelt för ersättning åt extra skrivhjälp, och i det statförslag för budgetåret 1939/40, som avgivits den 30 augusti 1938, hade under posten grundavlöningar m. m. upptagits ett belopp, som inrymde nämnda summa 1,500 kronor. Vid den omräkning av posten, som skett i anledning av dyrtidstilläggens inarbetning i lönerna m. m., hade posten fixerats till sådant belopp, att det i huvudsak allenast täckte kansli- och laboratoriebiträdenas avlöningar. Då skolan emellertid under innevarande budgetår måste äga tillgång till medel för extra skriv-

hjälp, komme, därest under samma budgetår skolans verksamhet i full utsträckning skulle upprätthållas, styrelsen att ingå med framställning om anvisande av särskilda medel för ändamålet. För budgetåret 1940/41 ansåge styrelsen ytterligare medel utöver nämnda 1,500 kronor erforderliga.

Under budgetåret 1938/39 hade skolan utexaminerat 370 elever och komme att under innevarande budgetår utbilda ungefär 400 elever. Därest vid skolan under budgetåret 1940/41 skulle anordnas de kurser, som av styrelsen föreslagits, skulle relevantalet under sagda budgetår komma att uppgå till ungefär 410. Då vid skolan icke funnes anställd någon särskild räkenskapsförare, hade skolans kanslibiträde under rektors överinseende fått fullgöra alla de arbetsuppgifter, som ägde samband med räkenskapernas förande. Dessa hade visat sig betydligt mer omfattande och arbetskrävande än som från början antagits. Vidare hade det åvilat kanslibiträdet att föra skolans diarier, att ombesörja utskrifter av styrelseprotokoll och därtill hörande handlingar, att biträda rektor och skolans lärare med skrivarbeten etc. Dessa arbetsuppgifter hade helt tagit kanslibiträdets tid i anspråk. För fullgörande av övriga arbetsuppgifter å skolans kansli — till vilka bland annat kunde hänföras biträde med iordningställande av ett stort antal kompendier för elevernas räkning, ordnande av ansökningshandlingar från sökande till skolan, upprättande av specificerade förteckningar över dessa handlingar, utskrivande av elevernas betyg och utförande av till dessa hörande ofta invecklade koeficientberäkningar — hade sistförflutna budgetår den extra skrivhjälp, som kunnat erhållas för berörda 1,500 kronor, anlitats. Omfattningen av de arbetsuppgifter, som åvilade den kvinnliga personalen, vore emellertid så betydande, att styrelsen för deras nöjaktiga fullgörande utan personalens oskäliga betungande ansett sig böra för budgetåret 1940/41 räkna med ytterligare ett biträde utöver kanslibiträdet. Med hänsyn till vad sålunda anförts hade styrelsen upptagit ett belopp, motsvarande den lön som utginge till ett extra ordinarie kontorsbiträde i 4:e lönegraden, eller 2,802 kronor årligen.

Styrelsen har i anslutning till det anförda ansett delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal böra beräknas till $(3,321 + 2,976 + 2,802)$ 9,099 kronor, vilket belopp för att medgiva övertidsersättning av styrelsen avrundats uppåt till 9,200 kronor. Till avlöningsförhöjningar m. m. har styrelsen funnit oförändrat belopp, 700 kronor, vara tillfyllest.

Från anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän skola — erinrar styrelsen vidare — utgå årlig avlöningsförstärkning å 1,000 kronor åt rektor samt personliga lönetillägg åt den nuvarande rektorn och en av de nuvarande heltidsanställda lärarna. De personliga lönetilläggen utgöra för närvarande cirka 1,800 respektive 2,000 kronor. Med en av rektorns uppflyttning i högre löneklass beräknad ökning med 500 kronor av det personliga lönetillägget till honom har förevarande anslagspost av styrelsen uppförts med $(1,000 + 2,300 + 2,000)$ 5,300 kronor, innebärande en minskning med 1,700 kronor i förhållande till motsvarande belopp för innevarande budgetår.

Slutligen har styrelsen ansett anslagsposten till rörligt tillägg böra uppföras med 1,400 kronor.

Det totala medelsbehovet för nästa budgetår har styrelsen således uppskattat till $(12,700 + 89,800 + 9,200 + 700 + 5,300 + 1,400)$ 119,100 kronor.

Departementa-
chefen.

Vad till en början beträffar anslagsposten till avlöning till tjänsteman å ordinarie stat, bör densamma i anslutning till vad chefen för finansdepartementet föreslagit beräknas till 12,100 kronor.

Vidkommande härefter posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, är jag ense med styrelsen, att — utöver planerade konstapels- och överkonstapelsklasser — under nästa budgetår böra anordnas två kommissariekurser. Däremot anser jag att med frågan om en kurs för kvinnliga poliser bör anstå till ett annat budgetår. Med godtagande av styrelsens kostnadsberäkningar bör under sådana förhållanden ifrågavarande post uppföras med (89,800 — 2,000) 87,800 kronor.

Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är i gällande stat avsedd för avlöning till 1 kanslibiträde i Eo 7 och 1 laboratoriebiträde i Eo 5. På av styrelsen anförda skäl är jag i så måtto villig förorda framställningen om biträde vid arbetet å skolans kansli, att för nästa budgetår till extra skrivhjälp bör beräknas ett belopp av 1,500 kronor. Jag vill här erinra om att Kungl. Maj:t för nu angivna ändamål redan innevarande budgetår sett sig nödsakad att av andra medel ställa 1,200 kronor till styrelsens förfogande. Delposten till grundavlöningar m. m. bör därför bestämmas till (6,400 + 1,500) 7,900 kronor, medan till avlöningsförhöjningar m. m. kan beräknas oförändrat 700 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde i överensstämmelse med styrelsens förslag kunna uppskattas till 5,300 kronor.

Därjämte synes till rörligt tillägg böra beräknas ett belopp av 1,800 kronor.

Förevarande anslag bör i enlighet härmed uppskattas till (12,100 + 87,800 + 7,900 + 700 + 5,300 + 1,800) 115,600 kronor.

I detta sammanhang anser jag mig slutligen böra anmäla, att de årligen anordnade poliskurserna för underbefäl från och med innevarande budgetår underställts styrelsen för statens polisskola och att desamma avses att årligen anordnas av styrelsen. Utgifterna för kurserna täckas till alla delar av de avskedspremier, som eljest skulle hava utgått till eleverna vid avgången från den militära anställningen. Någon ändring härutinnan har ej ifrågasatts.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till tjänsteman å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i>	kronor 12,100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 87,800

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 7,900	
b. Avlöningsförhöjningar m. m.,		
<i>förslagsvis</i>	» 700 kronor	8,600
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och		
icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	5,300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1,800
Summa förslagsanslag kronor 115,600;		
<i>dels ock till Statens polisskola: Avlöningar för budgetåret</i>		
1940/41 anvisa ett <i>förslagsanslag</i> av		
kronor 115,600		

[182.] 9. Statens polisskola: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	47,500	38,323
1939/40	47,500	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	42,500	—

Den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för statens polis-skola för budgetåret 1939/40, upptagande följande huvudposter:

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor 20,500
2. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan under- visningsmateriel, studiebesök m. m.), <i>högst</i>	» 27,000
Summa kronor 47,500	

Vid bestämmande av den förstnämnda posten hava utgifterna för bränsle, lyse och vatten uppskattats till 2,000 kronor och utgifterna för övriga expen-ser till 18,500 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1939 har *styrelsen för statens polisskola* gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsen har därvid framhållit, att till övriga expenser under bud-getåret 1938/39 tagits i anspråk ett belopp av 11,176 kronor av beräknade 18,500 kronor. Visserligen skulle denna omständighet tala för en nedsättning att posten till expenser, men med hänsyn till att allenast ett års erfarenhet av skolans verksamhet föreligger och då för anskaffande successivt av filmer att brukas vid undervisningen rörande särskilda grenar av polisverksamheten ett icke alltför obetydligt belopp erfordras, har styrelsen ansett nämnda post böra beräknas oförändrad. Även i övrigt har styrelsen beräknat samma medelsbehov som under innevarande budgetår. Anslaget borde därför utgå med 47,500 kronor.

För min del anser jag, att posten till e x p e n s e r bör nedsättas till 17,000 kronor, därvid jag för bränsle, lyse och vatten avser 2,000 kronor och för övriga expenser 15,000 kronor. Till övriga utgifter beräknar jag 25,500 kronor. Vid sådant förhållande skulle omkostnaderna vid skolan för nästa budgetår beräknas på följande sätt:

Departements-
chefen.

1. <i>Expenser, förslagsvis</i>	kronor 17,000
2. Övriga utgifter (anskaffande av läroböcker och annan undervisningsmateriel, studiebesök m. m.), <i>högst</i>	» 25,500
Summa kronor 42,500	

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 42,500

[183.] 10. **Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** I proposition den 20 januari 1939, nr 60, framlade Kungl. Maj:t för riksdagen förslag angående inrättande från och med den 1 oktober 1939 av en statens kriminaltekniska anstalt m. m. Propositionen — som i huvudsak grundade sig på ett av överståthållarämbetet den 29 september 1937 avgivet utlåtande med förslag i ämnet — blev till alla delar av riksdagen bifallen (se riksdagens skrivelse den 12 maj 1939, nr 240). I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda hemställan anvisade riksdagen för budgetåret 1939/40 ett förslagsanslag till statens kriminaltekniska anstalt: avlöningar av 100,800 kronor.

Instruktion för statens kriminaltekniska anstalt har utfärdats av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1939. Enligt instruktionen skall anstalten hava till uppgift att åt domstolar, åklagare- och polismyndigheter samt övriga offentliga institutioner ävensom efter viss prövning åt enskilda utföra kriminaltekniska undersökningar, att meddela undervisning i kriminalteknik åt vid anstalten för utbildning tjänstgörande polismän och utöva självständig vetenskaplig forskning inom anstaltens verksamhetsområde, att föra sådana centrala register, vilka hava betydelse för polismyndigheternas spaningsverksamhet samt att utge publikationen »Polisunderrättelser». Det åligger anstalten därutöver att i enlighet med vad därom särskilt stadgas utföra den kriminaltekniska verksamhet, som åvilat Stockholms polisdistrikts signalementsbyrå. För fullgörande av dessa olika uppgifter är anstaltens verksamhet uppdelad på ett kansli, en laboratorieavdelning och en registraturavdelning.

Den 9 juni 1939 har Kungl. Maj:t fastställt av riksdagen godkänd personalförteckning för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med den 1 oktober 1939. Förteckningen finnes intagen å s. 290 i statsliggaren för innevarande budgetår.

Samtidigt har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med den 1 oktober 1939 till och med den 30 juni 1940:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 35,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 51,000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:			
a. Grundavlöningar m. m.	kronor 9,800		
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	» 1,200 kronor	11,000	
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie			
tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1,000	
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,800	

Summa förslagsanslag kronor 100,800

Den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 september 1939 disponeras på följande sätt:

Arvoden under tiden 1 oktober—31 december 1939 till 2 förste			
assistenter à 8,300 kronor för år och 3 assistenter à 7,000			
kronor för år	kronor	9,400	
Arvoden under tiden 1 januari—30 juni 1940 till 3 förste			
assistenter à 8,300 kronor för år, 7 assistenter à 7,000 kronor			
för år och 1 laboratorieassistent à 5,100 kronor för år	»	39,500	
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	100	
Arvoden till av anstalten anlitade experter, <i>högst</i>	»	2,000	

Summa kronor 51,000

I skrivelse den 28 augusti 1939 har den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut för tiden intill den 1 oktober 1939 tillsatta *interimsstyrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. Styrelsen har därvid inledningsvis framhållit, att de äskade beloppen till följd av frånvaron av erfarenhet rörande medelsbehovet vid anstalten beräknats med ledning av de riktlinjer, som angäves i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition i ämnet den 20 januari 1939.

Anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat upptages av styrelsen till 46,000 kronor. Härvid har styrelsen utgått från en oförändrad uppsättning av den ordinarie personalen för nästa budgetår.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräknas åtgå sammanlagt omkring 84,000 kronor. Från denna post skola bestridas arvoden till tre förste assistenter, sju assistenter och en laboratorieassistent med sammanlagt 79,000 kronor. Till gäldande av eventuella vikariatsersättningar upptager styrelsen ett belopp av 1,000 kronor samt för anlitande av särskild expertis utanför anstalten 4,000 kronor.

I fråga om anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal erinrar styrelsen, att befattningen såsom avdelningsföreståndare (Eo 26) enligt Kungl. Maj:ts beslut skulle hållas vakant under den tid, tjänsten upprätthölles av den vid tiden för anstaltens inrättande å centralbyrån för fingeravtryck tjänstgörande kriminalkommissarien. Denne befattningshavares lön och andra förmåner uppgingo vid tiden för styrelsens framställning till ett sammanlagt belopp av omkring 12,800 kronor. Enligt propositionen rörande anstalten skulle emellertid — anför styrelsen vidare — nämnde polistjänsteman i första hand avlönas av Stockholms stad, som härför erhöle ersättning från förslagsanslaget till gottgörelse till vissa polisdistrikt

för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., varför denne befattningshavares lön icke beräknats å anstaltens avlöningsstat.

För övrig icke-ordinarie personal har styrelsen beräknat medel till bestridande av löner till ett kanslibiträde (Eo 7), ett verkstadsbiträde (Eo 7) och tre kontorsbiträden (Eo 4), allt likaledes enligt Kungl. Maj:ts berörda proposition, till ett belopp av $(3,465 + 3,465 + 8,766)$ 15,696 kronor eller i avrundat tal 15,700 kronor.

För innevarande budgetår hava — erinrar styrelsen härefter — under rubriken särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 1,000 kronor beräknats till bestridande av ersättningar till sådan personal, som vid övergången från kommunal till statlig tjänst kommer att erhålla löneminskning. Några erfarenheter föreligga ännu icke om ersättningsbeloppens storlek, varför anslagsposten av styrelsen beräknats till samma belopp som för innevarande budgetår.

Det rörliga tillägget å ordinarie och icke ordinarie tjänstemäns löner beräknas slutligen av styrelsen till i avrundat tal 3,700 kronor.

Sammanlagda kostnaden för avlöningar för nästa budgetår uppskattas alltså av styrelsen till sammanlagt $(46,000 + 84,000 + 15,700 + 1,000 + 3,700)$ 150,400 kronor.

Departements-
chefen.

Vidkommande först anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat synes densamma med bibehållande av gällande personalförteckning och med hänsyn tagen till vad chefen för finansdepartementet föreslagit kunna för nästa budgetår uppskattas till 49,300 kronor.

Till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i enlighet med styrelsens förslag beräknas sammanlagt 84,000 kronor.

Sedan den under vakans å befattningen såsom avdelningsföreståndare å anstaltens registraturavdelning tjänstgörande kriminalkommissarien numera avgått ur tjänsten samt Kungl. Maj:t i anledning därav bemyndigat styrelsen för anstalten att förklara befattningen till ansökan ledig, böra medel för avdelningsföreståndarens avlöning under nästa budgetår beräknas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i anstaltens avlöningsstat. Inbegripet kostnaderna för avlöning av den av styrelsen angivna övriga icke-ordinarie personalen bör delposten till grundavlöningar m. m. därför uppskattas till 24,000 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar m. m. till 2,500 kronor.

Vidare bör i överensstämmelse med styrelsens förslag till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän anvisas oförändrat belopp, 1,000 kronor.

Därest anslagsposten till rörligt tillägg beräknas till 7,000 kronor bör hela anslaget därför uppföras med $(49,300 + 84,000 + 24,000 + 2,500 + 1,000 + 7,000)$ 167,800 kronor.

De till gällande personalförteckning fogade anmärkningarna böra från och med nästa budgetår utgå.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens kriminaltekniska anstalt:

Personalförteckning.

Ordinarie personal.

Befattning	Lönegrad
1 föreståndare	A 30
1 laborator	A 26
1 kansliskrivare	A 11
1 kanslibiträde	A 7
1 expeditionsvakt	A 5
4 kontorsbiträden	A 4

Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än den 20:e.

1 avdelningsföreståndare Eo 26;

dels godkänna följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	49,300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	84,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	24,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	2,500
»	»	26,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke- ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	1,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7,000

Summa förslagsanslag kronor 167,800;

dels ock till Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 167,800

[184.] 11. **Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** För bestridande av ifrågavarande kostnader från och med den 1 oktober 1939, då anstalten börjat sin verksamhet, har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 50,000 kronor.

Den 29 september 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas under tiden till och med den 30 juni 1940:

Femte huvudtiteln.

Omkostnadsstat.

Utgifter.

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	8,000
2. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	39,000
3. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografimateriel), <i>förslagsvis</i>	»	6,000
Summa kronor		53,000

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning för utförda undersökningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
Nettoutgift kronor		50,000

I skrivelse den 28 augusti 1939 har den för tiden intill den 1 oktober 1939 tillsatta *interimsstyrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår.

Styrelsen framhåller härvid till en början, att i propositionen rörande inrättandet av förevarande anstalt omkostnaderna — därest anstalten skulle hava trätt i verksamhet redan den 1 juli 1939 — för hela innevarande budgetår beräknats till 70,600 kronor, fördelade enligt följande uppställning:

Elektriskt ljus	kronor	900
Gas	»	100
Vatten	»	300
Laboratorie- och fotografisk materiel	»	8,000
Kontors- och skrivmateriel	»	2,800
Telefon	»	4,000
Tryckning av tidningen Polisunderrättelser (jämte klichéer) ...	»	52,000
Städning	»	2,500
Summa kronor		70,600

I propositionen hade emellertid förutsatts — framhåller styrelsen — att anstalten skulle kunna räkna med vissa inkomster, nämligen 2,000 kronor såsom ersättning från Stockholms stad för fotografimateriel samt ett till 3,000 kronor uppskattat belopp, utgörande ersättning för vissa utförda kriminaltekniska undersökningar. Med hänsyn härtill skulle under förutsättning av verksamhetens igångsättande den 1 juli 1939 omkostnaderna för budgetåret 1939/40 kunnat beräknas till 65,600 kronor. Styrelsen anför vidare:

Såsom i annat sammanhang framhållits, vore det icke för närvarande möjligt att utan erfarenheter från anstaltens verksamhet närmare uppskatta de olika posternas storlek i uppställningen utom i avseende å tryckningen av tidningen Polisunderrättelser. I propositionen hade nämligen departementschefen förordat, att tidningen skulle tryckas i ytterligare cirka 1,900 exemplar för utdelning till samtliga fjärdingsmän i riket, vilket skulle medföra en årlig ökning av utgivningskostnaderna med omkring 12,000 kronor. Hänsyn borde alltså tagas till detta belopp vid beräkning av omkostnaderna för budgetåret 1940/41.

Departementschefen hade i propositionen vidare i princip tillstyrkt en post å 5,000 kronor till nyanskaffning av apparatur, varför denna utgift borde medtagas vid kostnadsberäkningen för sagda budgetår.

Under hänvisning härtill beräknar alltså styrelsen anstaltens omkostnader för budgetåret 1940/41 till ett belopp av 87,600 kronor, fördelat på följande sätt:

Elektriskt ljus	kronor	900
Gas	»	100
Vatten	»	300
Laboratorie- och fotografisk materiel	»	8,000
Kontors- och skrivmateriel	»	2,800
Telefon	»	4,000
Tryckning av tidningen Polisunderrättelser (jämte klichéer) ...	»	64,000
Städning	»	2,500
Nyanskaffning av apparatur	»	5,000
Summa kronor		87,600

Efter avdrag av inkomsterna — beräknade till 5,000 kronor i ersättning för fotografimateriel och vissa undersökningar — erfordras sålunda enligt styrelsen till bestridande av anstaltens omkostnader under nästa budgetår ett belopp av 82,600 kronor.

Vissa av de av styrelsen föreslagna posterna torde utan större olägenhet kunna nedsättas. På grund härav synes omkostnadsanslaget böra beräknas sålunda:

Departements-
chefen.

Utgifter.

1. Expenser, <i>förslagsvis</i>	kronor	10,000
2. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	62,000
3. Övriga utgifter (inköp av laboratorie- och fotografisk materiel samt nyanskaffning av apparatur), <i>förslagsvis</i>	»	8,000
Summa kronor		80,000

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning för utförda undersökningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	5 000
Nettoutgift kronor		75,000

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 75,000

[185.] 12. **Statens kriminaltekniska anstalt: Utrustning, reservationsanslag.** För innevarande budgetår hava för ändamålet beviljats 150,000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1939 har *interimsstyrelsen för statens kriminaltekniska anstalt* hemställt om anvisande av återstoden av behöfliga medel för anstaltens utrustning samt därvid till en början erinrat, att Kungl. Maj:t den 11 augusti 1939 på därom gjord framställning medgivit interimsstyrelsen att för inköp av möbler och utrustning till anstalten i huvudsaklig enlighet med följande sammanställning använda högst 130,000 kronor.

Möbler, registerskåp, armatur m. m.	kronor	40,000
Kontorsapparater	»	6,000
Adresserings- och kuverteringsmaskin för tidningen Polis- underrättelser	»	11,800
Spektrografisk utrustning	»	26,000
Mikroskopisk och mikrofotografisk utrustning	»	17,700
Kameror	»	2,000
Fotografisk utrustning	»	2,000
Röntgenanläggning	»	3,300
Kemiska instrument och vågar	»	5,000
Kemikalier	»	1,500
Diverse laboratoriemateriel	»	8,200
Verkstadsutrustning	»	1,000
Böcker och tidskrifter	»	5,000
Summa kronor		129,500

Återstoden av det för budgetåret 1939/40 beviljade anslaget, 20,000 kronor, komme att erfordras för bland annat inköp av registerskåp, vissa smärre instrument samt böcker och tidskrifter.

För komplettering av anstaltens utrustning under budgetåret 1940/41 har styrelsen ansett erforderligt, att ett belopp av omkring 101,800 kronor ställes till styrelsens förfogande. Styrelsen har verkställt denna beräkning med ledning av följande uppställning.

Möbler och inredning	kronor	42,500
Kontorsapparater	»	7,600
Spektrografisk utrustning	»	6,700
Mikroskopisk och mikrofotografisk utrustning	»	4,800
Optiska analysinstrument	»	4,800
Kameror och förstöringsapparater	»	8,600
Fotografisk utrustning	»	1,900
Kemiska instrument och vågar	»	3,100
Diverse laboratoriemateriel	»	4,800
Böcker och tidskrifter	»	15,000
Projektionsapparat för föreläsningssalen	»	2,000
Summa kronor		101,800

Den totala utrustningskostnaden, fördelad på budgetåren 1939/40 och 1940/41, skulle i enlighet härmed komma att uppgå till sammanlagt (150,000 + 101,800) 251,800 kronor, medan dessa kostnader tidigare beräknats till 158,800 kronor. Att den kostnadsram, som angivits i det förslag, vilket låg till grund för propositionen om anstaltens inrättande, icke kunnat bibehållas, är enligt styrelsens uppgift beroende därpå, att vissa prisförhöjningar — i främsta rummet gällande möbler och optiska instrument — inträffat, sedan kostnadsberäkningen i nämnda förslag verkställdes. Styrelsen anför härom:

I det ursprungliga förslaget hade för möbler och inredning, däri inberäknat jämväl registerskåp, beräknats ett belopp av 76,000 kronor, varav omkring 20,000 kronor för registerskåpen. Av de under innevarande budgetår tillgängliga penningmedlen kunde emellertid blott lokalerna för laboratorie- och registraturavdelningarna förses med möbler och inredas till en beräknad

kostnad av omkring 40,000 kronor. Under budgetåret 1940/41 måste denna utrustning kompletteras till en kostnad av omkring 4,200 kronor.

Jämväl inredning av museum och föreläsningssal borde ske under budgetåret 1940/41. Enligt av arkitekten V. Rieger i Stockholm verkställda beräkningar komme detta att draga en kostnad av omkring 23,300 kronor. Som förut nämnts skulle en del av registerskåpen inköpas under nu löpande budgetår till en beräknad kostnad av omkring 10,000 kronor. Innan inflyttning i de nya lokalerna skett och viss erfarenhet vunnits, kunde svårigen kostnaderna för inköp av ytterligare skåp och andra hjälpmedel för registraturerna närmare uppskattas. Dessa beräknades emellertid uppgå till omkring 15,000 kronor.

För budgetåret 1940/41 erfordras alltså enligt styrelsens beräkningar för möbler och inredning ett sammanlagt belopp av $(4,200 + 23,300 + 15,000)$ 42,500 kronor. Styrelsen uppgiver vidare:

I förslaget hade kostnaderna för inköp av kontorsapparater beräknats till sammanlagt 13,400 kronor. Innevarande budgetår komme kontorsapparater till ett värde av 6,000 kronor att inköpas. I detta belopp inginge kostnaden för sex skrivmaskiner, en dupliceringsmaskin, en räknemaskin, skrivbordsutrustningar och vissa smärre kontorsapparater. För anstaltens fullständiga utrustning i detta hänseende erfordrades emellertid ytterligare tre skrivmaskiner samt en talregistreringsapparat till ett sammanlagt pris av 7,600 kronor. Sistnämnda apparat, som i inköp droge en kostnad av omkring 6,400 kronor, måste anses vara behövlig, emedan undersökningsprotokoll och utlåtanden samtidigt måste iordningställas inom olika avdelningar av anstalten även å icke ordinarie arbetstid. Därest en sådan apparat anskaffades, syntes kanslibiträderna å kansliet icke i någon nämnvärd grad behöva tagas i anspråk för övertidsarbete. Apparaten vore även inrättad för registrering av telefonmeddelanden, vilket för en institution av nu ifrågavarande natur syntes vara av största värde.

Under nu löpande budgetår komme en spektrografisk utrustning att inköpas för anstaltens räkning. Denna måste emellertid kompletteras med en glasspektrograf. Glasspektrografen, som betingade ett pris av omkring 6,700 kronor, vore ett nödvändigt komplement till den spektrografiska utrustningen. Med denna apparat skulle nämligen alla undersökningar i synliga och infraröda spektrum, upptagande av fluorescensspektra, undersökningar av filter och absorptionsfenomen m. m. utföras.

I förslaget hade förutsatts inköp av mikroskopisk och mikrofotografisk utrustning för en kostnad av 18,450 kronor. Under innevarande budgetår komme dylik apparatur att inköpas för omkring 17,700 kronor. Ytterligare erfordrades ett mineralmikroskop till kristallografiska och mikrokemiska undersökningar, t. ex. av glasskärvor från inbrott och trafikföreselser, samt ett mikrotom till beredning av mikroskopiska preparat. Dessa apparater betingade ett sammanlagt pris av omkring 2,250 kronor. Ytterligare föresloge styrelsen, att den mikrofotografiska apparatur, som komme att inköpas under löpande budgetår, kompletterades med en prismaanordning, avsedd att användas för jämförelse vid höga förstoringar. Prismaanordningen betingade ett pris av omkring 2,550 kronor.

Vidare föresloge styrelsen för budgetåret 1940/41 inköp av optiska analysinstrument för omkring 4,800 kronor. Där innefattades, med angivande av nuvarande priser, en s. k. »Stufenphotometer» för 2,000 kronor, en refraktometer med termostat för 1,400 kronor, ett luminiscensmikroskop för 900 kronor och en mikro-smältpunktsapparat för 500 kronor. Samtliga dessa instrument måste för utförande av anstaltens arbete anses vara oundgängliga.

I förslaget hade vidare förutsatts, att anstalten skulle utrustas med kameror och förstöringsapparater till ett belopp av 10,550 kronor. Under innevarande budgetår komme kameror att inköpas för omkring 2,000 kronor. För anskaffande av moderna reproduktionskameror samt anordning för förbrytarfotografering komme under budgetåret 1940/41 att erfordras omkring 8,600 kronor.

I förslaget hade under rubriken »Fotografisk utrustning, exklusive kameror» upptagits inköp av mörkrumsutrustningar, specialstativ och ljusramper för polisfotografens ateljé till ett belopp av 3,950 kronor. Under innevarande budgetår komme inköp att verkställas för 2,000 kronor. Till komplettering av utrustningen under budgetåret 1940/41 vore ett belopp av omkring 1,900 kronor erforderligt.

Till komplettering av under nu löpande budgetår inköpta kemiska instrument och vågar vore ett belopp av 3,100 kronor erforderligt.

Till komplettering av under löpande budgetår inköpt diverse laboratoriemateriel beräknades åtgå ett belopp av omkring 4,800 kronor.

I det förslag, som legat till grund för propositionen, hade för inköp av böcker och tidskrifter beräknats ett sammanlagt belopp av 25,000 kronor. En förutsättning för anstaltens tidsenliga utveckling vore förekomsten av ett referensbibliotek, innehållande ej blott den speciella kriminaltekniska litteraturen utan även nödiga tekniska uppslagsverk för laboratorieavdelningen samt de ledande tidskrifterna på området. Under innevarande budgetår syntes blott omkring 4,500 kronor kunna användas för ändamålet. Till uppbyggande av biblioteket enligt den i förslaget förutsatta omfattningen erfordrades för budgetåret 1940/41 omkring 15,000 kronor.

Sedan föreläsningssalen under budgetåret 1940/41 iordningställt, syntes en modern projektionsapparat vara erforderlig för den undervisning, som därstädes förutsatts skola förekomma. En sådan apparat, som droge en kostnad av omkring 2,000 kronor, borde enligt styrelsens mening anskaffas under budgetåret 1940/41.

Medelsbehovet till utrustning av anstalten borde alltså enligt styrelsens beräkningar för nästa budgetår uppskattas till $(42,500 + 7,600 + 6,700 + 4,800 + 4,800 + 8,600 + 1,900 + 3,100 + 4,800 + 15,000 + 2,000)$ 101,800 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge synes ofrånkomligt att verkställa en avsevärd reducering av det av anstaltsstyrelsen framlagda kostnadsförslaget.

För egen del kan jag ej heller finna annat än att flertalet poster i förslaget böra utan åsidosättande av skäliga anspråk kunna ej obetydligt nedbringas. Ett belopp av 50,000 kronor anser jag sålunda tillfyllest, varigenom för ändamålet skulle komma att anvisas sammanlagt $(150,000 + 50,000)$ 200,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Utrustning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 50,000

[186.] 13. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m., förslagsanslag.** Ifrågasvarande anslag har för innevarande budgetår uppförts med ett belopp av 125,300 kronor.

varande kriminalkommissarie skulle enligt ämbetets beräkningar erfordras ett belopp av omkring 15,000 kronor. Ämbetet har därefter anfört:

Med stöd av brev av den 4 juni 1937 bereddes Stockholms stad från ifrågavarande anslag gottgörelse för pensionsavgifter för fem vid centralbyrån för fingeravtryck tjänstgörande polismän. Dessa pensionsavgifter uppginge sammanlagt till 5,893 kronor 35 öre för år. Centralbyråns verksamhet komme den 1 oktober 1939 att övertagas av statens kriminaltekniska anstalt. Ett antal befattningshavare vid Stockholms poliskår hade förordnats att från och med samma tidpunkt uppehålla arvodestjänster vid anstalten. Huruvida i anledning därav nyssnämnda gottgörelse eller någon annan pensionskostnadsersättning till Stockholms stad komme att erfordras under budgetåret 1940/41, vore överståthållarämbetet icke i tillfälle att lämna besked om. Detta sammanhänge med att några föreskrifter icke funnes meddelade till reglering av frågan i vad mån och i vilken ordning polisdistrikt för tillhandahållande av polismän till dylika arvodestjänster kunde erhålla gottgörelse för sina kostnader för pensionering av sådana befattningshavare och deras efterlevande. Med hänsyn till den aktualitet detta spörsmål måste anses äga, syntes detsamma böra upptagas till prövning.

Statskontoret har i utlåtande den 7 november 1939 anslutit sig till överståthållarämbetets synpunkter.

Departements-
chefen.

Sedan statens kriminaltekniska anstalt den 1 oktober 1939 påbörjat sin verksamhet, har såsom nämnts anstalten övertagit det arbete, som dittills utförts vid centralbyrån för fingeravtryck. Därjämte har utgivandet av tidningen Polisunderrättelser samtidigt blivit en av anstaltens uppgifter. Med hänsyn härtill böra medel ej längre beräknas till den gottgörelse, som Stockholms stad tidigare ägt uppbära för omhänderhavandet av berörda båda anordningar för polisväsendet i dess helhet.

Vad härefter angår statens bidrag till Stockholms stad till vissa pensionskostnader vill jag med hänsyn till att Kungl. Maj:t ännu icke varit i tillfälle att taga ställning till det spörsmål, som överståthållarämbetet i sin skrivelse berört, förorda, att för nästa budgetår för ändamålet beräknas i runt tal 18,000 kronor.

I anslutning till de regler för statsbidrag, som gälla posten under B, fjärde punkten, i förenämnda uppställning, bör för nästa budgetår gottgörelsen till Stockholms, Malmö, Trelleborgs, Landskrona, Hälsingborgs, Brunnby och Göteborgs polisdistrikt beräknas till ett till 70,515 kronor för höjt belopp.

I övrigt torde anslagsberäkningen i huvudsak kunna grundas på de siffror, som i motsvarande avseenden gälla för innevarande budgetår.

Medelsbehovet under nästa budgetår skulle i enlighet härmed sålunda i sin helhet kunna uppskattas till (18,000 + 2,500 + 2,200 + 200 + 70,515 + 7,000) 100,415 kronor eller, avrundat, 100,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[187.] 14. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	80,000	161,386
1939/40	90,000	—
1940/41 (förslag)	100,000	—

Från förevarande anslag bestridas de kostnader för polisväsendet, som anses böra gäldas av statsmedel men icke lämpligen kunna hänföras till annat polisanslag. En redogörelse för flertalet av de ändamål, för vilka anslaget i allmänhet disponeras, har lämnats i 1935 års statsverksproposition (V s. 303), till vilken redogörelse jag tillåter mig hänvisa.

Den avsevärda överbelastningen av anslaget för budgetåret 1938/39 sammanhänger i huvudsak med de särskilda säkerhetsåtgärder, som föranleddes av det alltsedan hösten 1938 skärpta utrikesläget.

Vid anmälan av anslagsbehovet för berörda ändamål för innevarande budgetår omnämnde min företrädare i ämbetet, att på grund av nödvändigheten att vidtaga vissa beredskapsåtgärder till skydd för rikets säkerhet förevarande anslag kunde komma att belastas med utgifter, till vilka tidigare icke förekommit någon motsvarighet, men att ifrågavarande kostnader icke läte sig med någon tillförlitlighet beräkna. Under rådande förhållanden hade det — erinrade min företrädare sedermera i samband med avgivande av förslag rörande tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår — visat sig erforderligt att vidtaga sådana åtgärder i avsevärt större omfattning, än man tidigare kunnat förutse.

Vidare hava de ändrade förhållandena nödvändiggjort en väsentlig skärpning såväl av utlänningskontrollen överhuvud som ock av passkontrollen. Såsom följd härav har Kungl. Maj:t bland annat den 1 september 1939 utfärdat kungörelse (nr 600) angående särskilda föreståndare för passkontrollerna å vissa orter. Enligt denna kungörelse skola passkontrollerna i Stockholm, Trelleborg, Malmö, Hälsingborg, Göteborg, Mon, Charlottenberg, Storlien, Riksgränsen och Haparanda, där så finnes erforderligt, ställas under ledning av särskilda föreståndare samt vid förfall för dessa av biträdande föreståndare. Tillika har föreskrivits att, där särskild anledning föreligger, jämväl å annan ort må förordnas särskild föreståndare och biträdande föreståndare för passkontrollen. I kungörelsen stadgas vidare, att föreståndare och biträdande föreståndare skola avlönas av statsmedel samt förordnas av socialstyrelsen efter samråd med respektive länsstyrelser. I anslutning härtil har Kungl. Maj:t genom särskilt beslut förordnat, att avlöningarna till ifrågavarande föreståndare och biträdande föreståndare skola bestridas från nu förevarande förslagsanslag.

Slutligen vill jag omnämna, att Kungl. Maj:t bemyndigat överståthållarämbetet och vissa länsstyrelser att tills vidare intill den 1 juli 1940 anställa ett betydande antal polismän för att fullgöra den bevakningstjänst i vissa hamnar, vartill militär personal till en början i viss utsträckning använts. Även härav föranledda utgifter skola bestridas från ifrågavarande anslag.

Det säger sig självt att dessa vittutseende åtgärder av olika slag måste draga avsevärda kostnader, varigenom anslaget för innevarande budgetår kommer att högst avsevärt överskridas. Att ens tillnärmelsevis beräkna denna överbelastning är icke möjligt.

Därest nu rådande krisförhållanden fortfara under nästa budgetår, måste man — för den händelse angivna kostnader, såsom jag förutsätter, alltför skola belasta detta anslag — vara beredd på att från anslaget komma att behöva utanordnas betydande medel för ändamålet. Av olika anledningar bör man emellertid enligt min uppfattning nu icke taga hänsyn till detta extraordinära behov. Jag förordar därför, att anslaget upptages till förslagsvis allenast 100,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100,000

[188.] 15. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	580,000	590,178
1939/40	580,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	520,000	—

[Lag den 6 juni 1925 (nr 179) om ersättning till polisman för skada å kläder; kungörelse den 26 juni 1925 (nr 344) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen nr 179/1925, ändrad genom kungörelse nr 230/1935; kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938 och 211/1939.]

Från ifrågavarande anslag gäldas resekostnads- och traktamentsersättningar samt vissa andra ersättningar till statspolisen, reservpolismän, fjärdingsmän och andra polismän. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget utgå 68,500 kronor av automobilskattemedel.

Genom iakttagande av synnerlig sparsamhet torde anslaget för nästa budgetår kunna beräknas ej oväsentligt lägre än vad som för ändamålet anvisats för innevarande budgetår. Ett belopp av 520,000 kronor bör visa sig tillfyllest. Därav torde 60,000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedel.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 520,000, därav 60,000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[189.] 16. **Särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	20,000	12,668
1939/40	20,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	10,000	—

Ifrågavarande anslag är — på sätt närmare framgår av vad som anförts i 1938 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 185 — avsett att användas till ersättning dels åt lokala polismän för utgifter vid tjänsteresor, dels ock åt enskilda personer för biträde med vakthållning, telefonmeddelanden m. m.

Kungl. Maj:t har den 25 augusti 1939 bemyndigat vissa länsstyrelser samt statspolisintendenten att under budgetåret 1939/40 för bekämpande av lönnbränning och närstående slag av olovlig sprithantering, mot redovisningsskyldighet, av förevarande anslag använda högst de belopp, som framgå av följande sammanställning.

Länsstyrelsen i	Belopp Kronor	Länsstyrelsen i	Belopp Kronor
Göteborgs och Bohus län	800	Jämtlands län	500
Värmlands län	2,000	Västerbottens län	1,500
Västmanlands län	1,000	Norrbottnens län	2,000
Kopparbergs län	1,500		
Gävleborgs län	2,000	Statspolisintendenten	2,000
Västernorrlands län	2,000	Summa kronor	15,300

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att redogörelser för de anvisade medlens användning samt för vunna resultat skola av nämnda länsstyrelser och statspolisintendenten före utgången av augusti månad 1940 ingivas till socialdepartementet.

Enligt vad jag inhämtat hava de faktiska kostnaderna för ifrågavarande verksamhet under budgetåret 1938/39 belöpt till allenast i runt tal 8,000 kronor. Under sådana förhållanden torde invändningar ej kunna resas mot att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett avsevärt reducerat belopp. En summa av 10,000 kronor anser jag vara tillfyllest för ändamålet.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild polisverksamhet för uppdagande av lönnbränning m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 10,000

[190.] 17. **Poliskollegierna, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1937/38	5,000	3,165
1938/39	2,000	1,867
1939/40	3,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,500	—

[Kungörelse den 24 november 1932 (nr 533) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m., ändrad genom kungörelser nr 370/1933, 228/1935, 167/1936, 210/1937, 131/1938 och 211/1939.]

Från ifrågavarande anslag bestridas dagarvoden och reseersättningar till ordförande och ledamöter i poliskollegierna.

Anslaget synes för nästa budgetår böra uppföras med 1,500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,500

[191.] 18. **Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten, förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	1,000	978
1939/40	1,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	1,000	—

[Förordning den 15 juni 1935 (nr 330) om ersättning av statsmedel för skada vid biträde åt ordningsmakten; kungörelse den 15 juni 1935 (nr 331) med vissa bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.]

Ifrågavarande anslag synes för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000

F. Civila luftskyddet.

[192.] 1. Luftskyddsinspektionen: Avlöningar, förslagsanslag.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	67,500	101,006
1939/40	106,600	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	201,500	—

För budgetåret 1939/40 har till luftskyddsinspektionen: avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 106,600 kronor. Den 19 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande av riksdagen godkända avlöningsstat för luftskyddsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	68,600
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	33,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> »	2,800	» 35,800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2,200
Summa förslagsanslag kronor 106,600		

I samband därmed har Kungl. Maj:t förklarat, att anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle tills vidare från och med budgetåret 1939/40 disponeras på följande sätt:

Årsarvode till luftskyddsinspektören	kronor	15,000
Årsarvode till inspektörsassistenten	»	8,500
Årsarvoden till två luftskyddskonsulenter å 9,000 kronor, tillhopa	»	18,000
Årsarvode till en affärsteknisk kontrollant	»	7,200
Årsarvode till en ingenjör för biträde vid planläggning av industriluftskyddet m. m.	»	5,400
Årsarvode till en ingenjör för biträde vid slutligt ordnande av sirenalarmeringen	»	5,000
Årsarvoden till tre fast anställda sakkunniga å 1,000 kronor, tillhopa	»	3,000
Ersättning för mistade avlöningsförmåner till nyssnämnda sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	500
Dagarvoden till sagda sakkunniga samt arvoden till tillfälligt anlitade sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	»	4,500
Vikariatsersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	1,500

Summa kronor 68,600

Samtidigt har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser rörande dag-arvoden till de fast anställda sakkunniga ävensom föreskrivit, att Kungl. Maj:t komme att i varje särskilt fall meddela beslut beträffande arvode till tillfälligt anlitad sakkunnig.

I skrivelse den 8 september 1939 har *luftskyddsinspektionen* gjort framställning om avlöningsanslag för inspektionen för budgetåret 1940/41. Framställningen ansluter sig i allt väsentligt till ett av inspektionen med skrivelse den 26 april 1939 framlagt förslag till freds- och krigsorganisation för inspektionen. Enligt sistnämnda förslag skulle i fredstid inspektionens arbetskrafter i förhållande till det dittillsvarande personalbeståndet ungefär fördubblas, varjämte flertalet befattningshavare skulle uppföras å ordinarie stat och erhålla betydande löneförbättringar. Inspektionen beräknar nu medelsbehovet för nästa budgetår till 308,300 kronor.

Departements-
chefen.

Till en början vill jag erinra, att Kungl. Maj:t med anledning av luftskyddsinspektionens berörda, i april 1939 gjorda framställning den 12 maj 1939 bemyndigade chefen för socialdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande inspektionens arbetsuppgifter och personalbehov. Den med stöd av detta bemyndigande igångsatta utredningen kan icke förväntas bli avslutad inom sådan tid, att ett på utredningen baserat förslag kan hinna föreläggas årets riksdag. Med hänsyn härtill läser man vid uppskattningen av föreliggande medelsbehov hava att utgå från den mera provisoriska organisation, som inspektionen hittills erhållit.

Innan jag ingår på en närmare anslagsberäkning, får jag vidare framhålla, att den personal, för vilken luftskyddsinspektionens avlöningsanslag för budgetåret 1939/40 var beräknat — på grund av de förhållanden, vilka inträffat efter det riksdagen godkänt avlöningsstaten för nämnda budgetår — visat sig otillräcklig. Med anledning av ett flertal framställningar har därför en betydande förstärkning av inspektionens personal på olika sätt ägt rum.

Sålunda hava åtskilliga nya befattningshavare anställts med avlöning från anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Sedan i följd härav visat sig, att det belopp av 33,000 kronor, vartill posten upptagits, icke skulle komma att bli tillfyllest, har 1939 års urtima riksdag — på därom av Kungl. Maj:t i proposition den 20 oktober 1939, nr 60, gjord framställning — medgivit, att posten finge under budgetåret 1939/40 överskridas med högst 35,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t bemyndigat inspektionen att för vissa tider anlita ett flertal personer såsom tillfälliga sakkunniga, därvid arvoden a gäldats från det under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis upptagna delbeloppet för dagarvoden till tre fast anställda sakkunniga och till arvoden till tillfälligt anlitade sakkunniga. I nyssnämnda proposition anförde föredragande departementschefen, att det syntes lämpligt att under innevarande budgetår även fortsättningsvis tillämpa systemet med tillkallande av särskilda sakkunniga. I propositionen framhölls emellertid, att ett tillämpande av systemet medförde en avsevärd överbelastning av anslagsposten i fråga samt att det därför syntes påkallat, att riksdagen erhöile kännedom om vad i förevarande avseende åtgjorts och ytterligare planerades. Mot vad sålunda anförts i propositionen framställdes från riksdagens sida icke någon erinran.

Genom beslut den 10 november 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat luftskyddsinspektionen att till och med den 31 januari 1940 såsom tillfälliga sakkunniga anlita de i följande förteckning angivna personer, därvid vederbörande skulle, för månad räknat, äga uppbära högst de i förteckningen angivna arvoden:

1 högskoleutbildad ingenjör för skyddsfrågor	arvode	högst	kronor	600
1 sakkunnig för frågor rörande luftskyddets sjukvårdstjänst	»	»	»	600
1 sakkunnig för utredning rörande säkerställandet av tillgången å luftskyddsmateriel i händelse av krig	»	»	»	500
1 ingenjör för biträde vid nämnda utredning	»	»	»	400
1 sakkunnig för utrymningsfrågor	»	»	»	500
1 sakkunnig för materielanskaffningsfrågor	»	»	»	500
1 ingenjör för sjöfartsluftskyddet	»	»	»	450
1 ingenjör för det byggnadstekniska luftskyddet ...	»	»	»	450
1 bokföringssakkunnig person för biträde vid upphandling och distribution av luftskyddsmateriel	»	»	»	400
1 dito	»	»	»	350
1 ritbiträde	»	»	»	350

Genom detta beslut hava i huvudsak tidigare i ämnet lämnade bemyndiganden erhållit förlängd giltighet. Man har ock att räkna med att liknande beslut måste meddelas för tiden efter utgången av januari månad innevarande år.

Vad härefter angår anslagsbehovet för budgetåret 1940/41 vill jag framhålla, att luftskyddsinspektionens arbete jämväl under nämnda budgetår måste bli av synnerligen omfattande och krävande art men att det dock synes sannolikt, att inspektionens personalbehov skall i vissa hänseenden bli något mindre än som i närvarande stund är fallet. Med denna allmänna utgångspunkt beräknar jag de särskilda utgiftsposterna på följande sätt.

En exakt uppskattning av utgifterna under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes mig under förhandenvarande omständigheter icke möjlig att verkställa. Jag anser mig emellertid böra utgå från det belopp av 68,600 kronor, vartill posten upptagits i gällande stat. Detta belopp läser bland annat med hänsyn till det stora behov av på olika områden sakkunniga personer, som säkerligen kommer att föreligga även under nästa budgetår, böra höjas till förslagsvis 100,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att sådana befattningshavare, som för närvarande avlönas från arvodesposten men vilka snarare äro att hänföra till övrig icke-ordinarie personal, skola under nästa budgetår avlönas från posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Det belopp, som sålunda skulle överflyttas till sistnämnda post, torde kunna beräknas till 10,000 å 15,000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande arvodespostens användning.

Utgifterna under posten till grundavlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppgå för närvarande till omkring 6,000 kronor för månad, motsvarande omkring 72,000 kronor för år. Vidare är att märka, att under innevarande budgetår från anslagen till civilt luftskydd: gasskydds-

utrustning, till civilt luftskydd: underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m. samt till civilt luftskydd: statens luftskyddsskola avlönas viss lägre personal, vars avlöning i fortsättningen lämpligen synes böra bestridas från grundavlöningsposten. Denna personal uppbär nu, för år räknat, avlöning med tillhoppa omkring 27,000 kronor. I betraktande härav samt med hänsyn till vad jag förut anfört rörande den sannolika omfattningen av inspektionens blivande arbete ävensom rörande lämpligheten av att från arvodesposten till grundavlöningsposten överflytta vissa smärre avlöningskostnader, synes mig sistnämnda post lämpligen böra upptagas till 90,000 kronor.

Posten till avlöningsförhöjningar till övrig icke-ordinarie personal torde kunna beräknas till 3,000 kronor och posten till rörligt tillägg till 8,500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle således kunna uppskattas till (100,000 + 90,000 + 3,000 + 8,500) 201,500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för luftskyddsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor	100,000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	kronor	90,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	3,000
»		93,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	8,500
Summa förslagsanslag kronor 201,500;		

dels ock till Luftskyddsinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 201,500

[193.] 2. Luftskyddsinspektionen: Omkostnader, *förslagsanslag*.

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	58,000	125,347
1939/40	58,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	58,000	—

Den 19 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för luftskyddsinspektionen, att gälla för budgetåret 1939/40:

Omkostnadsstat.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	25,000
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>	»	13,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	20,000
Summa kronor 58,000		

I skrivelse den 8 september 1939 har *luftskyddsinspektionen* hemställt, att inspektionens omkostnadsanslag måtte för nästa budgetår upptagas till 100,000 kronor. Därvid har inspektionen beräknat för reseersättningar 35,000 kronor, för expenser 45,000 kronor och för publikationstryck 20,000 kronor.

Luftskyddsinspektionens omkostnader hava under sistförflutna budgetår varit mycket betydande. Så har även varit fallet under den hittills förflutna delen av löpande budgetår. Huru förhållandena i detta avseende komma att gestalta sig under budgetåret 1940/41 är svårt att på förhand avgöra. Sannolikt är dock att utgifterna skola visa en sjunkande tendens. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp. De olika anslagsposterna torde därvid — med någon jämkning i förhållande till gällande stat — böra uppskattas på sätt framgår av följande sammanställning.

Departements-
chefen.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor 20,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	» 23,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	» 15,000
Summa kronor 58,000	

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Luftskyddsinspektionen*: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 58,000

[194.] 3. **Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning, reservationsanslag.** För budgetåret 1939/40 hava för det civila luftskyddet anvisats bland andra de anslag, som angivas i följande tablå:

Ä n d a m å l	B e l o p p , s o m a n v i s a t s		
	å riksstaten kr.	å tilläggsstat till rikstaten kr.	tillhopa kr.
Civilt luftskydd: gasskyddsutrustning, reservationsanslag	4,000,000	6,800,000	10,800,000
Civilt luftskydd: underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m., förslagsanslag	150,000	—	150,000
Civilt luftskydd: statens luftskyddsskola, förslagsanslag	45,500	—	45,500
Civilt luftskydd: bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.	120,000	125,000	245,000
Civilt luftskydd: bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag	100,000	4,300,000	4,400,000
Summa kronor	4,415,500	11,225,000	15,640,500

I skrivelse den 8 september 1939 har *luftskyddsinspektionen* hemställt om anvisande för budgetåret 1940/41 av följande anslag, nämligen: 1) till civilt luftskydd: gasskyddsutrustning ett reservationsanslag av 6,642,200 kronor,

2) till civilt luftskydd: underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m. ett förslagsanslag av 305,800 kronor, 3) till civilt luftskydd: statens luftskyddsskola ett förslagsanslag av 55,500 kronor och 4) till civilt luftskydd: bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m. ett anslag av 280,000 kronor. I det för civilt luftskydd: gasskyddsutrustning begärda anslaget ingå betydande belopp för ändamål, vilka äro avsedda att tillgodoses medelst anlitan de av det i tabblån upptagna, å tilläggsstat för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget å 6,800,000 kronor. Detta anslag anvisades efter det luftskyddsinspektionens berörda skrivelse avlåtits.

I sin skrivelse erinrar luftskyddsinspektionen, att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1939 chefen för socialdepartementet tillkallat sakkunniga för verkställande av utredning beträffande vissa frågor avseende det civila luftskyddet, därvid de sakkunniga bland annat hade att undersöka frågan om grunderna för statsbidrag till kommuner för anordnande av skyddsrum och därmed sammanhängande spörsmål. I avvaktan på resultatet av de sakkunnigas utredning har inspektionen icke ansett sig böra framlägga någon beräkning av anslaget för nästa budgetår till civilt luftskydd: bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum.

Departements-
chefen.

Nyssnämnda sakkunniga, vilka antagit benämningen 1939 års luftskyddsutredning, hava den 20 december 1939 avgivit betänkande i ämnet (se statens off. utr. 1939: 42). Detta betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling. Innan ståndpunkt tagits till de i betänkandet behandlade spörsmålen, torde en definitiv uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår för de i det föregående omförmälda ändamålen icke böra ske. De ifrågasvarande anslagen torde därför tills vidare allenast böra preliminärt beräknas. Anslagen torde därvid kunna upptagas, på sätt framgår av följande förteckning.

Ä n d a m å l	Belopp kronor
Civilt luftskydd: gasskyddsutrustning, reservationsanslag	2,000,000
Civilt luftskydd: underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m., förslagsanslag	200,000
Civilt luftskydd: statens luftskyddsskola, förslagsanslag	45,500
Civilt luftskydd: bidrag till enskilda sammanslutningar för ut- bildning av luftskyddspersonal m. m.	200,000
Civilt luftskydd: bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag.....	1,000,000
Summa kronor	3,445,500

Beträffande de sistnämnda fyra anslagen gör jag framställning under de nästföljande punkterna.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 2,000,000

[195.] 4. **Civilt luftskydd: Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m., förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under nästföregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag*

av kronor 200,000

[196.] 5. **Civilt luftskydd: Statens luftskyddsskola, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag under punkten 194 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Statens luftskyddsskola* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 45,500

[197.] 6. **Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.** På grund av vad jag under punkten 194 anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *anslag* av kronor 200,000

[198.] 7. **Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum, reservationsanslag.** I överensstämmelse med vad jag uttalat under punkt 194, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Civilt luftskydd: Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 1,000,000

G. Diverse.

[199.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond, förslagsanslag.** På sätt chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført rörande ersättningar till statens allmänna fastighetsfond böra för nästa budgetår de två förslagsanslagen till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: medicinalstyrelsens delfond och ersättning till statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond tills vidare allenast beräknas preliminärt, därvid det förra anslaget bör upptagas till 2,786,000 kronor och det senare till 1,899,000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag gör jag hemställen under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 2,786,000

[200.] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Hänvisande till vad jag anført under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 1,899,000

[201.] 3. **Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4,000

[202.] 4. **Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m., förslagsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	60,000	49,896
1939/40	60,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	40,000	—

Från anslaget gäldas dels kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens, dels utgifterna för delega-

tionen för det internationella socialpolitiska samarbetet, dels ock kostnaderna för beredande av stipendier åt vissa befattningshavare i statens tjänst, som önska att i studiesyfte deltaga i arbetet inom internationella arbetsbyrån i Genève och som kunna anses härför lämpade.

I besparingspropositionen den 10 november 1939, nr 79, bilagan 3, har beräknats, att genom vissa åtgärder skulle av anslaget för löpande budgetår kunna inbesparas omkring 20,000 kronor. Därvid har förutsatts, att Sveriges representerande i konferensen skulle avsevärt inskränkas och att utseendet av nya stipendiater skulle inhiberas.

1939 års urtima riksdag har icke haft något att erinra mot vad sålunda föreslagits.

Då även för budgetåret 1940/41 motsvarande besparingsåtgärder torde böra vidtagas, synes anslaget för nämnda budgetår kunna nedsättas till 40,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förelagsanslag* av kronor 40,000

[203.] 5. **Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** För ifrågavarande ändamål har för vart och ett av budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisats ett anslag av 25,000 kronor. Såsom villkor för användningen av det för sistnämnda budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t den 5 maj 1939 föreskrivit, att institutets verksamhet skulle bedrivas i huvudsak efter samma plan som hittills ävensom att av bidraget ett belopp av minst 10,000 kronor skulle användas för beredande av friplatser åt elever eller nedsättning av undervisningsavgifter.

I skrivelse den 5 juni 1939 har *styrelsen för förenämnda institut* anhållit, att jämväl för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag till institutets verksamhet å 25,000 kronor att utgå under oförändrade villkor. Vid framställningen hava fogats program för institutets verksamhet för läsåret 1939—1940 ävensom vissa uppgifter rörande institutets ekonomiska förhållanden utvisande att för räkenskapsåret 1938—1939 institutets utgifter uppgått till 80,662 kronor och dess inkomster till 85,207 kronor, medan institutet för räkenskapsåret 1939—1940 räknat med ett mindre underskott.

Socialstyrelsen har i utlåtande den 20 juli 1939 tillstyrkt framställningen.

Den verksamhet, som bedrives vid ifrågavarande institut, synes mig jämväl under nästa budgetår böra erhålla understöd av statsmedel. Bidragsbeloppet torde emellertid kunna reduceras till 20,000 kronor. Jag förutsätter därvid, att ett belopp av minst 5,000 kronor skall användas för beredande av friplatser åt elever eller nedsättning av undervisningsavgifter.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 20,000

[204.] 6. **Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m., reservationsanslag.** På förslag av Kungl. Maj:t har 1939 års lagtima riksdag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1938/39 under angivna rubrik anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor. Genom beslut den 19 maj 1939 förordnade Kungl. Maj:t, att ärenden rörande fördelningen av anslaget skulle handhavas av en särskild nämnd, bestående av fyra ledamöter, därav en ordförande, jämte ersättare för dem, samt bemyndigade chefen för socialdepartementet att utse ledamöter och ersättare i nämnden.

Den 5 maj 1939 beslöt Kungl. Maj:t, att av anslaget ett belopp av högst 79,250 kronor skulle användas såsom statsbidrag för meddelande av undervisning i verkstadsarbete åt 45 flyktingar.

Sedan omförmälda nämnd tillsatts, beslöt vidare Kungl. Maj:t den 15 juni 1939, att densamma skulle benämnas nämnden för statens flyktingshjälp samt fastställde instruktion för nämnden, innehållande bland annat följande bestämmelser.

Bidrag till hjälpverksamhet för flyktingar skall avvägas så, att detsamma icke tages till intäkt för inskränkning i den av enskilda hjälporgan bedrivna hjälpverksamheten. Bidrag må endast utgå till bestridande av kostnader för flyktingars uppehälle i och avresa från Sverige ävensom till beredande av yrkesutbildning åt dem i riket. Nämnden skall vid ärendenas handläggning söka från socialstyrelsen inhämta sådana upplysningar, vilka kunna vara av betydelse för bedömande av hjälporganens handhavande av sin understödsverksamhet i de enskilda fallen.

Av anslaget skall avskiljas förenämnda belopp av 79,250 kronor för meddelande av undervisning i verkstadsarbete. Av anslagsmedlen skall vidare för varje kvartal av Kungl. Maj:t, på framställning av nämnden, till nämndens förfogande ställas lämpligt belopp, att enligt nämndens beprövande användas för gäldande av utgifter till oförutsedda behov inom ramen för nämndens verksamhet.

Återstående anslagsmedel skola — fränsett vad som må komma att tagas i anspråk för bestridande av nämndens löpande utgifter och till arvoden för arbete inom nämnden — dels fördelas mellan de enskilda hjälporganen såsom bidrag till gäldande av kostnader för flyktingars uppehälle i och avresa från Sverige, dels ock, på sätt Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden kan komma att föreskriva, användas till bekostande av annan yrkesutbildning för flyktingar än den i Kungl. Maj:ts beslut den 5 maj 1939 avsedda.

Hjälporgan, som önskar erhålla statsbidrag för viss kalendermånad, har att senast å tionde dagen i närmast följande månad hos nämnden därom göra ansökan, åtföljd av redogörelse i två exemplar för den under förstnämnda månad av sökanden bedrivna hjälpverksamheten och därav föranledda kostnader samt innefattande uppgift om huru stor del av sagda kost-

nader sökanden önskar ersatt av statsmedel. Vid redogörelsen skall finnas fogad nominativ förteckning över de flyktingar, vilka beretts hjälp under månaden. Ena exemplaret av redogörelsen jämte förteckning skall av nämnden tillställas socialstyrelsen.

Inkommande ansökningar skola av nämnden — i regel kvartalsvis — med eget yttrande jämte förslag till fördelning av bidrag de olika hjälporganen emellan överlämnas till Kungl. Maj:t. Kungl. Maj:ts i anledning därav meddelade beslut skall av nämnden delgivas hjälporganen. Å nämnden skall ankomma att inom ramen av det av Kungl. Maj:t för vederbörande organ fastställda bidragsbeloppet besluta om utdelning av bidrag.

I skrivelser den 22 september och den 11 november 1939 har *nämnden för statens flyktingshjälp* hemställt om anvisande för nästa budgetår av anslag för ifrågavarande ändamål. I den senare av skrivelserna meddelar nämnden, att för tiden 1 april—31 juli 1939 tio enskilda hjälporgan, vilkas utgifter för flyktingshjälpen under nämnda tid sammanlagt uppgått till 277,264 kronor, tilldelats statsbidrag av tillhoppa 127,562 kronor. Därvid hade till arbetarrörelsens flyktingshjälp, vars utgifter uppgått till 111,150 kronor, utbetalats ett bidrag av 55,800 kronor och till mosaiska församlingens hjälpkommitté, vars kostnader utgjort 106,086 kronor, utbetalats ett bidrag av 45,800 kronor.

Nämnden meddelar vidare, att av sålunda beviljade statsbidrag omkring 111,300 kronor använts för beredande av uppehåll i Sverige, omkring 13,400 kronor för resor från Sverige till annat land och omkring 2,800 kronor för yrkesutbildning. Härutöver hade för den i beslutet den 5 maj 1939 avsedda utbildningen hittills avskiljts 39,625 kronor, varjämte för olika kurser i hemhjälp för flyktingar utbetalats 6,625 kronor.

Nämnden har utgått från att det anslag, som anvisats av 1939 års lagtima riksdag, varit avsett för tiden intill den 1 april 1940 och att efter denna dag icke några medel skulle stå till nämndens förfogande. Nämnden anför här efter följande.

Det vore vanskligt att yttra sig om medelsbehovet för tiden 1 april 1940 —31 mars 1941. Det kunde emellertid framhållas, att de flesta hjälporganen finge allt svårare att anskaffa privata bidrag, att kostnaderna för flyktingarnas resor till främmande länder bleve allt större och att, om arbetslöshet skulle bli rådande i landet, denna i många fall torde bli särskilt kännbar för flyktingarna, vilka i första hand komme att bli avskedade från sina anställningar. Med någon minskning av medelsbehovet vore därför icke att räkna.

På grund härav har nämnden anhållit, att för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av 500,000 kronor.

Till komplettering av den av nämnden för statens flyktingshjälp lämnade redogörelsen rörande användningen av det av 1939 års lagtima riksdag anvisade anslaget får jag erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1939 från anslaget beviljat 11 olika hjälporgan statsbidrag för deras verksamhet under augusti och september år 1939 med sammanlagt 55,362 kronor, därvid

Departements-
chefen.

mosaiska församlingens hjälpkommitté erhållit 32,000 kronor och arbetarrörelsens flyktingshjälp 12,692 kronor.

Något tivel kan icke råda därom, att ett mycket stort behov av hjälp för här ifrågavarande ändamål kommer att föreligga även under budgetåret 1940/41. Jag anser mig därför böra förorda, att för bidrag till flyktingshjälp för nämnda budgetår anvisas ett anslag av 500,000 kronor. Nämden för statens flyktingshjälp torde jämväl i fortsättningen böra fungera såsom organ för fördelning av de medel, som anvisas.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 500,000

[205.] 7. **Bidrag till frivillig verksamhet för utnyttjande av kvinnlig arbetskraft för försvarsberedskapsändamål.** På därom av Kungl. Maj:t framställt förslag har 1939 års urtima riksdag till bidrag till kvinnoföreningarnas beredskapskommitté å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisat ett anslag av 25,000 kronor.

I en den 26 september 1939 dagtecknad skrift har *kvinnoföreningarnas beredskapskommitté* hemställt om bidrag av statsmedel för budgetåret 1940/41 till den av kommittén utövade verksamheten. Kommittén har därvid anført bland annat:

Kommittén, som representerade vårt lands ledande opolitiska såväl som politiska föreningar, hade bildats den 31 oktober 1938 med uppgift att bland kvinnorna väcka förståelse för den civila försvarsberedskapen och verka för dess realiserande.

För att arbetet effektivt skulle kunna bedrivas över hela landet hade i mars 1939 påbörjats ett organisationsarbete, resulterande i att för närvarande i de större städerna och industriorterna funnes sammanlagt 120 lokala beredskapskommittéer. För att få auktoritativt stöd för verksamheten hade ett samarbete inletts med behöriga myndigheter. I synnerhet hade rikskommisjonen för ekonomisk försvarsberedskap uppdragit riktlinjer för kommitténs dittillsvarande verksamhet. Kommittén avvaktade nu vidare direktiv från statsmyndigheterna för det framtida arbetets planmässiga bedrivande.

De viktigaste arbetsuppgifterna under det gångna året hade varit upplysningsverksamhet — såväl beträffande det civila försvarsarbetet som arbetsmarknadens omdaning vid en mobilisering — registrering av kvinnor i åldern 17—65 år, bosatta i städer eller större samhällen, utbildning av viss ersättningspersonal för jordbruket samt efter krigsutbrottet i september även tillhandahållande av den ersättningspersonal, varom önskan uttryckts av olika myndigheter.

Registrering hade verkställts i ett 90-tal städer och samhällen med ett synnerligen lyckat resultat. Å vissa orter hade ända till 90 procent av kvinnorna frivilligt låtit registrera sig, vilket i synnerhet under nuvarande förhållanden torde vara av stort värde för myndigheterna. Å registreringskorten hade tillfälle beretts såväl att angiva kunskaper och färdigheter inom olika verksamhetsområden som att uttrycka önskan deltaga i civilt försvarsarbete och genomgå olika slag av utbildning. Ett stort antal kvinnor — i Stockholm t. ex. 35,350 — hade även i anledning av registreringen omedelbart

kunnat överföras till allmän eller enskild luftskyddstjänst eller till landstormskvinnorörelsen eller ock påbörjat sjukvårdsutbildning hos röda korset eller arbetarnas samaritförbund. Vid krigsutbrottet hade klart framträtt registreringens stora värde. Med ledning av de å registreringskortet lämnade upplysningarna hade det nämligen ställt sig lätt att anskaffa önskvärd ersättningspersonal. Enbart inom Stockholms län hade redan tillhandahållits 170 personer som tillfällig skördehjälp.

Tillhandahållandet av ersättningspersonal hade skett via arbetsförmedlingarna, med vilka de lokala beredskapskommittéerna intimt samarbetade. Socialstyrelsen hade i anledning av de rubbningar, som vid krigsutbrottet uppstått å arbetsmarknaden, tillskrivit samtliga arbetsförmedlingsanstalter med uppmaning att, om arbetskraft ej å annat sätt kunde anskaffas, genom hänvändelse till de lokala beredskapskommittéerna erhålla anvisning på frivilliga krafter.

Under sommars lopp hade i samarbete med riksförbundet landsbygdens folk och privata godsägare beretts cirka 250 kvinnor tillfälle till praktik i jordbruk såväl å förläggningar som hos småbrukare. Praktikanterna hade enligt jordbrukarnas åsikt skött sig synnerligen bra och även själva trivts med arbetet. Det vore kommitténs avsikt, att denna verksamhet under nästkommande sommar betydligt skulle utvidgas.

Av luftskyddsinspektionen hade kommittén anmodats att i samband med en eventuell evakuering åtaga sig vissa uppgifter, nämligen dels att uppgöra förslag till lämplig säng- och hushållsutrustning för förläggningar å landet samt att anskaffa denna utrustning dels att i viss mån anskaffa erforderlig hushållspersonal.

Beredskapsarbetet omfattades i närvarande stund med ett starkt intresse av kvinnor inom alla kategorier, som önskade göra en insats. Av stor vikt vore det, att dessa frivilliga strävanden inordnades i en enhetlig beredskapsplan enligt av myndigheterna uppgjorda direktiv.

För att allt framgent bliva i stånd att i enlighet med myndigheternas direktiv enhetligt reglera den frivilliga civila försvarsverksamheten, i den mån den icke redan faller inom andra organisationers verksamhetsområden, har kommittén hemställt att för budgetåret 1940/41 erhålla ett anslag av 25,000 kronor, att av kommittén användas dels för upprätthållande av den centrala verksamheten, dels ock för understödjande av de lokala beredskapskommittéerna.

I anledning av förevarande framställning hava *de sakkunniga rörande arbetsmarknadens försvarsberedskap* den 18 december 1939 avgivit utlåtande, därvid de uttalat sig på följande sätt.

De sakkunniga hade tidigare i olika sammanhang framhållit betydelsen av den verksamhet, som bedreves av beredskapskommittén, och önskvärdheten av att denna verksamhet vunne statsmakternas uppmuntran och stöd. Det vore uppenbart, att för täckande av de särskilda behov av arbetskraft, som under krisförhållanden uppstode i följd av militärinkallelser eller eljest, erfordrades — utom en reglering av den egentliga arbetsmarknaden — även åtgärder i syfte att utnyttja sådan arbetskraft, som eljest icke alls eller icke helt utnyttjades och som icke normalt sökte sig till arbetsmarknaden. Framförallt vore av intresse i detta sammanhang den kvinnliga arbetskraften, och inom detta område hade därför beredskapskommittén en betydande uppgift.

De sakkunniga, vilka avgivit förslag till den egentliga arbetsmarknadens reglering (krisarbets- eller tjänstepliktslag), övervägde åtgärder i syfte att befordra användningen av sådan reservarbetskraft, varom nyss talats. Det

vore självfallet, att härför borde om möjligt utnyttjas de organisationer, som för närvarande verkade i detta syfte, och de sakkunniga hade därför inriktat sig på frågan, i vad mån det borde vara möjligt att stabilisera och utbygga dessa organisationer och bereda dem ekonomiskt stöd från statens sida, varvid visst inflytande på deras ledning syntes böra tillförsäkras Kungl. Maj:t eller särskild myndighet.

Vad därvidlag särskilt anginge kvinnoföreningarnas beredskapskommitté, vore frågan om dess organisation redan förut aktuell. Ett förslag i ämnet hade framlagts inom kommittén, avseende att i en riksorganisation förena den ursprungliga kommittén i Stockholm och dess avläggare, de lokala kommittéerna på olika håll i landet. I syfte att i samband med omläggningen vinna erforderlig stabilisering av organisationen hade de sakkunniga överlagt i frågan med representanter för kommittén. Dessa överläggningar vore ännu icke avslutade, och beslut i organisationsfrågan hade icke fattats. Behovet av statsbidrag bleve i varje fall icke mindre, därest en omorganisation skulle komma till stånd i enlighet med nu angivna riktlinjer.

På grund härav ville de sakkunniga föreslå, att för nästa budgetår anvisades ett anslag å minst 25,000 kronor för understödjande av den frivilliga verksamheten för utnyttjande av kvinnlig arbetskraft för försvarsberedskapsändamål. Det borde ankomma å Kungl. Maj:t att bestämma de närmare grunderna för anslaget användning. De sakkunniga förutsatte, att frågan om bidrag av anslag till beredskapskommitténs verksamhet bleve beroende av lösningen av förut berörda omorganisationsfråga.

Departements-
chefen.

I likhet med de sakkunniga rörande arbetsmarknadens försvarsberedskap är jag av den uppfattningen, att staten bör jämväl i fortsättningen ekonomiskt understödja verksamhet av den art, för vars utövande kvinnornas beredskapskommitté bildats. För ändamålet synes böra för nästa budgetår anvisas ett anslag av 25,000 kronor. Med hänsyn till vad de sakkunniga anfört torde anslaget böra upptagas under rubriken bidrag till frivillig verksamhet för utnyttjande av kvinnlig arbetskraft för försvarsberedskapsändamål. Det torde få överlätas åt Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande sättet för anslaget användning.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till frivillig verksamhet för utnyttjande av kvinnlig arbetskraft för försvarsberedskapsändamål* anvisa ett anslag av kronor 25,000

[206.] 8. **Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris, förslagsanslag.** Anslaget, som för vart och ett av budgetåren 1938/39 och 1939/40 uppförts med 9,400 kronor, torde jämväl för nästa budgetår böra beräknas till samma belopp. På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 9,400

[207.] 9. **Vissa kostnader i anledning av allmänna val, förslagsanslag.** Från förevarande anslag bestridas sedan några år samtliga de kostnader, vilka åsamkas statsverket på grund av allmänna val.

För nästa budgetår skola från anslaget framför allt gäldas de kostnader, som föranledas av 1940 års val till riksdagens andra kammare. Dessa kostnader bestå i utgifter för tillhandahållande av valkuvert m. m. samt för tryckning och distribution av författningar och anvisningar, i utgifter för ersättningar till den personal, som av länsstyrelserna anlitas för röstsammanräkningar, samt i utgifter för kungörandet av valet och resultaten av de s. k. preliminära röstsammanräkningarna. Från anslaget böra vidare gäldas vissa årligen återkommande utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare.

Statsverkets kostnader för riksdagsmannavalen åren 1932 och 1936 uppgingo till omkring 140,000 respektive 212,000 kronor samt torde för 1940 års val kunna uppskattas till ungefär 200,000 kronor. Utgifterna för de nämnda rese- och traktamentsersättningarna äro icke av den storleksordning, att de inverka på anslagsberäkningen. Anslaget lär därför för nästa budgetår böra upptagas till sistnämnda belopp.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 200,000

[208.] 10. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	400,000	425,023
1939/40	400,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>)	300,000	—

Vid ingången av innevarande budgetår förefanns en reservation av 901 kronor.

Då flera utredningsarbeten avslutats under den senaste tiden och andra arbeten komma att bli inom en nära framtid fullbordade eller nedlagda, torde utgifterna för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår komma att nedgå. Det är emellertid att märka, att bland de sakkunnigberedningar, vilka kunna antagas komma att tills vidare fortbestå, befinner sig socialvårdskommittén, vilkens verksamhet torde medföra betydande kostnader. Vidare måste givetvis möjlighet finnas att vid behov igångsätta speciellt sådana utredningar, som kunna bli nödvändiga i anledning av rådande krisläge. Förevarande anslag lär därför icke för nästa budgetår böra upptagas till lägre belopp än 300,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 300,000

[209.] 11. **Extra utgifter, reservationsanslag.**

Budgetår	Anslag	Nettoutgifter
1938/39	100,000	128,023
1939/40	110,000	—
1940/41 (<i>förslag</i>).....	110,000	—

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra upptagas till oförändrat belopp. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 110,000

[210.] 12. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Med hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört med avseende å dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,440,000

[211.] 13. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Medelsbehovet å anslaget under nästa budgetår synes kunna uppskattas till 385,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 385,000

Ifrågasatta anslag.

Utöver av mig i det föregående avhandlade anslagsfrågor föreligga vissa framställningar om anslag, för vilka jag icke ansett mig kunna beräkna medel å riksstaten för budgetåret 1940/41. Dessa framställningar äro följande:

institutet för svensk utlandstjänst angående anslag till bidrag till upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor med 10,000 kronor,

Sveriges industriförbunds arbetsledareinstitut angående bidrag till arbetsledarekurser m. m. med 15,000 kronor,

socialstyrelsen angående stipendier för utbildning av skyddshemspersonal m. m. med 18,000 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till resestipendier åt vissa läkare med 6,000 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till stipendier för deltagare i medicinska fortsättningskurser med 6,400 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till civila läkarstipendiater för tjänstgöring å lasarettssavdelning för ögonsjukdomar,

medicinalstyrelsen angående anslag till fortbildningskurser i barnavård med 6,500 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till kurser för föreståndare för läkemedelsförråd vid sjukhusen med 10,000 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till näringsrådets verksamhet med 5,000 kronor,

medicinalstyrelsen angående anslag till anordnande av tandvård vid vissa anstalter med sammanlagt 141,800 kronor,

styrelsen för föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm angående anslag till vissa byggnadsarbeten med 151,900 kronor,

statspolisintendenten angående anslag till statspolisorganisationen: tillfällig förstärkning av ordningsstatspolisens personal med 62,800 kronor, samt

luftskyddsinspektionen angående anslag till vissa alarmeringsanordningar för det civila luftskyddet med 60,300 kronor.

För budgetåret 1940/41 skulle, vid bifall till av mig gjorda

förslag, under femte huvudtiteln uppföras kronor 333,573,400
Då för budgetåret 1939/40 under huvudtiteln anvisats » 335,349,900

skulle således huvudtitelns slutsumma komma att minskas
med » 1,776,500

För vissa av huvudtitelns avdelningar hava summorna minskats, för andra däremot ökats. Förändringarna framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Minskning eller ökning kronor
A. Socialdepartementet	— 1,500
B. Sociala verk och inrättningar	— 1,241,200
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 382,600
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 172,600
E. Polisväsendet	— 77,900
F. Civila luftskyddet	— 1,325,100
G. Diverse	+ 314,000

I vad föredragande departementschefen sålunda hemställt instämma statsrådets övriga ledamöter; dock att statsrådet Bergquist icke deltagit beträffande punkterna 3—8, 13—16, 58—70, 72—74, 76—79 och 183—185 samt statsrådet Bagge icke deltagit beträffande punkten 203.

Vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.

Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1940/41.

A. Socialdepartementet.		Kronor
Sid.	Socialdepartementet:	
1	Avlöningar	353,700
3	Omkostnader	70,000
Säger för socialdepartementet		423,700
B. Sociala verk och inrättningar.		
Socialstyrelsen:		
4	Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet	968,800
13	Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar	10,000
13	Omkostnader	143,000
15	Socialstyrelsens ortsombud	18,000
Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:		
16	Avlöningar	70,000
17	Omkostnader	18,000
Arbetsdomstolen:		
17	Avlöningar	79,300
21	Omkostnader	3,900
Arbetsrådet:		
21	Avlöningar	121,000
25	Omkostnader	21,000
25	Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m.	5,800,000
27	Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp	150,000
27	Bidrag till den offentliga arbetsförmedlingen	1,700,000
29	Bidrag till erkända arbetslöshetskassor	1,800,000
Bekämpande av arbetslösheten:		
31	Statens arbetslöshetskommission	350,000
32	Reservarbeten, kontantunderstödsverksamhet m. m.	8,000,000
32	Statliga och kommunala beredskapsarbeten	10,000,000
Förbättrande av bostadsförhållandena:		
33	Statens byggnadslånebyrå	52,500
34	Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer	2,400,000
36	Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden	3,250,000
36	Bidrag till inrättande av pensionärshem	500,000
Statens bostättningslån:		
36	Ersättning åt ortsombud	27,000
37	Ersättning åt riksbanken	50,000

Sid.		Kronor
	Olycksfallsförsäkring och arbetarskydd:	
	Riksförsäkringsanstalten:	
38	Avlöningar	2,350,200
46	Omkostnader	180,000
48	Riksförsäkringsanstaltens ortsombud m. m.	330,000
	Försäkringsrådet:	
50	Avlöningar	255,000
54	Omkostnader	10,000
	Yrkesinspektionen:	
54	Avlöningar	758,200
57	Omkostnader	200,000
58	Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.	350,000
59	Livräntetillägg åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete	350,000
60	Bidrag till fiskares försäkring	110,000
61	Utbildningskurser för hushållerskor i skogsarbetarförläggningar	10,000
62	Bidrag till föreningen för arbetarskydd	3,000
	Folkpensionering:	
	Pensionsstyrelsen:	
64	Avlöningar	2,014,800
70	Omkostnader	285,000
73	Pensionsstyrelsens ortsombud	235,000
73	Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.	138,000,000
76	Barnbidrag	12,000,000
77	Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..	3,200,000
80	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar	870,000
81	Ersättning till häradsskrivarna för pensionsavgiftsförteckningar	106,000
	Sjukförsäkring:	
81	Bidrag till sjukkassor	17,600,000
83	Moderskapspenning	4,500,000
	Blindvård:	
84	Ersättning åt blinda m. m.	1,650,000
85	Bidrag till de blindas förening	100,000
	Tvångsarbetsanstalter, alkoholistanstalter m. m.:	
	Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:	
87	Avlöningar	309,000
93	Omkostnader	184,000
	Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes:	
94	Avlöningar	111,300
97	Omkostnader	80,000
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
99	Avlöningar	141,000
103	Omkostnader	145,000
105	Vissa byggnadsarbeten	45,000
106	Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	6,000

Sid.		Kronor
107	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter...	50,000
108	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters drift- kostnader m. m.....	900,000
110	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.....	50,000
110	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	15,000
110	Interneringskostnader i vissa fall	8,000
111	Länsnykterhetsnämnderna	160,000
112	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m...	150,000
Fattigvård och barnavård:		
Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulenter:		
116	Avlöningar	66,800
116	Omkostnader.....	30,000
117	Fattigvård i allmänhet	1,750,000
119	Barnavård i allmänhet	190,000
120	Fattigvård och barnavård enligt den nordiska fattigvårds- konventionen m. m.....	800,000
121	Fattigvård och barnavård för lappar	90,000
121	Bidrag till svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet	12,000
122	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....	95,000
122	Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott	4,500,000
123	Bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa kostnader en- ligt barnavårdslagen m. m.....	155,000
124	Bidrag till barnhusen	115,900
Statens skyddshem:		
125	Avlöningar	723,400
135	Omkostnader.....	660,000
136	Bidrag till driften av icke statliga skyddshem	740,000
138	Vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl.....	173,000
Säger för sociala verk och inrättningar		233,455,100

C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

Medicinalstyrelsen:		
140	Avlöningar	650,000
145	Omkostnader.....	120,000
147	Beredskapsorganisation.....	85,000
Sinnessjuknämnden:		
147	Avlöningar	20,100
149	Omkostnader.....	3,000
149	Svenska farmakopékommittén	10,000
Statens bakteriologiska laboratorium:		
151	Avlöningar	380,000
156	Omkostnader.....	440,000
Statens rättskemiska laboratorium:		
159	Avlöningar	58,200
162	Omkostnader	21,000
Statens farmaceutiska laboratorium:		
163	Avlöningar	94,800
166	Omkostnader.....	30,000

Sid.		Kronor
	Provinsiälläkarstaten:	
	Förste provinsiälläkare och provinsiälläkare m. fl.:	
167	Avlöningar	3,750,000
169	Reseersättningar	150,000
169	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsiälläkare å landsbygden	17,000
170	Bidrag till extra provinsiälläkares avlönande m. m.	20,000
	Sjukvårdsanstalterna.	
	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
171	Avlöningar	21,700,000
180	Omkostnader	11,600,000
184	Utrustning av nya sinnessjukhus	100,000
185	Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund	205,000
186	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	4,400,000
188	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vård- hem för lättskötta sinnessjuka	50,000
189	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	600,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar:	
190	Avlöningar	80,200
194	Omkostnader	67,000
196	Vissa ledningsarbeten m. m.	55,000
	Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor:	
198	Avlöningar	45,000
200	Omkostnader	22,300
202	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1,175,000
202	Bidrag till anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka	1,150,000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
202	Avlöningar	352,000
205	Omkostnader	145,000
206	Bidrag till epileptikeranstalter	250,000
209	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och ner- vösa barn	85,000
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
210	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15,800
210	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	100,000
211	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	350,000
211	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjuk- vårdsanstalter	30,000
213	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	5,000,000
218	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1,300,000
219	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	65,000
220	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	22,400
221	Bidrag till driften av folksanatorierna	157,000
222	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten ..	45,000
223	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemi- sjukhus	—
223	Bidrag till driften av epidemisjukhus	1,600,000
225	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	—

Sid.		Kronor
226	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	1,150,000
226	Bidrag till driften av Welanderhem	70,000
228	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radium-behandling m. m.	160,000
Vanföreanstalter:		
229	Bidrag till vanföreanstalter	2,270,000
233	Bidrag till resor för vanföra m. m.	240,000
233	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanföreanstalterna....	36,000
234	Bidrag till Eugeniahemmet	110,000
Förlossningsanstalter:		
236	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	50,000
237	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	1,300,000
239	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund m. m.	1,500
Hälsovård i allmänhet.		
Statens institut för folkhälsan:		
239	Avlöningar	200,000
244	Omkostnader	80,000
246	Utrustning och inredning	110,000
Barnmorskeläroanstalterna:		
249	Avlöningar	50,700
251	Omkostnader	54,000
253	Repetitionskurser för barnmorskor	12,500
Statens sjuksköterskeskola:		
253	Avlöningar	55,000
259	Omkostnader	47,500
259	Stipendier till elever vid av staten godkända sjuksköterskeskolor	6,000
261	Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor	15,000
263	Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter	5,000
263	Bidrag till avlöningar åt distrikts- och reservbarnmorskor m. m.	2,450,000
265	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	800,000
267	Understödjande av dispensärverksamhet	1,000,000
268	Bidrag till förebyggande mödra- och barnavård	300,000
270	Skyddsläkemedel åt vissa kvinnor och barn	300,000
272	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård ..	100,000
273	Bidrag till avlöningar åt distriktstandläkare och distrikts-tandsköterskor m. m.	450,000
275	Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader	50,000
276	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	400,000
277	Skyddskoppymningen	90,000
278	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	25,000
281	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	130,000
281	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	60,000
283	Sjuktransporter med flygplan	100,000
285	Bidrag till centralt sjukhusarkiv	18,000
Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården		68,912,000

Sid.

Kronor

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

Överståthållarämbetet:		
287	Avlöningar	141,600
290	Omkostnader	15,700
290	Ersättning till Stockholms stad för vissa kostnader för avlöning åt exekutionsbetjäningen m. m.	25,300
Länsstyrelserna:		
291	Avlöningar	6,791,500
295	Reseersättningar	105,000
295	Expenser	1,000,000
296	Publikationstryck	100,000
Fögderiförvaltningarna:		
296	Avlöningar	4,199,300
300	Omkostnader	800,000
Lappfogdarna m. fl.:		
300	Avlöningar	100,100
303	Omkostnader	70,000
Säger för överståthållarämbetet och landsstaten		13,348,500

E. Polisväsendet.

Statspolisorganisationen:		
304	Statspolisintendenten m. m.	23,300
305	Inköp av motorfordon och ridhästar	111,000
306	Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	346,000
310	Gottgörelse till polisdistrikten	2,354,000
315	Utbildning i motorfordonskunskap	3,000
315	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	190,000
316	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	1,800,000
Statens polis-skola:		
316	Avlöningar	115,600
321	Omkostnader	42,500
Statens kriminaltekniska anstalt:		
322	Avlöningar	167,800
325	Omkostnader	75,000
327	Utrustning	50,000
330	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	100,000
333	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	100,000
334	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	520,000
335	Särskild polisverksamhet för uppdragande av lönnbränning m. m.	10,000
335	Poliskollegierna	1,500
336	Ersättning för skada vid biträde åt ordningsmakten	1,000
Säger för polisväsendet		6,010,700

Sid.

Kronor

F. Civila luftskyddet.

	Luftskyddsinspektionen:	
337	Avlöningar	201,500
340	Omkostnader	58,000
	Civilt luftskydd:	
341	Gasskyddsutrustning	2,000,000
343	Underhåll och kontroll av gasskyddsmateriel m. m. ..	200,000
343	Statens luftskyddsskola	45,500
343	Bidrag till enskilda sammanslutningar för utbildning av luftskyddspersonal m. m.	200,000
343	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa skyddsrum	1,000,000
	Säger för civila luftskyddet	3,705,000

G. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
344	Medicinalstyrelsens delfond	2,786,000
344	Byggnadsstyrelsens delfond	1,899,000
344	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	4,000
344	Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisa- tionens konferens m. m.	40,000
345	Bidrag till institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	20,000
346	Bidrag till flyktingars uppehälle, yrkesutbildning m. m.	500,000
348	Bidrag till frivillig verksamhet för utnyttjande av kvinnlig arbetskraft för försvarsberedskapsändamål	25,000
350	Bidrag till internationella hälsovårdsbyrån i Paris	9,400
351	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	200,000
351	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	300,000
352	Extra utgifter	110,000
352	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	1,440,000
352	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst...	385,000
	Säger för diverse	7,718,400
	Summa	333,573,400

Bilaga till

1940 års statsverksproposition.

Sjätte huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Departementschefen, statsrådet Andersson anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1940/41 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, omfattande anslagen till kommunikationsdepartementet, samt anför därvid följande:

A. Kommunikationsdepartementet.

[1.] 1. **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 290,000 kronor. Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut i ämnet (riksdagens skrivelse nr 6, punkt 1) för kommunikationsdepartementet fastställt personalförteckning och avlöningsstat.

Beträffande personalstaten ifrågasätter jag icke någon ändring. Vad angår avlöningsstaten torde i anslutning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor tidigare i dag anfört den i staten upptagna posten för rörligt tillägg, nu 15,400 kronor, böra ökas med 50 procent eller 7,700 kronor till 23,100 kronor samt den i samma stat upptagna posten för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat minskas med samma belopp eller 7,700 kronor och alltså anvisas med 152,300 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 1 Del 9.

2177 39

Sjätte huvudtiteln.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	152,300
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	17,600
4. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	12,000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	53,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	7,600
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23,100
Summa förslagsanslag kronor	290,000;

dels ock till *Kommunikationsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 290,000.

[2.] 2. **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget till kommunikationsdepartementet: omkostnader har för vartdera av budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisats med 43,800 kronor.

Anslaget är beräknat på följande sätt:

	Kronor
1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	1,500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	33,300
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	9,000
Summa kronor	43,800

Med avseende å anslagsposten till expenser har Kungl. Maj:t den 8 april 1938, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1938/39, föreskrivit, att av densamma finge för här nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	4,300
Övriga expenser, <i>högst</i>	29,000

Då en besparing å posterna till reseersättningar och publikationstryck torde kunna ske med respektive 500 kronor och 3,300 kronor, torde anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 40,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 40,000.

B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.

[3.] 1. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 675,800 kronor, därav 337,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen. Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — för styrelsen godkänt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.**Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.**

	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän & ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	292,400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	4,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	125,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	12,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	25,800
	Säger kronor 460,000

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän & ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	135,200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	61,800
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	6,600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12,200
	Säger kronor 215,800
Summa förslagsanslag kronor 675,800	

I skrivelse den 11 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till styrelsen. Inledningsvis anför styrelsen, att sedan styrelsen senast avgav riksdagspetita, styrelsens arbetsuppgifter alltfört ökats. Då detta förhållande med all säkerhet komme att bestå även under nästkommande budgetår, vore en förstärkning av personalen ofrånkomlig. Med hänsyn till den pågående utredningen om förstärkande av vägväsendet å landet hade styrelsen emellertid ansett sig icke nu böra framlägga sådana eljest påkallade förslag om personalförstärkning, som kunde antagas komma att påverkas av ett eventuellt förstärkande av landsbygdens vägväsende. Styrelsen hade därför inskränkt sig till att nu upptaga allenast så-

dana frågor, som icke kunde komma att inverka på ett genomförande av den ändrade organisation av styrelsen, som ett förstatligande av nämnda vägväsende torde komma att medföra. De byråer, för vilka styrelsen sålunda ansett sig kunna föreslå personalförstärkning, vore vägbyrån, järnvägs- och luftfartsbyrån, vägtrafikbyrån samt kameralbyrån. Personaloökningen å byråerna påfordrade därjämte en viss förstärkning av personalen utan byråindelning. Styrelsen komme vidare att begära förbättring av anställningsförhållandena för vissa befintliga icke-ordinarie befattningar.

Beträffande brobyrån och hamnbyrån utgår styrelsen från att dessa byråer även för nästa budgetår skola, i likhet med vad hittills skett, kunna tillföras erforderlig extra personal genom anlitande av från byggnadsanslag anvisade medel.

Styrelsen föreslår vidare, att i styrelsens avlöningsanslag skola inräknas medel för avlönande av tre extra ordinarie kanalvakter vid Sotenkanalen.

V ä g b y r å n.

Den tekniska personalen å vägbyrån utgöres av, förutom byråchefen, för vägärenden i allmänhet, en förste byråingenjör (A 26) och en byråingenjör (A 21) samt, för väginsektionen, tre väginsektörer (A 29), två byråingenjörer (A 21) och två biträdande ingenjörer (Eo 21). Förste byråingenjören handlägger uteslutande ärenden rörande städernas väg- och gatubyggnader.

Beträffande vägbyrån återkommer styrelsen till sitt i 1938 års riksdagspetita framlagda men ej bifallna förslag om inrättande av en gatuinspektörstjänst i lönegrad A 29. Därutöver föreslår styrelsen, att byrån förses med en ritare i lönegrad Eo 15. Styrelsen framhåller, att byråns behov av personalförstärkning vore betingad av byråns arbetsuppgifter rörande städernas väg- och gatuarbeten, vilka uppgifter starkt ökats genom den ändring i fråga om statsbidrag till städerna, som beslöts vid 1938 års riksdag. Till stöd för sin framställning i vad avser gatuinspektörsbefattningen upprepar i övrigt styrelsen, vad styrelsen härom anförde i sin skrivelse hösten 1938 angående anslag till styrelsen.

Styrelsen framhåller, att styrelsen för uppgörande av sådan fördelningsplan för de närmast följande två åren, som avses i § 7 i kungörelsen nr 396 år 1938, till den 1 september 1939 från landets städer infordrat uppgifter angående städernas förslag och önskemål i ämnet. Sådana uppgifter hade nu inkommit från 89 städer; dessa uppgifter omfattade tillhoppa icke mindre än 1,300 företag med en sammanlagd kostnad av 150,000,000 kronor.

Enligt de nya principerna för bidragstilldelning, fortsätter styrelsen, åläge det styrelsen att bland denna mängd av företag utvälja de mest angelägna att komma till utförande under de närmaste två åren. I brist på arbetskraft för ändamålet hade styrelsen icke möjlighet att på vederbörligt sätt fullgöra denna uppgift. Styrelsen komme därför att se sig nödsakad att vid uppgörande av fördelningsplan allenast villkorligt tillstyrka statsbidrag till sådana företag, beträffande vilka styrelsen icke kunnat skaffa sig närmare kännedom. Dessa

företag finge därefter, sedan styrelsen erhållit personalförstärkning, underkastas efterbesiktning och för den händelse desamma icke skulle vara av den angelägenhetsgrad, som uppgivits, sedermera elimineras ur fördelningsplanen. Detta komme självfallet att fördröja och försvåra städernas väg- och gatuarbeten.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anfört hemställer styrelsen på det enträgnaste om bifall till sin tidigare gjorda framställning om uppförande på styrelsens ordinarie stat av en befattning som gatuinspektör i samma lönegrad, i vilken styrelsens väginpektörer vore placerade, eller sålunda 29 lönegraden.

Styrelsen erinrar härefter om att styrelsen i 1938 års riksdagspetita framhållit, att gatuinspektörens blivande mycket omfattande arbetsuppgifter förutsatte, att han försåges med biträde och att härtill lämpligen syntes kunna avses den med hithörande göromål nu sysselsatte förste byråingenjören.

Sedan styrelsen nu, anför styrelsen, kunnat bilda sig en mera ingående uppfattning om mängden av den blivande gatuinspektörens arbete, funne styrelsen det vara tydligt, att inspektören och nämnde byråingenjör icke ensamma kunde bemästra arbetsbördan. Ytterligare personalförstärkning vore därför erforderlig. Med hänsyn till att den blivande gatuinspektionens ritarbete komme att bliva av stor omfattning liksom även arbetet med upprättande av kostnadssammandrag, tablåer över företag m. m. samt förberedande teknisk granskning erfordrades en ritare, som borde erhålla extra ordinarie ställning i 15 lönegraden.

Brobyrån.

Byråns tekniska ordinarie och extra ordinarie personal utgöres från och med den 1 juli 1939 av en byråchef och broinspektör, en förste byråingenjör, tre byråingenjörer, en förste byråingenjör i lönegrad Eo 26 och fyra biträdande ingenjörer i lönegrad Eo 21.

Vidare har byrån sedan flera år tillförts extra ingenjörspersonal genom anlåtande av från anslaget till bidrag till byggande av broar anvisade medel. Den extra tekniska personalen å byrån utgöres jämlikt Kungl. Maj:ts den 9 juni 1939 meddelade beslut av en ingenjör i 24 och fem ingenjörer i 21 löneklassen.

Styrelsen har lämnat en närmare redogörelse för byråns organisation och arbetsförhållanden. Av redogörelsen inhämtas, att byrån är indelad i tre från varandra avgränsade avdelningar med vardera en avdelningsföreståndare, som närmast under byråchefen handlägger till avdelningen hörande ärenden. Beträffande arbetet anför styrelsen, att broärendena under årens lopp ökats mycket väsentligt såväl till antal som i vad avsåge byggnadskostnader. Någon minskning härutinnan inom överskådlig tid vore icke att förutse. Tvärtom vore det tydligt, att arbetet alltfört komme att ökas. Behovet av nya samt ombyggnad och förstärkning av befintliga broar vore utomordentligt stort.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden och då någon minskning i kravet

på snabbhet vid broärendenas handläggning icke kunde ifrågasättas — arbetena på platsen kunde icke igångsättas förrän arbetsritningarna godkänts, tiden för arbetenas utförande vore mången gång knappt tillmätt, vissa arbeten måste utföras exempelvis från isen eller vid lågt vattenstånd o. s. v. — måste, uttalar styrelsen, den nuvarande uppdelningen av brobyråns arbetsuppgifter på tre avdelningar även i fortsättningen bibehållas.

Denna organisation förutsatte emellertid, fortsätter styrelsen, att byrån hade tillgång till tre förste byråingenjörer såsom avdelningsföreståndare. Det nuvarande systemet med en per budgetår anställd befattningshavare med avlöning enligt 24 löneklassen medförde betydande olägenheter. Sålunda hade det visat sig svårt att till en befattning av så löslig art och med så relativt låg avlöning erhålla och behålla tillräckligt kvalificerade krafter. Under våren 1939 hade ombyte på befattningen måst ske, enär dåvarande innehavaren slutade för att tillträda en tjänst i annat verk med avlöning såsom förste byråingenjör. För byråarbetets behöriga fullgörande innebure detta avsevärda svårigheter. Därest risken för alltför täta ombyten för framtiden skulle kunna undvikas, erfordrades, att befattningen gäves en fastare och förbättrad ställning. Styrelsen föresloge därför, att befattningen uppfördes å styrelsens stat som förste byråingenjör i lönegraden Eo 26.

Beträffande den redan befintliga extra ordinarie förste byråingenjörstjänsten erinrar styrelsen om att den tillkommit från och med budgetåret 1936/37. Dessförinnan hade den funnits under ett år såsom extra befattning i 25 löneklassen. Den 1 juli 1940 komme, anför styrelsen, tjänsten således att hava funnits i fem år. Behovet av densamma torde därför få anses tillräckligt ådagalagt, varför styrelsen föresloge, att tjänsten uppfördes på ordinarie stat i lönegraden A 26.

Järnvägs- och luftfartsbyrån.

Å järnvägs- och luftfartsbyrån äro från och med den 1 juli 1939 placerade en byråchef samt för järnvägsärenden en järnvägsinspektör (A 28), en byråingenjör (A 21) och en kontorsskrivare samt för luftfartsärenden en luftfartsinspektör (A 28), en biträdande luftfartsinspektör (Eo 26), en förste byråingenjör (A 26), en notarie (A 21), en biträdande ingenjör (Eo 21) samt en amanuens (Eo 18). Därjämte har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 14,000 kronor, att efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall användas till förstärkning av arbetskrafterna å byrån. Genom beslut den 22 juni 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att av nyssnämnda belopp disponera dels sammanlagt högst 11,880 kronor för anställande av två biträdande ingenjörer, den ene å järnvägsavdelningen och den andre å luftfartsavdelningen, med årsarvoden av respektive högst 6,360 kronor och 5,520 kronor jämte dyrtidstillägg, dels ock återstoden ävensom eventuellt uppkommande besparingar å berörda arvoden till anställande, i mån av behov, av en amanuens med halvtidstjänstgöring mot åtnjutande av arvode, motsvarande lön enligt högst 15 löneklassen, samt för tillfällig skrivhjälp.

Beträffande *järnvägsavdelningen* föreslår styrelsen, som utgått från att avlöningsformen arvode jämte dyrtidstillägg icke skulle tillämpas från och med nästa budgetår, att arvodet till den å avdelningen tjänstgörande biträdande ingenjören måtte utgå med ett belopp av 7,677 kronor, motsvarande lön enligt 20 löneklassen jämte 6 procent rörligt tillägg.

Luftfartsavdelningen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför till en början, att luftfartsavdelningens arbetsuppgifter allttjämt visade en väsentlig och fortgående stegring. Utvecklingen inom både den civila och militära luftfarten medförde, att ständigt nya problem framträdde, vilka måste tagas upp till behandling för att tillgodose trafiksäkerheten.

Efter att med en siffermässig uppställning hava belyst arbetsbördans ökning inom avdelningen meddelar styrelsen, att den personal å avdelningen, som under innevarande budgetår anställts med anlitande av förut omförmälda belopp å 14,000 kronor, även under nästa budgetår vore behöflig. För nämnda ändamål beräknar styrelsen ett belopp av 10,350 kronor vara erforderligt, motsvarande årsarvoden (å vilka dyrtidstillägg icke avses skola utgå) åt en biträdande ingenjör med 7,677 kronor samt en amanuens med halvtidstjänstgöring med 2,673 kronor. Beträffande den biträdande ingenjören föreläge härvid, anför styrelsen, någon höjning av arvodet, men då de av statsmakterna beviljade löneförbättringarna för ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare ävensom den fortgående allmänna prishöjningen återverkade även på den tillfälligt anställda personalens avlöningsförhållanden, syntes det nödvändigt att bereda denna personal motsvarande förbättring.

Styrelsen redogör härefter för den biträdande luftfartsinspektörens arbetsuppgifter och anför i anslutning därtill, bland annat, att hans arbete fordrade icke blott tekniskt kunnande utan även en hög grad av flygskicklighet. De arbetsuppgifter, som ålåg biträdande luftfartsinspektören, hade numera nått ett sådant omfång, att de icke längre lämpligen kunde utföras av en person. Med hänsyn härtill och då flygverksamheten i landet dessutom kunde förutses komma att ytterligare öka på grund av det utav 1939 års riksdag beviljade statsunderstödet åt privatflyget, syntes icke någon annan utväg möjlig än att närmast under luftfartsinspektören anställa två biträdande inspektörer med skilda arbetsuppgifter, nämligen den ene med mera praktiskt lagd verksamhet, omfattande besiktnings- och eventuellt provflygningsverksamhet, praktisk kontroll av utbildningen, certifikatfrågor m. m., samt den andre med en mera teoretisk verksamhet, sammanhängande med frågor rörande typgranskning, hållfasthetsberäkning, byggnadsbestämmelser m. m. och innefattande jämväl löpande byråarbete av teknisk natur (utredningar och dylikt). Vad beträffade de båda biträdande luftfartsinspektörernas löneförmåner syntes desamma icke böra understiga dem som utginge till flygingenjörer av 1 graden vid flygvapnet. Dessa vore placerade i lönegrad Ca 27, motsvarande lönegrad A 27 enligt civila avlöningsreglementet, och det hade visat sig vara oundgängligen nödvändigt, att styrelsen sattes i stånd att erbjuda dessa förmåner för att erhålla tillräckligt kvalificerad arbetskraft. Därvid måste även tagas i be-

traktande, att vid militärtjänst utginge särskilt tillägg för flygtjänstgöring. Då behovet av de båda biträdande luftfartsinspektörerna måste anses bliva bestående, borde tjänsterna uppföras å ordinarie stat. Detta torde även vara ett villkor för att kunna erhålla kompetenta sökande till ifrågavarande befattningar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen övergår härefter till behovet av kontroll över segelflygverksamheten samt erinrar därvid om att styrelsen i sina äskanden till 1939 års riksdag hemställde, att ett belopp av 4,500 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för anställande av särskild arbetskraft för utövande av kontroll över denna verksamhet. Styrelsen upprepar nu sin hemställan med den ändringen, att ett belopp av 5,000 kronor måtte anvisas för ändamålet.

Styrelsen meddelar vidare, att marktjänstorganisationen vid luftfartslederna vore i behov av personalförstärkning samt erinrar i samband därmed, att styrelsen i 1938 års riksdagspetita hemställde, att en ny befattning såsom förste byråingenjör i 26 lönegraden måtte inrättas. Styrelsen hade därvid förutsatt, att den dåvarande byråingenjörstjänsten i 21 lönegraden skulle bibehållas och att befattningshavaren skulle vara en specialutbildad radioingenjör med uppgift att handhava i första hand de ärenden, som tillkommit i samband med anläggningarna för genomförande av blindlandning m. m. Styrelsen anför härefter:

Styrelsens framställning bifölls allenast så till vida, att den dåvarande byråingenjörstjänsten uppflyttades till förste byråingenjörstjänst i 26 lönegraden. I samband härmed anförde föredragande departementschefen, att därest inom området för radiotekniken spörsmål skulle uppkomma, vilka icke kunde lösas av vederbörande befattningshavare hos styrelsen, syntes genom samråd med telegrafverket olägenheterna härav i allmänhet kunna undanröjas. Sedan telegrafstyrelsen i skrivelse den 7 februari 1939 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att densamma icke vore i tillfälle att ställa radioteknisk sakkunskap till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för nu ifrågavarande ändamål, har Kungl. Maj:t, efter framställning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, genom beslut den 21 april 1939 medgivit, att styrelsen under budgetåret 1939/40 finge disponera i anslaget till radiofyrrar för luftfarten för kontroll och dylikt inräknade medel för anställande av tillfällig personal för biträde vid fullgörandet av styrelsens arbetsuppgifter i fråga om radioanläggningars upphandling och kontroll. Med stöd härav har styrelsen för närvarande tillfälligt anställt en ingenjör med specialkompetens inom det område, som här är ifråga.

Styrelsen meddelar härefter, att anordnandet av blindlandningsanläggningar, vilka var och en omfattade tre särskilda radiosändare, för närvarande påginge vid tre flygplatser, nämligen Bromma, Bulltofta och Torslanda, varjämte försök med radiofyrrar för luftfarten vore avsedda att äga rum vid tre andra platser inom landet. Dessa anläggningar syntes i fortsättningen komma att utgöra en allt betydelsefullare del av säkerhetsanstalterna för luftfarten och hade visat sig kräva en oavlätlig kontroll och tillsyn av fackkunnig personal. Styrelsen fortsätter:

I samband med utbyggandet av anläggningarna samt anställande av försök med radiofyrrarna har det därför visat sig nödvändigt, att styrelsen inom sig äger ständig tillgång till en tjänsteman, som i fråga om utbildning och erfarenhet är särskilt lämplig för de speciella uppgifter av teknisk natur, som möta inom detta område av radiotekniken. Det kräves nämligen ett omfattande studium av andra länders erfarenheter samt ett avsevärt arbete med uppgörande av ritningar och kostnadsförslag för i samband med anläggningarnas anordnande erforderliga arbeten, varjämte ingående lokala undersökningar äro nödvändiga för utrönande, huruvida de för anläggningarna föreslagna platserna äro ur radioteknisk synpunkt lämpliga. Härtill kommer som ovan framhållits, att radioanläggningarna måste justeras och kontrolleras genom provflygningar och mätningar på marken, varjämte de med lämpliga mellanrum måste överses. Anläggningarnas säkra och riktiga funktion är nämligen en nödvändig förutsättning för att desamma städse skola kunna vara till verklig nytta för lufttrafiken. Då behovet av en sådan arbetskraft, som styrelsen här ovan ifrågasatt, synes bliva för framtiden bestående, är det nödvändigt, att en särskild befattning inrättas.

Beträffande den föreslagna befattningens lönegradsplacering anför styrelsen:

För att kunna erhålla en med nu ifrågavarande speciella arbetsuppgifter väl förtrogen tjänsteman, vilken icke alltför snart söker övergå till annan verksamhet, synes tjänsten böra placeras i en något högre lönegrad än den för byråingenjörer vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpade. Med hänsyn till att denna ingenjör närmast under förste byråingenjören skulle få ansvaret för icke blott de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltade radioanläggningarnas drift, utan även handlägga ärenden rörande driften av belysningsanläggningarna m. m. ävensom de å styrelsen ankommande ärendena angående radiotjänsten samt väderlekstjänsten för luftfarten, synes benämningen driftsingenjör bättre än byråingenjör karakterisera tjänstens natur. I fråga om ansvar och de krav på kompetens, som böra uppställas, synes denne driftsingenjör närmast kunna jämföras med linjeingenjör vid telegrafstyrelsen och signalingenjör eller telegrafingenjör vid statens järnvägar samt driftsingenjör vid statens vattenfallsverk, vilka samtliga befattningar äro placerade i lönegraden A 26. Med hänsyn till att driftsingenjören skall vara underställd förste byråingenjören — vilken förutom driften jämväl svarar för förvaltningen och underhållet av samtliga nyanläggningar vid luftfartslederna — vill styrelsen emellertid föreslå, att denne befattningshavare för närvarande icke placeras högre än i lönegraden A 24. Överensstämmelse skulle därvid också ernås med lotsstyrelsen, där radioanläggningarna omhänderhavas av en ingenjör placerad i sistnämnda lönegrad.

I fråga om luftfartsavdelningen föreslår slutligen styrelsen, att personalen förstärkes med en befattningshavare i 18 lönegraden med huvudsaklig uppgift att biträda vid handläggningen av ärenden rörande förvaltningen av luftfartsfondens fastigheter och anläggningar.

Vägtrafikbyrån.

Vägtrafikbyråns personal består av en byråchef och vägtrafikinspektör (A 30), en förste byråingenjör (A 26), en byråingenjör (A 21), en biträdande ingenjör (Eo 21) och en ritare (Eo 15). Därjämte är i väg- och vattenbygg-

nadsstyrelsens avlöningsanslag för innevarande budgetår inräknat ett belopp av 5,000 kronor till förstärkning av byråns arbetskrafter.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återkommer till sin i skrivelsen hösten 1938 angående avlöningsanslag till styrelsen gjorda hemställan om förstärkning av vägtrafikbyråns personal med två biträdande ingenjörer i 21 lönegraden, av vilka den ene huvudsakligen skulle ombesörja uppläggandet och förandet av ett såväl för styrelsen som för försvarsstaben och rikets allmänna kartverk erforderligt vägarkiv samt den andre handhåva främst granskning av ritningar och kostnadsberäkningar för uppförande av garage och andra byggnader för vägdistriktens räkning ävensom utformningen av mera trafikerade vägska.

Styrelsen anför nu, att den av departementschefen i 1939 års statsverksproposition förordade organisationen på ifrågavarande område icke kunnat genomföras. Militäravdelningens personal vore fullt sysselsatt med sina egna uppgifter och hade icke möjlighet att biträda vid arbetet med vägarkivet. Då vägtrafikbyråns arbetskrafter icke räckte till för detta ändamål, kunde det ur olika synpunkter mycket viktiga vägarkivet icke uppläggas och föras på vederbörligt sätt. Styrelsen måste därför ånyo hemställa om erforderlig personal för ifrågavarande arbete. Ehuru väl styrelsen fortfarande ansåge, att härför borde anställas en ingenjör i 21 lönegraden, ville styrelsen för kostnadernas nedbringande inskränka sig till att föreslå en ingenjör i 18 lönegraden.

K a m e r a l b y r å n.

Kameralbyråns personal består från och med budgetåret 1938/39 av en byråchef (A 30), en förste revisor (A 24), en kamrerare (A 24), tre revisorer (A 21) och en revisor (Eo 21) jämte ett antal amanuenser. Kamrerarebefattningen tillkom den 1 juli 1938 och avsåg att möjliggöra en sådan ändring av byråns organisation, att byråchefen — med bibehållande av den högsta ledningen av byråns arbete och med skyldighet att deltaga i alla frågor av större eller principiell innebörd — skulle befrias från ärenden av kameral- och revisionsnatur, vilka skulle anförtros åt kamreraren och förste revisorn.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer nu, att för kameralbyrån inrättas en befattning som förste sekreterare i lönegraden A 27. Befattningshavarens uppgift skulle i första hand vara att biträda byråchefen vid handläggningen av de juridisk-administrativa ärendena å kameralbyrån.

Efter att hava lämnat en ingående redogörelse beträffande arbetet å kameralbyrån och behovet av en förstärkning därstädes av arbetskrafterna anför styrelsen, att kameralbyråchefens uppgifter såsom styrelsens juridisk-administrative ombudsman numera vuxit så, att det i fortsättningen icke kunde vara möjligt, att han utan sakkunnigt biträde skulle kunna bemästra desamma. Härtill komme en omständighet, som i förevarande avseende vore av alldeles särskild betydelse. Under byråchefens semester eller vid förfall i övrigt för honom funnes icke vikarie med de kvalifikationer beträffande juridisk fackkunskap, som enligt instruktionen skulle finnas hos byråchefen. Detta med-

förde vid många tillfällen olägenheter därigenom, att ärendes avgörande måste uppskjutas, tills kameralbyråchefen återkommit i tjänst. Och därjämte föreläge, då fråga vore om ärende, som måste expedieras skyndsamt och som icke kunde tåla uppskov, risken för att avgörandet i brist på juridisk fackkunskap kunde bli felaktigt i ett eller annat avseende.

Militäravdelningen.

Den civila personalen på styrelsens militäravdelning utgöres av en amanuens och en skrivare, båda manliga. Befattningshavarna hava varit anställda sedan den 1 mars 1938. Från och med innevarande budgetår hava medel för dessa befattningshavares avlöning inräknats i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag, därvid förutsatts, att desamma skulle anställas såsom tillfälliga befattningshavare med lön enligt 15 respektive 6 löneklasserna.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har nu hemställt om förbättrade anställningsvillkor för berörda två befattningshavare. Styrelsen erinrar därvid om att styrelsen i skrivelse den 26 september 1938 (jfr 1939 års statsverksproposition, sid. 19) förklarade sig anse, att befattningshavarna borde erhålla en förbättrad och fastare anställning, och föreslog, att för militäravdelningen skulle å styrelsens stat beräknas medel för en befattning som förste amanuens i 18 lönegraden och en befattning som kontorsskrivare i 15 lönegraden, båda extra ordinarie. Förslaget om förbättrad löneställning vann emellertid icke bifall. Styrelsen upprepar nu sitt år 1938 framförda förslag.

Personal utan byråindelning.

Med hänsyn till den i det föregående föreslagna ökningen av personalen å vägbyrån samt å järnvägs- och luftfartsbyrån och med beaktande tillika av den ständiga ökningen av skrivarbetet, särskilt vad avser sistnämnda byrå, erfordrades, anför styrelsen, förstärkning av skrivpersonalen. Styrelsen föreslår inrättande av två nya befattningar som kontorsbiträde i lönegraden A 4.

Under erinran om att från och med budgetåret 1935/36 å styrelsens avlöningsstat medel funnes upptagna för en telefonist i lönegraden Eo 4 hemställer styrelsen, att befattningen som telefonist med hänsyn till att den snart funnits i fem år, uppföres å ordinarie stat såsom kontorsbiträde i lönegrad A 4.

Personal vid Sotenkanalen.

För den närmaste tillsynen och skötseln av Sotenkanalen i Bohuslän har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tre kanalvakter, av vilka två anställdes år 1935 i samband med styrelsens övertagande av kanalen och den tredje tillkom under år 1936. Befattningshavarnas uppgift är att öva tillsyn över kanalen och utföra erforderliga underhålls- och reparationsarbeten samt att sköta manövreringen av den till kanalanläggningen hörande, över kanalen ledande rörliga landsvägsbron. Kostnaderna för deras avlönande bestridas från anslaget till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Avlöningen är för närvarande av styrelsen bestämd till 208 kronor för månad jämte fri bostad i en av styrelsen å kanalområdet uppförd byggnad.

Då styrelsen anser behovet av ifrågavarande tre befattningar vara bestående, föreslår styrelsen, att desamma ombildas till extra ordinarie befattningar med placering i 7 lönegraden.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 6 oktober 1939 framhållit, att nämnden vid sin granskning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslags-äskanden funnit sig böra i huvudsak inskränka sig till en prövning av de framlagda förslagen ur rent löneteknisk synpunkt. Lönenämnden har sålunda ansett det icke ankomma på nämnden att undersöka förslagen med hänsyn till desammas betydelse ur statsfinansiell synpunkt. En dylik begränsning till i huvudsak förekommande spörsmål av löneteknisk natur hade, anför lönenämnden, funnits påkallad särskilt på grund av svårigheten att bedöma i vad mån väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet och därmed styrelsens personalbehov kunde röna inverkan av för närvarande rådande förhållanden.

Vad härefter angår de olika detaljerna i det föreliggande förslaget, har lönenämnden beträffande styrelsens ånyo framförda hemställan om inrättande av en befattning såsom gatuinspektör i lönegraden A 29 anført, att nämnden i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd icke hade något att erinra mot styrelsens härutinnan framförda förslag.

Med hänsyn till svårigheten att bedöma brobyggnadsverksamhetens omfattning under den närmaste framtiden anser sig lönenämnden icke kunna tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i vad avser brobyrån.

Lönenämnden ställer sig tveksam mot förslaget om inrättande å järnvägs- och luftfartsbyrån av två ordinarie befattningar såsom biträdande luftfartsinspektörer i lönegraden A 27. Nämnden säger sig i allt fall icke kunna tillstyrka högre löneställning för de berörda befattningshavarna än såsom extra ordinarie tjänstemän i 27 lönegraden. Enligt lönenämndens mening kan det ifrågasättas, huruvida icke den av de båda befattningshavarna, vilken skulle utföra besiktnings- och provflygningar, lämpligen borde avlönas med arvode i stället för att placeras i viss lönegrad. Lönenämnden framhåller i detta sammanhang, att vid rikets allmänna kartverk utgå vid flygtjänstgöring särskilda flygtillägg till personalen, varför det torde vara att räkna med att krav på en liknande anordning komme att framföras jämväl beträffande vissa befattningshavare å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens luftfartsavdelning.

Beträffande styrelsens förslag om inrättande av två extra ordinarie ingenjörsbefattningar i 18 lönegraden, den ena vid luftfartsavdelningen å järnvägs- och luftfartsbyrån och den andra å vägtrafikbyrån uttalar nämnden endast, att nämnden för sin del anser benämningen ingenjör mindre lämplig för ifrågavarande befattningshavare, enär ingenjörstiteln plägat förbehållas befattningshavare i högre lönegrader.

Med anledning av styrelsens förslag om inrättande å kameralbyrån av en ordinarie befattning såsom förste sekreterare i lönegraden A 27 framhåller lönenämnden, att sekreterarbefattningar inom sagda lönegrad icke kommit till användning inom allmänna civilförvaltningen. Enligt vad lönenämnden under

hand inhämtat, skulle den ifrågavarande befattningshavarens föredragnings-skyldighet i huvudsak avse personalärenden och därmed sammanhängande frågor. I övrigt skulle han biträda byråchefen med utredningar samt med uppsättningar av förslag till utlåtanden och skrivelser. Vidare skulle befattningshavaren kunna tjänstgöra såsom vikarie för byråchefen vid semester eller annan ledighet för denne. Med hänsyn till beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som avsetts för innehavaren av den ifrågavarande befattningen, kunde lönenämnden icke undgå att finna den föreslagna löneställningen synnerligen hög. Vid jämförelse med förhållandena inom andra ämbetsverk ansåge lönenämnden, att för nu berörda ändamål åtminstone tills vidare borde avses en notariebefattning i 21 lönegraden.

Lönenämnden har icke något att erinra mot att de civila befattningshavarna å styrelsens militäravdelning erhålla extra ordinarie anställning, men lönenämnden anser sig icke kunna förorda en högre placering av befattningarna än såsom amanuens i 16 lönegraden respektive kontorist i 9 lönegraden.

Lönenämnden anser för sin del tveksamt, om båda de föreslagna nya kontorsbiträdesbefattningarna skola uppföras å ordinarie stat. Den ifrågasatta ombildningen av telefonistbefattningen synes lönenämnden icke tillräckligt motiverad av det förhållandet, att tjänsten funnits i fem år.

Vad slutligen angår förslaget om inrättande av tre kanalvaktsbefattningar i 7 lönegraden, erinrar lönenämnden om att motsvarande tjänster vid statens vattenfallsverk äro placerade i 5 lönegraden. Med hänsyn härtill anser sig lönenämnden icke kunna förorda en högre placering av kanalvakterna vid Sotenkanalen än i sistnämnda lönegrad. Lönenämnden erinrar i detta sammanhang vidare om att jämlikt 8 § 3 mom. civila icke-ordinariereglementet Kungl. Maj:t efter särskild framställning äger medgiva, att en befattningshavare med arvode eller med avlöning enligt personligt kontrakt vid tillträde av extra ordinarie befattning placeras i högre löneklass än begynnelselöneklassen. Genom en dylik anordning skulle, anför nämnden, en löneminskning för nu ifrågavarande befattningshavare kunna undvikas, även om befattningarna placeras i 5 lönegraden.

I övrigt har väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förevarande förslag icke givit lönenämnden anledning till något särskilt uttalande.

Statskontoret har i utlåtande den 13 oktober 1939 till en början framhållit, att ämbetsverket vid bedömandet av frågan om anslag till avlöningar och till omkostnader för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för nästkommande budgetår ansett sig i stor utsträckning böra taga hänsyn till den omständigheten, att verksamheten inom styrelsens ämbetsområde till övervägande del finansierades av automobilskattemedel. På grund av de alldeles särskilda förhållandena, som nu rådde, torde det ligga i sakens natur, att inkomsterna av bilskattemedel komme att nedgå högst väsentligt. Statskontoret saknade visserligen möjlighet att bedöma, i vilken grad en minskning av dessa inkomster kunde komma att påverka utdelningen av bidrag från anslag till väg- och vat-

tenbyggnadsväsendet och således i andra hand styrelsens förvaltningsuppgifter. Det syntes dock i varje fall uppenbart, att omfattningen av styrelsens arbetsuppgifter i nuvarande tidsläge näppeligen komme att ökas i sådan utsträckning, att någon mer väsentlig förstärkning av styrelsens personal bleve av behovet påkallad. Omständigheterna syntes enligt statskontorets mening snarare tala för att ett motsatt förhållande komme att inträffa.

Statskontoret ingår härefter på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens olika förslag och anför därvid i fråga om järnvägs- och luftfartsbyrån:

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens äskanden i fråga om personalen å järnvägs- och luftfartsbyrån avse, bland annat, att de nuvarande arvodesbefattningarna å byrån, nämligen två tjänster såsom biträdande ingenjör — den ene å järnvägsavdelningen och den andre å luftfartsavdelningen med arvoden å respektive högst 6,360 kronor och 5,520 kronor jämte dyrtidstillägg — samt en halvtidsamanuensbefattning å sistnämnda avdelning skulle bibehållas jämväl under nästkommande budgetår. Förslaget föranleder ej annan erinran från statskontorets sida, än att ämbetsverket förordar, att de till belopp av 7,677 kronor föreslagna arvoden å ingenjörsbefattningarna begränsas till respektive 7,200 kronor och 6,300 kronor. För undvikande av löneminskning för de nuvarande tjänsteinnehavarna torde desamma jämväl böra komma i åtnjutande av personliga arvodestillägg med belopp, motsvarande skillnaden mellan vederbörandes löner den 30 juni 1940 och dem efter sagda dag tillkommande arvoden.

Statskontoret kan icke tillstyrka styrelsens hemställan om inrättande av en ordinarie befattning i lönegrad A 24, vars innehavare skulle handlägga ärenden rörande radioanläggningars upphandling och kontroll. — — Statskontoret vill emellertid ej motsätta sig, att styrelsens förslag på det sätt tillmötesgås, att den i avlöningsstaten för sagda budgetår ingående anslagsposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal ökas med erforderligt belopp för anställande av en biträdande ingenjör i lönegrad Eo 21.

Vidkommande styrelsens förslag med avseende å kameralbyråns personal, innebärande att en befattning såsom förste sekreterare i lönegrad A 27 skulle inrättas från och med budgetåret 1940/41, anför statskontoret:

Ehuru väl kameralbyråchefens arbetsbörda under de gångna åren synes hava ökats i sådan omfattning, att behov av ytterligare biträde åt byråchefen icke lär vara uteslutet, torde å andra sidan böra understrykas vikten av att i nuvarande tidsläge stor återhållsamhet i fråga om inrättandet av nya ordinarie tjänster iakttages. Statskontoret anser sig fördensskull icke böra tillstyrka någon arbetskraftsförstärkning på sätt styrelsen föreslagit. För den händelse emellertid de med automobilskattemedlens nedgång förenade förhållanden icke skulle medföra en minskning av kameralbyråns arbetsbelastning, vill statskontoret ej motsätta sig en ökning av byråns personalbestånd i så måtto, att ämbetsverket föreslår, att medel beräknas för anställande av en extra ordinarie notarie i lönegrad Eo 21.

Vad angår förslaget, att de tre kanalvakter, som för närvarande äro anställda för den närmaste tillsynen och skötseln av Sotenkanalen i Bohuslän och vilka åtnjuta arvoden jämte fri bostad, skulle från och med budgetåret 1940/41 erhålla extra ordinarie anställning i 7 lönegraden och att för detta ändamål erforderliga avlöningsmedel skulle inräknas under en särskild delpost i styrelsens avlöningsanslag anför statskontoret:

Statskontoret vill med anledning härav framhålla, att kanalvakt vid statens vattenfallsverk regelmässigt är placerad i 5 lönegraden antingen såsom ordinarie eller såsom extra ordinarie tjänsteman. Redan av denna anledning lär ett hänförande av nu ifrågavarande kanalvakter till lönegrad Eo 7 icke böra komma ifråga. Statskontoret vill jämväl erinra därom, att styrelsen i skrivelse den 19 oktober 1938 gjort framställning, åsyftande, bland annat, nu föreslagen ändring i anställnings- och avlöningsförhållandena för kanalvakterna vid Sotenkanalen. Genom beslut den 12 januari 1939 fann emellertid Kungl. Maj:t framställningen ej föranleda någon åtgärd. Med hänsyn till att frågan så nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning, lär tillräcklig anledning icke föreligga att vidtaga någon ändring beträffande anställnings- och avlöningsförhållandena för nämnda personal.

Vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i övrigt föreslagit har statskontoret av skäl, beträffande vilka jag torde få hänvisa till skrivelsen i ärendet, icke ansett sig kunna tillstyrka.

Under framhållande av att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbetsuppgifter under senaste året alltjämt ökats och att detta förhållande med all säkerhet komme att bestå även under nästa budgetår har styrelsen uttalat, att en förstärkning av styrelsens personal vore ofrånkomlig. I anslutning härtill har styrelsen framlagt förslag om avsevärda personalförstärkningar, vilka hänföra sig till flertalet byråer i styrelsen. Vid bifall till styrelsens förslag i olika hänseenden skulle erfordras en ökning av avlöningsanslaget med 107,800 kronor.

Departements-
chefen.

Av styrelsens motivering för de olika förslagen torde framgå, att flera av dem äro välgrundade. Jag anser mig sålunda böra särskilt framhålla, att skäl i och för sig onekligen kunna åberopas för ett bifall till förslaget om en förstärkning av vägbyråns arbetskrafter för handläggning av ärenden rörande städernas väg- och gatuarbeten samt förslaget om anställande av en kvalificerad juridisk befattningshavare å kameralbyrå i syfte att bereda en lättnad i den på kameralbyråchefen nu vilande stora arbetsbördan. Med hänsyn till de för närvarande rådande förhållandena, vilka nödvändiggöra en inskränkning av statsutgifterna till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt, har jag, på ett undantag när, emellertid icke ansett mig kunna tillstyrka bifall till något av styrelsens nu framlagda förslag. Jag vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av att, därest inom någon eller några avdelningar av styrelsen svårigheter av betydenhet skulle uppstå att med nuvarande personalfördelning mellan de olika avdelningarna bemästra den växande arbetsbördan, från styrelsens sida undersökes möjligheterna att vinna en jämnare arbetsfördelning genom en omflyttning av personal från en mindre arbetstyngd till en mera arbetstyngd avdelning.

Då det av styrelsens redogörelse torde framgå, att den radioingenjör å luftfartsavdelningen, till vilken för närvarande utgår arvode med anlitan av det å kapitalbudgeten upptagna anslaget till radiofyrrar för luftfarten, är nödvändig för handhavande av de speciella uppgifter av teknisk natur, som sammanhånga med upphandlingen och tillsynen av radioanläggningarna för luft-

farten, synes på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, avlöningskostnaden för honom böra inräknas i styrelsens avlöningsanslag. Beträffande radioingenjörens ställning i lönehänseende kan jag däremot icke biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att befattningen göres till ordinarie med placering i 24 lönegraden, utan anser jag mig böra förorda, att i avvaktan på närmare erfarenheter rörande behovet — sett på längre sikt — av befattningen, i posten arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, inräknas ett arvode av 8,000 kronor, motsvarande i avrundat tal lön enligt 21 löneklassen jämte 6 procent rörligt tillägg. Beträffande semester och dylika förmåner torde för befattningshavaren i huvudsak böra tillämpas samma grunder som i fråga om extra ordinarie tjänsteman i 21 lönegraden. Jag förutsätter, att dyrtidstillägg eller rörligt tillägg icke skall utgå å nu ifrågakarande arvode.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om en överflyttning av avlöningskostnaderna för kanalvakterna vid Sotenkanalen till styrelsens avlöningsanslag anser jag mig däremot icke böra för närvarande biträda.

Vid bifall till vad jag föreslagit i fråga om radioingenjören skulle i avlöningsstaten för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen behöva vidtagas den ändringen, att den under styrelsens verksamhet i allmänhet upptagna grundavlöningsposten, som nu utgår med 125,000 kronor, ökas med 8,000 kronor till 133,000 kronor. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde vidare de i avlöningsstaten upptagna posterna till rörligt tillägg å 25,800 kronor och 12,200 kronor behöva ökas med 50 procent till respektive 38,700 kronor och 18,300 kronor samt de två posterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat minskas med samma belopp, varmed förstnämnda två poster ökat, och alltså anvisas med 279,500 kronor respektive 129,100 kronor.

I enlighet med vad jag föreslagit skulle avlöningsanslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen behöva anvisas med 683,800 kronor, vilket belopp i enlighet med förut tillämpad princip bör till hälften avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	279,500
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	12,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	125,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> <u>12,200</u>	137,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	38,700
	Säger kronor 468,000

**Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och
vägtrafikinspektion.**

	Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	129,100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	61,800
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	6,600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18,300
	Säger kronor 215,800
	Summa förslagsanslag kronor 683,800;

*dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för
budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor ... 683,800,
därav 341,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.*

[4.] 2. **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.**
För innevarande budgetår har till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 131,300 kronor, därav 75,800 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Genom brev den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat för styrelsen, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1939/40.

Omkostnadsstat.	Kronor
Resekostnader, <i>förslagsvis</i>	57,500
Expenser, <i>förslagsvis</i>	67,800
Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	6,000
	Summa kronor 131,300

För tillämpning tills vidare under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t i samma brev meddelat bestämmelser av följande innehåll:

1. Den till reseersättningar upptagna anslagsposten må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas och skall i övrigt disponeras med iakttagande av att fördelning av tillgängligt belopp på skilda ändamål sker senast vid ingången av budgetåret 1939/40 samt att för väg-, bro- och vägtrafikinspektionen avsedda belopp sammanlagt icke må uppgå till mer än 33,000 kronor.

Kostnader för resor, som av de hos styrelsen kommanderade militär-assistenterna företagas på generaldirektörens uppdrag, skola bestridas från förevarande anslagspost.

Av förevarande anslagspost må ett belopp av tillhoppa högst 3,000 kronor användas för beredande av ersättning enligt grunder, som Kungl. Maj:t fastställt eller kan komma att fastställa, till styrelsens chef samt å järnvägs- och luftfartsbyrån tjänstgörande personal för *dels* sådana tjänsteresor i luftfartsärenden utom riket, som befinnas erforderliga för inspektioner, undersökningar eller förhandlingar, *dels ock* resor utom riket i syfte att studera med luftfarten sammanhängande frågor, dock att beträffande tjänsteresor vistelse utomlands för varje tillfälle icke må omfatta längre tid än sex dygn, därest icke chefen för kommunikationsdepartementet för särskilt fall annat med-

giver, och i fråga om studieresor tillstånd till resans företagande i varje fall skall meddelas av chefen för kommunikationsdepartementet.

2. Av anslagsposten till expenser må för nedan angivna ändamål tagas i anspråk följande belopp, nämligen

	Kronor
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	6,000
Övriga expenser:	
a) För eget behov, <i>högst</i>	60,800
b) För annat än eget behov, <i>förslagsvis</i>	1,000
	Summa kronor 67,800

Av det under rubriken övriga expenser för eget behov upptagna beloppet må i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1939 angives för nedan upptagna ändamål användas högst följande belopp:

	Kronor
Anskaffning av möbler och skrivmaskiner m. m.	5,000
Ersättningsanskaffning i fråga om geoteknikerns instrumentutrustning	5,000
Utrustning för geoteknikerns laboratorium	5,800

Inflytande ersättningar, som hänföra sig till geoteknikerns instrument- och laboratorieutrustning skola tillföras den å driftbudgetens inkomstsida under rubriken »Diverse inkomster» uppförda inkomstiteln »Övriga diverse inkomster».

Anslagsposten till övriga expenser för annat än eget behov skall användas till bestridande av kostnader för blanketter åt besiktningsmän för motorfordon i enlighet med vad därom är eller må varda stadgat.

3. Anslagsposten till publikationstryck må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas.

I sin skrivelse den 11 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag om anslag till styrelsens omkostnader för nästa budgetår.

Styrelsen börjar med anslagsposten reseersättningar och erinrar därvid om att styrelsen i 1938 års riksdagspetita hemställt, att för gatuinspektörens resekostnader måtte beräknas ett belopp av 3,000 kronor men att förslaget bifallits endast intill ett belopp av 1,000 kronor. Styrelsen meddelar, att med den uppfattning styrelsen nu kunnat bilda sig om gatuinspektörens behov av att företaga tjänsteresor styrelsen måste höja sin förut gjorda beräkning till 4,000 kronor. Då 1,000 kronor redan anvisats, torde således för ifrågavarande ändamål nu böra upptagas ett ytterligare belopp av 3,000 kronor.

I övrigt föreslår styrelsen icke någon ändring beträffande förevarande delpost, vilken alltså skulle beräknas till (57,500 + 3,000) 60,500 kronor.

Beträffande posten »Bränsle, lyse och vatten», som från och med budgetåret 1936/37 upptagits med 6,000 kronor, förslagsvis, meddelar styrelsen, att utgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1938/39 uppgått till över 6,100 kronor. Med hänsyn härtill och under förmälan att styrelsen under sista tiden erhållit och under detta budgetår torde komma att erhålla ytterligare utrymmen i lokaler belägna i privathus, beträffande vilka utrymmen

kostnaderna för lyse skola belasta förevarande post, anser styrelsen densamma böra höjas till 6,500 kronor, förslagsvis.

I posten »Övriga expenser: a) för eget behov» hava, som av det föregående framgår, inräknats tre närmare specificerade belopp å tillhopa 15,800 kronor, vilka i huvudsak avse engångsutgifter. Det för löpande expenser avsedda beloppet utgör alltså (60,800 — 15,800) 45,000 kronor. Beträffande behovet av medel för löpande expenser anför styrelsen:

Styrelsens expensanslag har sedan åtskilliga år varit för knappt tillmätt, vilket medfört, att Kungl. Maj:t från och med budgetåret 1935/36 årligen måst tilldela styrelsen förstärkning av det för löpande budgetår för expenser i allmänhet anvisade beloppet. Styrelsen tillåter sig hänvisa till vad härutinnan anförts i 1937 och 1938 års statsverkspropositioner, sid. 35 respektive sid. 60. I efterföljande tablå belyses därjämte utvecklingen på området under de fyra sista budgetåren (i tablåen har från löpande expenser frändragits vad som anvisats för geoteknikerns borrhutrustning, detta enär, såsom nedan vidare anføres, dylika utgifter framdeles icke torde böra belasta styrelsens expensanslag).

	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39
Övriga expenser för eget behov.				
<i>Ursprungligen anvisat belopp</i>	32,650	36,700	35,000	49,900
härav till möbler och dylikt.	9,000	8,000	5,000	7,900
” till geoteknikerns instrument	—	3,000	—	2,000
Alltså till löpande expenser	23,650	25,700	30,000	40,000
<i>Av Kungl. Maj:t anvisade förstärkningsanslag:</i>				
^{24/4} 1936	12,000	—	—	—
^{9/4} 1937	—	14,000	—	—
^{18/3} 1938 (för militärvadningen)	—	—	1,500	—
^{24/3} 1938	—	—	21,600	—
^{17/6} 1938 (till plan för rikshuvudvägar)	—	—	2,000	—
^{2/12} 1938 (anvisat 22,000 kronor, därav 2,000 kronor till geoteknikerns borrhutrustning och 20,000 kronor till löpande expenser)	—	—	—	20,000
^{17/3} 1939 (anvisat 25,000 kronor, därav 3,000 kronor till geoteknikerns borrhutrustning och 22,000 kronor till löpande expenser)	—	—	—	22,000
Alltså totalt för löpande expenser ..	35,650	39,700	55,100	82,000

Beträffande det för budgetåret 1938/39 anvisade totalbeloppet må anmärkas, att detsamma icke lämnat tillgång till gäldande av samtliga på budgetåret belöpande utgifter; ett belopp på omkring 2,800 kronor har måst överföras på innevarande budgetårs anslag. Utgifterna för budgetåret 1938/39 hava således i verkligheten uppgått till i runt tal 85,000 kronor.

I anslutning härtill anför styrelsen, att det av tablåen framginge, att expensanslaget under senare år varit för knappt tillmätt och icke ökats i proportion med utgifternas stegring. Att utgifterna ständigt vuxit hade sin naturliga förklaring i styrelsens mycket starka utveckling sedan 1934 års omorganisa-

tion, en utveckling som alltfört och med oförminskad styrka kännetecknade styrelsens verksamhet. Styrelsen vore angelägen framhålla, att styrelsen städse sökt i görligaste mån begränsa sina utgifter; någon möjlighet att hålla dem nere under här förut angivna belopp hade emellertid icke funnits. Det för innevarande budgetår för här ifrågakarande ändamål beräknade beloppet, 45,000 kronor, komme självfallet att visa sig otillräckligt, varför styrelsen även för detta budgetår torde bliva nödsakad begära förstärkningsanslag.

Någon anledning till antagande att utgifterna för löpande expenser under budgetåret 1940/41 skulle, fortsätter styrelsen, understiga motsvarande utgifter för budgetåret 1938/39 föreläge enligt styrelsens mening icke. Tvärtom kunde förmodas, att desamma skulle ytterligare ökas. Bland omständigheter, som kunde medverka härtill, finge nämnas dels den ökning av personalen, som styrelsen i det föregående föreslagit, dels att styrelsen måste erhålla ytterligare lokaler, beträffande vilka kostnaderna för bland annat städning här borde beaktas, och dels att styrelsens utgifter för städning överhuvudtaget torde komma att ökas genom nytt avtal med städningsspersonalen. Såvitt styrelsen nu kunde bedöma syntes därför vara skäl att för budgetåret 1940/41 för löpande expenser av här ifrågakarande slag beräkna ett belopp av 90,000 kronor.

Det för löpande expenser sålunda beräknade beloppet anser styrelsen emellertid ytterligare böra ökas på grund av särskilda förhållanden. Härom anför styrelsen:

I egenskap av luftfartsmyndighet åligger det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att öva tillsyn över trafiksäkerhetens behöriga upprätthållande, vilken arbetsuppgift i första hand åvilar luftfartsinspektionen. För att inspektionens personal på ett tillfredsställande sätt skall kunna fullfölja denna sin tjänsteuppgift, måste den beredas möjlighet att vidmakthålla sin flygutbildning eller i förekommande fall utbildas i flygning. Luftfartsinspektionens verksamhet innebär nämligen icke endast teknisk kontroll av flygmaterielens konstruktion och tillverkning utan även kontroll av materielen i drift. För fullföljandet av sistnämnda uppgift är det nödvändigt, att flygmaterielen provflyges, i all synnerhet den materiel, som kommer till användning inom den yrkesmässiga luftfarten samt inom flygskoleverksamheten. På grund härav måste det anses vara ett villkor för luftfartsinspektionens personal, att den äger personlig flygskicklighet. Det måste vidare anses befogat, att statsverket vidkännes de kostnader, som föranledas av personalens flygutbildning, i all synnerhet som denna utbildning är av en så säregen natur. Av samma skäl som flygträning vid flygvapnet bestrides av statsmedel torde kunna hävdas, att personalen vid luftfartsinspektionen bör beredas tillfälle att på statsverkets bekostnad upprätthålla sin flygkunnsighet. Såsom ytterligare motivering härtill må framhållas, att de arvoden, som infläta för verkställda normala provflygningar i regel böra tillföras statsverket, när flygningarna företagas av vid luftfartsmyndigheten anställd personal. I första hand bör luftfartsinspektören och biträdande luftfartsinspektören beredas möjlighet att vidmakthålla sin flygutbildning. Styrelsen har i annat sammanhang föreslagit, att luftfartsinspektionens personal måtte utökas med ytterligare en biträdande luftfartsinspektör. Då denne emellertid huvudsakligen skulle komma att avses för den teoretiska verksamheten, synes så vitt nu kan bedömas flygutbildning icke vara oundgängligen erforderlig för denne befattningshavare.

Det synes föreligga olika alternativ för tillgodoseendet av här framförda önskemål. För närvarande torde det lämpligaste sättet vara, att ett visst anslag ställs till styrelsens förfogande samt att från detta anslag ersättning utgår enligt av vederbörande med verifikationer styrkta utgifter avseende flygutbildning. De med flygutbildningen förenade kostnaderna avse för vardera av de två inspektörerna till en början kostnader för flygträning, vilken bör utgöra cirka 40 timmar per år och beräknas draga en kostnad av 50 kronor per timme eller således cirka 2,000 kronor om året. Därest kostnader för läkarundersökningar icke kunna utgå i annan ordning, tillkomma dylika, vilka kunna beräknas till 100 kronor per år. Vidare bör vederbörande, i likhet med vad som förekommer vid flygvapnet, såsom lån tillhandahållas erforderlig flygekipering och fallskärm, för vilket kostnaderna kunna beräknas uppgå till minst 900 kronor.

Sammanlagt skulle alltså enligt styrelsens förslag för nu ifrågavarande flygutbildning erfordras för nästa budgetår ett belopp av 6,000 kronor.

Styrelsen upptager härefter frågan om beredande av ersättning åt befattningshavare hos styrelsen, som handlägga ärenden rörande luftfarten, för av dem erlagda avgifter för luftfärdsförsäkring i anledning av tjänsteresa. Härom anför styrelsen:

Efter framställning av styrelsen i skrivelse den 14 december 1938 har Kungl. Maj:t genom beslut den 17 februari 1939 funnit gott att, i avvaktan på resultatet av den utredning, som må bliva erforderlig i fråga om särskild ersättning åt civila befattningshavare, vilka på grund av tjänstgöringens natur äro hänvisade att anlita luftfartyg, ställa till styrelsens förfogande ett belopp av högst 5,000 kronor för beredande av ersättning, efter prövning av styrelsen i varje särskilt fall, åt befattningshavare i styrelsen eller vid Bulltofta statliga flygplatsförvaltning, vilken handlägger ärenden rörande luftfart, för av honom erlagd avgift för luftfärdsförsäkring i anledning av tjänsteresa, som under tiden den 1 januari—den 31 december 1939 på grund av tjänsteförrättningens art företagits eller måste företagas med luftfartyg, dock att ersättning i intet fall må utgå med högre belopp än som motsvarar, vidkommande ersättning till luftfartsinspektören och biträdande luftfartsinspektören för årsförsäkring en premie för vardera av högst 2,000 kronor samt i fråga om övriga befattningshavare beträffande årsförsäkring en premie av 110 kronor och beträffande dygnsförsäkring en premie av 14 kronor 40 öre. Medel till bestridande av nu ifrågavarande kostnader ha genom ovannämnda beslut anvisats från sjätte huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter.

Det föreligger allt fortfarande skäl för beredande av ersättning åt befattningshavare i styrelsen, vilka handlägga ärenden rörande luftfart, för av dem erlagda avgifter för luftfärdsförsäkring i anledning av tjänsteresa. På grund av arten av de göromål, som åvila nu ifrågavarande tjänstemän, måste nämligen dessa företaga tjänsteförrättningar flygledes. Sådana förrättningsresor ankomma i all synnerhet på luftfartsinspektören och biträdande luftfartsinspektören, enär de i samband med inspektionsverksamheten över den yrkesmässiga luftfarten, flygskoleutbildningen och övrig privatflygning äro nödsakade att i stor omfattning företaga kontrollflygningar. Med hänsyn till den särställning i fråga om olycksfallsrisk, som flygtjänstgöringen intager, synes det därför enligt styrelsens mening alltjämt önskvärt och påkallat, att personalen på ett effektivt sätt tryggas mot de ekonomiska verkningarna av ett olycksfall. I detta sammanhang torde kunna ifrågasättas, huruvida icke detta syfte skulle kunna uppnås med tillämpning av samma ersättningsprinciper, som användas beträffande militär personal, sysselsatt i flygtjänst. Denna fråga

sammanhänger emellertid med omfattningen av de flygningar, som verkställas, och då dessa under den nu pågående utvecklingen av privatflygningen, närmast föranledd av statens understöd av densamma, knappast kunna överblickas, synes det enligt styrelsens uppfattning ej möjligt att för det närvarande framlägga förslag till omläggning av ersättningen för flygtjänstgöring. Det synes styrelsen därför lämpligast, att ersättning tills vidare utgår enligt enahanda grunder, som angivits i förberörda Kungl. brev, och beräknar styrelsen medelsbehovet till samma däri anvisade belopp, nämligen 5,000 kronor.

För löpande expenser skulle alltså enligt styrelsens förslag böra beräknas $(90,000 + 6,000 + 5,000)$ 101,000 kronor.

För anskaffande av möbler, mattor, armatur, skrivmaskiner m. m. åt de i det föregående föreslagna nya befattningshavarna beräknar styrelsen ett engångsbelopp av 6,200 kronor. Vidare meddelar styrelsen, att luftfartsinspektionen är i behov av en barograf för mätning och registrering av flyghöjd och en accelerometer för mätning av under flygning uppkommande påkänningar å flygplan jämte vissa andra instrument, avsedda för tillverknings- och reparationskontroll; kostnaderna härför beräknas till 1,000 kronor. Här avsedda engångskostnader skulle alltså uppgå till 7,200 kronor.

Delposten för årliga expenser för eget behov skulle alltså enligt styrelsens framlagda förslag beräknas till $(101,000 + 7,200)$ 108,200 kronor.

Delposten »övriga expenser för annat än eget behov» å 1,000 kronor, förslagsvis, skall som förut nämnts användas till bestridande av kostnader för blanketter åt besiktningsmän för motorfordon i enlighet med vad därom är eller må varda stadgat. Anslagsposten, vilken tillkom från och med budgetåret 1936/37, under vilket automobilbesiktningsväsendet förlades till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, har under de gångna budgetåren belastats med respektive 359 kronor, 0 kronor och 1,561 kronor.

Styrelsen anför härefter, att i styrelsens verksamhet även andra kostnader för annat än eget behov förekomme, vilka kunde avsevärt växla från ett år till ett annat och för vars bestridande det därför vore lämpligt, att ett förslagsbelopp, som vid behov kunde överskridas, bleve anvisat. Sålunda hade styrelsen jämlikt § 3 mom. 1 i styrelsens instruktion att tillhandahålla länsstyrelser och vägstyrelser erforderliga formulär och blanketter; sådana tillhandahölles även åt vägingenjörerna. Styrelsen hade vidare jämlikt olika författningar rörande luftfarten att tillhandahålla dagböcker och journaler för luftfartyg, formulär till läkareutlåtande med flera dylika handlingar.

Behovet av medel för nu nämnda tryckalster vore, fortsätter styrelsen, synnerligen växlande. Därest flera formulär, blanketter m. m. måste ny- eller omtryckas under loppet av ett och samma budgetår, kunde kostnaderna uppgå till avsevärda belopp; vid sådana tillfällen bleve posten för löpande expenser hårt ansträngd. Under ett annat budgetår kunde kostnaderna däremot nedgå till ett relativt obetydligt belopp.

På grund av vad sålunda anförts föreslår styrelsen, att delposten »övriga expenser för annat än eget behov» måtte få användas jämväl för bestridande av kostnader av nu ifrågavarande slag och att posten i anledning därav uppräknas till 2,000 kronor, att anvisas förslagsvis.

Enligt nu gällande princip för fördelning av styrelsens expenser (jfr 1939 års statsverksproposition, sid. 38) skall ifrågavarande delpost avräknas mot automobilskattemedlen. Styrelsen anför i anledning härav, att därest styrelsens förslag vunne bifall och således jämväl kostnader för luftfarten komme att bestridas från denna post, densamma måhända borde uppdelas i två delposter, därav den ena skulle avräknas mot automobilskattemedlen. Då en sådan anordning förefölle mindre praktisk och det i allmänhet icke bleve fråga om några större belopp, ville styrelsen för sin del föreslå, att posten i dess helhet finge utgå av vanliga medel. Styrelsen tilläte sig här framhålla, att det nuvarande avräknandet av posten mot automobilskattemedlen syntes mindre riktigt, då fråga icke vore om utgifter som avsåge verksamhet, vartill bidrag av sådana medel utginge; rätteligen borde väl för ändamålet användas inkomster från automobilbesiktningsväsendet.

Styrelsen omnämner slutligen, att styrelsen för vissa för luftfartsändamål tillhandahållna böcker av vederbörande uttog ersättning, som beräknades i huvudsak täcka styrelsens anskaffningskostnader. Sålunda inflytande medel tillgodofördes omkostnadsanslaget såsom särskilda uppbördsmedel.

Posten till expenser skulle alltså enligt styrelsens olika förslag böra bestämmas till (6,500 + 108,200 + 2,000) 116,700 kronor.

Beträffande posten till *publikationstryck* föreslår styrelsen icke någon ändring.

För väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader skulle således i enlighet med vad styrelsen föreslagit erfordras (60,500 + 116,700 + 6,000) 183,200 kronor, förslagsvis.

Enligt den för innevarande budgetår gällande fördelningsprincipen med den jämkning därutinnan, som nyss föreslagits, skulle, anför styrelsen, mot automobilskattemedlen avräknas 36,000 kronor, motsvarande resekostnader för styrelsens väg-, gatu-, bro- och vägtrafikinspektion, samt hälften av expenserna och beloppet för publikationstryck ($\frac{1}{2} \times 122,700$) eller avrundat 61,400 kronor, medan återstoden, eller 85,800 kronor, skulle utgå av vanliga skattemedel.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att riksdagens år 1938 församlade revisorer (§ 20 av berättelsen angående statsverket) upptagit frågan om redovisningen av de från den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker bedrivna verksamheten härflytande inkomsterna. I anledning därav torde jag här närmare få ingå på ifrågavarande spörsmål. Till en början vill jag erinra om följande:

Å riksstaten för budgetåret 1939/40 har för bestridande av kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker och den av honom bedrivna verksamheten anvisats dels under styrelsens avlöningsanslag erforderliga medel till geoteknikerns avlöning, dels ock under styrelsens omkostnadsanslag tillhoppa 10,800 kronor till löpande utgifter för geoteknikerns instrument- och laboratorientrustning. Dessutom är att märka, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äger disponera det under sistnämnda anslag anvisade beloppet till reseersättningar jämväl för reseersättningar till geoteknikern. Nu

angivna kostnader för geoteknikern äro emellertid, i den mån geoteknikern anlitas av vägdistrikt, städer och enskilda, avsedda att ersättas av vederbörande uppdragsgivare. Ersättningen skall enligt en av Kungl Maj:t den 14 oktober 1938 utfärdad taxa (sv. förf.-saml. nr 612) utgå dels med dagarvode och dels med gottgörelse för resekostnader och instrument. Enligt uttalande av departementschefen i 1939 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 4) skall gottgörelsen för instrument även inkludera ersättning för kostnaderna för geoteknikerns laboratorieutrustning. Inflytande ersättningar, vilka till den del de avse gottgörelse för resekostnader tillgodoföras nyssnämnda å styrelsens omkostnadsstat uppförda anslagspost till reseersättningar, skola i övrigt tagas till uppbörd å den å driftbudgetens inkomstsida uppförda inkomstiteln Övriga diverse inkomster.

I förenämnda taxa å ersättning för förrättningar, som av geoteknikern verkställas för vägdistrikt, städer och enskilda, stadgas, att för uppdrag och förrättningar erforderliga undersökningsbiträden och hantlangare samt redskap, som ej äro att hänföra till instrument, skola kostnadsfritt tillhandahållas förrättningsmannen. Det har emellertid befunnits lämpligt att för vederbörande uppdragsgivares räkning av statsmedel förskottsvis bestrida avlöningar och reseersättningar till anlitate undersöknings (ingenjör) biträden ävensom övriga med nämnda biträdens arbete förenade kostnader. Dessa förskottsubetalningar verkställdes tidigare av geoteknikern medelst statsverket tillkommande ersättningsmedel. Detta möjliggjordes genom att de till statsverket enligt nyssnämnda taxa utgående ersättningarna liksom ersättningarna för förskottsvis bestridda utgifter erlades genom insättning å ett för geoteknikern öppnat postgirokonto, varifrån sedan de enligt taxan utgående ersättningarna i sinom tid inbetalades av geoteknikern till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och av styrelsen tillgodofördes vederbörliga riksstatstitlar.

Riksdagens år 1938 församlade revisorer uttalade under förenämnda § 20, att det med hänsyn till den stora omfattning, som den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker bedrivna verksamheten erhållit, borde tagas under övervägande, om icke den ändringen borde vidtagas, att bruttoinkomsten av hela verksamheten i fråga redovisades antingen å riksstatens inkomstsida eller eventuellt såsom uppbördsmedel under styrelsens anslag. Revisorerna ansågo, att för den händelse en sådan ändring ej skedde, det vore erforderligt att åtminstone upprätta en inkomst- och utgiftsstat för verksamheten. Riksdagen, som behandlade den av revisorerna sålunda väckta frågan i samband med Kungl. Maj:ts framställning om anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1939/40, uttalade sig för en omläggning i den av revisorerna angivna riktningen.

Med anledning av riksdagens sålunda gjorda uttalande och i syfte att redovisning för de av statsmedel förskottsvis bestridda utgifterna och deras ersättande skulle komma att inflyta i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper anbefalldes Kungl. Maj:t genom beslut den 11 augusti 1939 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att *dels* av under händer varande medel å förskottstitel utanordna förekommande utgifter för avlöningar och reseersättningar till de undersöknings (ingenjör) biträden, som anlidades av styrelsens geotekniker i den av honom jämlikt för styrelsen gällande instruktion bedrivna konsulterande verksamheten, ävensom för övriga med nämnda biträdens

arbete förenade kostnader, *dels ock* tillgodoföra ifrågavarande förskottstitel de belopp, vilka erlades av vederbörande uppdragsgivare såsom ersättning för av styrelsen sålunda utbetalda förskott.

Tillika anbefallde Kungl. Maj:t genom samma beslut väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, i den mån av geoteknikern medelst anlitan av statsverket tillkommande ersättningsmedel förskottsvis bestridda utgifter av nu angivna slag vid tidpunkten för beslutets meddelande icke blivit ersatta, låta i styrelsens räkenskaper omföringsvis avföra ett mot utgifterna svarande belopp å förenämnda förskottstitel och uppdebitera samma belopp å vederbörliga riksstatstitlar.

Genom beslut den 22 september 1939 har därefter Kungl. Maj:t anbefallt riksräkenskapsverket att i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag angående lämpligaste sättet för bestridande efter den 1 juli 1940 av nu ifrågavarande utgifter.

I skrivelse den 31 oktober 1939 har *riksräkenskapsverket* inkommit med den anbefallda utredningen. Ämbetsverket har däri — under förutsättning att de undersökningsbiträden, som anlitas vid den av geoteknikern bedrivna konsulterande verksamheten, finnas fortfarande böra kostnadsfritt tillhandahållas av vederbörande uppdragsgivare — förordat, att de genom Kungl. Maj:ts beslut den 11 augusti 1939 meddelade bestämmelserna angående sättet för bestridande av förekommande utgifter för avlöningar och reseersättningar till nämnda biträden ävensom övriga med samma biträdens arbete förenade kostnader föreskrivas skola äga tillämpning jämväl efter den 1 juli 1940. Riksräkenskapsverket har därvid utgått från att utgifterna för såväl instrument- som laboratorieutrustning fortfarande skola bestridas från styrelsens omkostnadsanslag.

Riksräkenskapsverket har emellertid framlagt ett alternativt förslag i nu förevarande ämne. Enligt detta förslag skulle de utgifter, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 augusti 1939 skola utanordnas å förskottstitel, anvisas att utgå från väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslag å riksstaten och samtliga till statsverket utgående ersättningar för av geoteknikern verkställda förrättningar tagas till uppbörd å en för ändamålet å driftbudgetens inkomstsida under rubriken Uppbörd i statens verksamhet uppförd inkomstitel, benämnd Inkomster vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniska avdelning. Under styrelsens avlöningsanslag skulle i enlighet härmed böra upptagas en särskild anslagspost för undersökningsbiträdenas avlöning, vilken anslagspost lämpligen borde uppföras under benämningen Avlöningar till tillfälliga biträden. Under styrelsens omkostnadsanslag borde vidare särskilda anslagsposter uppföras för reseersättningar till geoteknikern och hans undersökningsbiträden samt för expenser för den av geoteknikern bedrivna verksamheten ävensom för löpande utgifter för den för verksamheten erforderliga instrument- och laboratorieutrustningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin nu förevarande skrivelse angående omkostnadsanslaget — under hänvisning till innehållet i Kungl.

Maj:ts förenämnda beslut den 11 augusti 1939 — uttalat, att några medel för bestridande av kostnaderna för geoteknikerns verksamhet icke torde behöva inräknas i omkostnadsanslaget utan att dessa kostnader i sin helhet skulle kunna utanordnas å den numera upplagda särskilda förskottstiteln.

Statskontoret har i vad avser väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till anslag till styrelsens omkostnader avgivit utlåtande den 13 oktober 1939.

Med hänsyn till att statskontoret avstyrkt förslaget om inrättande av en gatuinspektörstjänst avstyrker statskontoret jämväl en höjning av anslagsposten till reseersättningar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om ökning med 500 kronor av den i anslagsposten till expenser ingående delposten till bränsle, lyse och vatten föranleder ej erinran från statskontorets sida.

Statskontoret kan däremot ej tillstyrka, att delposten övriga expenser för eget behov i enlighet med styrelsens hemställan ökas med 45,000 kronor, avseende löpande expensutgifter. Då statskontoret anser viss förhöjning av sagda delpost vara behövlig, föreslår emellertid statskontoret, att posten för dylika utgifters bestridande ökas med högst 15,000 kronor. En ökning av denna post finner ämbetsverket därjämte vara erforderlig för tillgodoseende av styrelsens önskemål om medel för bestridande av kostnader för flygträning för styrelsens båda luftfartsinspektörer. Statskontoret ifrågasätter emellertid, huruvida icke syftet med denna kostnadsökning skulle kunna tillgodoses, även om det för ändamålet beräknade antalet flygtimmar begränsades till förslagsvis 20. I anslutning härtill skulle höjningen av delposten för berörda ändamål kunna begränsas till 4,000 kronor.

Vidare anför statskontoret:

Styrelsens hemställan om anvisande av medel för bestridande av kostnader för luftfärdsförsäkring för befattningshavare i styrelsen och vid Bulltofta statliga flygplatsförvaltning vill statskontoret ej motsätta sig. Statskontoret önskar emellertid erinra därom, att ämbetsverket i utlåtande den 17 mars 1937 i anledning av en av styrelsen då gjord framställning om ersättning till vissa tjänstemän hos styrelsen för kostnader för luftfärdsförsäkring framhållit, att bidrag till dylika kostnader närmast hade karaktären av avlöningsförmån, varför kostnaderna icke syntes kunna bestridas från styrelsens omkostnadsanslag. Statskontoret, som vidhåller denna sin uppfattning, anser sig fördensskull böra föreslå, att det äskade beloppet 5,000 kronor, till den del det avser att täcka kostnaderna för luftfärdsförsäkring för styrelsens befattningshavare, inräknas i styrelsens avlöningsstat och där upptages såsom en särskild anslagspost. Den del av kostnadsbeloppet åter, som belöper på befattningshavarna vid Bulltofta flygplats, torde böra beräknas i utgiftsstaten för luftfartsfonden under posten »Förvaltningen av Bulltofta flygplats».

Det av styrelsen äskade engångsbeloppet av 6,200 kronor för inköp av möbler, mattor m. m. ävensom den begärda ökningen med 1,000 kronor av delposten till övriga expenser för annat än eget behov kan statskontoret icke tillstyrka. Ämbetsverket anser sig däremot ej böra motsätta sig, att ett belopp av 1,000 kronor anvisas för inköp av vissa instrument för luftfartsinspektionen.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omkostnadsanslag har under de senare åren stigit avsevärt. Sålunda anvisades anslaget för budgetåren 1937/38—

1939/40 med respektive 92,800 kronor, 113,200 kronor och 131,300 kronor. Ökningarna hava emellertid icke varit tillräckliga för att bestrida de med verksamheten förenade utgifterna. Sålunda uppgick belastningen å anslaget för de förstnämnda två budgetåren till omkring 110,200 kronor respektive 171,900 kronor.

Med hänsyn till den starka utveckling, som ägt rum inom olika verksamhetsgrenar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde, torde icke kunna förnekas, att styrelsens omkostnadsanslag varit för lågt tillmätt. En viss minskning i de nuvarande utgifterna synes mig å andra sidan icke otänkbar, därest från styrelsens sida en allmän översyn av styrelsens omkostnadsstat äger rum och därvid varje föreliggande möjlighet till besparing tillvaratages. Det torde dock knappast kunna förväntas, att besparingarna skola kunna drivas så långt, att — utan ett allvarligt åsidosättande av styrelsens olika åligganden och verksamhetsuppgifter — jämvikt under nästa budgetår mellan utgifterna och ett oförändrat anslagsbelopp skall kunna uppnås. Med hänsyn härtill har jag efter noggrant övervägande och med beaktande av olika föreliggande besparingsmöjligheter icke ansett mig böra motsätta mig en ökning av styrelsens omkostnadsanslag. Jag förutsätter emellertid därvid, att vid bifall till vad jag sålunda ämnar föreslå styrelsens omkostnader skola, i vad avser poster, som icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, hållas inom den fastställda utgiftsramen.

Den i omkostnadsanslaget ingående delposten till reseersättningar är nu beräknad till 57,500 kronor, därav för väg-, bro och vägtrafikinspektionen högst 33,000 kronor. Då jag under nästföregående punkt icke ansett mig kunna tillstyrka styrelsens förslag om inrättande från och med nästa budgetår av en gatuinspektörsbefattning å vägbyrån, bortfaller anledningen till den av styrelsen begärda ökningen av resekostnadsposten. Med hänsyn till nödvändigheten av att i möjligaste mån inskränka statsutgifterna anser jag i stället en nedsättning av posten böra ske med omkring tio procent eller i runt tal 6,000 kronor, fördelade med 3,200 kronor på väg-, bro- och vägtrafikinspektionen och återstoden eller 2,800 kronor på styrelsens verksamhet i övrigt. Av sistnämnda belopp torde på grund av nu rådande förhållanden 1,000 kronor böra motsvaras av en begränsning av de utrikes resorna i luftfartsärenden. Resekostnadsposten bör alltså i staten upptagas med 51,500 kronor.

Vad styrelsen föreslagit om en ökning till 6,500 kronor av delposten till bränsle, lyse och vatten har icke givit mig anledning till erinran.

Beträffande härefter delposten för övriga expenser för eget behov har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgått från de verkliga utgifterna under budgetåret 1938/39, vilka efter avdrag av engångsutgifter och vissa utgifter för styrelsens geotekniker uppgått till omkring 85,000 kronor eller 45,000 kronor mer än vad som för ändamålet beräknades i 1938 års statsverksproposition. Nämnda belopp å 85,000 kronor har styrelsen föreslagit skola ökas med vissa närmare angivna belopp. Sålunda skulle posten till en början behöva höjas till 90,000 kronor i anledning av den av styrelsen föreslagna personalökningen samt till följd av ökade lokaler och höjda städningskostnader. Då jag icke

kunnat tillstyrka några nya befattningar hos styrelsen, synes någon av personalökning motiverad höjning av posten icke böra ifrågakomma. Däremot vill jag förorda en ökning av posten med 1,000 kronor för att möta ökade utgifter för lokaler och städning.

För bestridande av kostnader för flygutbildning åt luftfartsinspektören och den biträdande luftfartsinspektören skulle vidare expensposten ökas med 6,000 kronor. Vad styrelsen anfört till stöd för att staten skulle svara för dylika kostnader synes värt beaktande. En avsevärd nedsättning av det åskade beloppet torde emellertid kunna ske. Enligt vad jag inhämtat, innehar den nuvarande biträdande luftfartsinspektören redan flygcertifikat. För honom skulle alltså icke erfordras någon utbildning för förvärvande av dylikt certifikat utan endast för bibehållande av detsamma. Härför erfordras allenast en flygtid av 7 timmar årligen, vilken delvis torde kunna förvärfvas genom de flygningar, som han kan komma att fullgöra i tjänsten. Med hänsyn härtill och då för luftfartsinspektören, som tidigare innehaft flygcertifikat, icke torde behöva avses ett så stort antal flygtimmar, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, föreslår jag, att för här ifrågavarande flygutbildning beräknas ett belopp av högst 2,000 kronor.

För bestridande av luftfärdsförsäkring för befattningshavare i styrelsen och vid Bulltofta statliga flygplatsförvaltning föreslår vidare väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en ökning av expensposten med 5,000 kronor. Såsom förut erinrats om har Kungl. Maj:t för ändamålet tidigare anvisat ett belopp av 5,000 kronor, att utgå av det under sjätte huvudtiteln anvisade anslaget till extra utgifter. Vid dylikt förhållande och då medel för ändamålet av praktiska skäl synas böra inräknas i styrelsens omkostnadsanslag, vill jag tillstyrka styrelsens förslag härutinnan. För beloppets användande torde i huvudsak böra gälla av Kungl. Maj:t förut fastställda grunder. Vid bifall härtill har jag för avsikt att föreslå en nedsättning för nästa budgetår med 5,000 kronor av anslaget till extra utgifter.

Något belopp för anskaffning av möbler och andra inventarier i anledning av den av styrelsen föreslagna personalökningen är icke erforderligt, då jag såsom förut nämnts icke kunnat biträda styrelsens därutinnan framförda förslag.

Vad styrelsen föreslagit i fråga om anskaffning av vissa instrument till luftfartsinspektören för en kostnad av högst 1,000 kronor har icke givit mig anledning till erinran.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle delposten för övriga expenser för eget behov ökas med tillhoppa (1,000 + 2,000 + 5,000 + 1,000) 9,000 kronor. Såsom förut nämnts uppgingo styrelsens löpande utgifter under nämnda delpost under budgetåret 1938/39 till omkring 85,000 kronor. Jag har emellertid tidigare förutsatt, att genom tillvaratagande av föreliggande möjligheter till besparingar en viss minskning av utgifterna skall kunna äga rum. Då jag anser, att utgiftsminskningen bör kunna beräknas till omkring tio procent, skulle av nämnda utgifter å 85,000 kronor kunna sparas ett belopp av

i runt tal 8,000 kronor. Vid dylikt förhållande skulle de av mig i det föregående förordade nya utgiftsökningarna å 9,000 kronor föranleda en ökning av delposten till övriga expenser för eget behov till 86,000 kronor.

Vad härefter angår frågan om sättet för bestridande av utgifterna för den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker bedrivna verksamheten vill jag erinra om att genom det tidigare tillämpade förfarandet, varigenom förskottsvis bestridda kostnader av vederbörande erlades genom insättning å ett för geoteknikern öppnat postgirokonto, inlevereringen till statsverket av ersättningarna kom att avsevärt fördröjas. Förfarandet innebar vidare, att någon redovisning för de förskottsvis bestridda utgifterna och deras ersättande icke kom att inflyta i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper. Dessa brister, vilka delvis berörts av riksdagens år 1938 församlade revisorer, hava helt eliminerats genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 11 augusti 1939, varigenom ifrågavarande förskottsutbetalningar skola utanordnas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i styrelsens räkenskaper avföras å en för ändamålet upplagd förskottstitel, vilken sedan skall tillgodoföras de belopp, som erläggas såsom ersättning för utbetalda förskott. Genom angivna anordning har dessutom vunnits, att geoteknikern icke längre behöver direkt befatta sig med bestridandet av utgifterna för den av honom bedrivna verksamheten eller med uppbörden av de till verksamheten hänförliga inkomsterna. Det kan tilläggas, att anordningen ansluter sig till det förfarande, som tillämpas beträffande gäldandet av ersättning för i 44 § första stycket sjunde punkten av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens instruktion avsedda förrättningar i de fall, där dylika förrättningar enligt förordnande av vederbörande länsstyrelser verkställts av s. k. konsulterande ingenjörer i stället för av tjänstemän vid vägorganisationen i länen.

Riksräkenskapsverket, som i första hand förordat en fortsatt tillämpning av den nu gällande anordningen, har emellertid framlagt ett alternativförslag. Enligt detta skulle de undersökningsbiträden, som anlitas vid den av geoteknikern bedrivna konsulterande verksamheten icke längre kostnadsfritt tillhandahållas av vederbörande uppdragsgivare utan erhålla ställning såsom tjänstemän (tillfälliga biträden) hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och ersättning för statsverkets kostnader för dessa biträden skulle uttagas enligt taxa och redovisas å en för ändamålet under rubriken Uppbörd i statens verksamhet uppförd inkomsttitel.

Då den nu tillämpade anordningen hittills visat sig i stort sett fungera tillfredsställande, anser jag mig icke böra för närvarande förorda en övergång till en anordning i överensstämmelse med det senare alternativet, vilket förutsätter ändringar i såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsstat som styrelsens omkostnadsstat.

Riksräkenskapsverket har i motsats till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förutsatt, att vid bibehållande av nu gällande ordning utgifterna för såväl instrument- som laboratorieutrustning för geoteknikern fortfarande skola bestridas från styrelsens omkostnadsanslag. Jag ansluter mig till riksräken-

skapsverkets uppfattning i frågan. Vid dylikt förhållande skall i anslutning till Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 11 augusti 1939 från förskottstitel utanordnas endast utgifterna för avlöningar och reseersättningar till geoteknikerns undersökningsbiträden ävensom för övriga med biträdenas arbete förenade kostnader. Då utgifterna för geoteknikerns instrument- och laboratorieutrustning enligt vad jag under hand inhämtat kunna för nästa budgetår beräknas uppgå till omkring 5,000 kronor, skulle alltså i styrelsens omkostnadsanslag behöva inräknas ett dylikt belopp. Jag vill emellertid erinra om att denna utgift förutsättes skola ersättas av vederbörande uppdragsgivare och att inflytande ersättningar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skola tillföras den å driftbudgetens inkomstsida uppförda inkomsttiteln Övriga diverse inkomster.

Då jag i det föregående på närmare angivna skäl tillstyrkt en ökning till 86,000 kronor av den i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omkostnadsstat upptagna delposten till övriga expenser för eget behov, skulle alltså vid bifall till mitt förslag i fråga om geoteknikerns instrument- och laboratorieutrustning posten behöva ytterligare ökas med 5,000 kronor eller till 91,000 kronor.

Beträffande slutligen styrelsens förslag i fråga om delposten för övriga expenser för annat än eget behov synes anledning icke föreligga att nu vidtaga någon ändring beträffande densamma, utan bör den såsom hittills beräknas till 1,000 kronor samt avräknas mot automobilskattemedlen.

Posten till expenser skulle enligt vad jag sålunda föreslagit bestämmas till (6,500 + 91,000 + 1,000) 98,500 kronor, innebärande en ökning med 30,700 kronor i jämförelse med motsvarande post för innevarande budgetår.

Då jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke ifrågasätter någon ändring av det för publikationstryck nu anvisade beloppet, 6,000 kronor, skulle alltså väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omkostnadsanslag för nästa budgetår böra anvisas med (51,500 + 98,500 + 6,000) 156,000 kronor.

På sätt under senare budgetår skett torde nu ifrågavarande anslag till viss del böra avräknas mot automobilskattemedlen. Mot dylika medel böra sålunda avräknas 29,800 kronor, motsvarande resekostnader för styrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion, 1,000 kronor till expenser för annat än eget behov samt hälften av expenserna i övrigt och beloppet för publikationstryck eller ($\frac{1}{2} \times 103,500$) 51,750 kronor eller avrundat 51,800 kronor, medan återstoden, eller 73,400 kronor, skulle utgå av vanliga skattemedel.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 156,000, därav 82,600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[5.] 3. **Statens väginstitut, förslagsanslag.** Ifrågavarande anslag har för innevarande budgetår anvisats med 198,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 198,000 kronor.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning och stat för statens väginstitut — anbefallt institutet att efter samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt tekniska högskolan i samband med äskande av anslag för institutets verksamhet under budgetåret 1940/41 inkomma med förslag till en slutlig lösning av frågan om institutets ställning i organisatoriskt hänseende till tekniska högskolan.

I skrivelse den 8 september 1939 har *direktionen för statens väginstitut* hemställt om anslag för institutets verksamhet under nästa budgetår. Med hänsyn till att institutets nya organisation ännu icke kunnat till fullo prövas, anser direktionen det nödvändigt att ytterligare ett budgetårs erfarenhet avvakta, innan några ändringar i institutets organisation ifrågasättas, samt hemställer, att den för innevarande budgetår gällande staten bibehålles oförändrad jämväl under nästa budgetår.

Beträffande frågan om institutets ställning i organisatoriskt hänseende till tekniska högskolan har direktionen meddelat, att direktionen anhållit hos tekniska högskolan, att denna måtte inkomma till direktionen med förslag i sådant hänseende. Rektorn för tekniska högskolan hade, anför direktionen, till svar härpå meddelat, att högskolan icke avsåge att framlägga förslag till sådan ändring av undervisningen i ämnet vägbyggnad och kommunikationsteknik vad gällde budgetåret 1940/41, att samarbetet med väginstitutet därav berördes. Denna undervisning skulle sålunda icke till någon del överlätas till väginstitutet under nämnda budgetår. Däremot avsåge högskolan att taga i besittning de nya lokaler, som för dess räkning inreddes i väginstitutets byggnad.

Direktionen för statens väginstitut anmäler i anslutning härtil, att institutet icke såge sig i stånd att nu framlägga förslag till slutlig lösning av frågan om samarbetet mellan högskolan och väginstitutet. Institutet ville emellertid framhålla, att den omständigheten, att högskolans väglaboratorium komme att inredas i samma byggnad som väginstitutet, komme att ge möjlighet till fritt samarbete mellan de båda institutionerna, som institutet hoppades kunna bli till båda parter förmån. Institutet vore för sin del berett att i den mån undervisningen kunde ha behov därav och så kunde ske med hänsyn till institutets andra arbetsuppgifter ställa sina erfarenheter till undervisningens förfogande.

Statskontoret har i utlåtande den 20 september 1939 förklarat, att nu ifrågasatt framställning icke givit statskontoret anledning till erinran.

Till statens väginstitut, som under oktober månad 1939 påbörjade inflyttningen i sin nya byggnad, har för nästa budgetår äskats ett anslag av 198,000 kronor, eller samma belopp som för innevarande budgetår. Mot anvisande av nämnda belopp har jag icke något att erinra. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anført vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde emellertid den i väginstitutets stat under avlö-

Departements-
chefen.

ningar upptagna posten för rörligt tillägg böra så jämkas, att posten ökas med 50 procent till avrundat 9,700 kronor.

Vad angår frågan om institutets ställning i organisatoriskt hänseende till tekniska högskolan förutsattes vid framläggandet nästlidet år av förslaget om väginstitutets nya organisation, att spørgsmålet skulle upptagas till prövning i samband med äskande av anslag för institutet för budgetåret 1940/41. Vid frågans tidigare behandling utgick väginstitutet från att ett samarbete mellan institutionerna skulle ske antingen på så sätt, att institutet helt övertog undervisningen i ämnet vägbyggnad eller genom att institutet, i den mån undervisningen kunde hava behov därav och så kunde ske med hänsyn till institutets andra uppgifter, i annan ordning ställde sina erfarenheter till förfogande för undervisningen. Tekniska högskolan har emellertid såsom av det föregående framgår icke för avsikt att framlägga förslag till sådan ändring i undervisningen i ämnet vägbyggnad för nästa budgetår, att samarbetet med väginstitutet därav beröres. Med hänsyn härtill synes på sätt direktionen för väginstitutet förutsatt ett fritt samarbete mellan institutionerna tills vidare kunna äga rum. De erfarenheter, som därunder vinnas, torde sedermera vid lämplig tidpunkt böra läggas till grund för ett fastare utformande av de båda institutionernas organisatoriska samband.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna, att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1940/41 den i staten för statens väginstitut under avlöningar upptagna posten för rörligt tillägg skall i staten upptagas med 9,700 kronor;

dels ock till statens väginstitut för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 201,200, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[6.] 4. **Instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1939 års statsverksproposition framlagda förslag (sjätte huvudtiteln, punkt 6) anvisade riksdagen ett reservationsanslag av 165,000 kronor till bestridande av kostnaderna för viss del av den engångsanskaffning av instrument m. m. till statens väginstitut, som erfordrades i samband med institutets omorganisation från och med den 1 juli 1939. Kostnaderna för hela anskaffningen beräknades nästlidet år till 260,000 kronor, varav emellertid tidigare redan anvisats 40,000 kronor. Det återstående beloppet, 220,000 kronor, förutsattes skola fördelas på budgetåren 1939/40 och 1940/41 med respektive 165,000 kronor och 55,000 kronor.

I sin skrivelse den 8 september 1939 hemställer *direktionen för statens väginstitut* om anvisande för nästa budgetår av det återstående, för nu ifrågasvarande anskaffning erforderliga beloppet. Direktionen meddelar, att på grund av de avsevärda prisstegringar, som ägt rum sedan kostnadsberäkningarna

för anskaffningen gjordes hösten 1938, direktionen emellertid nu såge sig nödsakad att för densamma räkna med en kostnad av 70,000 kronor i stället för tidigare beräknade 55,000 kronor. Direktionen föreslår i anslutning här- till, att för nästa budgetår ett anslag av 70,000 kronor anvisas för instrument- utrustning m. m. för statens väginstitut.

Statskontoret anför i utlåtande den 20 september 1939, att ämbetsverket icke ansåge sig kunna i nuvarande statsfinansiella läge biträda institutets hemställan om höjning av det belopp å 55,000 kronor, som jämlikt Kungl. Maj:ts av 1939 års riksdag godkända förslag förutsattes skola anvisas till instrumentutrustning m. m. för institutet för nästkommande budgetår.

I likhet med statskontoret anser jag, att ifrågavarande anslag under nu rådande förhållanden bör begränsas till det belopp, som tidigare förutsatts skola för ändamålet anvisas för nästa budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 55,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[7.] 5. **Vägorganisationen i länen, förslagsanslag.** Till vägorganisationen i länen har för budgetåret 1939/40 anvisats ett förslagsanslag av 770,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, dock högst intill ett belopp av 770,000 kronor.

Beträffande den nuvarande vägorganisationen torde jag få erinra om följande:

Personalen vid organisationen utgöres av vägingenjörer, biträdande vägingenjörer, vägingenjörsassistenten, rit- och skrivbiträden samt kamerala biträden.

Vägingenjörsbefattningarna äro sedan den 1 juli 1934 uppförda å ordinarie stat, 23 befattningar i lönegrad A 28 och den för Gotlands län avsedda befattningen i lönegrad A 26.

Biträdande vägingenjörerna — vilka genom beslut av 1939 års riksdag ökades från förutvarande 16 till 23 med placering en i varje län utom i Gotlands län — äro extra ordinarie i lönegrad Eo 22.

Vägingenjörsassistenterna utgöras jämlikt beslut av 1939 års riksdag dels av 23 assistenter, av vilka en är gemensam för Gotlands och Blekinge län och de andra fördelade på övriga län, dels ock av 8 assistenter med sexmånaders-tjänstgöring i två län. Helårsanställd assistent må de två första åren anställas såsom tillfällig befattningshavare med lön enligt 15 löneklassen och därefter placeras som extra ordinarie tjänsteman i 17 lönegraden. Assistent med sexmånaderstjänstgöring i två län må anställas såsom tillfällig befattningshavare med lön enligt 15 löneklassen.

Medan ingenjörspersonalen tillhör väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, äro rit- och skrivbiträdena samt de kamerala biträdena anställda av vederbörande länsstyrelse och äro dess tjänstemän. Jämlikt beslut av 1938 och 1939 års riksdagar må vid varje länsstyrelse finnas anställt ett extra ordinarie biträde åt vägingenjören för rit- och skrivgöromål med placering i högst 7 lönegraden.

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 1 Del 9.

2177 89 3

Här torde vidare böra erinras om att Kungl. Maj:t under de senare åren, med anledning av vägingenjörernas befattning med för arbetslöshetens bekämpande bedrivna vägföretag, genom särskilda årliga beslut medgivit anställande i vissa län av ytterligare vägingenjörssassistenter med avlöning av för sådana företag anvisade medel. För budgetåret 1939/40 hava sådana beslut hitintills meddelats allenast beträffande Blekinge, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län.

I skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till vägorganisationen i länen. Styrelsen upplyser till en början, att styrelsen för beräkning av kostnaderna för densamma som vanligt infordrat uppgifter i ämnet från länsstyrelserna i samtliga län. Dessa äro bifogade styrelsens förevarande framställning. Styrelsen meddelar i anslutning härtill, att det av uppgifterna framginge, att en avsevärd del av länsstyrelserna hemställt om förstärkning av ingenjörspersonalen genom utökning av antalet vägingenjörssassistenter. Tillika hade i vissa fall föreslagits en förbättring av anställnings- och avlöningsförhållandena för biträdande vägingenjörer och vägingenjörssassistenter.

Beträffande anställnings- och avlöningsförhållandena vore, anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, även styrelsen av den uppfattningen, att en förbättring av desamma vore påkallad, och detta gällde särskilt assistenterna. Med de löneförmåner, som nu bjödes ingenjörer i kommunal tjänst eller hos entreprenörer, vore det icke möjligt att till assistenttjänsterna — från vilka de högre befattningarna inom vägorganisationen i länen till stor del komme att rekryteras — förvärva tillräckligt antal väl kvalificerade krafter. Styrelsen hade konstaterat detta, då styrelsen innevarande år haft att besätta samtliga assistentbefattningar. Enär emellertid anställnings- och avlöningsförhållandena för här ifrågakarande personal varit föremål för behandling så sent som vid 1939 års riksdag, torde någon ändring härutinnan icke kunna utverkas redan vid 1940 års riksdag.

Beträffande behovet av förstärkning av ingenjörspersonalen anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att vederbörande länsstyrelser i sina framställningar om ökning av antalet vägingenjörssassistenter framhållit vägingenjörernas ständigt stegrade arbetsböda. Styrelsen vore angelägen på det livligaste vitsorda riktigheten av vad länsstyrelserna härutinnan anført. Vägingenjörernas arbetsuppgifter hade under sista året på sina håll vuxit på ett sätt, som icke kunnat förutses. Det rådde enligt styrelsens mening intet tvivel därom, att om den nuvarande utvecklingen komme att äga bestånd, det icke bleve möjligt för vederbörande att med nuvarande personaluppsättning bemästra de ständigt växande och i vissa fall överväldigande arbetsuppgifterna. För styrelsen framstode det därför som en bjudande plikt att framlägga förslag i syfte att förebygga en dylik situation. Styrelsen föresloge sålunda, att posten för avlöningar åt icke-ordinarie personal ökades med ett belopp, motsvarande avlöningar enligt 15 löneklassen åt 5 vägingenjörssassistenter, eller i runt tal 25,000 kronor, vilka assistenter enligt Kungl. Maj:t beprövande skulle fördelas på de län, som kunde finnas vara i särskilt behov av förstärkt arbetskraft.

I sammanhang härmed föreslår styrelsen, att posten till grundavlöningar ökas, förutom med nämnda belopp å 25,000 kronor, med 5,000 kronor, avseende ökad kostnad för extra rit- och skrivbiträden.

Beträffande länsstyrelsernas äskanden i övrigt hänvisar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en styrelsens skrivelse bifogad sammanställning med uppgifter angående anslag till extra rit- och skrivbiträden, till kamerala biträden och till expenser. Av sammanställningen framgår, att länsstyrelsernas äskanden sluta å sammanlagt 68,224 kronor mot för innevarande budgetår anvisade 61,100 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som ansett sig kunna något beskära de sålunda gjorda yrkandena, föreslår ett belopp av 66,100 kronor.

För kamerala biträden har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 18,950 kronor. Länsstyrelsernas yrkanden sluta på i runt tal 20,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har funnit sig böra tillstyrka 18,575 kronor.

För expenser har för innevarande budgetår anvisats tillhopa 98,600 kronor. Länsstyrelsernas yrkanden sluta å sammanlagt 110,845 kronor. Väg och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrker ett belopp av 106,400 kronor, samt framhåller i anslutning därtill, att ökningen till en väsentlig del vore föranledd av att vissa vägingenjörer under nästa budgetår beräknades erhålla nya eller utvidgade tjänstelokaler.

Totala utgifterna för nästa budgetår för vägorganisationen i länen enligt styrelsens nu framlagda förslag beräknar styrelsen till 1,083,000 kronor. Från nämnda belopp skola enligt gällande principer avräknas de inkomster, som kunna antagas inflyta till statsverket för av vägingenjörerna och deras biträden verkställda förrättningar. Dessa inkomster hava för budgetåret 1939/40 i staten beräknats till 275,600 kronor. Styrelsen meddelar nu, att enligt från riksräkenskapsverket under hand erhållen uppgift, hade under budgetåret 1938/39 influtit allenast cirka 149,400 kronor mot för budgetåret i staten beräknade 170,800 kronor. Med den förstärkning, anför styrelsen, av ingenjörspersonalen, som beslutats av 1939 års riksdag och vars verkningar i nu förevarande avseende inträdde först under innevarande budgetår, syntes man emellertid kunna antaga, att inkomsterna skulle ökas. Styrelsen ansåge därför, att desamma jämväl för budgetåret 1940/41 kunde beräknas till 275,000 kronor.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 21 oktober 1939 anfört, att då de ifrågasatta avlöningsförmånerna för de föreslagna fem vägingenjörsassistenterna stode i överensstämmelse med de lönevillkor, som statsmakterna avsett skola tillämpas för vägingenjörsassistenterna, hade lönenämnden icke något att erinra mot styrelsens förevarande förslag.

I utlåtande den 25 oktober 1939 har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket vid bedömandet av frågan rörande anslaget till vägorganisationen i länen ansett sig böra särskilt beakta den omständigheten, att verksamheten inom organisationen till betydande del finansierades av automobilskattemedel. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som nu rådde, torde inkomsterna av sagda

medel kunna förutses komma att betydligt nedgå. Statskontoret ansåge sig vid sådant förhållande böra understryka angelägenheten av att all möjlig återhållsamhet iakttoges beträffande utgifterna för organisationen, icke minst i fråga om inrättandet av nya tjänster inom densamma. Med hänsyn härtill och i betraktande av den betydande förstärkning av arbetskrafterna å vägingenjörskontoren, som beslutats av 1939 års lagtima riksdag, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka styrelsens hemställan om utökning av personalen. Av samma anledning kunde statskontoret ej heller biträda styrelsens förslag om en höjning av det för extra rit- och skrivbiträden för innevarande budgetår anvisade beloppet, 61,100 kronor, till 66,100 kronor.

Vidkommande omkostnadsstaten har statskontoret — under framhållande av angelägenheten av att utgifterna för vägorganisationen i länen i största möjliga utsträckning hålles nere — uttalat, att ämbetsverket så långt ifrån vore berett att tillstyrka den begärda anslagshöjningen, att ämbetsverket i stället ville föreslå, att frågan om ytterligare reduktion av expensanslaget för nästa budgetår gjordes till föremål för prövning.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till att vägingenjörernas arbetsbörda under senare år ständigt stegrats, vilket medfört svårigheter för vederbörande att bemästra arbetsuppgifterna, hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att vägorganisationens arbetskrafter utökas med 5 vägingenjörssassistenter. Med anledning härav vill jag erinra om att vägorganisationen från och med den 1 juli 1939 utvidgats icke obetydligt och att tillräcklig erfarenhet ännu ej torde föreligga för att kunna rätt bedöma behovet av att redan nu ytterligare öka organisationens omfattning. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens nu förevarande förslag. Ej heller synes skäl föreligga att tillstyrka styrelsens förslag om ökning av grundavlöningsposten med 5,000 kronor för extra rit- och skrivbiträden samt expensposten med 7,800 kronor. I enlighet härmed skulle utgifterna för vägorganisationen böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 1,045,600 kronor. Beräknas de särskilda uppbördsmedlen enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till 275,000 kronor eller för anslaget avrundning till 275,600 kronor, skulle alltså anslaget till vägorganisationen i länen för nästa budgetår böra anvisas med i jämförelse med anslaget för innevarande budgetår oförändrat belopp eller 770,000 kronor. I anslutning till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde emellertid de i staten för vägorganisationen i länen under avlöningar upptagna posterna för rörligt tillägg och för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat böra så jämkas, att förstnämnda post ökas med 50 procent till 65,700 kronor och sistnämnda post minskas med samma belopp, 21,900 kronor, varmed posten för rörligt tillägg ökats, och alltså anvisas med 240,600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*del*s godkänna, att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1940/41 de i staten för vägorganisationen i länen under

avlöningar upptagna posterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och för rörligt tillägg skola i staten upptagas med respektive 240,600 kronor och 65,700 kronor;

dels ock till vägorganisationen i länen för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 770,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägbyggnader och vägunderhåll.

[8.] Bestämmelserna angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket återfinnas i förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket och kungörelsen den 8 juli 1936 (nr 466) med närmare bestämmelser rörande tillämpningen av förstnämnda förordning. Med anledning av de av statsmakterna år 1938 beslutade ändringarna i grunderna för automobilskattemedlens disposition hava nämnda författningar i vissa delar ändrats genom förordning den 17 juni 1938 (nr 395) och kungörelse samma dag (nr 396).

Beträffande de förutnämnda nya grunderna för automobilskattemedlens disposition, vilka i full utsträckning tillämpas från och med ingången av innevarande budgetår, torde jag få erinra om följande:

De i riksstaten beräknade inkomsterna av automobilskattemedlen skola motsvaras av summan av de anslag, som avse ändamål, för vilkas tillgodoseende automobils katt uttages. Bland dessa anslag upptages ett särskilt förslagsanslag till avsättning till statens automobilskattemedelsfond, vilket anslag ensamt regleras mot inkomsttiteln och sålunda avgränsar specialbudgeten. De anslag i övrigt, som äro av förslagsanslags natur, redovisas däremot direkt mot budgetutjämningsfonden och avräknas mot automobilskattemedlen endast med det belopp, varmed de anvisats i riksstaten. Å reservationsanslagen uppkommande reservationer kvarstå å anslagen. Besparingar å förslagsanslag och obetecknade anslag tillgodoräknas automobilskattemedelsfonden på så sätt, att avsättningen till denna fond ökas utöver vad den skulle blivit vid avräkning av samtliga å övriga anslag anvisade belopp mot automobilskattemedlen med summan av dessa besparingar. Överskridanden å förslagsanslagen skola däremot icke på motsvarande sätt föranleda minskning av fondavsättningen.

Då det förhållandet att fondavsättningsanslaget ensamt regleras mot inkomsttiteln innebär, dels att en ökning eller minskning av inkomsterna i förhållande till de i riksstaten beräknade endast påverkar avsättningsanslagets belopp och dels att, även om minskningen av inkomsterna är större än avsättningsanslagets belopp, de övriga anslagen ändock intill anvisade belopp utgå efter belastningen, bestämmes avsättningsanslaget med den föreslagna konstruktionen av övriga anslag i riksbokslutet såsom differensen mellan å ena sidan den samlade automobilskatteinkomsten och å den andra summan av alla reservationsanslag och å övriga anslag utbetalade belopp, dock högst de i riksstaten anvisade. Om summan av automobilskatteinkomsterna skulle understiga det sammanlagda belopp att avräknas mot automobilskattemedlen, som anvisats å riksstaten, med mer än avsättningsanslaget, blir sålunda följden en belastning av budgetutjämningsfonden. Likaledes kommer en belastning av budgetutjämningsfonden att äga rum vid överskridande av förutnämnda förslagsanslag.

Fondavsättningsanslaget är avsett att möjliggöra en fondering av automomo-

bilskattemedel, genom vilken utgifterna för väg- och gatuarbetena skulle kunna göras mindre beroende av växlingar i uppbörden av automobilskattemedel och på så sätt i viss utsträckning utjämnas i tiden. De medel, som inflyta till automobilskattemedelsfonden, förutsätts skola disponeras endast för angivet ändamål och efter särskilt beslut av statsmakterna. Om så befinnes nödvändigt eller lämpligt, kan anslaget upptagas å riksstaten med endast ett formellt belopp.

Fördelningen av automobilskattemedlen mellan städerna, å ena, samt landsbygden, å andra sidan, har förutsatts skola ske efter den grunden, att det belopp, som återstår sedan anslag till vissa speciella ändamål jämte anslaget till bidrag till vägunderhållet å landsbygden avräknats, fördelas med 25 procent å städerna och 75 procent å vägändamål avseende landsbygden.

Å riksstatens inkomstsida hava för innevarande budgetår automobilskattemedlen upptagits med 136,000,000 kronor. Av detta belopp hava å andra huvudtitlar än sjätte disponerats följande belopp, nämligen å femte huvudtiteln 345,000 kronor till bidrag till statspolisorganisationen, å nionde huvudtiteln 150,000 kronor för gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt, motsvarande beräknad restitution enligt bensinskatteförfattningen, samt å huvudtiteln för avskrivning av nya kapitalinvesteringar 3,000,000 kronor. Återstoden av automobilskattemedlen, 132,505,000 kronor, har fördelats å anslag under sjätte huvudtiteln. Jag torde i detta sammanhang emellertid få erinra om att Kungl. Maj:t i anslutning till vad som förutsetts i Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, den 10 november 1939, angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. meddelat beslut, att av anslagen till bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna, till stensättning av vägar och till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder följande belopp icke må tagas i anspråk, nämligen 2,500,000 kronor, 488,000 kronor respektive 450,000 kronor, eller tillhopa 3,438,000 kronor. Härjämte har i nämnda proposition förutsatts, att efter särskild utredning besparing skulle kunna ske jämväl å anslaget till byggande av enskilda vägar.

I skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framlagt förslag till fördelning av automobilskattemedlen. Styrelsen meddelar till en början, att styrelsen beräknar de inflytande automobilskattemedlen för innevarande budgetår komma att på grund av nu rådande förhållanden med 4 miljoner kronor understiga det i riksstaten upptagna beloppet å 136 miljoner kronor. Att söka uppskatta storleken av automobilskattemedlen under budgetåret 1940/41 finner styrelsen självfallet synnerligen vanskligt. Med utgångspunkt från att tillförseln av bensin blir av sådan storleksordning, att trafiken kan upprätthållas i ungefär samma omfattning som för närvarande, beräknar emellertid styrelsen, att automobilskattemedlen under nästa budgetår skola komma att uppgå till 112 miljoner kronor. I anslutning härtill anför styrelsen:

I riksstaten för innevarande budgetår hava automobilskattemedlen upptagits med ett sammanlagt belopp av 136 miljoner kronor, och de icke bundna anslagen under sjätte huvudtiteln, vilka skola avräknas mot dessa medel, hava avvägrats med hänsyn till den sålunda beräknade medelstillgången. Detta har

medfört, att vissa byggnadsanslag blivit, jämfört med behovet i varje särskilt fall, knappt tillräckliga. I sina petita till 1939 års lagtima riksdag uppskattade styrelsen det årliga behovet under en tioårsperiod av medel för vägförbättringsarbeten å landsbygden, för nyanläggning av landsvägar, för väg- och gatu- arbeten i städerna, för nyanläggning av ödebygdsvägar och för byggande av broar till sammanlagt 116 miljoner kronor. För ifrågavarande ändamål hava anvisats tillhopa allenast cirka 48 miljoner kronor. Det anslag som blivit mest beskuret är anslaget till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden.

Skulle således för budgetåret 1940/41 den beräknade reducerade medelstillgången, 112 miljoner kronor, läggas till grund för avvägning av här åsyftade anslag, skulle detta — trots att anslaget till vägunderhållsbidrag kommer att minskas — medföra en ytterligare beskärning av byggnadsanslagen. Detta komme självfallet att verka därhän, att vägbyggnadsverksamheten finge inskränkas, vilket ur vägväsendets behovssynpunkt skulle bliva till mycket allvarlig olägenhet. Härtill kommer, att en minskning av byggnadsverksamheten — särskilt under nuvarande förhållanden, då underhållsarbetet inskränkts — torde komma att medföra arbetslöshet bland vägarbetarna.

Under åberopande av vad styrelsen sålunda anført framhåller styrelsen önskvärdheten av att åtgärder övervägdes i syfte att för budgetåret 1940/41 öka tillgången på medel för här ifrågavarande ändamål. De åtgärder, som närmast torde kunna ifrågakomma, syntes vara höjning av bensinskatten eller i anspråktagande av medel från statens automobilskattemedelsfond. Ur de synpunkter styrelsen hade att företräda vore det självfallet önskvärt, att medelstillgången ökades så, att här åsyftade anslag kunde avsevärt höjas. Då styrelsen emellertid ansåge sig böra räkna med, att detta önskemål under nuvarande förhållanden knappast vore genomförbart, ville styrelsen inskränka sig till att föreslå allenast sådana åtgärder, att man för nästa budgetår kunde räkna med samma belopp som i riksstaten för innevarande budgetår upptagits för inflytande automobilskattemedel, det vill säga 136 miljoner kronor.

I sina i det följande upptagna anslagsäskanden räknar styrelsen sålunda med nämnda belopp. Styrelsen har vidare utgått från att oförändrade anslag av automobilskattemedel skulle utgå under femte och nionde huvudtitlarna med respektive 345,000 kronor och 150,000 kronor. Att fördelas å anslag under sjätte huvudtiteln skulle alltså återstå 135,505,000 kronor.

Innan styrelsen övergår att framlägga beräkningar av de särskilda anslag för vägändamål under budgetåret 1940/41, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, redogör styrelsen i korthet för omfattningen av de vägbyggnadsbehov, som medlen äro avsedda att täcka. Styrelsen anför:

Såsom styrelsen redan i sina anslagsäskanden till 1939 års lagtima riksdag framhållit, ha vid skilda tillfällen inventeringar verkställts inom vägområdet för utforskande av vägbyggnadsbehoven. Särskilt erinras om den undersökning, som år 1938 påbörjades och som alltjämt fortgår, avseende inventeringen av erforderliga arbeten för huvudvägnätets iordningställande i samband med uppgörandet av generalplan för dessa arbeten. Kostnaderna för utförande av synnerligen angelägna arbeten å huvudvägarna, vilka kostnader redovisades i nämnda riksdagspetita, uppgingo enligt en av styrelsen med ledning av då tillgängligt material verkställd uppskattning till i runt tal 600 miljoner kronor. Såvitt av det fortsatta arbetet kunnat bedömas torde nämnda kostnader snarare komma att överskrida än underskrida detta belopp. Härtill komma

ytterligare arbeten, vilka icke äro belägna på huvudvägarna och alltså icke ingå i det ovannämnda beloppet. För så vitt nu kan bedömas torde det sammanlagda årliga behovet av vägförbättringsarbeten på landsbygden kunna beräknas uppgå till i runt tal 80 miljoner kronor, varvid förutsättes, att den mest angelägna delen av vägbyggnadsprogrammet skall genomföras på tio år.

Härtill kommer för brobyggnader å huvudvägar en beräknad årskostnad av omkring 7 miljoner kronor.

I ovannämnda belopp (80 milj. + 7 milj.) ingå icke arbeten inom städernas områden. Under år 1939 har inventering även verkställts beträffande dylika arbeten, utvisande enligt hittills inkommet material ett ansevärt väg- och gatubyggnadsbehov. Sålunda har redovisats för vägar och gator, sammanhängande med huvudvägnätet på landsbygden, cirka 220 miljoner kronor och för andra för automobiltrafiken viktiga vägar och gator cirka 50 miljoner kronor. Sammanlagda kostnaderna för dessa arbeten skulle alltså bliva omkring 270 miljoner kronor. Uppgifterna äro icke definitiva utan äro liksom uppgifterna beträffande landsbygden för närvarande föremål för överarbetning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Såsom redan nämnts antogs den sammanlagda kostnaden för landsbygden uppdelad på tio år. Under samma antagande beträffande städerna skulle de årliga kostnaderna för städernas del uppgå till cirka 27 miljoner kronor.

Den på initiativ av 1935 års vägsakkunniga verkställda utredningen, vars resultat återfinnes i ett av dessa sakkunniga den 11 december 1936 avgivet utlåtande, omfattar även kostnad för nyanläggning av landsvägar och kostnad för byggande av ödebygdsvägar. Utredningen visar beträffande dessa slag av vägbyggnader, att kostnaden för erforderliga arbeten under tioårsperioden 1937—1946 sammanlagt uppgår till för nyanläggning av landsvägar 99,343,000 kronor och för byggande av ödebygdsvägar 24,281,000 kronor. Med hänsyn till sedermera inträffad prisstegring torde dessa belopp nu böra höjas till cirka 120,000,000 kronor, respektive 30,000,000 kronor.

Det årliga vägbyggnadsbehov, som sålunda förefunnes och som avsåges skola tillgodoses under en tioårsperiod, skulle alltså, fortsätter styrelsen, motsvara följande kostnader:

	Miljoner kronor
Vägförbättringsarbeten	80
därav för	
Omläggning, förbättring och beläggning av huvudvägar ...	60
Omläggning och förbättring av andra landsvägar	20
Nyanläggning av landsvägar	12
Väg- och gatuarbeten i städerna	27
Nyanläggning av ödebygdsvägar	3
Byggande av broar	7
(Ytterligare tillkommer viss kostnad för brobyggnader å andra vägar än huvudvägar, som icke nu exakt kan angivas.)	

Summa miljoner kronor 129

Härtill komme, uttalar slutligen styrelsen, de andra vägändamål, enskilda utfartsvägar m. fl., vilka icke i detta sammanhang berördes.

Departements-
chefen.

Från och med den 1 januari 1940 utgår skatten å bensen och lättbentyl med ett från 12 öre till 16 öre per liter förhöjt belopp. De till följd av skattehöjningen inflytande medlen skola emellertid icke upptagas såsom inkomst å automobilskattemedlens specialbudget utan tillföras den allmänna budgeten.

De för vägändamål och därmed sammanhängande syften avsedda automobilskattemedlen beräknar chefen för finansdepartementet i huvudsaklig anslutning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning till 110 miljoner kronor. Å automobilskattemedlens specialbudget möjligen uppkommande underskott torde — i likhet med vad som beslutats av 1939 års urtima riksdag i fråga om underskott å innevarande budgetårs specialbudget — lämpligen böra avföras å statens automobilskattemedelsfond, eftersom en felslagning i den mycket osäkra inkomstberäkningen i nuvarande läge icke torde böra föranleda en belastning av den allmänna budgeten. Vid dylikt förhållande synas de förslagsanslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen och som enligt nu gällande ordning avräknas mot nämnda medel högst med de belopp, varmed de anvisats å riksstaten, böra i sin helhet avräknas mot automobilskattemedlen. Jag gör i det följande hemställan om att riksdagens godkännande måtte inhämtas till de sålunda förordade förändringarna i utformningen av automobilskattemedlens specialbudget.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i syfte att öka tillgången under nästa budgetår av medel för här ifrågakommande ändamål ifrågasatt, att medel skulle få tagas i anspråk från automobilskattemedelsfonden, därest en höjning av bensinskatten, som ökade inkomsten å specialbudgeten, icke ansåges böra ske. Till en sådan disposition av fondmedel synes mig för närvarande skäl icke föreligga. Avsikten med fondens inrättande var bland annat att bereda möjlighet för statsmakterna att i någon mån anpassa vägarbetenas omfattning efter konjunkturförhållandena. Under tider av relativt god arbetstillgång skulle medel avsättas till fonden, och vägarbetena i motsvarande grad begränsas, varigenom skulle vinnas, att det allmännas arbeten skulle i något mindre utsträckning konkurrera om arbetskraften med det enskilda näringslivet, då detta gäve relativt god sysselsättning. Under depressionstider åter, då den privata företagsamheten inskränktes och arbetslöshet uppstode, skulle vägarbetena utvidgas och sysselsättning och inkomst kunna beredas en del av den eljest lediga arbetskraften. Konjunkturerna på arbetsmarknaden synas mig emellertid för närvarande icke påkalla en sådan extra ordinär utvidgning av vägarbetena, som för en disposition av fondmedel förutsatts. Skulle mot slutet av innevarande budgetår konjunkturförhållandena motivera, att medel ur automobilskattemedelsfonden disponeras för att minska uppkommen arbetslöshet, torde emellertid vid nämnda tid därav betingade förslag få framläggas för riksdagen. För att minska en arbetslöshet, som eventuellt kan inträffa under tid, då riksdagen ej är samlad, förutsättes skola anlitas det förskottsanslag, vilket jag har för avsikt att vid senare tidpunkt föreslå skola för ändamålet upptagas å allmän beredskapsstat. I vad mån automobilskattemedelsfonden bör disponeras för täckning av sålunda från förskottsanslag bestridda utgifter får sedermera prövas av 1941 års lagtima riksdag.

Vid fördelningen i det följande av automobilskattemedlen utgår jag alltså från att det härför tillgängliga beloppet utgör 110 miljoner kronor. Innan fördelningen av detta belopp å olika anslag under sjätte huvudtiteln äger rum,

skola emellertid avräknas de belopp, som av automobilskattemedlen skola disponeras under andra huvudtitlar. Vad angår bidraget å femte huvudtiteln till statspolisorganisationen torde jag få erinra om att i samband med den år 1936 beslutade omorganisationen av automobilbesiktningsväsendet och utökningen av statspolisorganisationen förutsattes, att kostnaderna för denna utökning, i den mån överskott å automobilbesiktningsväsendet icke försloge därtill, skulle bestridas av automobilskattemedel. Då något överskott å automobilbesiktningsväsendet för nästa budgetår icke torde kunna påräknas på grund av den minskade motorfordonstrafiken, behöver därför nu ifrågavarande bidrag å femte huvudtiteln utgå med ett till 600,000 kronor förhöjt belopp. Anslaget å nionde huvudtiteln till fiskerinäringen, utgörande restitution för av dess utövare erlagd bensinskatt, torde böra anvisas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 150,000 kronor. Med nu angivna utgångspunkter skulle alltså återstå att fördela å anslag under sjätte huvudtiteln ett belopp av (110,000,000 — 600,000 — 150,000) 109,250,000 kronor.

I syfte att vinna en överblick över de olika anslagsäskandena och storleken av de begärda beloppen torde jag härefter få lämna en sammanställning av de från olika håll inkomna framställningarna. Då jag beträffande anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens väginstitut och vägorganisationen i länen redan i det föregående angivit de belopp, som i fråga om nämnda anslag böra avräknas mot automobilskattemedlen, upptagas i den följande sammanställningen emellertid dessa belopp i stället för de av vederbörande äskade beloppen:

	Kronor
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: avlöningar	341,900
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader	82,600
Statens väginstitut	201,200
Instrumentutrustning m. m. för staten väginstitut	55,000
Vägorganisationen i länen	770,000
Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	58,800,000
Vägskatteutjämningsbidrag	4,179,000
Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna	16,265,000
Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden	31,316,000
Bidrag till nyanläggning av landsvägar	8,000,000
Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län	2,100,000
Bidrag till byggande av enskilda vägar	1,400,000
Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.	1,500,000
Mellanriksväg mellan Sädvaluspen och riksgränsen mot Norge vid Graddis	300,000
Bidrag till byggande av broar	4,000,000
Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund	532,700
Stensättning av vägar	3,000,000

	Kronor
Inköp av gatsten	2,000,000
Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten	151,000
Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet	1,000,000
Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar	250,000
Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder	1,200,000
Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande ...	100,000
Statens biltrafiknämnd	75,000
Summa kronor	137,619,400

Såsom av sammanställningen framgår överstiger summan av äskade belopp avsevärt de för fördelning tillgängliga medlen. En beskärning av beloppen måste alltså äga rum. Någon avsättning till automobilskattemedelsfonden ifrågasätter jag icke i annan mån än att ett formellt belopp av 100 kronor anvisas. Till vissa av de i uppställningen angivna beloppen har jag tidigare i dag tagit ställning, nämligen till anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: avlöningar, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: omkostnader, statens väginstitut, instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut och vägorganisationen i länen. Sammanlagt uppgå de medel för dessa ändamål, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, till 1,450,700 kronor. Senare i dag har jag för avsikt föreslå, att till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder anvisas 500,000 kronor, till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande 75,000 kronor och till statens biltrafiknämnd 75,000 kronor, samtliga anslag avsedda att avräknas mot automobilskattemedlen. För övriga ändamål skulle alltså återstå att fördela (109,250,000 — 1,450,700 — 650,000) 107,149,300 kronor. Innan fördelning av detta belopp äger rum mellan städerna och landsbygden skola ytterligare medel — i den mån sådana anses böra anvisas — utgå till följande ändamål, nämligen till bidrag till vägunderhållet på landet m. m., bidrag till byggande av broar, bro mellan Sverige och Norge över Svinesund, stensättning av vägar, bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet och bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar. Vad angår anslag till inköp av gatsten har jag för avsikt att senare i dag vid anmälan av anslag under rubriken Diverse föreslå, att för dylika inköp anvisas ett anslag av 3,000,000 kronor, vilket belopp emellertid förutsättes icke skola till någon del avräknas mot automobilskattemedlen.

Innan jag härefter övergår till att under särskilda punkter behandla nu ifrågavarande anslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de i det föregående förordade ändringarna i utformningen av automobilskattemedlens specialbudget, att tillämpas under budgetåret 1940/41.

[9.] 6. **Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.** Enligt förutnämnda förordning den 30 juni 1936 angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket skola — i mån av tillgång å därtill anslagna

medel — till vägdistrikt årligen lämnas statsbidrag med åttiofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående år, dock att till kostnader för underhåll av ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt tilläggsbidrag med tio procent lämnas av statsmedel, utöver vad nyss sagts. Till grund för fastställande av vägdistriktens verkliga kostnader skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper.

För innevarande budgetår har till bidrag till vägunderhållet på landet anvisats ett förslagsanslag av 70,400,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat torde det verkliga bidraget komma att uppgå till omkring 70,270,000 kronor.

I sin skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, som från vägingenjörerna infordrat preliminära uppgifter i ämnet, meddelat, att vägunderhållskostnaderna för år 1939 kunna beräknas uppgå till i runt tal 69,000,000 kronor. Styrelsen har i anslutning härtill anfört, att 1940 års statsbidrag till vägunderhållet — under förutsättning att nu gällande grunder för sådant bidrags beräkning bibehålles oförändrade — alltså skulle uppgå till i runt tal 58,800,000 kronor. Styrelsen framhåller emellertid, att styrelsen har för avsikt att senare inkomma med mera preciserade uppgifter härutinnan. Anledningen till den betydande nedgången i kostnaderna i förhållande till kostnaderna år 1938 sammanhänger med att från och med den 1 januari 1939 i kostnadsunderlaget för bidragets beräkning ej längre få inräknas kostnaderna för smärre förbättringsarbeten och för halvpermanenta beläggningar.

Departements-
chefen.

De nu rådande förhållandena med knapphet på motorbränsle hava medfört, att särskilda åtgärder måst vidtagas i syfte att minska trafiken med motorfordon. Dessa åtgärder hava haft till följd, att trafiken för närvarande kan beräknas uppgå till omkring 80 procent av den eljest normala trafiken. Då behovet av vägunderhåll står i intimt samband med trafikens omfattning, medför trafikens nedgång ett minskat behov av vägunderhåll. I syfte att nedbringa utgifterna för vägunderhållet har min företrädare i ämbetet genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen låtit delgiva samtliga vägstyrelser en skrivelse av den 15 september 1939, vari framhållits vikten av att under nu rådande förhållanden en minskning av vägunderhållskostnaderna allvarligt eftersträvas genom att underhållet inskränkes till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt. I samma skrivelse har därjämte uttalats, att det kunde bli nödvändigt att för år 1940 tillämpa nya och för vägdistrikten mindre fördelaktiga grunder för statens bidrag till väghållningen.

Det synes mig uppenbart, att vid bestämmandet av vägunderhållsbidraget för år 1940 hänsyn måste tagas till att de verkliga kostnaderna för vägunderhållet under nämnda år kunna beräknas bli avsevärt lägre än kostnaderna för år 1939. En tillämpning av nu gällande bidragsregler, enligt vilka bidraget skulle beräknas på den verkliga kostnaden under år 1939, skulle vid nu rådande trafikvolym givetvis medföra, att bidraget i flertalet fall komme att överstiga åttiofem procent respektive nittiofem procent av den verkliga kostnaden under år

1940 eller i extrema fall till och med hela kostnaden. I syfte att undvika dylika konsekvenser anser jag en ändring av nu gällande bidragsregler böra ske. Sålunda synes mig statens bidrag till vägunderhållet böra med bibehållande av nu gällande bidragsprocenttal beräknas å 1940 års underhållskostnader. Dessa kunna emellertid ej slutligt fastställas förrän under våren 1941. Att dröja med utbetalningen av bidragen till denna tidpunkt anser jag mig icke böra ifrågasätta liksom ej heller, att förskottsbidrag utbetalas i början av nästa budgetår för att sedan gå i avräkning mot de slutliga bidrag, som skulle tillkomma respektive vägdistrikt. I stället anser jag mig böra förorda, att vägunderhållsbidraget beräknas på det belopp, vartill 1940 års underhållskostnad redan nu kan skäligen uppskattas. Härigenom vinnes den fördelen, att anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. kan anvisas med ett redan från början bestämt belopp. Fördelningen av detta mellan de olika vägdistrikten förutsättes skola verkställas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, därvid styrelsen skulle utgå från vägdistriktens stater och det undersökningsmaterial rörande vägunderhållet under åren 1937 och 1938, som för närvarande är under bearbetning inom styrelsen av en för ändamålet särskilt anlitad vägunderhållsinspektör. Då enligt vad jag inhämtat utredningen fortskridit så långt, att av densamma i stort sett torde framgå storleken av de underhållskostnader vart och ett vägdistrikt skäligen bör nedlägga för att hålla vägarna i tillfredsställande stånd, torde densamma vara väl lämpad att läggas till grund för en i möjligaste mån rättvis fördelning av här ifrågasatt slag. Genom att varje vägdistrikt skulle tilldelas ett till sin storlek på förhand bestämt bidrag, vinnes ytterligare den fördelen, att vägdistrikten kunna antagas komma att iakttaga större sparsamhet vid underhållsarbetenas bedrivande än om enligt nu gällande princip kostnader för ett arbete, även om detsammes utförande utan större olägenhet kunnat anstå, alltid får inräknas i det belopp, varå statsbidraget för därpå följande år beräknas. Under nu rådande särskilda förhållanden, då det är av största vikt, att statsutgifterna överhuvud nedbringas till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt, anser jag nu berörda förhållande vara av särskild betydelse.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beslut i fråga om fördelningen av vägunderhållsanslaget synas av praktiska skäl besvär icke böra få anföras. Därest så finge ske, skulle hela fördelningsplanen icke kunna tillämpas, förrän samtliga besvär vore avgjorda, enär en höjning av ett bidrag skulle kunna medföra, att ett eller flera andra bidrag måste minskas i motsvarande mån.

De av mig här förordade nya grunderna för bidrag till vägunderhållet på landet, vilka böra gälla endast för år 1940, torde lämpligen böra införas i en särskild förordning, vari nu gällande bestämmelser å området förklaras icke skola tillämpas i vad avser nämnda år. Förslag till dylik förordning framlägger jag i det följande.

Med stöd av det förutnämnda utredningsmaterialet och med utgångspunkt från att motorfordonstrafiken kommer att kunna upprätthållas i ungefär samma omfattning som för närvarande har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställt en beräkning av de såsom nödvändiga ansedda kostnaderna för

vägunderhållet under år 1940. Beräkningen i fråga, om vars närmare detaljer jag torde få hänvisa till handlingarna, slutar på ett belopp av 59,5 miljoner kronor, av vilket belopp 700,000 kronor hänföra sig till underhållet av ödebygdsvägar. Läggas förstnämnda belopp till grund för beräkningen av statsbidraget för år 1940, skulle detta uppgå till $(85/100 \times 58,800,000 + 95/100 \times 700,000)$ 50,645,000 kronor eller avrundat 51,000,000 kronor. Sistnämnda belopp skulle alltså böra anvisas för nästa budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 51,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen; dels ock godkänna följande

**Förslag
till**

Förordning

angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1940.

Häriigenom förordnas, att utan hinder av vad i 2 § 1 mom. förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket föreskrives följande skall äga tillämpning:

Till vägdistrikt skall, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, för år 1940 lämnas statsbidrag med åttiofem procent av det belopp, vartill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar distriktets kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under året skäligen böra uppgå. I fråga om ödebygdsväg skall bidraget dock, efter i övrigt samma grunder, utgå med nittiofem procent.

För tilldelning till vägdistrikten av ifrågavarande bidrag till vägunderhållet på landet m. m. skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgöra en fördelningsplan. Över det beslut, varigenom denna fördelningsplan fastställs, må besvär icke anföras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

[10.] 7. **Bidrag till byggande av broar, reservationsanslag.** Anslaget till bidrag till byggande av broar har för vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 anvisats med 3.5 miljoner kronor. Såsom närmare framgår av 1935 års sjätte huvudtitel uppfördes förevarande anslag å riksstaten med hänsyn till att stora medelsbehov för ändamålet alltjämt förelågo och att anslag under Fonden för förlag till statsverket icke såsom förut skett vidare komme att beviljas för dylika broarbeten. Därjämte hade svårigheter framträtt att inom

ramen för länsfonderna bereda statsbidrag till dessa ofta jämförelsevis dyrbara arbeten.

För användningen av ifrågavarande anslag skulle gälla de för bidrag till förbättringsarbeten å vägar och gator meddelade bestämmelserna. Det förutsattes emellertid, att bidragssatserna beträffande ifrågavarande broarbeten i flera fall måste sättas högre än eljest vid vägarbeten.

I sin nu förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anfört rörande behovet av anslagsmedel till bidrag till byggande av broar:

Ifrågavarande anslag var från början avsett till bidrag till ombyggnad eller förstärkning av bro eller anläggning av bro för ersättande av befintlig färja. På väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag har från och med innevarande budgetår en utvidgning av anslaget användning skett att omfatta även anläggande av skenfria korsningar mellan järnväg och landsväg. I underdånig skrivelse den 19 november 1938 framhöll styrelsen, att en sådan utsträckning av anslaget användning komme att medföra, att antalet ansökningar om bidrag från anslaget ifråga komme att ytterligare ökas. En förstärkning av till anslaget utgående medel syntes på grund härav bliva nödvändig. Då det vore svårt att på förhand bedöma, med vilket belopp anslaget borde förstärkas, hade styrelsen emellertid icke ansett sig böra redan för innevarande budgetår föreslå en höjning av anslaget med hänsyn till sådan utökning av dess användning, utan syntes den närmaste utvecklingen först böra avvaktas.

I av länsstyrelserna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överlämnade förteckningar över broföretag, som ansetts böra komma i åtnjutande av bidrag från ifrågavarande anslag för de närmaste två budgetåren, hava upptagits företag med en beräknad kostnad av sammanlagt cirka 26 miljoner kronor. Det förefintliga behovet av medel till broarbeten av detta slag är sålunda mycket stort i landets olika delar, särskilt Norrland.

I det förslag till fördelning av förevarande anslag för budgetåret 1939/40, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avgivits den 22 maj 1939, förutsattes, att 21 av de i förslaget upptagna 53 företagen skulle erhålla bidrag endast till påbörjande eller fortsättande. För genomförande av dessa företag skulle erfordras ytterligare statsbidrag med över 3 miljoner kronor, vilket belopp finge utgå av anslag för nästkommande eller därpå följande budgetår.

Anslaget för budgetåret 1940/41 torde därjämte bliva belastat med bidrag till flera större företag, för vilka erfordras statsbidrag med avsevärda belopp.

Med åberopande av det ovan anförda samt med beaktande av angelägenheten för vägtrafiken att broarna å vägarna bliva ombyggda eller förstärkta inom en ej alltför lång tidsrymd synes det angeläget att erhålla en förstärkning av ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår. En sådan förstärkning, som jämväl påkallas av under senare tid inträdda prisförhöjningar på förevarande område, synes för närvarande kunna begränsas till 500,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till byggande av broar för budgetåret 1940/41 måtte anvisas ett reservationsanslag av 4 miljoner kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse framgår, att ett betydande medelsbehov gör sig gällande i fråga om brobyggnader. En ökning av broanslaget kunde därför i och för sig anses motiverad. Med hänsyn till den begränsade medelstillgången i förhållande till de övriga viktiga behov, som

Departements-
chefen.

måste tillgodoses inom automobilskattemedlens ram, kan jag emellertid icke tillstyrka någon ökning av anslaget för nästa budgetår.

Jag förutsätter att, på sätt under senare år skett, anslag till här ifrågasvarande ändamål må tills vidare disponeras, i den mån så befinnes erforderligt, till förstärkning av personalen på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens brobyrå.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 3,500,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[11.] 8. **Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund, reservationsanslag.** För uppförande av bro mellan Sverige och Norge över Svinesund har för vartdera av budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisats ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. Därjämte har för samma ändamål av anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten anvisats ett sammanlagt belopp av 600,000 kronor. Kostnaden för broföretaget beräknades ursprungligen till 2,090,000 kronor. I anledning av en nästlidet år beslutad ändring i arbetsplanen, avseende en ökning av brons bredd från 7.5 till 9.5 meter, uppräknades emellertid byggnadskostnaden med 300,000 kronor till 2,390,000 kronor. Enligt den med Norge gällande överenskommelsen skall av sistnämnda belopp detta land bidra med 290,000 kronor.

I sin skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om slutanslag för ifrågasvarande broföretag. Styrelsen meddelar därvid, att vid arbetets utförande det visat sig, att berggrunden på norska sidan vore av mycket dålig beskaffenhet och krävde omfattande förstärkningsarbeten, varav följde ökade kostnader. Härom anför styrelsen:

Redan vid de för förslagets upprättande verkställda undersökningarna kunde konstateras, att berget på norska sidan var söndersprucket i ytan. Då bergets läge mot söder medfört, att detsamma är synnerligen utsatt för sol- och frostsprängning, låg det närmast till hands att antaga, att den sönderspruckna bergytan berodde på nämnda sprängningar. Det ansågs därför betryggande att i kostnadsberäkningen för företaget förutsätta bortsprängning av berget i ytan intill ett djup av 5 meter.

Bergslutningens utseende torde även hava erhållit sin karaktär av bland annat nämnda sol- och frostsprängningar. Därjämte har det emellertid visat sig, att berget i brolinjen består av en även geologiskt sett gammal gnejs, som genom de talrika rörelser trakten här varit utsatt för, blivit synnerligen söndersprucken. Även på större djup är berget därför av dålig beskaffenhet, om och bättre än i ytan. Detta medför, dels att väsentligt mera bergsprängning måste utföras för grundläggningen å den norska sidan, dels att omfattande förstärkningsarbeten såväl under fundament för pelare som å den branta bergväggen bakom anfangspelaren måste verkställas för att trygga brons framtida bestånd.

Styrelsen meddelar i anslutning härtill, att förhandlingar angående ifrågasvarande förstärkningsarbeten ägt rum med vederbörande norska myndigheter,

som anslutit sig till det principiella förslag till grundförstärkning, som utarbetats.

Kostnaden för här ifrågakvarande ytterligare arbeten har beräknats till 192,300 kronor.

I skrivelse den 11 november 1939 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har från norsk sida veidirektören förklarat sig beredd att tillstyrka, att norska staten bidrager till denna kostnadsökning med samma procentuella andel som för brobyggnaden i övrigt, eller med 26,900 kronor.

Vid ett dylikt bidrag skulle den på Sverige kommande merkostnaden bliva 165,400 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att till brobyggnaden måtte för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 1,065,400 kronor, därav 532,700 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Enligt den nästlidet är framlagda byggnadsplanen skulle för broföretagets slutförande för nästa budgetår erfordras ett belopp av 900,000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har emellertid nu meddelat, att kostnaderna komma att överskrida de beräknade med 192,300 kronor, varav å Sveriges del med tillämpning av den förut överenskomna fördelningsgrunden skulle belöpa 165,400 kronor. Då kostnadsökningen sammanhänger med den dåliga beskaffenheten på norska sidan av berget å djupet, vilket man icke haft anledning räkna med vid de förberedande utredningarna, föranleder kostnadsökningen icke någon erinran från min sida. Till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande skulle alltså för nästa budgetår för broföretagets avslutande behöva ställas ett belopp av 1,065,400 kronor. Efter samråd med chefen för socialdepartementet föreslår jag, att i likhet med vad som tidigare varit fallet hälften av detta belopp utgår av anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten och att återstoden avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bro mellan Sverige och Norge över Svinesund för
budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag
av kronor 532,700,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[12.] 9. **Stensättning av vägar, reservationsanslag.** För stensättning av vägar anvisade 1934 och 1935 års riksdagar tillhoppa 9 miljoner kronor. Med dessa medel hava stensatts omkring 21.3 mil vägar och härför hava använts bland annat kvarvarande lager av den gatsten, som för statens räkning tillverkades under åren 1931—1933. Dessa lager äro numera helt tömda.

Sedan staten ånyo från och med år 1936 börjat uppköpa gatsten samt riksdagen härför för budgetåren 1936/37—1939/40 anvisat tillhoppa 17 miljoner kronor, har till och med september månad 1939 för statens räkning tillverkats och upplagrats cirka 3,100,000 kvadratmeter smågatsten. Den totala tillverkningen för statens räkning av dylik sten beräknas den 1 juli 1940 uppgå till cirka 3,800,000 kvadratmeter.

Ifrågavarande smågatsten är avsedd att komma till användning vid statliga stensättningsarbeten. På grund härav hava för vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 anvisats ett anslag av 3 miljoner kronor för fortsatta statliga stensättningsarbeten. Dessa arbeten, som avse en väglängd av cirka 22.5 mil, äro i huvudsak färdiga och beräknas bliva i det närmaste helt avslutade under år 1940. Den för arbetena erforderliga mängden smågatsten beräknas uppgå till cirka 1,425,000 kvadratmeter.

Lagerbehållningen av smågatsten skulle alltså den 1 juli 1940 uppgå till i runt tal 2,375,000 kvadratmeter.

Därest ytterligare medel anvisas för budgetåret 1940/41 för inköp av gatsten, kommer behållningen den 1 juli 1941 att ökas i proportion därtill.

Genom beslut den 12 maj 1939 har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser rörande dispositionen av de av 1939 års riksdag anvisade medlen och därvid föreskrivit, att dessa medel, sedan erforderliga överenskommelser träffats med vederbörande städer och vägdistrikt, skulle av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter ingången av budgetåret 1939/40 tills vidare disponeras dels för stensättning genom styrelsens försorg och med användande av sten från statens stenförråd av vägar inom Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands samt Gävleborgs län, dels ock för beredande av statsbidrag åt vissa städer och vägdistrikt, då så med hänsyn till arbetsföretags ringa omfattning eller eljest funnes påkallat, för stensättning av vägar och gator med användande av sten från statens stenförråd, allt under iakttagande av de riktlinjer, som i förevarande avseende förordats av chefen för kommunikationsdepartementet i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1939, samt i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen framlagt program, med den inskränkning eller jämkning, som kunde bliva erforderlig, för att det för ändamålet till förfogande ställda anslaget icke skulle överskridas, eller i övrigt kunde visa sig lämplig.

Tillika medgav Kungl. Maj:t genom samma beslut, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge av det till förfogande ställda anslaget använda dels erforderligt belopp för bestridande av kostnaderna för erforderliga platskontrollanter för ifrågavarande företag, dels ock ett belopp av högst 45,000 kronor för bestridande av de kostnader för teknisk och administrativ personal inom styrelsen ävensom för inspektionsresor och expenser, som föranleddes av de med nämnda anslag avsedda stensättningsarbetena.

I sin skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår till stensättning av vägar samt till stöd därför anfört, att det torde vara såväl önskvärt som nödvändigt, att statens stenlager hölles inom rimliga gränser. Med hänsyn till förhållandet mellan tillverkning och avsättning skulle, anför styrelsen, en ökning av stensättningsarbetenas omfång kunna anses påkallad. Det vore emellertid att märka, att stensättningsföretag upptagits jämväl i beredskapsstaten och därför måste självfallet reserveras en del av stenlagren. Väg- och vattenbyggnads-

styrelsen ansåge därför, att anslaget till stensättning av vägar för budgetåret 1940/41 borde upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller med 3 miljoner kronor.

För de sålunda ifrågasatta arbetena anser styrelsen i tillämpliga delar böra gälla de föreskrifter, som Kungl. Maj:t genom förenämnda beslut den 12 maj 1939 meddelat angående anslag till stensättning av vägar. Styrelsen förutsätter tillika, att styrelsen bemyndigas att av blivande anslag få använda erforderliga medel för bestridande av de kostnader för teknisk och administrativ personal samt för inspektionsresor och expenser, som föranledas av de med anslaget avsedda arbetena.

Med hänsyn till de betydande lager av gatsten, som staten redan innehar och vilka komma att ytterligare ökas under innevarande och — vid bifall till vad jag i det följande ämnar föreslå i fråga om anslag till inköp av gatsten — även under nästkommande budgetår, vill jag förorda, att ett i jämförelse med innevarande budgetårs anslag för ändamålet till 4 miljoner kronor förhöjt belopp anvisas för stensättning av vägar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till *stensättning av vägar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 4,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[13.] 10. **Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet, reservationsanslag.** I skrivelse den 29 augusti 1938 framlade väg- och vattenbyggnadstyrelsen en plan för anskaffning av viss för reparationsberedskapen vid väg- och vattenbyggnadsväsendet under krigstid erforderlig materiel m. m. Kostnaden för denna anskaffning beräknades till 1,744,000 kronor.

Enligt av Kungl. Maj:t sedermera den 30 september 1938 meddelat beslut skulle kostnaderna för viss med nämnda belopp avsedd anskaffning, beräknad till 75,400 kronor, bestridas av anslaget till statlig lagerhållning. Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1939 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framlagda förslag anvisade därefter riksdagen av det återstående för reparationsberedskapen erforderliga beloppet 1,668,600 kronor ett belopp av 800,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. I samband därmed förutsattes, att återstoden av det erforderliga beloppet skulle anvisas för budgetåret 1940/41.

I skrivelse den 7 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadstyrelsen* hemställt om anvisade för nästa budgetår av erforderligt belopp för anskaffning av den återstående materiel, som förutsatts i den tidigare framlagda planen. Styrelsen meddelar, att inträffade prisstegringar å materiel medfört, att den ifrågavarande anskaffningen numera icke kan ske till det beräknade beloppet av 868,600 kronor utan drager en kostnad av 1,000,000 kronor.

I anslutning härtill hemställer styrelsen, att till reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet för nästa budgetår måtte anvisas ett belopp av 1,000,000 kronor.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om anvisande av ett slutanslag av 1,000,000 kronor för här ifrågakarande materielanskaffning föranleder icke någon erinran från min sida. I likhet med det för innevarande budgetår för dylik anskaffning anvisade anslaget å 800,000 kronor torde anslaget för nästa budgetår böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnads-
väsendet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 1,000,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[14.] 11. **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten, reservationsanslag.** För vartdera av budgetåren 1935/36 och 1936/37 har till bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten anvisats ett reservationsanslag, att utgå av automobilskattemedel, av 130,000 kronor. För budgetåret 1937/38 sänktes anslaget till 40,000 kronor i samband med att å riksstaten upptogs ett särskilt anslag till statens väginstitut, till vars verksamhet medel tidigare utgått från förevarande anslag. Anslaget utgick för budgetåret 1938/39 med ett belopp av 70,000 kronor, varav 20,000 kronor avsågos för vissa undersökningar rörande vägunderhållskostnaderna och 10,000 kronor till viss utrustning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker.

För innevarande budgetår har anslaget anvisats med 104,000 kronor, vilket belopp, som avrundats från 104,400 kronor, beräknats sålunda:

	Kronor
för ändamål, för vilka bidrag vanligen utgå från anslaget	40,000
» laboratorieutrustning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geo- tekniker	22,400
» vissa undersökningar rörande vägunderhållskostnaderna	27,000
» bidrag till samfundet för hembygdsvård för anställande av en s. k. vägvårdskonsulent	15,000

Innan jag ingår på frågan om anslag för ändamålet för nästa budgetår, torde jag, i anslutning till uttalande av 1927 års riksdag, få lämna en redogörelse för användningen av de disponibla forskningsmedlen efter avlåtandet av 1939 års statsverksproposition.

För disposition efter avlämnandet av 1939 års statsverksproposition förefunnos dels ett odisponerat belopp av 11,100 kronor från budgetåret 1938/39, dels 6,012 kronor 57 öre, utgörande besparingar å tidigare beviljade anslag, dels ock anslaget, 104,000 kronor, för budgetåret 1939/40, eller tillhopa 121,113 kronor 57 öre. Genom beslut den 5 maj 1939 och senare hava bidrag beviljats till följande ändamål, nämligen:

	Kronor
Laboratorieutrustning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geo- tekniker	22,400

	Kronor
Undersökning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen rörande väg- underhållskostnaderna	27,000
Nordiska vägtekniska förbundets svenska kommitté för väg- och trafik- tekniska utredningar under budgetåret 1938/39	600
Nordiska vägtekniska förbundets svenska kommitté för väg- och trafik- tekniska utredningar under budgetåret 1939/40	1,300
Reseersättning till filosofie doktorn John Nihlén för studieresa rörande samarbetet i vissa länder mellan vägteknikens och land- skapsvårdens representanter	800
Svenska vägstyrelsernas förbund för utredning rörande garagebygg- nader för vägdistrikt	2,000
Svenska vägföreningen för verksamheten under år 1939	20,000
Samfundet för hembygdsvård för anställande av en vägvårdskonsulent	15,000
Statistiska centralbyrån för täckande av ytterligare kostnader år 1939 för upprättande av statistik rörande olyckor vid trafik med motor- fordon	3,400
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. fl. verk och institutioner för revision genom särskilda delegerade av statliga cement- och betongbestämmelser	5,400
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för täckande av vissa kostnader för styrelsens geotekniker för inredning av och inflyttning i labora- torielokaler i statens väginstituts nybyggnad	8,000
Statistiska centralbyrån för kostnader år 1940 för upprättande av statistik rörande olyckor vid vägtrafik	10,000
Trafiksäkerhetsutredningen för viss bearbetning av uppgifter rörande olyckor vid vägtrafik	4,500
	Summa kronor 120,400

Av anslaget återstod alltså odisponerat den 31 december 1939 713 kronor 57 öre.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 13 november 1939 hemställt om anvisande av medel för nästa budgetår till ändamål, som avses skola tillgodoses med anlitande av medel från nu förevarande anslag. Styrelsen meddelar därvid till en början, att det för vanliga bidrag från anslaget avsedda beloppet, 40,000 kronor, torde erfordras även för budgetåret 1940/41. Vidare meddelar styrelsen, att jämväl medel torde böra anvisas till fortsatt bedrivande av undersökningar rörande vägunderhållskostnaderna. Härom anför styrelsen:

Ifrågavarande undersökningar påbörjades den 1 september 1938 och hand-
haves av vägingenjören i Örebro län E. G. Almquist, som därvid åtnjuter ledig-
het från sin vägingenjörsbefattning. För arbetet finnes därjämte viss biträdes-
personal.

Arbetet sker efter i huvudsak tre linjer, nämligen *dels* genom kostnads- materialets bearbetning, d. v. s. en å tjänsterummet företagen ingående granskning och analys av de årliga kostnaderna för vägunderhållet, i vissa fall kompletterad med direkt granskning av vederbörande distrikts räkenskaper, s. k. stickprovsgranskning, *dels* genom inspektionsresor med på platsen företagna inspektioner inom vissa vågdistrikt av förvaltningen och av de egentliga underhållsarbetenas praktiska bedrivande, d. v. s. det tekniska och ekonomiska handhavandet av vägunderhållet, samt *dels* slutligen genom upptagande till särskild behandling av ett flertal tekniska, ekonomiska och organisatoriska specialproblem.

Kostnadsmaterialet för såväl 1937 års som 1938 års vägunderhållskostnader har numera genomarbetats. Materialet har för överskådlighets vinnande och för möjliggörande av systematisk bearbetning härvid uppställts i tabeller läns- och vågdistriktsvis. För bedömningen av underhållskostnaderna de skilda vågdistrikten emellan hava ett stort antal kvantiteter uträknats och genom bearbetning gjorts möjligast jämförbara med hänsyn till enheter och lokala förhållanden.

Vidare hava de sålunda analyserade delkostnaderna åskådliggjorts genom grafisk framställning på olika sätt. Materialet har härigenom bringats till en sådan bearbetningsform, att ett djupare inträngande i problemet möjliggjorts och väsentligen underlättats.

Stickprovsgranskning av räkenskaper har därjämte skett i samband med utredningsarbetet i styrelsen genom infordrande av handlingarna från ett antal distrikt.

För ett mera slutgiltigt bedömande av kostnaderna erfordras emellertid även ett tredje jämförelseår. Bearbetningen av 1939 års kostnader kan dock icke beräknas bli utförd förrän hösten 1940, då kostnadsuppgifterna ej föreligga av vägingenjörerna granskade förrän till den 1 juli 1940. Genom den inträffade krisen måste år 1939 med hänsyn till förevarande undersökningar bli uppdelat i tvenne delar, nämligen tiden före och efter den 1 september, vilket förhållande kommer att ytterligare öka arbetets omfattning.

Beträffande resultatet av hittills verkställda undersökningar samt resor anför härefter väg- och vattenbyggnadsstyrelsen följande:

Undersökningarna hava givit vid handen, att en mycket stor oenhetlighet och bristande överensstämmelse råder de olika vågdistrikten och länen emellan beträffande nämnda kostnader.

De i många fall avsevärda variationerna ifråga om underhållskostnaderna uträknade per enhet låta sig icke förklara enbart genom sådana naturliga orsaker som olikheter i trafikmängd, arbetslöner, klimatiska och därmed sammanhängande förhållanden, grundens beskaffenhet, materialtillgång med därav påverkade variationer i materialpriser m. m. Förklaringen måste ha sin grund även i andra orsaker än de här anförda. Framför allt må framhållas, att begreppet vägunderhåll ej uppfattas entydigt inom de olika vågdistrikten, varigenom underhållskontot icke belastas likartat.

Genom stickprovsgranskning av distriktens räkenskaper i förening med inspektioner har avsikten varit att erhålla detaljkännedom om orsakerna till vägunderhållskostnadernas onormala stegring. Räkenskapsgranskningen har emellertid avsevärt försvårats därigenom, att kostnaderna i många fall äro verifierade på sådant sätt, att det med ledning enbart av verifikationerna är omöjligt att med bestämdhet avgöra, huruvida kostnaderna avse egentligt vägunderhåll eller icke.

Genom olika av utredningen föranledda skrivelser till vägstyrelserna och

vägingenjörerna har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, för att mana till sparsamhet, redan under arbetets gång meddelat utdrag av utredningens resultat i vad dessa avse mera allmänna förhållanden, varjämte styrelsen samtidigt anmodat vederbörande att ägna särskild uppmärksamhet åt att gällande anvisningar rörande beräkningen av till vägdistrikt utgående bidrag till vägunderhåll och vinterväghållning m. fl. hithörande bestämmelser noga följas.

I anslutning härtill uttalar styrelsen, att det av det anförda framginge, att utredningens fortsättande jämväl under budgetåret 1940/41 vore påkallad, och nödvändigheten därav framträdde jämväl med hänsyn till det nu inträffade kristillståndet, genom vilket skälen för iakttagande av all möjlig sparsamhet än ytterligare skärpts. Även vid ett förstatligt vägväsende måste utredningens resultat få stor betydelse, särskilt med hänsyn därtill, att årliga stater för underhållet i så fall måste uppgöras för de olika distriktsenheterna. En ingående kännedom om underhållskostnaderna vore självfallet nödvändig för att möjliggöra en tillförlitlig statberäkning.

Beträffande fördelningen av det för innevarande budgetår för nu ifrågasvarande ändamål avsedda beloppet å 27,000 kronor samt om behovet av medel för nästa budgetår meddelar styrelsen:

Såsom ovan nämnts har för ifrågasvarande verksamhets bedrivande beräknats ett belopp av 27,000 kronor. Detta belopp fördelar sig sålunda.

Almquist, vilken som vägingenjör är placerad i 31 löneklassen, åtnjuter årligt arvode med 13,000 kronor. Detta har beräknats sålunda, att lön enligt nämnda löneklass på I-ort inklusive rörligt tillägg efter 3 procent, tillhoppa 12,819 kronor, avrundats uppåt till 13,000 kronor. Det synes skäligt, att arvodet för nästa budgetår bestämmes sålunda, att Almquist kommer i åtnjutande av samma rörliga tillägg, som kommer andra befattningshavare till del. Detta synes lämpligen kunna ske så, att arvodet nu beräknas till lön jämte rörligt tillägg efter 6 procent, eller avrundat 13,200 kronor, och att styrelsen, därest nämnda procentsats kommer att höjas, får göra särskild framställning om ökning av arvodet, vilken ökning i så fall skall bestridas från förevarande anslag.

För lön åt en biträdande ingenjör har beräknats 6,600 kronor. Samma belopp erfordras även för nästkommande budgetår.

Därutöver hemställas om ett belopp av 5,400 kronor, avsett till arvode åt en vägmästare. Med hänsyn till rutinarbetets synnerligen stora omfattning är en sådan befattningshavare nödvändig.

Styrelsen förutsätter, att de sålunda beräknade arvodena till biträdande ingenjör och vägmästare skola på sätt ovan föreslagits beträffande vägunderhållsinspektören, kunna ökas, därest levnadskostnaderna stiga i någon mera avsevärd grad.

För resekostnader har beräknats ett belopp av 6,000 kronor. Samma belopp erfordras för nästa budgetår.

För expenser har slutligen beräknats ett belopp av 1,400 kronor. Detta belopp torde, med hänsyn bland annat till de stora kostnaderna för kopiering, som arbetet kräver, böra höjas till 2,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för här ifrågasvarande ändamål enligt styrelsens förslag erfordras ett belopp av $(13,200 + 6,600 + 5,400 + 6,000 + 2,000)$ 33,200 kronor.

I detta sammanhang har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om att i förevarande anslag måtte inräknas erforderligt belopp för anordnande av trafikräkningar under år 1941. Härom anför styrelsen:

Trafikräkningar å landets allmänna vägar hava utförts åren 1926, 1931 och 1936, alltså med en mellantid av fem år. 1936 års trafikräkning utfördes av vägdistrikten och städerna under vägingenjörernas ledning och enligt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelade anvisningar. Den slutliga bearbetningen av trafikräkningsresultaten ävensom tryckning av sammanställningar och trafikräkningskartor verkställdes genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg.

För arbetet med planläggningen och utbyggandet av landets vägnät är det erforderligt att erhålla fortlöpande uppgifter om vägtrafikens omfattning samt nödig kännedom om trafikens växlingar under olika delar av året. Då någon anledning att göra ändring i den periodicitet, med vilken trafikräkningarna tidigare utförts, icke synes föreligga, får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förorda, att en hela landet omfattande trafikräkning företages under år 1941.

Kostnaderna för dessa trafikräkningar torde liksom under år 1936 böra bestridas av vederbörande vägdistrikt och städer. För vägdistriktens del böra utgifterna härför ingå bland distriktens underhållskostnader, varå statsbidrag utgår i vanlig ordning. Beträffande städerna böra för ändamålet få användas de städerna tilldelade ordinarie automobilskattemedlen.

Kostnaderna för räkningsmaterialets bearbetande samt för tryckning av sammanställningar och kartor, vilket arbete huvudsakligen bör ombesörjas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, böra liksom hittills bestridas av automobilskattemedel.

Då anslagen till 1936 års trafikräkningar äskades först av 1936 års riksdag, måste räkningarna utsträckas även under första halvåret 1937. För att 1941 års räkningar skola kunna i sin helhet utföras under kalenderåret, böra nödiga anslag ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande redan under år 1940.

Trafikräkningarna borde, fortsätter styrelsen, i huvudsak omfatta landets huvudvägnät samt övriga mera trafikerade vägar men måste likväl härutöver utsträckas på sådant sätt, att den totala trafikmängden på hela det allmänna vägnätet tillnärmelsevis kunde beräknas. En viss utökning i förhållande till tidigare trafikräkningar, vilka utförts, innan huvudvägnätet blivit fastställt, vore därför erforderlig. Med ledning av de verkliga kostnaderna för bearbetning av 1936 års trafikräkningar beräknade styrelsen anslagsbehovet för 1941 års räkningar sålunda:

	Kronor
Trafikräkningsblanketter	2,000
Vägingenjörernas bearbetning	13,000
Förstärkning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens arbetskrafter för bearbetning och sammanställning	13,000
Tryckning av tabellverk och redogörelser	15,000
Uppritning och tryckning av trafikräkningskartor	20,000
	Summa kronor 63,000

Under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits rörande sättet för finansieringen av vägdistriktens och städernas kostnader för trafikräkningen hemställer styrelsen, att för budgetåret 1940/41 för här ifrågakvarande ändamål beräknas ett belopp av 63,000 kronor, vilket lämpligen skulle upptagas under här behandlade anslag.

Med sin nu förevarande skrivelse har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen överlämnat en den 5 september 1939 dagtecknad framställning från samfundet för hembygdsvård, vari hemställts om statsbidrag med 15,000 kronor under budgetåret 1940/41 för fortsatt försöksverksamhet för samfundets vägbyrå och vägvårdskonsulent. Innan jag ingår på framställningen torde jag få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1939 meddelat följande bestämmelser för åtnjutande av det för innevarande budgetår anvisade bidraget av 15,000 kronor.

För åtnjutande av bidragsbeloppet skall samfundet under budgetåret 1939/40 *dels* organsiera en rådgivande vägkommitté, bestående av en representant vardera för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, riksantikvarien, samfundet för hembygdsvård, svenska naturskyddsföreningen samt föreningen för dendrologi och parkvård, *dels ock* under nedan angivna villkor anställa en vägvårdskonsulent.

Konsumenten skall på av vägkommittén upprättat förslag, som underställes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för godkännande, anställas av samfundet.

Konsumenten skall på anmodan biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelserna med råd och upplysningar rörande landskaps- och hembygdsvården i anslutning till vägfrågor.

Konsumenten må även, efter vägkommitténs beprövande och i den mån det är möjligt, på anmodan lämna vägstyrelser samt enskilda organisationer och personer biträde i samma ämne.

Därjämte skall konsumenten genom upplysnings- och propagandaverksamhet söka väcka intresse för hithörande frågor.

Särskild instruktion för konsumenten samt plan för dennes verksamhet skall på förslag av vägkommittén fastställas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som även har att meddela erforderliga föreskrifter rörande de beviljade bidragsmedlens bokföring och redovisning.

Av det beviljade bidraget må användas högst 10,000 kronor för arvode åt konsumenten samt högst 5,000 kronor för rese- och traktamentsersättningar åt denne och i anledning av dennes verksamhet erforderliga expenser.

Konsumenten må för resor i tjänsten åtnjuta ersättning motsvarande klass II C i allmänna resereglementet.

Det biträde, som påkallas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelser, skall lämnas kostnadsfritt. För biträde, som påkallas av vägstyrelser samt enskilda organisationer och personer, skola vederbörande intressenter bestrida i anledning av uppdraget till konsumenten utgående rese- och traktamentsersättning. I den mån ersättning sålunda kan komma att bestridas av vägstyrelse och avser fråga om byggande av allmän väg må ersättningen inräknas i byggnadskostnaden och statsbidrag liksom till vägföretaget i övrigt, efter vederbörande myndighets beprövande, utgå å nämnda ersättning.

Samfundet skall vara skyldigt att underkasta sig den granskning från riksdagens revisorers sida rörande statsbidragets användande, som Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva, samt att till kommunikationsdepartementet och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen före den 1 augusti 1940 avgiva berättelse över de beviljade medlens användning.

I sin berörda skrivelse har *samfundet för hembygdsvård* anfört, att den korta tid, som förflutit sedan statsbidraget ställts till förfogande, icke gjorde det möjligt för samfundet att redan nu peka på några större positiva resultat av ifrågavarande verksamhet. Men den erfarenhet, som vunnits och de problem, som uppstått sig rörande ett flertal viktiga vägfrågor, gäve vid handen, att samfundets vägvårdskonsulent komme att få ett betydande arbetsfält och att stort behov förefunnes för hans verksamhet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse den 13 november 1939 förklarat sig för sin del icke hava funnit anledning till erinran mot samfundets hemställan.

Departements-
chefen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om anvisande av 40,000 kronor för de vanliga bidragen från förevarande anslag har icke givit mig anledning till erinran.

Vad härefter angår frågan om ytterligare medel för fortsättande av undersökningarna rörande vägunderhållskostnaderna torde de hittills gjorda undersökningarna, som omfatta åren 1937 och 1938, hava visat, att nu rådande system icke i allo fungerar på ett fullt tillfredsställande sätt. Sålunda kan framhållas, bland annat, att oenhetligheten och den bristande överensstämmelsen de olika vägdistrikten och länen emellan i vad avser vägunderhållskostnaderna ofta äro av sådan storleksordning, att den icke kan förklaras enbart av de särskilda förhållanden, som kunna råda i de olika fallen. Med hänsyn till de avsevärda belopp, som vägunderhållet årligen kräver och som, vad beträffar de egentliga vägunderhållskostnaderna, under en följd av år visat en kraftig stegring, är det uppenbarligen av största vikt, att orsakerna till nämnda oenhetlighet klarläggas och att med stöd av vunna utredningsresultat i förekommande fall de åtgärder vidtagas, som kunna förväntas rationalisera och förbilliga vägunderhållet. Jag vill av sålunda anförda skäl förorda, att utredningen utsträcker till att omfatta jämväl 1939 års vägunderhållskostnader, varigenom kan förväntas, att ett slutgiltigt material erhålles för bedömande av de åtgärder, som böra vidtagas i syfte att minska underhållskostnaderna och i övrigt rationalisera vägunderhållet. Utredningen synes mig böra bedrivas efter i huvudsak de riktlinjer, som hittills följts.

Med hänsyn till rutinarbetets stora omfattning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att medel måtte beräknas för arvode, 5,400 kronor, åt en vägmästare. Häremot har jag icke något att erinra. Vad styrelsen föreslagit beträffande reglering av arvoden till den här ifrågavarande personalen, därest levnadskostnaderna skulle stiga i någon avsevärd grad, synes skäligt, varför jag biträder styrelsens härutinnan framlagda förslag, dock under förutsättning att medel för ändamålet finnas tillgängliga å anslaget. Den omräkning av det till vägingenjören Almquist nu utgående arvodet å 13,000 kronor, varigenom arvodet skulle ökas med 200 kronor, vill jag icke motsätta mig. Mot styrelsens förslag i vad avser resekostnader och expenser har jag icke något att erinra.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle kostnaderna för vägunderhållsundersökningarna under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 33,200 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att trafikräkningar anordnas under år 1941, omfattande i huvudsak landets huvudvägnät samt övriga mera trafikerade vägar. Från och med år 1926 hava med en mellantid av 5 år dylika räkningar ägt rum. Då dessa från olika synpunkter få anses nyttiga och nödiga icke minst för arbetet med planläggningarna och utbyggandet av landets vägnät samt då periodiciteten av räkningarna icke bör brytas ansluter jag mig till styrelsens nu ifrågavarande förslag. För att resultatet av trafikräkningen skall bli användbart för därmed avsett syfte erfordras givetvis, att vid räkningens företagande i stort sett normala trafikförhållanden äro rådande. Jag förutsätter därför, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera, då förhållandena kunna lättare överblickas, besluta, huruvida trafikräkningen skall komma till stånd. Erforderliga medel för trafikräkningen torde emellertid nu böra äskas. Kostnaderna för den samma torde på sätt styrelsen angivit och i enlighet med vad som skedde i fråga om 1936 års trafikräkningar böra bestridas av vederbörande vägdistrikt och städer. För vägdistriktens del böra utgifterna härför få upptagas bland distriktens underhållskostnader och beträffande städerna böra för ändamålet få användas de städerna tilldelade ordinarie automobilskattemedlen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens egna kostnader för räkningsmaterialets bearbetande samt för tryckning av sammanställningar och kartor, vilka kostnader styrelsen beräknat uppgå till 63,000 kronor, torde lämpligen böra utgå av anslaget till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.

Mot framställningen om bidrag med 15,000 kronor jämväl för budgetåret 1940/41 till samfundet för hembygdsvård för fortsatt försöksverksamhet för samfundets vägbyrå och vägvårdskonsulent har jag icke något att erinra. I nu förevarande anslag torde därför böra för ändamålet inräknas nämnda belopp.

Vid bifall till vad jag i det föregående sålunda föreslagit skulle anslaget till vissa forsknings- och undersökningsarbeten behöva anvisas med 151,200 kronor eller avrundat 151,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 151,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[15.] 12. **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar, reservationsanslag.** Genom kungörelse den 23 maj 1924 (nr 318) meddelades bestämmelser angående varningsmärken och säkerhetsanordningar m. m. vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg. Den 26 juni 1933 utfärdades ny kungörelse (nr 469) i ämnet, därvid förstnämnda kungörelse upphörde att gälla. I dessa kungörelser hava detaljerade bestämmelser meddelats rörande anbringandet av skilda slag av märken och anordningar. Enligt båda kungörelserna skulle det åligga järnvägs innehavare att uppsätta ifrågavarande märken och anordningar ävensom att i fullgott skick underhålla desamma och

fullgöra den bevakning, som kunde ifrågakomma. Vad sålunda stadgats har emellertid enligt kungörelserna icke avseende å frågan, vem som slutligen skall vidkännas kostnaderna för vidtagande av omförmälda åtgärder.

Enligt en kungörelse den 4 september 1929 (nr 274), som utfärdats i anslutning till beslut av riksdagen (riksdagens skrivelse 1929: 120), skulle järnväg äga åtnjuta bidrag av automobilskattemedel till bestridande av engångskostnad för sådan på grund av bestämmelserna i 1924 års kungörelse vidtagen anordning, *som betingats av förhållandena vid tiden för nämnda kungörelses ikraftträdande den 10 juli 1924 dock icke för kryssmärke, förvarningsmärke eller sådan anordning, varigenom järnvägen vunne besparing i bevakningskostnader.* Bidrag för säkerhetsanordning skulle utgå med belopp, motsvarande den del av kostnaden för densamma, som skäligen funnes böra åvila vägintresset, dock att bidraget i allmänhet ej finge överstiga två tredjedelar av samma kostnad. Till Kungl. Maj:t ställd ansökning om bidrag skulle av järnvägs innehavare ingivas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen före den 1 mars 1930 och skulle beträffande enskild järnväg avse samtliga de säkerhetsanordningar, för vilka bidrag ansåges böra ifrågakomma. Bidrag skulle utgå beträffande säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar å stads område av utjämningsandelen av städernas automobilskattemedel och i fråga om sådana anordningar vid järnvägs korsningar å landsbygden av de särskilda länens automobilskattefonder. Beviljat bidrag skulle utbetalas, sedan järnvägens ägare och, om järnvägen trafikerades av annan, jämväl denne avgivit förbindelse att mot bidragets åtnjutande avstå från anspråk på ytterligare bidrag av staten samt av vederbörande vägintressenter för kostnad, som bidraget avsåge.

Syftet med de sålunda medgivna bidragen var att genom godvilliga uppgörelser undvika rättegångar om ifrågavarande kostnadsersättningar.

I enlighet med de anförda bestämmelserna tilldelades järnvägarna sedermera bidrag till ett sammanlagt belopp av 1,632,435 kronor, motsvarande en anläggningskostnad av 2,458,545 kronor.

Vidare stadgas i en kungörelse den 3 november 1938 (nr 643), vilken likaledes utfärdats i anslutning till beslut av riksdagen (riksdagens skrivelse 1938: 6, punkt 22), att järnväg till bestridande av engångskostnad för sådan säkerhetsanordning, *som före den 1 januari 1938 vidtagits på grund av bestämmelserna i 1924 eller 1933 års kungörelser och som betingats av förhållanden, vilka inträtt efter ikraftträdandet av 1924 års kungörelse,* äger åtnjuta bidrag av anslag, som för ändamålet anvisats eller kunde komma att anvisas å riksstaten. Bidrag skall, liksom enligt 1929 års kungörelse, utgå för varningsmärken och säkerhetsanordningar vid korsning i samma plan mellan järnväg och väg. Med järnväg avses därvid — i överensstämmelse med vad som stadgas i § 1 i 1933 års kungörelse — statsbanor och enskilda järnvägar, som äro upplåtna för allmän trafik, och med väg varje väg, gata eller annan allmän plats, som är upplåten för allmän samfärdsl eller eljest allmänne-
ligen befares. Bidrag skall dock icke utgå för kryssmärke, förvarningsmärke

eller anordning, som medför utgiftsbesparing för järnvägen, och ej heller för anordning, beträffande vilken kostnaden reglerats mellan intressenterna genom domstols dom eller annorledes. Däremot äger järnväg åtnjuta bidrag för de kompletterande åtgärder, som före den 1 januari 1938 vidtagits på grund av bestämmelserna i 1933 års kungörelse och som avse anbringande av reflexanordningar å tidigare uppsatta kryssmärken.

Bidrag skall utgå med nittio procent av den verkliga kostnaden, där ej lägre bidrag prövas böra beviljas. Ansökan om bidrag skall ställas till Kungl. Maj:t och skall hava ingivits till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen före den 1 mars 1939. Ansökan skall upptaga alla de anordningar, för vilka bidrag anses böra förekomma. Innan beviljat bidrag utbetalas, skall järnvägens ägare och, om järnvägen trafikeras av annan, jämväl denne hava avgivit förbindelse att mot bidragets åtnjutande avstå från anspråk på ytterligare bidrag av staten samt av vederbörande vägintressenter till kostnaderna för anläggning samt drift och underhåll av samtliga de anordningar, som före den 1 januari 1938 vidtagits med anledning av 1924 eller 1933 års kungörelse och för vilka kostnaderna icke reglerats mellan intressenterna genom domstols dom eller annorledes.

Till bidrag, som sålunda avses, anvisades för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I sin skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* anfört, att det för budgetåret 1938/39 för här ifrågavarande syfte anvisade anslaget vore tillräckligt för därmed avsett ändamål. Styrelsen fortsätter därefter:

I den utredning med förslag till vissa åtgärder för trafiksäkerhetens höjande vid korsningar i samma plan mellan järnväg och väg samt järnvägarnas beredande av bidrag av automobilskattemedel till säkerhetsanordningar vid dylika korsningar, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen avlämnat med underdånig skrivelse den 30 december 1936, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit uppläggandet av en fond, ur vilken skulle beviljas bidrag bland annat till engångskostnader till säkerhetsanordningar å allmänna och allmänneligen befarna samt även till icke allmänneligen befarna vägar. Ur denna fond skulle järnväg kunna erhålla statsbidrag, så snart en säkerhetsanordning blivit utförd.

Det hittills använda förfarings sättet, enligt vilket järnvägsförvaltningarna med cirka tio års mellanrum beretts bidrag till utförda säkerhetsanordningar, kan icke anses vara lämpligt eller ändamålsenligt, särskilt som vederbörande förvaltning måste vara i ovisshet om huruvida eller under vilka villkor framtida bidrag kan komma att beviljas. På grund härav synes det ur trafiksäkerhetssynpunkt angeläget, att redan nu ytterligare statsbidrag anvisas för ifrågavarande ändamål. Då anslaget bör avse anläggningar, som utförts under åren 1938—1940, synes det icke kunna sättas lägre än 100,000 kronor. Liksom tidigare bör anslaget utgå av automobilskattemedel.

Anslaget borde, fortsätter styrelsen, gälla säkerhetsanordningar icke blott vid korsningar mellan väg, som avsåges i § 1 av 1933 års kungörelse, och järnväg, varom förmäldes i samma paragraf, utan även vid sådana korsningar, som omnämndes i § 12 av denna kungörelse, nämligen korsningar i samma plan

mellan järnväg, som icke är upplåten för allmän trafik, eller spårväg och väg eller mellan järnväg, vare sig denna är upplåten för allmän trafik eller ej, eller spårväg och annan än i § 1 i kungörelsen omförmäld väg. Styrelsen anför härefter vidare:

De villkor, som blivit föreskrivna för erhållande av statsbidrag av det av 1938 års riksdag beviljade anslaget, synas fortfarande böra gälla. Sålunda bör bidrag beviljas efter till Kungl. Maj:t ställd ansökan och utgå med normalt nittio procent av den verkliga kostnaden för utförd säkerhetsanordning, som icke medfört utgiftsbesparing för järnvägen, eller beträffande vilken kostnaderna icke reglerats mellan intressenterna genom domstols dom eller annorledes. Någon föreskrift om viss tidpunkt för anläggningarnas färdigställande eller för ansökningarnas ingivande synes emellertid icke böra uppställas. Beviljat bidrag bör för järnvägens del medföra avstående av anspråk på ytterligare bidrag från staten eller av vederbörande vägintrössenter till kostnaderna för anläggning samt drift och underhåll av ifrågavarande säkerhetsanordningar.

Under återopande av det anförda hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar måtte anvisas ett reservationsanslag av 100,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava landets järnvägar — statens och enskilda — genom statsmakternas beslut berättigats till bidrag för vissa säkerhetsanordningar, som järnvägarna vidtagit enligt 1924 och 1933 års kungörelser i förevarande ämne. Sättet för bidragens utgående har reglerats genom två särskilda kungörelser, utfärdade åren 1929 och 1938. 1929 års kungörelse avsåg säkerhetsanordningar, som betingats av förhållandena vid ikraftträdandet den 10 juli 1924 av 1924 års kungörelse. Med stöd av de genom 1929 års kungörelse givna bestämmelserna har för ifrågavarande ändamål utanordnats ett belopp av sammanlagt 1,632,435 kronor, motsvarande en anläggningskostnad av 2,458,545 kronor. 1938 års kungörelse åter avsåg säkerhetsanordningar, som före den 1 januari 1938 vidtagits på grund av bestämmelserna i 1924 eller 1933 års kungörelser och som betingats av förhållanden, vilka inträtt efter ikraftträdandet av 1924 års kungörelse. Till bestridande av de i 1938 års kungörelse avsedda utgifterna anvisades för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 600,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. Syftet med de ifrågavarande bidragen har, såsom jag nyss framhållit, varit att genom godvilliga uppgörelser undvika rättegångar om ifrågavarande kostnadsersättningar.

Beträffande det rättsliga bedömandet av frågan om vem som skall bära kostnaden för säkerhetsanordningar, som i detta sammanhang avses, torde jag få hänvisa till vad dåvarande departementschefen i detta ämne anförde till statsrådsprotokollet den 21 januari 1938 (se proposition nr 58 till 1938 års riksdag sid. 39).

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hyser jag den uppfattningen, att staten skäligen bör lämna ytterligare bidrag till täckande av kostnaderna

för säkerhetsanordningar vid plankorsningar. Jag kan däremot icke ansluta mig till styrelsens redan i skrivelse den 30 december 1936 framställda och nu återupprepade förslag om uppläggande av en fond, ur vilken skulle beviljas bidrag till, bland annat, engångskostnader till sådana säkerhetsanordningar, som nu avses. Statsmakterna böra, såsom dåvarande departementschefen anförde till det nyssnämnda statsrådsprotokollet den 21 januari 1938, icke binda sig för framtida kostnader av här ifrågavarande art.

För erhållande av bidrag synas motsvarande villkor böra gälla, som i 1938 års kungörelse föreskrivits beträffande det för budgetåret 1938/39 anvisade anslaget. Sålunda torde bidrag böra utgå med normalt nittio procent av den verkliga kostnaden för utförd säkerhetsanordning, som icke medfört utgiftsbesparing för järnvägen eller beträffande vilken kostnaderna icke reglerats genom domstols dom eller annorledes. Enligt vad jag inhämtat torde det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna beloppet, 100,000 kronor, täcka kostnaden för bidrag till de säkerhetsanordningar, som vidtagits före den 1 januari 1940. Det synes böra föreskrivas, att anslaget skall avse allenast anordningar, som vidtagits före nämnda tidpunkt. Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera bestämma den tidpunkt, före vilken ansökning om bidrag skall vara ingiven. Beviljat bidrag bör för järnvägens del medföra avstående av anspråk på ytterligare bidrag från staten eller av vederbörande vägintressenter till kostnaderna för anläggning samt drift och underhåll av ifrågavarande säkerhetsanordningar.

Som jag tidigare anför, beviljades för budgetåret 1938/39 ett anslag av 600,000 kronor för bidrag till de säkerhetsanordningar, som avses i 1938 års kungörelse. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har efter prövning av ansökningar om bidrag för dylika anordningar hos Kungl. Maj:t tillstyrkt, att bidrag måtte beviljas till belopp, som i stort sett motsvara anslagets summa. Då det kan ifrågasättas, att vissa av de av styrelsen tillstyrkta beloppen, som avsevärt understiga de summor, till vilka bidrag begärts, äro hållna i underkant, kunna emellertid möjligen ytterligare medel för de ifrågavarande anordningarna bliva behövliga. Jag anser mig med hänsyn härtill böra förorda, att i nu förevarande anslag för ändamålet inräknas ett belopp av i runt tal 150,000 kronor. Skulle vid närmare prövning framgå, att hela detta belopp ej är erforderligt, torde uppkommande besparing få användas till bidrag till säkerhetsanordningar, som utförts under tiden intill den 1 januari 1940.

Sammanlagt skulle sålunda för bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar erfordras ett anslag för nästa budgetår av 250,000 kronor. Anslaget synes i likhet med anslaget för budgetåret 1938/39 böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 250,000,
att avräknas mot automobilskattemedlen.

[16.] 13. **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond, förslagsanslag.** I det föregående har jag uttalat, att någon avsättning till statens automobilskattemedelsfond icke ifrågasättes utan att endast ett formellt belopp skulle anvisas. Då anslagen till vägskatteutjämningsbidrag och till statens biltrafiknämnd föreslås skola upptagas å riksstaten med endast beräknade belopp, måste jämväl avsättningsanslaget — i avvaktan på att förenämnda två anslag kunna slutligt fixeras — å riksstaten upptagas med ett beräknat belopp, förslagsvis 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, såsom *avsättning till statens automobilskattemedelsfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 100.

[17.] 14. **Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna, reservationsanslag.** Såsom förut anförts skola mellan städerna och landsbygden fördelas vad som av automobilskattemedlen återstår, sedan fördelning skett av dylika medel å olika specialanslag. I det föregående har under punkterna 3—7 och 9—16 å sådana anslag föreslagits fördelning av ett sammanlagt belopp av 61,884,500 kronor. Då hela det för fördelning å anslag under sjätte huvudtiteln tillgängliga beloppet enligt vad tidigare anförts beräknats utgöra 109,250,000 kronor, skulle alltså 47,365,500 kronor kvarstå ofördelade. Sistnämnda belopp, med avdrag av sammanlagt 650,000 kronor, som enligt det föregående avses skola disponeras till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, till bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande och till statens biltrafiknämnd, skall enligt vad i det föregående anförts fördelas med 25 procent å städerna och 75 procent å landsbygden. Enligt denna fördelningsgrund utgör alltså städernas andel av automobilskattemedlen i avrundat tal 11,679,000 kronor och landsbygdens andel 35,036,500 kronor. Till jämförelse kan erinras om att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till städerna uppgår till 12,265,000 kronor. Av anslaget må emellertid såsom tidigare nämnts ett belopp av 2,500,000 kronor icke disponeras.

Av nästa budgetårs anslag skola i enlighet med gällande grunder för automobilskattemedlens disposition 40 procent fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt. För tilldelning till städerna av bidrag från övrig del av anslaget skall en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättad och av Kungl. Maj:t fastställd fördelningsplan ligga till grund.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 11,679,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[18.] 15. **Vägskatteutjämningsbidrag, förslagsanslag.** Enligt 4 § förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket (senaste lydelse se Sv. förf.-saml. 395/38) utgår till utjämning av vägskatten statsbidrag till vägdistrikt, vars beräkneliga behov av uttaxering skulle, därest dylikt bidrag icke utginge, överstiga en krona 50 öre per vägskattekrona, med trettiofem procent av den del av vägskatten, som överstiger nämnda belopp men icke två kronor per vägskattekrona, och sjuttio procent av den del av vägskatten, som överstiger två kronor per vägskattekrona. För innevarande budgetår har till vägskatteutjämningsbidrag, som i nämnda paragraf avses, anvisats ett förslagsanslag av 5,050,000 kronor. Bidragen för år 1939 hava uppgått till omkring 4,720,000 kronor.

Genom de av statsmakterna år 1938 beslutade nya grunderna för automobilskattemedlens disposition har utbetalningen av bidraget från och med år 1939 förskjutits till senare hälften av kalenderåret. Då utjämningsbidraget grundar sig på av vägstämman under hösten fattade beslut om uttaxering, kan bidraget först längre fram noggrannare beräknas. Med hänsyn härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att senare inkomma med preciserade uppgifter rörande bidragets storlek. Preliminärt har styrelsen i sin skrivelse den 13 november 1939 beräknat 1940 års vägskatteutjämningsbidrag till högst 4,179,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *vägskatteutjämningsbidrag* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 4,179,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[19.] 16. **Bidrag till nyanläggning av landsvägar, reservationsanslag.** Till här angivet ändamål har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1936/37—1938/39 anvisat ett anslag av 7,000,000 kronor. För innevarande budgetår utgår anslaget med 6,000,000 kronor. I detta sammanhang kan erinras om att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisats ett anslag av 5,000,000 kronor till nyanläggning och förbättring av vissa vägar och broar å landsbygden, vilka anses oundgängligen erforderliga för riksförsvaret.

I sin förevarande skrivelse har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till bidrag till nyanläggning av landsvägar. Beträffande behovet av här ifrågavarande arbeten erinrar styrelsen om den utredning, som på föranstaltande av 1935 års vägsakkunniga verkställts rörande den allmänna samfärdselns behov av nyanläggning av allmänna vägar å landsbygden. Utredningen visade, anför styrelsen, att kostnaden för erforderliga vägbyggnadsföretag av här ifrågavarande slag uppginge till cirka 12,000,000 kronor årligen under en tioårsperiod, av vilket belopp erforderligt statsbidrag enligt gällande bidragsregler skulle utgöra omkring 10,000,000 kronor.

Styrelsen meddelar härefter, att för utförande av vissa ur militär synpunkt viktiga väg- och broföretag erfordrades för nästa budgetår utöver tidigare för ändamålet anvisat anslag ett belopp av 2,000,000 kronor.

På grund av det stora behov av nyanläggningar av landsvägar som föreläge vore, anför styrelsen, en ytterligare ökning utöver den som erfordrades för nyssnämnda ändamål önskvärd. Med hänsyn till nuvarande finansiella läge torde emellertid någon ökning ej kunna påräknas utöver nämnda, för särskilt ändamål avsedda anslaget å 2,000,000 kronor.

Styrelsen hemställer, att till bidrag till nyanläggning av landsvägar för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 8,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

Verkställda utredningar giva onekligen vid handen, att behovet av nyanläggning av landsvägar är betydande. En ökning av nu förevarande anslag skulle därför i och för sig kunna anses motiverad. Med hänsyn till att jag har för avsikt att i det följande föreslå, att under särskild anslagsrubrik anvisas ett anslag å 2,000,000 kronor till vissa ur militär synpunkt viktiga vägföretag och då avsevärda medelsbehov för andra vägändamål, som böra tillgodoses inom den sammanlagda utgiftsramen, därjämte föreligga, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att till nyanläggning av landsvägar anvisas högre anslag än 5,000,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till nyanläggning av landsvägar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[20.] 17. **Bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län, reservationsanslag.** Till anläggande av ödebygdsvägar har riksdagen från och med år 1919 anvisat årliga anslag. För budgetåren 1936/37—1939/40 hava anslagen anvisats med 1,600,000 kronor, 1,800,000 kronor, 1,900,000 kronor respektive 2,100,000 kronor. Från och med den 1 juli 1939 har Gävleborgs län upptagits bland de län, som äro berättigade till bidrag från anslaget till nyanläggning av ödebygdsvägar.

I sin skrivelse den 13 november 1939 erinrar *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande behovet av här ifrågavarande arbeten om den utredning, som på föranstaltande av 1935 års vägsakkunniga verkställets och vars resultat styrelsen i annat sammanhang redovisat. Med ledning av denna utredning kunde, anför styrelsen, kostnaden för erforderliga vägbyggnadsföretag avseende ödebygdsvägar beräknas uppgå till cirka 3,000,000 kronor årligen under en tioårsperiod, av vilket belopp erforderligt statsbidrag enligt gällande bidragsregler skulle utgöra cirka 2,700,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar i detta sammanhang vidare om tidigare, vid skilda tillfällen särskilt av länsstyrelserna i de norrländska länen

gjorda framställningar i fråga om det stora behovet av ödebygdsvägar inom nämnda län och om angelägenheten av ökade anslag för ändamålet. Styrelsen hänvisar härutinnan till sin underdåniga skrivelse den 19 november 1938 angående beräkning av automobilskattemedlen för budgetåret 1939/40 m. m.

Med hänsyn till, anför slutligen styrelsen, det stora behov av nyanläggning av ödebygdsvägar, som föreläge, vore en anslagsökning önskvärd. Under nuvarande finansiella läge ansåge sig styrelsen dock icke böra föreslå högre anslag än som anvisats för innevarande budgetår.

I anslutning härtill hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte anvisas med 2,100,000 kronor.

Då jag icke anser mig böra tillstyrka högre anslag för här ifrågavarande ändamål än 2,000,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till bidrag till nyanläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av ... kronor 2,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[21.] 18. **Bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 1 den 8 september 1939 framlagda förslag (sjätte huvudtiteln, punkt 1) anvisade riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 till nyanläggning och förbättring av vissa vägar och broar å landsbygden ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Genom beslut den 27 oktober 1939 har därefter Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att efter samråd med chefen för försvarsstaben låta utföra nyanläggning samt omläggning och förbättring av för riksförsvaret oundgängligen erforderliga vägar och broar, dock icke i större omfattning än att medel, som för ändamålet ställdes till styrelsens förfogande, icke komme att överskridas. Genom samma beslut har Kungl. Maj:t därjämte ställt till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande dels förenämnda reservationsanslag å 5,000,000 kronor, dels ock av det av riksdagen för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget till bidrag till byggande av broar ett belopp av högst 550,000 kronor. Enligt beslutet äger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att efter prövning i varje särskilt fall utföra ifrågavarande arbeten i styrelsens egen regi genom entreprenör eller genom vederbörande vägdistrikts försorg. Vidare har Kungl. Maj:t, bland annat, meddelat följande bestämmelser för arbetenas utförande:

Väg- eller broföretag må icke igångsättas förrän vederbörande vägdistrikt förbundit sig *dels* att deltaga i kostnaderna för företaget med de procenttal, som i förordningen angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket i fråga om vägs byggande för olika fall angivas, *dels* att till styrelsens förfogande ställa för företagets genomförande erforderlig mark, *dels* att gälda de kostnader, som kunna uppkomma för skada och intrång i anledning

av vägens byggande enligt den av länsstyrelsen fastställda planen, *dels ock* att, då företaget fullbordats och avsynats, övertaga vägen eller bron till allmänt underhåll; dock att, i vad avser vägdistrikts skyldighet att deltaga i kostnaden för företaget, vägdistriktet eljest åvilande andel må helt eller delvis bestridas av statsmedel, därest väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle finna särskilda skäl därtill föranleda.

I särskild skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* — under erinran om att styrelsen i sin skrivelse nästlidna höst om anslag å tilläggsstat till nu ifrågakarande vägar och broar hemställt om anvisande av 6,000,000 kronor men att anslaget anvisats med endast 5,000,000 kronor — gjort framställning om anvisande av ytterligare 2,000,000 kronor för påbörjande av vissa för riksförsvaret betydelsefulla väg- och broarbeten, för vilkas utförande hittills anvisade medlen icke förslå. Enligt styrelsens redogörelse i ämnet uppgår sammanlagda kostnaden för ifrågakarande arbetsföretag till 4,225,000 kronor. På grund av innehållet i styrelsens skrivelse torde en närmare redogörelse för detsamma icke lämpligen böra ske till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde härom böra erhålla erforderliga upplysningar genom skrivelsen, som kommer att tillhandahållas utskottet.

Departements-
chefen.

Under hänvisning till innehållet i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvarande skrivelse anser jag mig böra tillstyrka anvisande av det äskade beloppet, 2,000,000 kronor.

Då ifrågakarande arbeten avse såväl nyanläggning och förbättring av vägar som brobyggnader kan ifrågasättas, att medel för arbetena böra utgå av de särskilda för nämnda ändamål avsedda anslagen. En uppdelning av det äskade beloppet å dessa anslag medför emellertid vissa praktiska olägenheter, varför medlen för dessa speciella arbeten lämpligen böra anvisas under ett gemensamt anslag. Detta synes böra avräknas mot automobilskattemedlen. Jag förutsätter, att för igångsättande av här ifrågakarande arbeten skola föreskrivas i huvudsak samma villkor, som meddelats för ianspråktagande av medel för de vägföretag, vartill medel beviljats å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 2,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[22.] **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 212, den 3 mars 1939 framlagda förslag har riksdagen för innevarande budgetår till bidrag till byggande av enskilda vägar m. m. anvisat ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen. Under en lång följd av tidigare budgetår hade anslag anvisats till bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar. För budgetåret 1938/39, det

sista för vilket nämnda anslag utgick, anvisades detsamma med 1,400,000 kronor.

Bestämmelser om statsbidrag till byggande av enskilda vägar m. m. hava meddelats i kungörelse den 15 juni 1939 (nr 359). Denna innehåller jämväl bestämmelser om statsbidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., för vilket ändamål, på sätt framgår av framställningen under nästföljande punkt, särskilt anslag anvisats.

Under hänvisning i övrigt till nämnda kungörelse torde jag här få erinra om att byggnadsbidrag må utgå med högst femtio procent av beräknad kostnad för anläggning av väg, där sådan anläggning måste anses vara för väghållarna synnerligen betungande. Dylikt bidrag beviljas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Byggnadsbidrag må ej utgå till arbete, som påbörjats, innan statsbidrag beviljats, där ej särskilt tillstånd till brådskande arbetes utförande meddelats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Genom beslut den 8 september 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för handhavande av de ärenden rörande statsbidrag till byggande samt till underhåll av enskild väg, som enligt förenämnda kungörelse ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsens handläggning, inrätta en särskild avdelning inom styrelsen. Chefen för avdelningen skulle vara föredragande och ingå såsom ledamot av styrelsen för alla ärenden rörande enskilda vägar. Kungl. Maj:t har i samband därmed medgivit, att, i den mån så befundes erforderligt, för ifrågavarande ändamål finge anställas närmare angiven personal. Vidare har Kungl. Maj:t genom samma beslut medgivit, att, i mån av behov, finge användas dels för vissa engångsanskaffningar sammanlagt högst 29,400 kronor, dels till resekostnads- och traktamentsersättning under budgetåret 1939/40 för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens befattningshavare högst 5,000 kronor och för länsschaktmästare högst 30,000 kronor, dels ock till expenser under budgetåret 1939/40 för styrelsen högst 2,000 kronor och för länsschaktmästarna högst 20,000 kronor. Slutligen har Kungl. Maj:t förordnat, att kostnaderna för personalen ävensom de anvisade omkostnadsbeloppen skulle till lika delar bestridas från anslaget till bidrag till byggande av enskilda vägar m. m. och anslaget till underhåll av enskilda vägar m. m.

I sin skrivelse den 13 november 1939 hemställer *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* om anslag för nästa budgetår till bidrag till byggande av enskilda vägar. Styrelsen meddelar, att det icke låte sig göra att för närvarande angiva, huru stort behovet av bidragsmedel kunde bliva, enär någon bearbetning av till styrelsen inkomna ansökningar om bidrag ännu icke hunnit verkställas och styrelsen därjämte saknade uppgifter om de ärenden, som av länsstyrelserna komme att handläggas.

Med ledning av de uppgifter angående anslagsbehovet, som länsstyrelserna förut lämnat, finner väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skäl föreligga att för nästa budgetår räkna med samma anslag som för närvarande.

Styrelsen förutsätter, att anslaget skall — i likhet med vad som gäller

för innevarande budgetår — få användas jämväl för bestridande av kostnaderna för den personal, som erfordras för ifrågavarande verksamhet, samt för därav föranledda resor och expenser.

Styrelsen hemställer, att för budgetåret 1940/41 till bidrag till byggande av enskilda vägar måtte anvisas ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

Såsom inledningsvis framhållits är ifrågavarande anslag i huvudsak avsett att fylla samma behov, som tidigare tillgodosetts med det under en följd av år utgående anslaget till bidrag till enskilda utfartsvägar. Detta behov är otvivelaktigt mycket behjärtansvärt. Med hänsyn till vikten av att under nuvarande förhållanden nedbringa statsutgifterna har emellertid, i enlighet med vad som meddelades i Kungl. Maj:ts proposition nr 79 (sid. 17) till 1939 års urtima riksdag, en undersökning verkstälts rörande möjligheten att vidtaga besparingar å anslaget. Det förutsattes i nämnda proposition, att endast den del av anslaget skulle få disponeras, som behövde tagas i anspråk för bidrag till sådana företag, som redan påbörjats under giltighetstiden för de intill den 1 juli 1939 gällande bestämmelserna angående statsbidrag till enskilda utfartsvägar, eller till vilkas påbörjande vederbörligt tillstånd under samma tid meddelats. Beträffande återstoden av anslaget förutsattes vidare, att Kungl. Maj:t, sedan undersökningen slutförts, skulle meddela beslut, att vad som återstode icke finge tagas i anspråk. Av den ännu icke helt slutförda undersökningen framgår, att ett belopp av omkring 650,000 kronor preliminärt kan antagas behöva disponeras för bidrag enligt nyss angivna grunder. Härtill bör emellertid läggas den del av de i det föregående omnämnda kostnaderna för handhavandet av ärendena rörande statsbidrag till byggande och underhåll av enskild väg, som skall bestridas av anslaget. Sammanlagt torde sålunda en odisponerad behållning av omkring 700,000 kronor kunna beräknas kvarstå å anslaget vid innevarande budgetårs slut. Då denna reservation uppgår till ungefär samma belopp, som under innevarande budgetår torde komma att disponeras för med anslaget avsedda ändamål, och då den lämpligen torde böra tagas i anspråk under nästkommande budgetår till bidrag till byggande av enskilda vägar m. m., synes något nytt anslag för ändamålet icke nu behöva anvisas.

[23.] 19. **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m., reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 212, den 3 mars 1939, angående statsbidrag till enskilda vägar framlagda förslag har riksdagen till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Bestämmelser angående statsbidrag till underhåll av enskilda vägar hava meddelats i kungörelse den 15 juni 1939 (nr 359). Denna innehåller jämväl bestämmelser om statsbidrag till byggande av enskilda vägar m. m. Under hänvisning i övrigt till nämnda kungörelse torde jag här endast få erinra om följande:

Underhållsbidrag kan avse såväl vägunderhåll som vinterväghållning eller ock ettdera av dessa slag av underhåll samt utgår:

a) där vägen befares av andra än väghållare i större omfattning eller eljest på sådant sätt, att underhållet därigenom avsevärt försvåras; samt

b) där vägen är av väsentlig betydelse för en bygds befolkning och det nödiga underhållet av vägen på grund av vägens längd eller annan omständighet måste anses vara för väghållarna synnerligen betungande.

Underhållsbidrag beviljas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, tills vidare och intill dess annorledes i vederbörlig ordning beslutas, årligen utgå med femtio procent av den kostnad, vartill underhållet av vägen skäligen må uppskattas. I undantagsfall, där väghållningen kan anses vara i särskilt hög grad betungande för väghållarna, må det årliga bidraget bestämmas till sextio procent av den uppskattade kostnaden.

Där det för trafiksäkerheten anses nödigt, äger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i samband med att årligt underhållsbidrag första gången beviljas till viss väg, medgiva att för istandsättning av bro eller färja eller för ombyggnad av trumma å vägen må utgå ett särskilt bidrag med högst femtio procent av den beräknade kostnaden för sådant arbete.

Slutligen torde jag här få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 september 1939 meddelat bestämmelser angående handhavandet av ärenden rörande statsbidrag till enskilda vägar. Beträffande huvudsakliga innehållet av beslutet torde jag få hänvisa till redogörelsen under näst föregående punkt.

I sin skrivelse den 13 november 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål. Under erinran om att bestämmande av bidrags storlek skall föregås av uppskattningsförrättningar, därvid vederbörande länsschaktmästare skola beräkna kostnaderna dels för underhåll och dels för istandsättning av broar, färjor och trummor, meddelar styrelsen, att sådana förrättningar först helt nyligen kunnat påbörjas.

Vidare meddelar styrelsen, att 1,620 ansökningar om bidrag inkommit till styrelsen, avseende 2,206 olika vägar med en sammanlagd längd av 720 mil. Såvitt styrelsen kunde bedöma, torde tillgängliga medel komma att helt förbrukas för tillgodoseende av sålunda gjorda framställningar.

Styrelsen anför härefter, att då det torde kunna antagas, att ytterligare ansökningar om bidrag komme att inflyta under nästa år, syntes anslaget för budgetåret 1940/41 böra höjas till förslagsvis 1,500,000 kronor. Styrelsen hänvisar i detta sammanhang till att i förenämnda proposition nr 212 uppgivits, att det årliga anslagsbehovet av vederbörande sakkunniga beräknats till omkring 2,000,000 kronor.

Styrelsen förutsätter, att anslaget skall — i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår — få användas jämväl för bestridande av kostnaderna för den personal, som erfordras för ifrågavarande verksamhet, samt för därav föranledda resor och expenser.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anfört hemställer styrelsen, att för budgetåret 1940/41 till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. måtte anvisas ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den begränsade medelstillgång, som står till förfogande för ändamål, avsedda att tillgodoses inom ramen av den beräknade automobilskattemedelsinkomsten, anser jag mig icke kunna förorda någon ökning av nu ifrågavarande anslag.

Jag förutsätter, att medel av anslaget må liksom för innevarande budgetår disponeras för bestridande av kostnaderna för den personal, som erfordras för ifrågavarande verksamhet, samt för därav föranledda resor och expenser.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av ... kronor 1,000,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

24.] Anläggning av mellanriksväg från Sädvaluspen till riksgränsen vid Graddis. I skrivelse den 12 oktober 1939 har länsstyrelsen i Norrbottens län hemställt om anvisande av 300,000 kronor till påbörjande av en mellanriksväg från Sädvaluspen till riksgränsen mot Norge vid Graddis. Vägföretaget har förutsatts skola byggas helt med statsmedel. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i utlåtande den 3 november 1939 tillstyrkt bifall till framställningen.

Jag torde få erinra om att i samband med anmälan av nästlidet års statsverksproposition en då föreliggande framställning om anvisande av ett anslag å 100,000 kronor till ifrågavarande vägföretag var förmål för prövning. Min företrädare i ämbetet anförde vid nämnda tillfälle i frågan:

Då hela väganläggningen är beräknad draga en kostnad av 2,260,000 kronor, måste för ett påbörjande av arbetet under nästa budgetår med ett anslag av 100,000 kronor uppenbarligen förutsättas, att under de närmaste budgetåren därefter väsentligt större belopp skola anslås, då arbetets utförande eljest skulle taga allt för lång tid i anspråk. Det synes mig med hänsyn till knappheten på medel därför icke lämpligt att nu binda betydande framtida inkomster för detta arbete. Väganläggningen torde, om den skall utföras, lämpligen böra förläggas till tider av arbetslöshet och sålunda uppföras å beredskapsstat.

Av skäl, som sålunda anförts, anser ej heller jag mig böra förorda, att anslag för närvarande anvisas för ifrågavarande vägföretag.

[25.] 20. Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden, reservationsanslag. Av det för tillgodoseende av landsbygdens särskilda vägändamål avsedda beloppet å 35,036,500 kronor hava i det föregående under punkterna 18—21 och 23 föreslagits fördelning av sammanlagt 14,179,000 kronor. Det återstående beloppet, 20,857,500 kronor, skulle alltså anvisas till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden. Till jämförelse kan erinras om att motsvarande anslag för innevarande budgetår anvisats med 21,715,200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20,857,500, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Hamnar och farleder.

[26.] 21. **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar, förslagsanslag.** Till hamn- och farledsundersökningar har riksdagen för vart och ett av budgetåren 1935/36—1939/40 anvisat ett anslag av 8,000 kronor. I ändamål att för Kungl. Maj:t bereda tillgång till medel för utförande av undersökningar, i fall av behov, för hamn- och farledsarbeten, som kunna erfordras för motverkande av arbetslöshet, har anslaget från och med budgetåret 1938/39 anvisats såsom förslagsanslag.

I skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* beträffande förevarande anslag anfört:

De relativt begränsade anslagsmedel, som under de senare åren ställts till förfogande för ifrågavarande ändamål, hava endast räckt till projekteringsarbeten av mindre omfattning. Ehuru anslaget enligt för detsamma gällande bestämmelser ej är begränsat till vissa slag av hamnar och farleder, har det därför hittills nästan uteslutande använts för projektering av fiskehamnar och närmast för fisket avsedda mindre farleder. Vederbörande intressenter hava därvid utgjorts av i allmänhet ekonomiskt svaga fiskareföreningar eller kommuner. Endast i ett par enstaka fall har anslaget därutöver disponerats för projekteringsarbeten, avseende förbättring av kustfarleder av utpräglat allmän betydelse, varvid nästan hela kostnaden bestritts av anslagsmedel.

Behovet av anslagsmedel för projektering av hamnar och farleder beräknas under normala förhållanden bliva i stort sett detsamma för budgetåret 1940/41 som under de närmast föregående åren. Angelägenheten av att i det läge, som uppstått genom den senaste tidens utrikespolitiska händelser, i möjligaste mån underlätta sjötransporter längs kusterna inom territorialgränsen har emellertid aktualiserat frågan om förbättring av inomskärslederna. Det är därför sannolikt, att undersökningar och projekteringar för dylikt ändamål bliva nödvändiga. I sådant fall torde en höjning av anslaget komma att erfordras. Med hänsyn till anslagets karaktär av förslagsanslag finner sig styrelsen dock ej för närvarande böra ifrågasätta någon höjning därav.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att till bidrag till hamn- och farledsundersökningar för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

Med hänsyn till vikten av att under nuvarande statsfinansiella läge utgifterna under anslaget begränsas till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt, förutsätter jag, att anslaget för nästa budgetår, vilket jag föreslår skola utgå med oförändrat belopp, icke må — i likhet med vad som gäller i fråga om innevarande budgetårs anslag — utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas. Då det för närvarande torde förefinnas åtskilliga hamnföretag, vilka redan blivit utredda och projekterade, men till vilka statsbidrag ännu icke kunnat utgå på grund av bristande medelstillgång, torde nya hamnföretag tills vidare icke böra utredas, såvitt icke särskilda skäl därtill föreligga. Utredningarna torde tills vidare i stället böra, i avvaktan på att redan utredda

Departements-
chefen.

företag erhålla statsbidrag, i första hand taga sikte på farledsföretag, som äro av särskild betydelse under nu rådande utrikespolitiska läge.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8,000.

[27.] 22. **Bidrag till handelshamnar och farleder, reservationsanslag.** Medan anslag till handelshamnar och farleder tidigare i allmänhet anvisades direkt till varje särskilt företag, har alltsedan budgetåret 1928/29 till företag av ifrågavarande kategori anvisats ett gemensamt anslag. Detta anslag anvisades för vartdera av budgetåren 1928/29 och 1929/30 med 250,000 kronor, för budgetåren 1930/31 och 1931/32 med 300,000 respektive 350,000 kronor, för vart och ett av budgetåren 1932/33—1935/36 med 300,000 kronor, för vartdera av budgetåren 1936/37 och 1937/38 med 600,000 kronor samt för budgetåren 1938/39 och 1939/40 med 450,000 kronor respektive 400,000 kronor. Vid sidan av nämnda anslag anvisades emellertid under budgetåren 1928/29—1933/34 årligen även anslag direkt till vissa företag av samma kategori som anslaget avser. Härutöver hava till hamnar och farleder av ifrågavarande art utgått följande bidrag, nämligen *dels* under budgetåren 1933/34—1935/36 till 26 hamnföretag med tillhoppa 3,460,600 kronor från de under utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, för budgetåren 1933/34 och 1934/35 anvisade extra reservationsanslagen till broar och hamnar, *dels* under budgetåren 1931/32—1938/39 till 13 hamnföretag och 10 farledsföretag med tillhoppa 3,121,100 kronor från anslag till beredskapsarbeten. Förutom de under sjätte huvudtiteln anvisade anslagsmedlen, som under perioden 1928—1939 uppgingo till i genomsnitt 0.6 miljon kronor för år, hava sålunda av de sistnämnda skilda anslagen för här ifrågavarande slag av hamnar och farleder inom samma tidsperiod disponerats sammanlagt över 6.58 miljoner kronor.

Bestämmelser om statsbidrag till handelshamnar och farleder finnas intagna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, i vissa delar ändrad genom kungörelser den 19 maj 1933 (nr 226) och den 17 maj 1935 (nr 188).

I sin skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål. Styrelsen framhåller till en början, att vad styrelsen anfört i sina petita för de båda senaste åren angående behovet för ett flertal hamnstäder att modernisera åtminstone vissa delar av sina hamnar för att kunna tillgodose kravet på tidsenliga sjökommunikationer gällde alltjämt. Sedan lång tid hade vidare förefunnits behov av fördjupning av vissa farleder, vilka företag emellertid måst anstå på grund av brist på erforderliga medel. Hos styrelsen inne-
låge för närvarande ett flertal ansökningar om bidrag från ifrågavarande anslag.

Beträffande behovet av anslag för nästa budgetår anför styrelsen:

Under förutsättning av normala förhållanden finner sig styrelsen böra föreslå, att anslaget för budgetåret 1940/41 upptages med samma belopp som för innevarande år. Så länge nu rådande utrikespolitiska förhållanden fortfara, torde statsbidrag böra beviljas endast till sådana företag, som i förevarande läge äro särskilt påkallade. Även med beaktande härav synes någon beskärning av anslaget ifråga emellertid ej vara att tillråda. Det bör nämligen beaktas, att de störningar och hinder, för vilka sjötransporterna över haven och längs landets kuster bliva utsatta under den tid krigstillståndet varar, tvinga till omläggningar av den normala sjötrafiken, vilka åter i vissa fall påkalla särskilda åtgärder i därav berörda hamnar. Här åsyftade ändrade dispositioner i fråga om trafiken medföra sålunda bland annat en ej önskvärd anhopning av fartyg och gods i vissa hamnar. Det torde därför bliva nödvändigt att vidtaga sådana åtgärder, att det större tonnaget kan för omlastning eller lossning och vidare distribution av lasten dirigeras till flera hamnar än som för närvarande är möjligt. Till dessa åtgärder höra främst för ändamålet i en del hamnar erforderliga kompletterings- och utvidgningsarbeten, vilka ej lära kunna genomföras utan statens medverkan.

Under återopande av vad styrelsen sålunda anfört hemställer styrelsen, att till bidrag till handelshamnar och farleder måtte för budgetåret 1940/41 anvisas ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Jag torde vidare få anmäla, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i en den 11 oktober 1939 dagteknad skrivelse hemställt om anvisande av ytterligare medel för utbyggnad och förbättring av vissa handelshamnar å Västkusten. Framställningen grundar sig på en av 1939 års sjöfartsskyddsutredning hos Kungl. Maj:t gjord hemställan om vidtagande av åtgärder för att förebygga sådan anhopning av fartyg och gods i vissa hamnar, som eljest förorsakas av avspärrning under nu rådande krigstid. Genom de avsedda åtgärderna skulle möjliggöras att i ökad omfattning dirigera det större, för svensk import och export använda tonnaget för omlastning eller lossning till ett större antal hamnar än vad som nu är möjligt.

Över framställningen hava yttranden avgivits av *kommerskollegium* och *statens transportkommission*, varjämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sedermera inkommit med utlåtande i ärendet.

Med hänsyn till innehållet i de till ärendet hörande handlingarna torde en ytterligare redogörelse för detsamma icke lämpligen böra ske till statsrådsprotokollet, utan riksdagens vederbörande utskott torde därom böra erhålla erforderliga upplysningar genom handlingarna, som komma att tillhandahållas utskottet.

Statsbidrag till förbättring eller utvidgning av handelshamnar och farleder synes med hänsyn till nu rådande statsfinansiella läge icke böra beviljas i andra fall än då på grund av särskilda förhållanden så kan anses synnerligen påkallat. Den utrikespolitiska situationen, som medfört många och svårlösta problem för icke minst landets utrikes sjöfart, påkallar emeller-

Departements-
chefen.

tid, så vitt nu kan bedömas, vidtagande av vissa extra ordinära åtgärder med avseende å flera av hamnarna å Västkusten. Jag anser mig därför böra föreslå, att anslag till bidrag till handelshamnar och farleder anvisas jämväl för nästa budgetår. Utan att nu taga ställning till de olika hamnföretag, till vilka statsbidrag kunna ifrågasättas, anser jag med hänsyn till nu föreliggande hamnbyggnadsprojekt å Västkusten ett belopp av 600,000 kronor böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 600,000.

[28.] **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.** Byggandet av statliga fiskehamnar, vilkas antal är 32, påbörjades år 1913 samt fortgick därefter under ett 20-tal år. Huvudparten eller omkring tre fjärdedelar därav utfördes dock under den förra hälften av nämnda period. Sedan budgetåret 1932/33 hava inga medel anvisats till nya dylika hamnanläggningar. I syfte att kunna utföra sådana ändrings- och förbättringsarbeten, som äro nödvändiga för att ifrågavarande hamnar skola kunna tillgodose de behov, för vilka de ursprungligen tillkommit, upptogs å riksstaten för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 200,000 kronor. För innevarande budgetår har för samma ändamål anvisats 150,000 kronor. Anslaget är avsett att jämväl komma till användning för motsvarande arbeten i fråga om de statliga farleder, som stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vård och förvaltning. Jag torde här få erinra om att i anslutning till Kungl. Maj:ts proposition den 10 november 1939, nr 79, angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m., Kungl. Maj:t meddelat beslut, att ett belopp av anslaget av 55,000 kronor icke må tagas i anspråk.

Av anslaget har Kungl. Maj:t genom beslut den 10 november 1939 anvisat ytterligare 44,800 kronor till stöd och nödhamnen vid Utklipporna i Blekinge län. Vidare har Kungl. Maj:t medgivit, att vissa besparingar, som uppkommit å till fiskehamnsanläggning vid Lickershamn på Gotland anvisade medel av anslaget till broar och hamnar må tagas i anspråk för förstnämnda hamnföretag.

Slutligen har Kungl. Maj:t under år 1939 av beredskapsmedel beviljat 12,400 kronor till utvidgning av farleden genom Sunninge sund i Göteborgs och Bohus län samt 32,200 kronor till förbättring av statens fiskehamn i Stenshamn i Blekinge län.

I sin skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål av ett anslag å 500,000 kronor. Till stöd härför har styrelsen anfört:

Såsom styrelsen framhållit i sina riksdagspetita för de båda senaste åren, äro vissa utvidgnings- och förbättringsarbeten numera behövlige vid ett flertal av omförmälda hamnar. Det bör härvid beaktas, att åtskilliga år förflutit,

sedan flera av hamnarna utfördes. Därunder har fiskets bedrivande undergått en i många avseenden genomgripande utveckling och rationalisering. I samband med den successivt fortgående anskaffningen av större och mera sjödugliga båttyper har havsfisket sålunda kunnat förläggas till mera avlägset belägna fångstplatser. Därigenom hava vidgade möjligheter tillskapats för fisket. Samtidigt har emellertid behov uppstått av större vattendjup och ökat utrymme m. m. i hamnarna. För att vissa av de äldre hamnarna numera skola på ett tillfredsställande sätt kunna fylla sin uppgift erfordras därför vissa utvidgnings- och kompletteringsarbeten. Dessa äro alltför omfattande för att kunna bestridas genom de relativt små hamnintäkterna, vilka i allmänhet endast förslå till täckande av kostnaderna för hamnarnas drift och normala underhåll.

Vidare erfordras medel till förbättring av vissa statliga farleder eller sådana farleder, väsentligen inomskärsleder, vilka hava vital betydelse för det allmänna och beträffande vilka något särskilt framträdande enskilt intresse ej kan påvisas. Vikten av sistnämnda slag av farleder, vilka redan under normala förhållanden fylla en viktig uppgift, har ytterligare aktualiserats genom de störningar av sjöfarten längs landets kuster, som förorsakats av den senaste tidens utrikespolitiska händelser.

Jag delar väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning, att behov föreligger av vissa utvidgnings- och förbättringsarbeten å en del av statens fiskehamnar och farleder. Då tillgodoseendet av detta behov i åtskilliga fall utan allvarligare olägenheter tills vidare torde kunna anstå, anser jag mig emellertid under nu rådande läge icke kunna förorda anvisande av något anslag till ändamålet för nästa budgetår. Skulle förbättring av någon inomskärsfarled aktualiseras genom de störningar av sjöfarten längs landets kuster, som orsakats av den senaste tidens utrikespolitiska händelser, torde medel, därest arbetets utförande anses trängande, lämpligen kunna anvisas av anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.

Departements-
chefen.

[29.] 23. **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 21) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till underhåll av statens fiskehamnar ett reservationsanslag av 19,800 kronor. Förut hade under en följd av år till underhåll av fiskehamnar — statens och statsunderstödda — upptagits ett gemensamt anslag. I enlighet med principerna för den nya riksstatupställningen hänfördes för nämnda budgetår de för underhåll av statens fiskehamnar erforderliga medlen till nyssnämnda särskilda anslag, medan motsvarande medel för statsunderstödda fiskehamnar sammanlades med de tidigare under särskilt anslag uppförda medlen för bidrag till byggande av dylika hamnar till ett anslag för bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.

För vart och ett av budgetåren 1936/37—1939/40 anvisades till underhåll och drift av statliga fiskehamnar, kanaler och farleder, vilka stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning, ett gemensamt reservationsanslag,

benämnt Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Anslaget upptogs å riksstaten för nämnda budgetår med ett belopp av 35,000 kronor.

I sin nu förevarande skrivelse har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna under nästa budgetår till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder till 30,000 kronor eller 5,000 kronor mindre än det för innevarande budgetår anvisade anslaget. Anslagsminskningen sammanhänger med det av styrelsen framlagda, av mig i samband med behandlingen av styrelsens avlöningsanslag förut berörda förslaget om överflyttning till styrelsens avlöningsstat av lönerna till de tre vid Sotenkanalen nu anställda kanalvakterna. Lönekostnaderna för dem uppgå till omkring 7,500 kronor men styrelsen har icke ansett sig böra föreslå en nedsättning med fullt motsvarande belopp med hänsyn till att styrelsen för nästa budgetår räknar med höjda underhållskostnader för berörda kanal.

Då jag vid behandlingen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens avlöningsanslag icke ansett mig böra för närvarande förorda någon överflyttning till nämnda anslag av arvoden till kanalvakterna vid Sotenkanalen, torde någon nedsättning av anslaget till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder av den anledningen icke böra ske. Med hänsyn till storleken av den reservation å anslaget, som under flera budgetår funnits, och som vid budgetårsskiftet den 1 juli 1939 ökats från omkring 13,000 kronor till omkring 25,000 kronor, synes emellertid en sänkning av anslaget med 7,500 kronor till 27,500 kronor kunna utan olägenhet ske.

I detta sammanhang har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upptagit en av Uppsala stad väckt fråga om befrielse för staden från densamma nu jämlikt av Kungl. Maj:t den 22 februari 1867 fastställt reglemente åliggande skyldighet att ombesörja vården och underhållet av anläggningarna för sjöfarten genom Almarestäket vid Mälaren och Erikssund. Styrelsen har därvid förutsett, att nämnda skyldighet skulle övertagas av staten. Då denna fråga äger visst sammanhang med en av staden gjord, på Kungl. Maj:ts prövning beroende framställning om upprepning genom statens försorg av farlederna, anser jag ställning icke nu böra tagas till spörsmålet om farledernas förvaltning utan bör detsamma avgöras först när frågan om nämnda upprepning blivit avgjord. Jag torde därför sakna anledning att här närmare ingå på den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i ämnet lämnade redogörelsen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 27,500.

[30.] 24. **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar, reservationsanslag.** Statens medverkan till byggande av fiskehamnar påbörjades år 1913. Under de första åren byggdes härvid uteslutande statliga hamnar. Sedermera överfördes emellertid tyngdpunkten i fråga om fiskehamnsbyggandet från de rena statshamnarna till statsunderstödda hamnar,

vilket ansågs påkallat med hänsyn till önskvärdheten av att vederbörande intressenter i skäligen omfattning deltog i kostnaderna för fiskehamnsanläggningarna. I enlighet härmed har riksdagen till understödjande av sådana fiskehamnsbyggnader, vilka ej tillhöra staten, från och med år 1920 varje år, utom för budgetåret 1924/25, anvisat särskilda anslag, för år 1920 under nionde huvudtiteln och därefter under sjätte huvudtiteln. Från och med budgetåret 1935/36 är anslaget jämväl avsett att, i vad avser här berörda slag av hamnar, disponeras för sådana underhållsarbeten (större reparations- och muddringsarbeten), vilka ej äro att hänföra till det normala underhållet.

Under tiden från och med år 1920 till och med budgetåret 1939/40 ha till nu berörda ändamål anvisats sammanlagt 3,510,200 kronor, därav för budgetåren 1935/36 och 1936/37 105,200 respektive 100,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 200,000 kronor. Beträffande ett belopp av 50,000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har emellertid i Kungl. Maj:ts proposition den 10 november 1939, nr 79, angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. förutsatts, att detsamma icke skall disponeras. Beloppen av de för budgetåren 1935/36—1938/39 för detta ändamål anvisade anslagen avvägdes med hänsyn till, bland annat, att behovet av bidrag till ifrågavarande hamnbyggnader under senare år tillgodosetts i mycket betydande utsträckning med anlitan av anslag till broar och hamnar och till beredskapsarbeten samt att jämväl anslaget för bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder kunde förväntas i icke ringa mån komma att tillgodoses även fiskehamnsbehovet.

Bestämmelser om statsbidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar finnas intagna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder (ändrad 188/1935).

Vid ingången av år 1939 funnos för nu ifrågavarande ändamål disponibelt dels en från förra budgetåret kvarstående reservation å 1,262 kronor 68 öre, dels ock innevarande budgetårs anslag å 200,000 kronor, vilket på sätt nyss nämnts emellertid minskats med 50,000 kronor. Genom beslut den 8 september 1939 och senare har Kungl. Maj:t beviljat bidrag till följande företag, nämligen:

	Kronor
Fiskehamnsanläggning vid Gudinge i Uppsala län (ytterligare medel)	20,000
Ombyggnad av Hörte fiskehamn i Malmöhus län (ytterligare medel) ...	17,100
Uppmuddring av inloppsrännan till hamnen i Skanör	13,500
Uppmuddring av Abbekås fiskehamn i Malmöhus län	4,500
Förstärkning av vågbrytare i Kåseberga fiskehamn i Kristianstads län	8,800
Reparation av stormskada på vågbrytaren m. m. i Mellstens fiskehamn	
i Stockholms län	1,440
	Summa kronor 65,340

Från anslag till beredskapsarbeten har Kungl. Maj:t efter avlåtandet av 1939 års statsverksproposition beviljat följande statsbidrag, nämligen till fiskehamnsanläggning i Mollösund i Göteborgs och Bohus län (ytterligare medel) 21,100 kronor och till fiskehamnsanläggning vid Brändön i Norrbottens län 55,800 kronor.

I sin skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av medel för nu ifrågavarande ändamål. Styrelsen har till en början erinrat om att under den period, omfattande budgetåren 1931/32—1938/39, varunder bidrag från arbetslöshetsanslag ställts till förfogande för ifrågavarande ändamål, det totala bidragsbeloppet till statsunderstödda fiskehamnar uppgått till något över 8.96 miljoner kronor, motsvarande i genomsnitt omkring 1.12 miljon kronor för år. Härav hade den huvudsakliga delen eller omkring 86 procent utgått av arbetslöshetsanslag. I anslutning härtill anför styrelsen:

Det är sålunda bidragen från sistnämnda anslagskategori, som under senare år främst tillgodosett bidragsbehovet till statsunderstödda fiskehamnar och varigenom en stor del därav kunnat täckas. Av det betydande anslagsbehov till ifrågavarande ändamål, vars orsaker äro att söka i den utvecklingsprocess i fråga om fiskets bedrivande, som försiggått under en lång följd av år och för vilken styrelsen närmare redogjort i sina riksdagspetita för de närmast föregående åren, kvarstår emellertid en väsentlig del allt fortfarande. Hos styrelsen inneligga sålunda ansökningar om bidrag till ytterligare 44 fiskehamnsföretag, vartill kommer ett 10-tal ansökningar, som med tillstyrkande överlämnats till Kungl. Maj:t men beträffande vilka Kungl. Maj:t ännu ej meddelat beslut. Den sammanlagda kostnaden för samtliga ifrågavarande företag, vilka avse dels nya hamnanläggningar, dels utvidgning eller ombyggnad av äldre sådana, har beräknats till omkring 4.45 miljoner kronor. Det anmälda bidragsbehovet för nämnda anläggningar uppgår till ett belopp, som oväsentligt understiger 4 miljoner kronor.

Så länge anslag till motverkande av arbetslöshet anlitas för bidrag till fiskehamnsbyggnader i förut nämnd omfattning kan en höjning av här förevarande anslag synas omotiverad. Frånsett att i och med ett förbättrat konjunkturläge antalet bidrag från förstnämnda anslag numera väsentligt minskats, förtjänar emellertid följande omständigheter beaktande. Av de ifrågasatta nya fiskehamnsanläggningarna märkas flera, vilka var och en skulle komma att få särskilt stor betydelse inom ett vidsträckt område och till vilka statsbidrag därför kraftigt förordats av samtliga hörda myndigheter. Inom de orter, där dessa anläggningar avsetts att utföras, har någon framträdande arbetslöshet emellertid ej förefunnits. Enär överflyttning av ledig arbetskraft till platser, belägna långt från de arbetslösas hemorter, ej ansetts böra komma ifråga, har bidrag från arbetslöshetsanslag därför ej kunnat lämnas i berörda fall. Ej heller hava de erforderliga bidragen till härvid åsyftade företag kunnat inrymmas inom ramen för de anslagsmedel, som anvisats över här förevarande anslag. Oaktat nämnda företag ur angelägenhetssynpunkt i första hand bort ifrågakomma till erhållande av statsbidrag, har deras utförande därför måst lämnas att anstå från år till år.

Med hänsyn till, fortsätter styrelsen, önskemålet, att större möjlighet måtte beredas för tillgodoseende av bidragsbehovet jämväl inom områden utan fram-

trädande arbetslöshet, hade styrelsen funnit sig böra föreslå en höjning av förevarande anslag till 400,000 kronor. Härvid hade styrelsen dock förutsatt normala förhållanden. I vad mån det ändrade läge, som förorsakats av den senaste tidens utrikespolitiska händelser, gjorde det nödvändigt, att frågan om en dylik anslagshöjning tills vidare lämnades att anstå, undandroge sig styrelsens bedömande.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget anser jag mig icke kunna för- Departements-
chefen.
orda högre bidrag för nästa budgetår till nu förevarande ändamål än 100,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda
fiskehamnar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett
reservationsanslag av kronor 100,000.

[31.] 25. **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1935 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 23) framställda förslag anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. Med detta anslag avsågs att såsom en kollektiv restitution för erlagd bensinskatt disponera någon del av automobilskattemedlen för ändamål, som tjänade den mindre sjöfartens intressen. Till enahanda ändamål har för vart och ett av budgetåren 1936/37—1938/39 anvisats ett anslag av 750,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. För innevarande budgetår utgår anslaget med ett till 1,000,000 kronor förhöjt belopp. Jag torde emellertid få erinra om att på sätt förutsatts i Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, den 10 november 1939 angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. Kungl. Maj:t meddelat beslut, att av innevarande budgetårs anslag ett belopp av 450,000 kronor icke må disponeras.

Rörande användningen av förevarande anslag hava bestämmelser meddelats i kungörelse den 17 maj 1935 (nr 189) angående statsbidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, vars innehåll närmare angivits i 1936 års sjätte huvudtitel (sid. 135). Jämlikt riksdagens medgivande får jämväl för hamn- och farledsundersökningar av anslaget disponeras det belopp, som av Kungl. Maj:t provas erforderligt.

Av nu ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t under år 1939 genom beslut den 12 maj 1939 och senare beviljat bidrag till följande företag, nämligen:

	Kronor
Anläggning av hamn m. m. vid Dalarö i Stockholms län (ytterligare medel)	22,500
Anläggning av hamn vid Löka på ön Stora Möja i Stockholms län (ytterligare medel)	17,900

	Kronor.
Anläggning av hamn vid Hanholmen utanför Norrköping (ytterligare medel)	52,900
Anläggning av hamn för mindre båtar i Visby (ytterligare medel) ...	62,000
Anläggning av hamn vid Saltholmen utanför Göteborg (ytterligare medel)	200,000
Vissa arbeten i Källö-Knipplans fiskehamn, Göteborgs och Bohus län (ytterligare medel)	10,100
Kajanläggning i Haparanda (ytterligare medel)	32,500
Summa kronor	397,900

I sin skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* under åberopande av vad styrelsen beträffande anslag till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder anförde i sina riksdagspetita till 1939 års lagtima riksdag hemställt, att för ändamålet måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till att under rådande förhållanden en avsevärd minskning av den från den mindre sjöfarten inflytande bensinskatten måste beräknas inträda under nästa budgetår, anser jag mig böra föreslå en sänkning av nu förevarande anslag till 500,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 500,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

C. Vägtrafikväsendet.

[32.] 1. **Besiktning av motorfordon, förslagsanslag.** Den 1 oktober 1937 trädde den nya organisationen för besiktning av motorfordon i funktion. Organisationen grundar sig på ett efter utredning genom särskilda sakkunniga framlagt förslag, över vilket Kungl. Maj:t genom proposition, nr 30, inhämtade yttrande av 1936 års riksdag. Under hänvisning i övrigt till den redogörelse rörande organisationen, som lämnades i 1937 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 24), torde jag här endast behöva erinra om följande:

Besiktningsmännens antal utgör enligt beslut av Kungl. Maj:t den 14 augusti 1936 63. Kungl. Maj:t förordnar besiktningsmännen för en tid av högst sex år. Nuvarande förordnandeperiod omfattar tiden den 1 oktober 1937—den 1 januari 1943. Den i länets residensstad stationerade besiktningsmannen är tillika länsbesiktningsman med huvudsaklig uppgift att i visst avseende samarbeta med statspolisen vid dess fordonstillsyn samt att tillhandagå vederbörande myndigheter med utredningar och dylikt. Finnas i residensstaden flera besiktningsmän stationerade, utser Kungl. Maj:t länsbesiktningsman. Stockholms stad och län äga gemensam länsbesiktningsman. Av den sammanlagda uppbörden å tjänsten äger besiktningsmannen tillgodogöra sig arvode i enlighet med vissa närmare bestämda grunder.

Samtidigt med denna nyorganisation, som innebar en viss begränsning av besiktningsmannainstitutionen, vidtogs en utökning av ordningsstatspolisen i syfte att genom denna skulle utövas viss besiktning av motorfordonsbeståndet, s. k. flygande besiktning.

Enligt de från och med den 1 oktober 1937 gällande bestämmelserna är anslaget till besiktning av motorfordon avsett till bestridande av, förutom förenämnda arvoden till besiktningsmännen, arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän, arvoden till länsbesiktningsmännen, ersättningar till besiktningsmän, som innehava egen automobil, samt arvoden och reseersättningar till besiktningsmän för särskilda uppdrag.

Nu ifrågavarande anslag har för budgetåren 1937/38—1939/40 anvisats med respektive 1,070,000 kronor, 850,000 kronor och 780,000 kronor. Den å riksstatens inkomstsida uppförda inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon har för vart och ett av nämnda budgetår beräknats till 1,150,000 kronor. De verkliga inkomsterna hava emellertid under budgetåren 1937/38 och 1938/39 uppgått till i avrundade belopp 1,323,000 kronor respektive 1,434,000 kronor. Då utgifterna under anslaget under sistnämnda två budgetår varit omkring 1,110,000 kronor respektive 795,000 kronor har alltså å budgetåren 1937/38 och 1938/39 å besiktningsväsendet uppstått ett överskott av 213,000 kronor respektive 639,000 kronor. Anledningen till den stora skillnaden mellan överskotten för nämnda två budgetår är i huvudsak, att 1937 års nya grunder för besiktningsmännens inleverering till statsverket av uppburna förrättningsavgifter gjorde sig fullt gällande först under budgetåret 1938/39.

Jag torde här slutligen få erinra om att kostnaderna för en i samband med omläggningen av besiktningsorganisationen beslutad utökning av ordningsstatspolisen förutsattes skola till ett belopp, motsvarande skillnaden mellan inkomsterna å förenämnda inkomsttitel och anslaget till besiktning av motorfordon, utgå av vanliga skattemedel, medan återstoden skulle utgå av automobilskattemedel.

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats på följande sätt:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under budgetåret redovisade avgifter	680,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	20,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	7,700
Summa kronor	780,000

Jag torde här få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1939 medgivit, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finge bereda besiktningsmännen för motorfordon tillfälle att deltaga i kurser för utbildning av instruktörer i generatorgastjänst, samt bemyndigat styrelsen att för rese- och traktamentsersättningar åt besiktningsmännen i samband med kurserna av förslagsanslaget till besiktning av motorfordon — utöver genom brev till styrelsen den 5 maj 1939 till arvoden och reseersättningar till besiktningsmännen för särskilda uppdrag anvisat belopp av 7,700 kronor — taga i anspråk sammanlagt högst 32,300 kronor.

Genom beslut den 6 oktober 1939 har Kungl. Maj:t vidare bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att av de medel, som genom förenämnda beslut den 22 september 1939 anvisats för besiktningsmännens deltagande i vissa gasgeneratorkurser, bestrida kostnader jämväl för uppehållande i erforderlig utsträckning av i kurserna deltagande besiktningsmäns tjänster under den tid, kurserna påginge, ävensom att till sådan besiktningsman utbetala arvode med 18 kronor per dag under kurstiden.

I skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till besiktning av motorfordon. Då anslagsbehovets storlek i huvudsak är beroende på storleken av de influtna förrättningsavgifterna, har styrelsen till en början sökt beräkna inkomsterna å inkomsttiteln Avgifter för besiktning av motorfordon. Under erinran om att inkomsttiteln för innevarande budgetår i riksstaten upptagits med ett belopp av 1,150,000 kronor anför sålunda styrelsen:

Enligt från besiktningsmännen inhämtade uppgifter har under 1939 års sex första månader i förrättningsavgifter influtit omkring 770,000 kronor. Med kännedom om uppbörden under samma månader år 1938, vilken uppgick till 710,825 kronor, skulle uppbörden under år 1939 kunna beräknas till omkring 1,600,000 kronor, därest besiktningsmännens verksamhet under återstående delen av innevarande år fortgått i oförändrad omfattning. På

grund av nu rådande förhållande har emellertid en högst väsentlig minskning av besiktningsmännens arbetsuppgifter inträffat, varför inkomsterna under innevarande år antagligen icke torde komma att överstiga 1,300,000 kronor.

Därest nu gällande inskränkning i trafiken med motorfordon kommer att vidmakthållas i ungefärligen samma utsträckning även under kommande år, måste i förhållande till sistnämnda belopp en ytterligare nedgång i inflytande förrättningsavgifter beräknas uppkomma. Enär bestämmelserna om inskränkning av trafiken varit i kraft allenast en kort tid och då styrelsen icke kan bedöma, huruvida en ökning av besiktningsmännens nuvarande arbetsmängd kan påräknas under nästkommande år, saknar styrelsen nödiga hållpunkter för uppskattning av storleken av inflytande förrättningsavgifter under 1940. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser sig emellertid böra förorda, att ifrågakvarande inkomsttitel för budgetåret 1940/41 upptages till 500,000 kronor.

Med utgångspunkt från ett inkomstbelopp av 500,000 kronor har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat utgifterna för besiktningsväsendet för budgetåret 1940/41 på följande sätt:

	Kronor
Besiktningsmännens behållna andelar av under året redovisade avgifter.....	450,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil.....	50,000
Arvoden till länsbesiktningsmän.....	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän samt utfyllnad av vikariatsarvoden.....	7,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag.....	5,700
Summa kronor	530,000

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av automobilbesiktningsmännens förening den 28 november 1939 gjord framställning om ändrade bestämmelser för beräknande av ersättning till sådana besiktningsmän, som fullgöra militär tjänstgöring. Jag torde till en början därvid få erinra om nu gällande bestämmelser om ersättning till besiktningsman ävensom till vikarie för besiktningsman. I 24 och 28 §§ instruktionen den 23 oktober 1936, nr 564, för besiktningsmän för motorfordon stadgas följande:

24 §.

Besiktningsman äger att av den sammanlagda uppbörden av förrättningsavgifter å tjänsten tillgodogöra sig arvode med, för kalenderår räknat:

hela den del av avgifternas summa, som icke överstiger

a) 5,000 kronor, därest stationsorten vid årets utgång tillhörde någon av ortsgrupperna A, B eller C i gällande kungörelse angående fördelningen av orterna i riket å de i avlöningsreglementen för nyreglerade verk samt för försvarsväsendet upptagna ortsgrupperna;

b) 6,000 kronor, därest stationsorten tillhörde någon av ortsgrupperna D eller E i samma kungörelse; samt

c) 7,000 kronor, därest stationsorten tillhörde någon av ortsgrupperna F eller G i samma kungörelse;

hälften av den del av avgifternas summa, som med ett belopp av intill

7,000 kronor överstiger vad besiktningsmannen med tillämpning av bestämmelserna under a)—c) äger odelat tillgodoräkna sig; samt en fjärdedel av överskjutande del av avgifternas summa.

Därest besiktningsman innehar eller innehaft annan statstjänst än besiktningsmannasysslan och på grund härav uppbär löne- eller pensionsförmåner, skall vid arvodets beräkning så anses, som om besiktningsmannen dels uppburit, utöver verkliga uppbördsbeloppet, ytterligare ett belopp, motsvarande två tredjedelar av de löne- eller pensionsförmåner, som besiktningsmannen under året ägt uppbära, dels ock redan tillgodoräknat sig det sistnämnda belopp åbelöpande arvodet.

Vid beräkning av avgifternas summa skall med undantag för fall, som i nästa stycke sägs, hänsyn tagas jämväl till de avgifter, som inflyta under tid, vikarie varit förordnad för besiktningsman.

Har besiktningsman åtnjutit tjänstledighet för enskild angelägenhet och har därvid vikarie varit förordnad för besiktningsmannen, skall vid tillämpningen av bestämmelserna i denna paragraf så anses, som om besiktningsmannen under sådan tid icke innehaft tjänsten, och skall förty vid beräkningen av avgifternas summa hänsyn icke tagas till de avgifter, som influtit under sagda tid. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äger dock, där så i särskilda fall provas skäligt, medgiva avvikelse från vad sålunda stadgats.

Därest besiktningsmannattjänst under samma kalenderår uppehållits av två eller flera besiktningsmän, skall det arvode, som besiktningsmännen tillsammans äga behålla, beräknas på grundval av den sammanlagda uppbörden i tjänsten. Fördelningen besiktningsmännen emellan av den behållna andelen skall därefter ske i förhållande till storleken av de förrättningsavgifter, som besiktningsmännen var för sig uppburit.

28 §.

Ersättning till av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordnad vikarie för besiktningsman erlägges av besiktningsmannen utom i fall, som avses i 24 § fjärde stycket, och utgår med belopp, som efter förslag av länsstyrelsen bestämmas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med hänsyn tagen till de beräknade årliga intäkterna å befattningen, förordnandets längd samt den omständigheten, huruvida besiktningsmannen tillhandahåller vikarien tjänstelokal, telefon, expeditjonsbiträde och skrivmateriel eller icke.

I sin förenämnda skrivelse har *besiktningsmännens förening* till en början meddelat, att i samband med nu gällande beslut om förstärkt försvarsberedskap ett antal besiktningsmän för motorfordon under olika tidsperioder beordrats att fullgöra viss militärtjänstgöring samt att sådant inbeordrande komme i än högre grad och under avsevärt längre tider att bli vid mobilisering. I anslutning härtill anför föreningen:

Jämlikt stadgandet i 24 § instruktionen för besiktningsmän för motorfordon skall till det uppbördsbelopp, som lägges till grund för beräkningen av inleverering till statsverket av uppbördsmedel, läggas två tredjedelar av det belopp, som må hava erhållits på grund av statliga löne- eller pensionsförmåner. På grund av att besiktningsmännens förrättningar till följd av den numera minskade motortrafiken nedgått avsevärt (under september—november i medeltal omkring 40 procent) har det i vissa fall varit onödigt förordna vikarie för den inbeordrade besiktningsmannen, varför denne då icke erhållit någon inkomst från utförda förrättningar. Vid mobilisering blir detta förhållandet för omkring hälften av samtliga besiktningsmän. Den del av

statslönen, som på grund härav måste inlevereras till Kronan, utgör i flesta fall 50 procent av beloppet.

Det åligger därjämte besiktningsman jämlikt instruktionen att själv bestrida med tjänsten förenade kostnader för kontorshyra, lön till skrivbiträden, telefoner, expenser m. m. För den tid, som besiktningsman är inkallad till militärtjänst, torde det knappast bliva möjligt att bliva av med förhyrd lokal, i all synnerhet som den tid, varom är fråga, är av obestämd längd. För de besiktningsmän, som icke hava sina kontorslokaler i anslutning till sin bostadsvåning komma därtill svårigheter med förvaring av kontorsmöbler m. m. samt kostnader för flyttning och dylikt. Icke heller torde besiktningsman kunna underlåta att avlöna anställda under sagda tid. Metoden att avskeda desamma synes föga tilltalande. Vid de stationsorter, där nu ett flertal besiktningsmän äro sammanförda till ett gemensamt kontor, blir vid mobilisering knappast mer än en kvar. Att som exempelvis i Stockholm, där fem besiktningsmän hava gemensamt kontor, tänka sig möjligheten av att en ensam skall gälda ifrågavarande kostnader torde även få anses orimligt. Besiktningsman kommer därför att få sina utgifter för besiktningsmannatjänsten praktiskt taget oförminskade under den tid han fullgör militärtjänstgöring.

Enligt sagda instruktion tillkommer det besiktningsman att själv avlöna för honom förordnad vikarie. Det härför utgående arvodel är fastställt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med hänsyn till medelinkomsten av varje besiktningsmannatjänst under året, oberoende av under vilken tid av året vikarie erfordras. De inkomster, som besiktningsman kan komma att få uppbära under militärtjänst, äro helt beroende på hans tjänsteställning vid armén och växla därför för närvarande mellan dylika för kapten och menige man. Att besiktningsmannens inkomster med en militär månadslön av cirka 50 kronor, varav enligt ovan endast skulle få behållas 25 kronor, icke skulle räcka till att ens bestrida kontorskostnaderna, är tydligt, men även om månadslöns uppgår till cirka 800 kronor (för en äldre kapten) torde behållna 400 kronor med ett avdrag om cirka 225 kronor för kontorskostnader knappast kunna anses rimliga för en person, som tvångsvis blivit inbeordrad till militärtjänst.

I anslutning härtill uttalar föreningen, att en jämförelse med övriga i statstjänst varande personer, vilka under militär tjänstgöring enligt nu utfärdade bestämmelser endast erhöle ett avdrag om $\frac{1}{3}$ av ordinarie löneförmåner, visade, att besiktningsmännen ur ifrågavarande synpunkt vore synnerligen ogynnsamt ställda. En viss förbättring kunde ernås genom sådan ändring av instruktionen, att 24 § icke skulle äga tillämpning på sådana löneförmåner, som besiktningsman åtnjöte för anbefalld militärtjänstgöring, vare sig den ägde rum under fredstid, förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. Förbättringen skulle dock bliva av så ringa storleksgrad, att den icke kunde förhindra att besiktningsman råkade i så dåliga omständigheter, att hans ekonomiska existens vedervägrades. Det syntes därför rimligt, att han erhöle en viss komensation. För att detta resultat skulle ernås, borde besiktningsman under militärtjänst icke endast erhålla ersättning för sådana utgifter, som för befattningen icke kunde undvikas, utan även ett visst arvode, förslagsvis $\frac{2}{3}$ av den behållna medeldagsinkomsten under året på tjänsten.

Ett dylikt förfaringssätt anser föreningen vara genomförbart, om väg- och

vattenbyggnadsstyrelsen bemyndigas utbetala ett enligt vad förut angivits beräknat belopp av anslaget till besiktning av motorfordon. Det förutsatte därjämte, framhåller föreningen, att, om vikarie vore förordnad för till militärtjänstgöring inbeordrad besiktningsman, vikarien redovisade till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Med stöd av vad föreningen sålunda anfört hemställer föreningen, att jämlikt 30 § instruktionen för besiktningsmän anbefalld inleverering till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke måtte till någon del behöva ske av lön, som uppbäres för militär tjänstgöring, att besiktningsman vid fullgörandet av militär tjänstgöring måtte tillerkännas skälig ersättning för honom åvilande, med besiktningsmannabefattningen förenade, ofrånkomliga kostnader, samt att besiktningsman måtte erhålla viss del av med befattningen förenade inkomster, förslagsvis två tredjedelar av den behållna medeldagsinkomsten under året på tjänsten.

Över framställningen från besiktningsmännens förening hava utlåtanden avgivits av statskontoret, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt riksräkenskapsverket.

Statskontoret har till en början framhållit, att besiktningsman under tiden, varunder han är inkallad till militärtjänstgöring, i allmänhet icke torde kunna tillgodogöra sig något arvode å sin besiktningsmannatjänst. Vid sådant förhållande finner statskontoret det rimligt, att besiktningsman under tjänstledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering erhåller skälig ersättning av statsmedel.

Vid bedömandet av frågan, enligt vilka grunder dylik ersättning bör utgå, anser statskontoret det ligga närmast till hands, att blivande bestämmelser i ämnet givas sådan innebörd, att de i huvudsak komma att överensstämma med de föreskrifter, som meddelats i 1 § 3 mom. kungörelsen den 29 september 1939 (nr 749) med bestämmelser i fråga om avlöning till viss statsanställd civil personal under tjänstledighet för värnpliktstjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap. Statskontoret anför i avslutning härtill:

Enligt nämnda föreskrifter äger tjänsteman tillhörande den nyreglerade civila statsförvaltningen, vilkens avlöning utgår i form av arvode med av Kungl. Maj:t fastställt belopp, uppbära halva arvodet under dylik ledighet. Då några uppgifter angående besiktningsmännens arvoden för år 1939 ej bliva tillgängliga förrän tidigast i januari 1940, läser man vid beräkningen av den ersättning, som må tillerkännas besiktningsmännen under här avsedd ledighet, vara hänvisad till den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förda statistiken beträffande uppbörden å besiktningsmannatjänsterna för år 1938. Statskontoret, som beretts tillfälle att taga del av denna statistik, vill här omförmåla, att sammanlagda beloppet av inlevererade förrättningsavgifter under år 1938 uppgått till omkring 759,100 kronor, vilket innebär, att den del av uppbördsbeloppet, som besiktningsmännen ägt tillgodogöra sig såsom arvode, utgjort i medeltal för var och en av dem omkring 12,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts får statskontoret för sin del föreslå, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bemyndigas att — med tillämpning från och med den 1 januari 1940 — till besiktningsman, som åtnjuter tjänst-

ledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering, utbetala ersättning med belopp, motsvarande högst hälften av det på tjänstledighetstiden belöpande årsarvodet för 1938. För den händelse emellertid besiktningsman under dylik tjänstgöring i egenkap av beställningshavare i reserven eller vad därmed är likställt uppbär lön från försvarsväsendet och denna avlöning uppgår till lägst samma belopp, som den sålunda föreslagna civila ersättningen, synes sådan ersättning icke böra utgå. Därest åter den besiktningsmannen från försvarsväsendet tillkommande avlöningen understiger nyssnämnda ersättning, lär besiktningsmannen böra från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äga utbekomma allenast skillnaden.

Beträffande frågan om ersättning till besiktningsmannen för de av denne under sin militära tjänstgöring bestridda kostnader för kontor och dylikt anför statskontoret:

Såvitt statskontoret kan finna, synes det ogörligt att fastställa några generella regler för bestämmandet av dylik ersättning med hänsyn, bland annat, till den växlande storleken av dessa utgifter. Statskontoret har emellertid bibragt den uppfattningen, att i vissa fall, där särskild lokal måst förhyras för ändamålet och hyreskostnaden uppgår till mera väsentligt belopp, billighetsskäl tala för att staten bereder till militärtjänstgöring beordrad besiktningsman skäligt bidrag till bestridande av de kostnader, han i sådant avseende måst vidkännas. Statskontoret vill ifrågasätta, huruvida icke ett dylikt bidrag lämpligen kan bestämmas till — för år räknat — ett belopp av högst 10 % av den av besiktningsmannen behållna andelen av förrättningsavgifter för 1938 eller det lägre belopp, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t må äga fastställa. Fråga om tillerkännande av kontorskostnadsbidrag torde böra underkastas prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

I detta sammanhang framhåller statskontoret såsom sin mening, att — för den händelse behov av vikarie för tjänstledig besiktningsman erfordrades — detta behov lämpligen syntes kunna tillgodoses genom att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med stöd av 22 § instruktionen för besiktningsmännen förordnade särskilt biträde att fullgöra med besiktningsmannatjänsten förenade göromål. Ersättning till dylikt biträde skulle jämlikt 29 § samma instruktion utgå av statsmedel med belopp, som för varje fall bestämdes av styrelsen.

Därest de nu ifrågasatta ersättningsgrunderna, anför vidare statskontoret, vunne tillämpning från och med den 1 januari 1940, syntes det skäligt, att — vid beräkning jämlikt föreskriften i 24 § av instruktionen av besiktningsmannen tillkommande arvode för år 1940 — hänsyn icke toges till den avlöning från försvarsväsendet, som besiktningsmannen eventuellt åtnjutit under tjänstledighet, varom här vore fråga.

För bestridande av de i det föregående förordade ersättningarna och bidragen anser statskontoret böra anlitas förslagsanslaget till besiktning av motorfordon. Ett disponerande av ifrågavarande anslag för nu nämnda ändamål förutsatte emellertid, framhåller ämbetsverket, att medgivande härtill utverkades av riksdagen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sitt utlåtande till en början uttalat, att enligt styrelsens mening den ersättning, som utginge för värnpliktstjänstgöring, icke syntes böra inräknas vid bestämmandet av besiktningsmans arvode. Därest Kungl. Maj:t icke funne skäl att häremot framställa erinran, hade styrelsen för avsikt att för innevarande år tillämpa bestämmelserna i 24 § förenämnda instruktion så, att hänsyn icke toges till den ersättning — av vad slag den än måtte vara — som besiktningsman uppbure från försvarsväsendet under militärtjänstgöring på grund av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering.

Styrelsen anför härefter, att de särskilda för besiktningsmännen gällande avlöningsbestämmelserna syntes påkalla vissa åtgärder för förbättring av besiktningsmännens ekonomiska villkor vid tjänstledighet för militärtjänstgöring. I dylikt syfte föreslår styrelsen följande bestämmelser:

Besiktningsman äger under ledighet för militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap — i stället för den ersättning, som jämlikt 24 § gällande instruktion för besiktningsmän för motorfordon skulle kunna komma att utgå — i enlighet med nedan angivna grunder åtnjuta dels bidrag till bestridande av kontorskostnader, dels ock i vissa fall arvode. Såsom förutsättning för åtnjutande av kontorsbidrag gäller, att därest vikarie för besiktningsman förordnas, besiktningsmannen skall tillhandahålla vikarien tjänstelokal, telefon, expeditorsbiträde och skrivmateriel i erforderlig utsträckning för tjänstens skötande. Vikarien skall redovisa de av honom uppburna förrättningsavgifterna direkt till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Bidrag till kontorskostnader utgår, för år räknat, med 15 procent av den å tjänsten behållna andelen av uppbörden under år 1938. Vid beräkandet av nämnda andel skall hänsyn icke tagas till de på grund av annan stats-tjänst än besiktningsmannasysslan uppburna löne- eller pensionsförmånerna. Om väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därtill finner särskilda skäl föreligga, må styrelsen nedsätta bidraget till lägre belopp än vad som enligt nyss angivna grunder skulle utgå.

Därest den besiktningsmannen från försvarsväsendet tillkommande lönen understiger ett belopp, motsvarande hälften av skillnaden mellan å ena sidan den i föregående stycke omförmälda behållna andelen och å andra sidan det enligt samma stycke utgående kontorsbidraget, allt beräknat i förhållande till tiden för tjänstledigheten, äger besiktningsmannen såsom arvode från sin besiktningsmannatjänst utbekomma skillnadsbeloppet.

Aspirant å besiktningsmannatjänst, vilken inkallas till värnpliktstjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap och omedelbart före inkallelsen i en följd under minst sex månader uppehållit besiktningsmannatjänst, må under tid han på grund av inkallelsen åtnjuter ledighet från vikariatet uppbära ersättning per månad, utgående med hälften av den genomsnittliga månadsersättning han under de närmaste sex månaderna före inkallelsen uppburit.

De här ovan omförmälda ersättningarna ävensom ersättning till erforderliga vikarier skola bestridas från det i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till besiktning av motorfordon samt utbetalas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen månadsvis i efterskott.

I anslutning till dessa bestämmelser framhåller styrelsen, att den behållna andelen för år 1938 valts till utgångspunkt för beräkningarna dels emedan detta år vore det sista av den nuvarande krisen icke berörda året, dels

emedan enhetliga lönebestämmelser samt oförändrad distriktsindelning varit rådande under hela året i fråga, dels slutligen emedan år 1938 vore det enda år, för vilket styrelsen för närvarande hade en fullständig statistik.

Styrelsen framhåller vidare, att de belopp, som enligt styrelsens förslag skulle utgå från anslaget till besiktning av motorfordon, icke syntes bliva av någon avsevärd storlek, enär en stor del av besiktningsmännen uppbure en så hög lön från sin militära beställning, att ingen eller blott ringa arvodesutfyllnad skulle bliva erforderlig. Det föreslagna kontorsbidraget vore avsett att successivt nedbringas, allt eftersom det kunde beräknas, att besiktningsmännen kunde avveckla sina kontorskostnader.

Styrelsen uttalar slutligen, att styrelsen i sitt förslag endast berört frågan om ersättning vid inkallelse till militärtjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap. Däremot hade styrelsen icke ansett sig kunna uttala sig om förhållandena vid partiell eller allmän mobilisering, enär styrelsen för närvarande saknade kännedom om vilka bestämmelser, som kunde komma att gälla för andra statsanställda i samma situation.

Riksräkenskapsverket finner för sin del skäligt, att besiktningsmännen i viss utsträckning tillerkännas ersättning för under militärtjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering mistade inkomster av tjänsten. Bärande skäl för att ersättning skulle utgå även under annan militärtjänstgöring torde icke, anför ämbetsverket, föreligga. På grund av de egenartade avlöningsbestämmelserna för ifrågavarande befattningshavare och svårigheten att uppskatta de olika besiktningsmännens ofrånkomliga kostnader för befattningen under militärtjänstgöring av ifrågavarande slag torde det ställa sig svårt att rättvist avväga den ersättning, som borde beredas dem.

Riksräkenskapsverket föreslår emellertid följande:

Bestämmelser utfärdas i sådan riktning, att vid beräkning av arvode jämlikt 24 § instruktionen den 23 oktober 1936 (nr 564) hänsyn icke skall tagas till avlöning för militärtjänstgöring, varom nu är fråga. Till grund för beräklandet av ersättning lägges det arvode, som besiktningsman åtnjutit eller skulle hava åtnjutit för år 1938 — det enda efter ikraftträdandet den 1 oktober 1937 av gällande instruktion helt tillämdalupna kalenderåret — därest arvodet beräknats allenast å summan av under året influtna avgifter. Ersättning utgår till besiktningsman, vilkens avlöning från försvarsväsendet är lägre än hans på nämnda sätt beräknade arvode för år 1938, med ett belopp motsvarande skillnaden mellan arvodet och avlöningen, dock att ersättningen icke får överstiga hälften av arvodet, allt för kalenderår räknat. Riksräkenskapsverket förutsätter härvid, att besiktningsman icke skall äga att tillgodogöra sig under tiden för ifrågavarande militärtjänstgöring inflytande förrätningsavgifter. Dessa avgifter böra av vikarien levereras till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i likhet med vad som för närvarande sker vid vakansvikariat. Ersättningsbeloppen till besiktningsmännen och kostnaderna för vikarier böra utbetalas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen från anslaget »Besiktning av motorfordon».

Innan jag ingår på frågan om beräkningen av anslaget till besiktning av motorfordon, torde jag få upptaga spørsmålet om särskilda bestämmelser för ersättning till sådana besiktningsmän, som fullgöra viss militärtjänstgöring.

Departements-
chefen.

Det nu rådande kristillståndet med därav föranledda bensinrestriktioner har medfört en avsevärd nedgång i besiktningsmännens uppbörd av förrättningsavgifter. Kostnaderna för kontor och vikarier torde däremot i allmänhet icke hava i motsvarande grad kunnat nedbringas. Till följd härav hava de besiktningsmän, som i anledning av den anbefallda förstärkta försvarsberedskapen inkallats till militärtjänstgöring, i många fall kommit att få vidkännas en betydande minskning i sina löneinkomster. I de fall, då vikarie för besiktningsman, som åtnjuter tjänstledighet i anledning av militärtjänstgöring, ansetts icke behöva förordnas, åtnjuter besiktningsmannen över huvud icke någon inkomst från sin tjänst men måste likväl i vissa fall vidkännas kostnader för kontor och dylikt.

Med hänsyn till sålunda anförda förhållanden och då besiktningsmännen i likhet med flertalet övriga statsanställda torde böra få behålla viss del av sin civila löneinkomst vid inkallelse till militärtjänstgöring, varom här är fråga, anser jag i likhet med de hörda myndigheterna skäl föreligga, att åtgärder vidtagas i dylikt syfte. Jag vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att en tillämpning av bestämmelserna i instruktionen för besiktningsmännen, att till det uppbördsbelopp, som lägges till grund för beräkningen av besiktningsmannens behållna andel av uppburna förrättningsavgifter, skall läggas viss del av de statliga löne- eller pensionsförmåner, som besiktningsmannen kan hava uppburit, icke medför, såsom besiktningsmännens förening gjort gällande, att besiktningsmannen kan bli skyldig att till statsverket inleverera viss del av den vid militärtjänstgöringen uppburna ersättningen. Ifrågavarande bestämmelser hava givetvis betydelse endast för beräkningen av det belopp, som besiktningsmannen av de i verkligheten uppburna förrättningsavgifterna är berättigad att behålla.

I fråga om principerna för reglering av nu berörda förhållanden hava de hörda myndigheterna med vissa mindre avvikelser varit ense. Mot vad myndigheterna föreslagit har jag för min del i stort sett icke något att erinra. I enlighet härmed föreslår jag, att följande bestämmelser i ämnet skola tillämpas i fråga om besiktningsman, som åtnjuter tjänstledighet för fullgörande av tjänstgöring i anledning av anbefalld förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering.

Vid beräkning av arvode jämlikt 24 § instruktionen för besiktningsmän skall hänsyn icke tagas till avlöning för militärtjänstgöring varom här är fråga. Bestämmelsen synes böra äga retroaktiv verkan.

I anslutning till vad som föreskrivits i 1 § 3 mom. kungörelsen den 29 september 1939 (nr 749) i fråga om tjänsteman, som tillhör den nyreglerade civila statsförvaltningen och vilkens avlöning utgår i form av arvode med av Kungl. Maj:t bestämt belopp, synes besiktningsmannen med den begränsning, som i det följande anges, böra äga uppbära särskild ersättning, motsvarande hälften av det arvode, som han under eljest normala förhållanden skulle kunnat påräkna under tid tjänstledigheten varar. Till grund för beräkningen bör läggas det arvode, som utgått å besiktningsmannatjänsten eller skulle hava utgått för år 1938, därest beloppet beräknats allenast

å summan av under året influtna förrättningsavgifter. För den händelse besiktningsmannen under militärtjänstgöring, varom här är fråga, i egenkap av beställningshavare i reserven eller vad därmed är likställt, uppbär lön från försvarsväsendet och avlöningen uppgår till lägst samma belopp, som den förutnämnda civila ersättningen, skall sådan ersättning icke utgå. Därest åter den besiktningsmannen från försvarsväsendet tillkommande avlöningen understiger den civila ersättningen, skall besiktningsmannen äga utbekomma skillnaden. Såsom förutsättning för erhållande av här ifrågavarande ersättning synes böra gälla, att besiktningsmannen icke tillgodogör sig de förrättningsavgifter å besiktningsmannatjänsten, som kunna inflyta under tiden för militärtjänstgöringen.

Såsom statskontoret föreslagit synes, därest behov föreligger av vikarie för tjänstledig besiktningsman, som uppbär ersättning av här ifrågavarande slag, detta behov böra tillgodoses, genom att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med stöd av 22 § instruktionen för besiktningsmän förordnar särskilt biträde att fullgöra med besiktningsmannatjänsten förenade göromål. Ersättning till dylikt biträde skall jämlikt 29 § samma instruktion utgå av statsmedel med belopp, som för varje fall bestämmes av styrelsen.

Ersättningen för kontorskostnader, därest besiktningsmannen har att vidkännas sådana, synes böra utgå med — för helt år räknat — högst 15 procent å samma arvode, varå den förutnämnda ersättningen förutsatts skola beräknas. Det torde få ankomma på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att inom nämnda gräns bestämma det ersättningsbelopp, som må utgå. Därest besiktningsmannen tillerkännes ersättning, varom här är fråga, skall han vara skyldig att utan ersättning tillhandahålla den, som under besiktningsmannens tjänstledighet kan komma att upprätthålla besiktningsmannasysslan, tjänstelokal, telefon, expeditiionsbiträde och skrivmaterial i den utsträckning, som erfordras för tjänstens skötande. Även denna bestämmelse synes böra äga retroaktiv verkan.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finner jag skäligt, att jämväl aspirant å besiktningsmannatjänst, vilken omedelbart före inkallelse till militärtjänstgöring av här ifrågavarande slag under minst sex månader i en följd uppehållit besiktningsmannatjänst, må under tid han på grund av inkallelsen åtnjuter ledighet från tjänsten uppbära ersättning per månad med hälften av den genomsnittliga månadsersättning han under de närmaste sex månaderna före inkallelsen uppburit, dock med samma begränsning i fråga om beloppet, som i det föregående angivits för ersättning till besiktningsman.

De i det föregående angivna ersättningarna liksom arvodena till de särskilda biträdena torde böra utgå från anslaget till besiktning av motorfordon samt utbetalas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen månadsvis i efterskott.

Därest riksdagen icke uttalar erinran mot de här framlagda förslagen, torde det sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de i ämnet erforderliga bestämmelserna.

Jag övergår härefter till beräkningen av anslaget till besiktning av motorfordon.

Enligt vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang föreslår, skall inkomsttiteln »Avgifter för besiktning av motorfordon» för nästa budgetår i riksstaten upptagas med 700,000 kronor, d. v. s. 450,000 kronor mindre än för innevarande budgetår.

Med utgångspunkt från angivna inkomstbelopp torde anslaget till besiktning av motorfordon för nästa budgetår böra beräknas till jämväl 700,000 kronor med följande fördelning av beloppet å de olika i anslaget ingående utgiftsposterna:

	Kronor.
Besiktningsmännens behållna andelar av under budgetåret redovisade avgifter	600,000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55,000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17,300
Arvoden för tillfälliga biträden åt besiktningsmän	20,000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	7,700
Summa kronor	700,000

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 700,000.

[33.] 2. **Registrering av motorfordon, förslagsanslag.** Förslagsanslaget till bestridande av utgifter för registrering av motorfordon har från och med budgetåret 1936/37 årligen anvisats med 1,000 kronor.

Från anslaget gäldas utgifter för anskaffande av liggare och blad till automobilregistren hos länsstyrelserna ävensom för tryckning av olika för automobilväsendet erforderliga blanketter, ersättning till den räkenskapsförare hos överståthållarämbetet, som handhar uppbörden av registreringsavgifter för motorfordon, ävensom kostnaderna för besiktnings- och skatteskyltar samt för körkort och trafikkort.

På grund av att en avsevärd inkomst beretts anslaget därigenom att medel, som deponerats vid utbekommande av skyltar av nyssnämnda slag och som icke erforderats för återbetalning eller täckande av omkostnader, jämlikt meddelade bestämmelser tillgodoförts anslaget, har för budgetåren 1936/37—1938/39 uppkommit nettoinkomst å anslaget av omkring 4,700, 1,500 respektive 11,600 kronor.

Med hänsyn härtill synes anslaget även för nästkommande budgetår kunna upptagas med 1,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *registrering av motorfordon* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1,000.

[34.] 3. **Bidrag till vissa kommunikationsändamål, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag har för vartdera av budgetåren 1937/38 och 1938/39 utgått med 29,000 kronor. Med hänsyn till att vid ingången av budgetåret 1938/39 en reservation förelåg å anslaget av omkring 17,500 kronor nedsattes anslaget för innevarande budgetår till 20,000 kronor.

De utgifter, som numera bestridas av ifrågavarande anslag, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder samt av statsbidrag till bestridande av kostnaderna för bro eller annan anordning för vägs framförande över isränna, då vägen icke är att hänföra till allmän väg. Härjämte hava vissa engångsutgifter bestritts med medel från här förevarande anslag, exempelvis för istandsättningsarbeten å fjällstugor å färdleden mellan Karesuando kyrkoby i Norrbottens län och Skibotten i Norge samt vid Strimasunds fjällstuga. Vidare skola enligt beslut vid 1937 års riksdag från och med budgetåret 1937/38 från anslaget bestridas även de statens bidrag till anordningar för beredande av skjuts och härbärge åt resande, som under tidigare år utgått av anslag för bidrag till skjutsentreprenader m. m. och varmed avsetts att i fall då så erfordras på grund av skjutsstadgans upphävande möjliggöra dylika anordningar.

Jag torde här få erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 november 1939 i anledning av ett av 1939 års lagtima riksdag gjort uttalande (skrivelse nr 6, punkt 33) tillerkänt förre ångbåtsbefälhavaren Gustaf Adolf Lundberg i Vilhelmina ett engångsunderstöd av 5,000 kronor, att utgå av förevarande anslag, i anledning av den ångbåtstrafik, som han under närmare 50 års tid uppehållit å Malgomaj och Vojmsjön.

Vid ingången av detta budgetår hade reservationen å anslaget ökats till omkring 27,950 kronor. Tillsammans med för budgetåret anvisade 20,000 kronor funnos alltså disponibla för bestridande av utgifter å anslaget ett belopp av omkring 47,950 kronor. Såvitt nu kan bedömas torde belastningen å anslaget under innevarande budgetår komma att uppgå till högst 27,000 kronor, innebärande att vid utgången av budgetåret en reservation skulle föreligga av omkring 21,000 kronor. Med hänsyn till storleken av den sålunda beräknade behållningen torde anslaget för nästa budgetår kunna nedsättas till 5,000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av *länsstyrelsen i Västerbottens län* gjord framställning om utverkande av en pension å 300 kronor till åbon å Strimasunds fjällstuga P. A. Persson, vilken meddelat, att han har för avsikt att nu överlämna åborätten till en av sina söner. Av handlingarna inhämtas, att Persson enligt kontrakt av den 2 november 1907 antagits till åbo å nämnda fjällstuga. Enligt kontraktet skulle det åligga Persson, bland annat, att »förse vägfärande med efter årstiden uppvärmt och städat husrum, snygg sängplats med rent linne samt stall, rum och foder för deras hästar, allt efter den taxa, som är fastställd eller kommer att fastställas, och att i övrigt uti tillämpliga

delar fullgöra samma åligganden som gästgivare i allmänhet, dock utan skyldighet att tillhandahålla hästar eller åkdon». För nämnda åligganden skulle Persson erhålla förutom besittningsrätten till fjällstugan med dithörande lägenheter en årlig lön av 300 kronor. Å beloppet har från och med år 1922 dyrtidstillägg utgått. Länsstyrelsen har till stöd för sin framställning anfört, att det ofta inneburit ett synnerligen krävande arbete att i den lilla fjällstugan med dess starkt begränsade utrymmen bereda tak över huvudet åt det stundom stora antal vägfärande, som på en gång anlidade fjällstugan. Huru svåra förhållandena än varit, hade Persson med hjälp av sin familj utövat värdskapet på ett sätt, som förtjänade ett varmt erkännande.

Statskontoret har i utlåtande den 11 september 1939 anfört, att den omständigheten, att till Persson från och med tillträdet av arrendet av fjällstugan år 1908 utgått avlöning av statsmedel å 300 kronor för år, ävensom från och med 1922 dyrtidstillägg å samma belopp, icke torde böra anses innebära, att Persson innehaft anställning i statens tjänst. Fastmera syntes nämnda ersättning enligt ämbetsverkets mening närmast vara att betrakta såsom ett statsbidrag för den Persson enligt arrendekontraktet åliggande skyldigheten att i fjällstugan mottaga och härbärgera vägfärande. Med hänsyn härtill ansåge sig statskontoret av principiella skäl icke kunna biträda länsstyrelsens hemställan. Ämbetsverket ville emellertid ifrågasätta, huruvida icke i betraktande av Perssons långa, oavbrutna verksamhet å fjällstugan samt de förhållanden, under vilka denna verksamhet bedrivits, en gratifikation, förslagsvis till belopp av 500 kronor, skäligen borde tillerkännas honom vid hans avträädande av arrendet. Till bestridande härav torde det under riksstatens VI:e huvudtitel uppförda reservationsanslaget till »Extra utgifter» böra anlitas.

I likhet med statskontoret anser jag mig icke kunna förorda, att pension beredes Persson men väl att en gratifikation tilldelas honom såsom ett erkännande från det allmännas sida av det sätt, varpå Persson under en lång följd av år bedrivit sin verksamhet. Gratifikationens storlek torde skäligen böra bestämmas till 1,000 kronor och utgå av anslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål. Därest riksdagen ej uttalar erinran häremot, torde det sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut i ämnet. Höjning av det i det föregående av mig förordade anslagsbeloppet, 5,000 kronor, synes icke erforderlig för att tillgodose det här avsedda ändamålet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 5,000.

D. Byggnadsväsendet.

[35.] 1. **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 696,400 kronor. Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut i ämnet (riksdagens skrivelse nr 6, punkt 34) fastställt personalförteckning och avlöningsstat för byggnadsstyrelsen.

I skrivelse den 29 augusti 1939 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning angående styrelsens avlöningsanslag för nästa budgetår. Styrelsens förslag avser i huvudsak uppflyttning av vissa befattningar i högre lönegrad samt inplacering i löneplan av vissa arvodestjänster. Flertalet förändringar hänföra sig till intendentsbyrån.

Beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet har styrelsen till en början påpekat, att anslaget till avlöningar icke avser kostnaderna för icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å styrelsens byggnadsbyrå, vilka kostnader påföras anslagen för de av styrelsen omhänderhavda byggnadsföretagen.

Styrelsen framlägger härafter vissa förslag berörande *intendentsbyrån*. Sålunda uttalar styrelsen, att med hänsyn till den kraftiga stegringen av arbetsbördan å byråns stockholmsavdelning en förstärkning av de ledande krafterna på byrån vore ofrånkomlig. I betraktande av avdelningsföreståndarens ökade arbetsbörda och befattningens betydelse vore en förbättring av denne befattningshavares tjänsteställning synnerligen motiverad och hans tjänst borde därför uppflyttas från nuvarande lönegrad A 26 till lönegrad A 28. Befattningen syntes böra benämnas byrådirektör.

Styrelsen föreslår vidare inrättandet på intendentsbyråns stockholmsavdelning av en ny befattning i lönegrad A 26, benämnd förste byråingenjör, samt anför som skäl härför, att byrådirektören vid sin sida måste hava en högt kvalificerad tekniker för biträde med utredningar, granskningar eller upprättande av entreprenadhandlingar m. m. rörande särskilt de större byggnadsarbetena ävensom med tekniska undersökningar av allmänt intresse. För att kunna förvärva en dylik arbetskraft med erforderliga kvalifikationer vore det nödvändigt, att tjänsten placerades i lönegrad A 26.

Under framhållande att en uppflyttning av assistenttjänsten å stockholmsavdelningen till lönegrad A 24 vore motiverad såväl av arbetets art som med hänsyn till möjligheten att kunna förvärva och bibehålla kvalificerad arbetskraft föreslår styrelsen, att denna tjänst under benämning byråingenjör placeras å ordinarie stat i 24 lönegraden.

Styrelsen meddelar härafter, att de fem byggnadskontrollanterna å intendentsbyrån i skrivelse till styrelsen den 28 juni 1939 hemställt, att styrelsen måtte utverka tjänsternas uppflyttning till lönegrad 24. Styrelsen uttalar i anledning härav, att styrelsen för sin del visserligen funne skäl tala för att

samtliga byggnadskontrollanter uppflyttades till lönegrad 24, men att styrelsen för närvarande ansåge sig böra inskränka sig till att hemställa om uppflyttning av endast en av de tre ordinarie byggnadskontrollanterna, av vilka den äldste varit i ämbetsverkets tjänst sedan år 1913.

Jämväl beträffande den icke-ordinarie personalen å intendentsbyrån framlägger styrelsen vissa förslag. Sålunda föreslår styrelsen, att en befattning i 18 lönegraden å landsortsavdelningen uppflyttas till 21 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän under benämning byråingenjör, att å samma avdelning en ny extra ordinarie befattning i 15 lönegraden såsom ritare inrättas, samt att de med arvoden nu förenade två befattningarna å byråns hyres- och inventarieavdelning såsom fastighetskamrer och kontorsbiträde ombildas till extra ordinarie befattningar i respektive 21 och 4 lönegraderna.

Styrelsen framlägger härefter förslag om en förbättrad löneplacering av befattningen såsom byrådirektör å *byggnadsbyrån*. Beträffande personalen å byrån meddelar styrelsen, att av denna tre befattningshavare äro placerade på ordinarie stat samt att av dem en byrådirektör i lönegrad A 28 är byggnadschefens närmaste man. Efter att hava erinrat om att en förbättrad löneställning för nu ifrågavarande befattningshavare av styrelsen föreslogs år 1935 samt efter en redogörelse för vad som i samband därmed förekom anför styrelsen, att byggnadsbyråns verksamhet utan tvivel vore att fullt jämföra med den, som motsvarande avdelningar inom de affärsdrivande verken bedreve. Däremot hade den föga likhet med den verksamhet, som bedreves av verk, tillhörande den allmänna civilförvaltningen i övrigt. Ett bifall till en framställning om uppflyttning av ifrågavarande befattning till lönegrad A 30 kunde därför icke bliva prejudicerande för verk av sistnämnda slag. Den av byggnadsstyrelsen bedrivna statliga byggnadsverksamheten såväl i egen regi som genom entreprenadförfarande vore av mycket stor omfattning och hade under senare år av olika skäl kommit att omfatta icke blott den rena byggnadsverksamheten utan även värme-, sanitets- och elektriska installationer. Ifrågavarande befattningshavares uppgifter och ansvar hade i förhållande härtill väsentligt ökat. Den snabba utvecklingen inom byggnadsverksamheten i avseende å konstruktioner, material och arbetsmetoder ställde ävenledes allt större anspråk på vetenskaplig skicklighet och praktiskt omdöme hos den, som skulle bestrida befattningen ifråga.

Beträffande *kulturhistoriska byrån* upprepar styrelsen sin år 1938 gjorda hemställan, att den å byrån placerade biträdande arkitekten måtte uppflyttas till 24 lönegraden å ordinarie stat under benämning arkitekt.

Styrelsen upprepar vidare sin i skrivelsen angående anslag för budgetåret 1937/38 gjorda hemställan om inrättande å kulturhistoriska byrån av en ny befattning såsom biträdande arkitekt samt erinrar därvid om att i grundavlöningsposten inräknats ett belopp av 3,000 kronor för beredande av möjlighet att tillgodose de mera tillfälliga behov av arbetskrafter, som kunde uppkomma. Styrelsen anför härefter, att styrelsen avsett att använda nämnda

belopp för att tillgodose huvudsakligen kulturhistoriska byråns behov av tillfälliga arkitektbiträden. Det hade emellertid hittills visat sig omöjligt att för detta belopp för någon längre tid kunna förvärva tillräckligt kvalificerad arbetskraft. Det hade till och med visat sig svårt att erhålla dugliga arkitekter med de avlöningsförmåner, som anställning i lönegrad Eo 21 innebure. Under föregående budgetår hade sålunda en dylik befattning länge stått obesatt och i ett annat fall hade vikarie icke kunnat anskaffas, ehuru vikariatet varit av lång varaktighet.

Styrelsen hyste dock, fortsätter styrelsen, förhoppning att för kulturhistoriska byrån kunna förvärva lämplig arkitekt, om denne kunde erbjudas anställning såsom biträdande arkitekt i lönegrad Eo 21, och styrelsen finge därför föreslå, att en dylik befattning inrättades å kulturhistoriska byrån från och med den 1 juli 1940. Kostnaden härför utgjorde 6,831 kronor. Vid bifall härtill torde nämnda belopp å 3,000 kronor kunna frånräknas.

Byggnadsstyrelsen framlägger vidare förslag, berörande *stadsplanebyrån*. Styrelsen erinrar om att å stadsplanebyrån inrättades från och med den 1 juli 1937 en befattning för handläggning av ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser, samt att arvode till befattningshavaren från och med den 1 juli 1938 utgått med 7,200 kronor per år, varå dyrtidstillägg utgår. Beträffande befattningshavarens arbete anför styrelsen, att granskning av förslag till stadsplaner eller ändringar av stadsplaner utgjorde de viktigaste och mest arbetskrävande ärendena å stadsplanebyrån och dessa hade visat en ständigt fortgående ökning. Sålunda hade antalet handlagda, rena stadsplaneärenden uppgått år 1933 till 202, 1934 till 245, 1935 till 251, 1936 till 278, 1937 till 311 och 1938 till 433. Då härtill komme, att byråns arbetsbörda jämväl i övrigt visat en väsentlig och ständigt fortgående stegring, torde behovet av ifrågavarande för såväl ärenden rörande gatukostnadsbestämmelser som förut angivna stadsplaneärenden avsedda arvodestjänst få anses vara av stadigvarande art.

I anslutning till vad styrelsen sålunda anfört och under framhållande att befattningen är stadigvarande, föreslår styrelsen, att densamma under benämning arkitekt ombildas till extra ordinarie tjänst i lönegrad Eo 24.

Styrelsen föreslår vidare, att den notariebefattning å stadsplanebyrån i lönegrad Eo 21, som från och med den 1 juli 1938 ersatte en amanuensjänst, utbytes mot en sekreterarebefattning i lönegrad Eo 24. Till stöd härför anför styrelsen bland annat, att stadsplaneärendena till sin natur vore av synnerligen kvalificerad art, icke minst ur juridisk synpunkt. Stadsplanebyråns jurist borde besitta en ingående erfarenhet inom området för byråns arbetsuppgifter. Det ålåg honom icke endast att uppsätta styrelsens expeditioner i de ärenden, som hörde till byråns föredragningar, utan även och framför allt att bereda besvärsmål och andra ärenden av huvudsakligen juridisk innebörd. Det vore av största vikt, att ifrågavarande tjänsteman kunde för längre tid knytas till byrån. Ärendenas speciella natur gjorde nämligen, att det krävdes jämförelsevis lång tid för att med dem vinna förtrogenhet, och täta ombyten å tjänsten vållade därför stor olägenhet i arbetet.

Med hänsyn till det alltmer ökade *skrivarbetet* inom ämbetsverket föreslår styrelsen jämväl inrättandet av ytterligare två skrivbiträdesbefattningar i lönegrad Eo 2.

Med utgångspunkt från de av styrelsen sålunda i olika hänseenden framlagda förslagen beräknar styrelsen posten för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat till 563,000 kronor och den under posten avlöningar till icke-ordinarie personal upptagna delposten grundavlöningar m. m. till 183,200 kronor. Styrelsen anser emellertid, att det i grundavlöningsposten ingående till vikariats- och övertidsersättningar m. m. beräknade beloppet bör för nästa budgetår ökas med 2,500 kronor, och föreslår därför, att grundavlöningsposten utgår med 185,700 kronor.

Beträffande till statens bränslekontrollerande verksamhet hörande personalförteckning och avlöningsstat föreslår styrelsen icke någon ändring för nästa budgetår.

Vad slutligen angår byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal föreslår styrelsen icke någon annan ändring än att åt den nu mot arvode anställde eldaren i kanslihuset beredes extra ordinarie anställning såsom eldare i lönegrad Eo 5 och att för anställande av en extra eldare vid samma fastighet under månaderna november—mars anvisas ett belopp av 1,250 kronor. I den i avlöningsstaten ingående grundavlöningsposten är för närvarande inräknat ett belopp av 2,600 kronor för arvode till förstnämnde eldare.

Statskontoret har avgivit utlåtande i ärendet den 29 september 1939. Med anledning av byggnadsstyrelsens förslag, att vissa i styrelsens personalförteckning för verksamheten i allmänhet upptagna ordinarie befattningar skulle från och med budgetåret 1940/41 placeras i högre lönegrad har statskontoret anfört:

Statsrådet och chefen för finansdepartementet har efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 16 maj 1939 tillkallat särskilda sakkunniga att inom nämnda departement biträda med viss omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Då frågan om lönegradsplaceringen för byggnadsstyrelsens befattningshavare vid sådant förhållande kommer att upptagas till prövning av nyssnämnda sakkunniga, saknar statskontoret anledning att i förevarande sammanhang ingå på en granskning av styrelsens förberörda förslag. I avvaktan på resultatet av nämnda sakkunnigutredning torde framställningen i denna del icke böra föranleda någon åtgärd.

Vad angår byggnadsstyrelsens förslag, att den nuvarande tjänsten å intendantsbyråns landsortsavdelning i lönegrad Eo 18 under benämning byråingenjör placeras i lönegrad Eo 21 och att notariebefattningen i lönegrad Eo 21 å styrelsens stadsplanebyrå utbytes mot en sekreterarebefattning i lönegrad Eo 24, erinrar statskontoret om att ifrågavarande tjänster inrättats för inte länge sedan, nämligen den förstnämnda från och med den 1 maj 1938 och den sistnämnda från och med ingången av budgetåret 1938/39. Statskontoret anför i anslutning härtill, att ämbetsverket redan av denna anledning måste ställa sig synnerligen tveksamt till styrelsens förslag på denna punkt. Då härtill komme, att i nuvarande tidsläge stor återhållsamhet vore av nöden, när det

gällde att tillgodose utgiftskrav på statsverket av ifrågavarande beskaffenhet, måste statskontoret avstyrka bifall till styrelsens förevarande förslag.

På sist angivna skäl kan ämbetsverket icke heller tillstyrka inrättandet av vare sig den föreslagna befattningen såsom ritare i lönegrad Eo 15 på styrelsens intendentsbyrå (landsortavdelningen) eller de begärda två skrivbiträdes-tjänsterna i lönegrad Eo 2.

Med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen säger sig statskontoret icke vilja motsätta sig byggnadsstyrelsens förslag om förändring av fastighetskamrerarebefattningen och tjänsten såsom kvinnligt biträde, båda å intendentsbyrån och nu förenade med arvoden, till extra ordinarie tjänster med placering i lönegrad Eo 21, respektive Eo 4.

Ämbetsverket anser däremot tillräckliga skäl icke föreligga för ombildandet av arvodesbefattningen å stadsplanebyrån till en extra ordinarie arkitekttjänst.

Byggnadsstyrelsens övriga förslag med avseende å avlöningsstaten för styrelsens verksamhet i allmänhet tillstyrker statskontoret endast så till vida, att ämbetsverket ej gör erinran mot att den i staten ingående anslagsposten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal förstärkes med det av styrelsen begärda beloppet av 2,500 kronor. Ämbetsverket kan således ej förorda, att det för innevarande budgetår i nämnda anslagspost inräknade beloppet av 3,000 kronor för tillgodoseende av behov av arbetskrafter å styrelsens kulturhistoriska byrå ökas med erforderligt belopp för möjliggörande av inrättandet å sagda byrå av en tjänst såsom biträdande arkitekt i lönegrad Eo 21.

Byggnadsstyrelsens förslag, att den nu mot arvode å 2,600 kronor anställda eldaren i kanslihuset erhåller extra ordinarie anställning såsom eldare i lönegrad Eo 5 ävensom att ett belopp av 1,250 kronor anvisas för anställande av en extra eldare i samma fastighet under eldningsperioden november 1940—mars 1941 motsätter sig statskontoret icke.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 10 november 1939 till en början anført, att byggnadsstyrelsens förslag innefattade, bland annat, inrättande av ett flertal befattningar, som för närvarande saknade direkt motsvarighet inom ämbetsverket och i åtskilliga fall även inom allmänna civilförvaltningen i övrigt. Med hänsyn härtill ansåge lönenämnden, att byggnadsstyrelsens förslag om inrättande av dylika befattningar icke borde upptagas till avgörande, innan det blivit underkastat granskning av de särskilda sakkunniga, som tillkallats för att biträda med viss omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen (1939 års tjänsteförteckningssakkunniga).

I fråga om dessa befattningar har lönenämnden ytterligare framhållit följande:

Förslaget om nyinrättande av en befattning såsom förste byråingenjör å intendentsbyrån kan lönenämnden för sin del icke finna tillräckligt motiverat i styrelsens framställning. Även beträffande förslaget om uppflyttning av en av byggnadskontrollanterna från 21 till 24 lönegraden ställer sig lönenämnden tveksam, enär av framställningen att döma för befattningen icke avsetts några särskilda göromål, som böra föranleda, att den ifrågavarande befattningen

beredes någon särställning i förhållande till de övriga byggnadskontrollanterna. Vad vidare angår den föreslagna förste byrådirektörstjänsten vill allmänna lönenämnden framhålla, att det finnes åtskilliga befattningar inom den allmänna civilförvaltningen, som i avseende å arbetsuppgifternas beskaffenhet förete betydande likheter med den nu ifrågakvarande tjänsten. En placering av befattningen i 30 lönegraden synes fördenskull lönenämnden ägnad att medföra konsekvenser i fråga om löneställningen för andra befattningshavare.

Beträffande byggnadsstyrelsens förslag i övrigt anför lönenämnden:

Den förebragta motiveringen för inrättandet av en befattning såsom ritare i lönegraden Eo 15 är enligt lönenämndens mening icke tillräckligt vägande för en dylik åtgärd. Arbetsuppgifterna, vilka bland annat angivas vara att kopiera och komplettera ritningar, synas icke motivera en så hög löneställning som den föreslagna.

Det av styrelsen framlagda förslaget om inrättande av en befattning i lönegraden Eo 21 i stället för den arvodesavlönade befattningen såsom fastighetskamrer anser lönenämnden befogat med hänsyn till de kvalificerade göromål, som numera åligga ifrågakvarande befattningshavare. Lönenämnden tillstyrker sålunda sagda förslag.

Den föreslagna ombildningen av en arvodessyssla å stadsplanebyrån till en arkitektbefattning i lönegraden Eo 24 synes lönenämnden böra tills vidare anstå i avvaktan på ytterligare erfarenheter i fråga om befattningshavarens arbetsuppgifter.

Förslaget om inrättande å nyssnämnda byrå av en sekreterartjänst i lönegraden Eo 24 i stället för den nuvarande notariebefattningen anser sig lönenämnden med hänsyn till de av styrelsen anförda skälen för en dylik åtgärd böra biträda.

I övrigt har den remitterade framställningen icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Departements-
chefen.

Byggnadsstyrelsens nu förevarande förslag innefattar icke obetydliga ändringar i och utvidgningar av den nuvarande personalorganisationen. Ett bifall till förslagen skulle innebära en anslagsökning med 41,300 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle, i vad avser styrelsens verksamhet i allmänhet, såväl ett antal i personalförteckningen upptagna ordinarie befattningar som vissa extra ordinarie tjänster från och med budgetåret 1940/41 placeras i högre lönegrad. Vidare skulle några nya tjänster inrättas, varjämte arvodestjänsterna å intendentsbyrån och stadsplanebyrån skulle inplaceras i löneplansystemet såsom extra ordinarie. Beträffande byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal skulle en nu med arvode avlönad eldare erhålla extra ordinarie anställning och medel därjämte beräknas för anställande av en tillfällig eldare.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att från och med den 1 juli 1936 ett stort antal befattningshavare hos styrelsen vunnit en bättre anställningsform genom att befattningarna överfördes från extra ordinarie till ordinarie stat. Vidare kan här framhållas, att styrelsens hösten 1938 framställda äskanden, i vad avsåg personal hos styrelsen, i allt väsentligt vunno statsmakternas bifall. Med hänsyn härtill och då under nuvarande krisläge det är av största vikt, att statsutgifterna inskränkas till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt, anser jag mig — ehuru vissa av styrelsens nu framlagda förslag i och för sig onekligen måste anses väl motiverade — icke kunna

nu tillstyrka någon ändring i eller utvidgning av styrelsens personalorganisation. Ej heller anser jag mig böra förorda någon ökning av det nu för vikariats- och övertidsersättningar beräknade beloppet.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag anfört vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor torde de i avlöningsstaten upptagna delposterna för rörligt tillägg å 31,800 kronor, 4,300 kronor och 3,000 kronor behöva ökas med 50 procent till respektive 47,700 kronor, avrundat 6,400 kronor och 4,500 kronor. Å andra sidan skola de under delstaterna för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet och för byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal upptagna posterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat minskas med samma belopp, varmed de i nämnda delstater ingående posterna för rörligt tillägg ökas, och alltså i staterna upptagas med respektive 330,300 kronor och 21,500 kronor. Vid bifall till vad här föreslagits erfordras alltså en ökning av byggnadsstyrelsens avlöningsanslag med 2,100 kronor till 698,500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.	Kronor
Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.	
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i>	330,300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	165,200
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förlagsvis</i>	17,500
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	47,700
	Säger kronor 561,900

Statens bränslekontrollerande verksamhet.	
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	69,500
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förlagsvis</i>	8,300
2. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	6,400
	Säger kronor 84,200

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.	
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förlagsvis</i>	21,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.	24,000
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förlagsvis</i>	2,400
3. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	4,500
	Säger kronor 52,400

Summa förslagsanslag kronor 698,500;

dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av kronor 698,500.

[36.] 2. **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Omkostnaderna för byggnadsstyrelsen beräknades för budgetåret 1939/40 på följande sätt:

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.		Kronor
1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	18,000	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	51,400	
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	2,500	
		Säger kronor: 71,900
Statens bränslekontrollerande verksamhet.		
1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	15,000	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	5,000	
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1,000	
		Säger kronor 21,000
		Summa kronor 92,900

I anslutning härtill har för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 92,900 kronor.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1939/40 fastställt omkostnadsstat för byggnadsstyrelsen i enlighet med nyss återgivna beräkning. Därvid har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar och till publikationstryck icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av den under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet upptagna anslagsposten till expenser finge tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 6,000 kronor samt för övriga expenser högst 45,400 kronor. Beträffande expenser för statens bränslekontrollerande verksamhet gäller jämlikt beslut den 16 april 1937, att för bränsle, lyse och vatten må tagas i anspråk förslagsvis 200 kronor samt för övriga expenser högst 4,800 kronor.

I sin skrivelse den 29 augusti 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett till 97,300 kronor ökat omkostnadsanslag för nästa budgetår. Till stöd härför har styrelsen anfört:

Från och med den 1 juli 1939 gäller beträffande städningen hos styrelsen kollektivavtal i enlighet med Kungl. Maj:ts cirkulär den 9 december 1938, nr 760, mellan styrelsen och civilförvaltningens personalförbund. Jämlikt detta avtal hava avlöningarna till städerskorna ökats med 1,890 kronor i förhållande till vad som gällde tidigare. Då städerskorna enligt detta avtal jämväl äro berättigade till semester och viss sjukersättning, kan den av avtalet föranledda kostnadsökningen, inberäknat vikariatsersättningar, beräknas till i avrundat tal 2,900 kronor, varav 385 kronor beräknas hänföra sig till statens bränslekontrollerande verksamhet. Återstoden 2,515 kronor skulle alltså hänföra sig till styrelsens verksamhet i allmänhet. Från och med den 1 oktober utökas styrelsens lokaler med ytterligare förhyrda lägenheter i

grannfastigheten om tillhoppa 11 tjänsterum, vilket även kommer att medföra ökning av städningskostnaderna.

På grund av ökningen av styrelsens personal beräknas jämväl kostnaderna för telefon komma att öka väsentligt. Kostnaderna härför torde kunna beräknas till omkring 500 kronor.

Jämväl i övrigt föreligger ökat behov av expensmedel.

Med hänsyn till vad styrelsen sålunda anført anser styrelsen det oundgängligen erforderligt, att anslagen för styrelsens expensutgifter såväl beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet som beträffande statens bränslekontrollerande verksamhet höjas. Styrelsen föreslår, att det förra anslaget höjes med 4,000 kronor och det senare med 400 kronor och att nu ifrågasvarande anslag alltså utgår med 97,300 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 29 september 1939 uttalat, att byggnadsstyrelsens förslag ej föranlett någon erinran från ämbetsverkets sida.

Jag förutsätter, att genom sträng sparsamhet från byggnadsstyrelsens sida de ofrånkomliga utgiftsökningarna i vad avser expenser skola kunna rymmas inom samma ram, som gäller för motsvarande utgifter för innevarande budgetår. En minskning av anslagsmedlen för reseersättningar synes därjämte utan större olägenheter kunna ske med 7,900 kronor, fördelade med 4,000 kronor på byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet och med 3,900 kronor på statens bränslekontrollerande verksamhet. Anslaget torde sålunda böra anvisas med 85,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41
anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85,000.

[37.] 3. **Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m., reservationsanslag.** Såsom av den under punkt 33 i 1935 års sjätte huvudtitel lämnade redogörelsen för statens bränslekontrollerande verksamhet närmare framgår, hade av de för berörda ändamål för budgetåret 1934/35 till förfogande stående medlen ett belopp av tillhoppa 50,000 kronor disponerats för bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. Härav hade 15,000 kronor avsetts till propaganda genom ångpanneföreningar och andra sakkunniga och 25,000 kronor till propaganda genom skogsägareföreningar och andra enskilda organisationer. Återstående belopp hade reserverats för oförutsedda utgifter beträffande hithörande verksamhet.

Enligt den nya riksstatsuppställningen uppfördes till här ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1935/36 ett särskilt reservationsanslag under sjätte huvudtiteln å 50,000 kronor. För budgetåren 1936/37—1938/39 utgick anslaget med respektive 50,000 kronor, 32,000 kronor och 20,000 kronor. Nedsättningen av anslaget sammanhängde bland annat därmed, att ifrågasvarande verksamhet pågått jämförelsevis länge, varför densamma ansetts kunna icke oväsentligt minskas. Med hänsyn till att vid ingången av budget-

året 1938/39 förefanns en reservation å anslaget av närmare 21,000 kronor och att det därför kunde antagas, att vid utgången av samma budgetår av anslaget komme att återstå odisponerat så stort belopp, att detsamma vore tillräckligt för att tillgodose utgifterna under budgetåret 1939/40, upptogs anslaget för innevarande budgetår med endast ett formellt belopp av 100 kronor.

I sin skrivelse den 29 augusti 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. Styrelsen meddelar, att av det för budgetåret 1938/39 för ändamålet disponibla beloppet av 40,716 kronor under samma budgetår utanordnats ett sammanlagt belopp av 17,800 kronor, varför behållningen den 1 juli 1939 utgjort 22,916 kronor. Med hänsyn till att för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag å 100 kronor, funnes alltså för budgetåret 23,016 kronor tillgängliga att efter beslut av Kungl. Maj:t disponeras för här ifrågakarande ändamål. Vidare upplyser styrelsen, att nyssnämnda belopp torde under innevarande budgetår i det närmaste komma att åtgå för det därmed avsedda ändamålet. Styrelsen anför härefter:

Understödandet av den genom enskilda organisationer bedrivna propagandan för vedeldning och vedförsäljningens organiserande ute i bygderna har nu pågått under sex år och en del av dessa sammanslutningar hava numera fått en så god ekonomisk ställning, att ett statligt understödjande av deras verksamhet ej är av behovet påkallat. Nya sammanslutningar med uppgift att bearbeta nya konsument- och producentområden tillkomma emellertid alltså och dessa organisationer erfordra i likhet med de förutvarande ett verksamt stöd under sina första arbetsår. Om också en ytterligare nedsättning av det belopp, som under föregående budgetår anvisats för detta ändamål eller 16,000 kronor av det totala anslaget å 20,000 kronor, kan anses motiverat, torde ifrågakarande belopp emellertid av förut angivna skäl ej böra nedsättas under 10,000 kronor.

För medverkan av utomstående sakkunniga har byggnadsstyrelsen förfogat över 4,000 kronor, varav under budgetåret 1938/39 disponerats 3,300 kronor. För denna relativt ringa ersättning har styrelsen för propagandaarbetet kunnat anlita 11 lokala ombud, vilka vid behov omedelbart kunnat ingripa med sin sakkunskap. Som denna form av samarbete visat sig mycket givande, synes anslaget härför ej böra nedsättas under 3,000 kronor.

Styrelsen hemställer, att för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag å 13,000 kronor anvisas till bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.

Statskontoret har i utlåtande den 29 september 1939 ifrågasatt, huruvida under nuvarande förhållanden skäl överhuvud föreläge att anvisa medel för nu ifrågakarande ändamål.

Då det under tider med minskad tillgång å utländskt bränsle är av betydelse, att inhemska bränsleslag i ökad omfattning komma till användning ävensom att, där så sker, upplysning från sakkunnigt håll erhålles om bränslets rätta utnyttjande ur tekniska och ekonomiska synpunkter, anser jag mig böra till-

styrka byggnadsstyrelsens förslag, att för nästa budgetår till bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m. anvisas ett anslag å 13,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 13,000.

[38.] 4. **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** För 1935 års riksdag framlades proposition (nr 190) angående omorganisation av länsarkitektsinstitutionen m. m. Förslaget, som bifölls av riksdagen, innebar huvudsakligen, att länsarkitekterna, vilka förut innehåft sina tjänster såsom bisysslor, skulle anställas helt i statens tjänst med skyldighet att i viss utsträckning utöver det egentliga, med tjänsten förenade arbetet utföra uppdrag åt kommuner och enskilda mot arvode, som skulle tillfalla staten. Till hjälp åt länsarkitekterna skulle anställas tekniska biträden samt rit- och skrivbiträden.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har byggnadsstyrelsen framlagt förslag om anslag till länsarkitektsorganisationen för budgetåret 1940/41.

Innan jag närmare ingår på byggnadsstyrelsens framställning i ämnet, torde jag under hänvisning i övrigt till redogörelsen i 1939 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 37) rörande den nu verksamma organisationen få erinra om följande:

Från och med ingången av innevarande budgetår utgör antalet länsarkitektsdistrikt 21. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1939 skall ett distrikt omfatta Södermanlands och Gotlands län, ett distrikt Kronobergs och Blekinge län, ett distrikt Kopparbergs och Västmanlands län, medan vartdera av övriga län skall utgöra ett distrikt.

En länsarkitekt skall vara stationerad i en var av följande residensstäder, nämligen Stockholm, Uppsala, Nyköping, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Kristianstad, Malmö, Halmstad, Göteborg, Vänersborg, Mariestad, Karlstad, Örebro, Falun, Gävle, Härnösand, Östersund, Umeå och Luleå samt en biträdande länsarkitekt i var och en av följande residensstäder, nämligen Stockholm, Visby, Karlskrona, Göteborg och Västerås.

Till länsarkitekt utgår ett årligt arvode av 12,000 kronor jämte, i förekommande fall, kallortstillägg, ävensom dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 22 juni 1939 (nr 511) med vissa bestämmelser angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst under budgetåret 1939/40. I övrigt skall med avseende å länsarkitektstjänst så anses, som om tjänsten tillhörde 30 lönegraden, 30 löneklassen i löneplan A i civila avlöningsreglementet. Biträdande länsarkitekt och assistent äro placerade å extra ordinarie stat i respektive 24 och 21 lönegraderna.

De av den nya länsarkitektsorganisationen föranledda ökade avlönings- och expenskostnaderna hava förutsatts bliva i stort sett täckta av vissa inkomster, som genom befattningshavarnas verksamhet tillföras statsverket, nämligen dels granskningsavgifter, som upptagas i samband med granskning av ärenden rörande stadsplaner m. m., och dels arvoden och andra ersättningar för

uppdrag och förrättningar. Beloppen redovisas å en för ändamålet å riksstatsens inkomstsida upptagen titel: Inkomster vid länsarkitektinstitutionen. Inkomsterna beräknades för budgetåret 1936/37 till 400,000 kronor, för budgetåret 1937/38 till 470,000 kronor och för budgetåret 1938/39 till 530,000 kronor. För innevarande budgetår har inkomstiteln upptagits med ett belopp av 570,000 kronor. Ökningen sammanhänger med att den nya organisationen under de tre sistnämnda budgetåren successivt utbyggts och att det i samband därmed förutsatts, att kostnaderna därför, i den mån de hänförde sig till ökad personal, skulle motsvaras av ett ökat inkomstbelopp av verksamheten. De verkliga inkomsterna utgjorde i runda tal för budgetåren 1936/37—1938/39 respektive 313,000 kronor, 425,000 kronor och 537,000 kronor. Avlöningsanslagen för samma budgetår anvisades med respektive 396,300 kronor, 470,300 kronor och 547,000 kronor.

För länsarkitektorganisationen har 1939 års riksdag
dels godkänt följande personalförteckning:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning		
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.		
5 biträdande länsarkitekter		Eo 24
25 assistenter		Eo 21;

dels godkänt följande avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till 21 länsarkitekter	252,300	
b. Vikariatersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	17,000	269,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	280,600	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	32,000	312,600
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>		80,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		18,900
Summa förslagsanslag kronor		680,800;

dels ock till Länsarkitektorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1939/40 anvisat ett förslagsanslag av 680,800 kronor.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t — jämte det Kungl. Maj:t fastställt förenämnda personalförteckning och avlöningsstat att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40 — bland annat förordnat, att de till länsarkitektorganisationen hörande assistenterna skulle vara placerade två i Stockholm, två i Härnösand och en i envar av övriga residensstäder utom Visby.

I sin skrivelse upptager *byggnadsstyrelsen* frågan om distriktsindelningen och erinrar därvid till en början om att styrelsen i sin skrivelse den 30 augusti 1938 med förslag till anslag till länsarkitektorganisationen för innevarande budgetår uttalade, att organisationen för att rätt fylla sin uppgift borde utbyggas och att ett genomförande av ettlänsprincipen borde vara målet för denna utbyggnad. På grund av närmare angivna skäl borde emellertid utbyggnaden icke genomföras i ett sammanhang utan lämpligen ske under budgetåren 1939/40 och 1940/41. Departementschefen liksom ock riksdagen biträdde styrelsens förslag om en ökning av antalet distrikt från 17 till 21.

Styrelsen anför nu rörande distriktsindelningen:

Från och med innevarande budgetår kvarstå tre tvålänsdistrikt, nämligen Södermanlands och Gotlands, Kronobergs och Blekinge samt Kopparbergs och Västmanlands läns distrikt. Enligt den av styrelsen föregående år skisserade planen skulle från och med budgetåret 1940/41 dessa tvålänsdistrikt uppdelas i vart och ett två distrikt, omfattande var sitt län. De av en sådan förändring i distriktsindelningen berörda länsstyrelserna hava bestämt uttalat sig för en sådan förändring och styrelsen får härom hänvisa till vad länsstyrelserna i Gotlands och Södermanlands län anfört i särskilda skrivelser den 23 respektive 28 augusti 1939 och vad länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge, Västmanlands och Kopparbergs län anfört i sina med byggnadsstyrelsens underdåniga skrivelse den 23 maj 1939 angående ändrad distriktsindelning i länsarkitektorganisationen till Kungl. Maj:t överlämnade skrivelser den 12, 23, 12 respektive 15 maj 1939. För egen del har byggnadsstyrelsen av den skedda utvecklingen ytterligare styrkts i sin tidigare uttalade uppfattning, att tvålänsdistrikten böra avvecklas och enbart ettlänsdistrikt ingå i organisationen. Med hänsyn till de beträffande Gotlands län rådande särskilda förhållandena, som möjligen vid närmare övervägande kunna giva anledning till vissa särbestämmelser i fråga om organisationen, är styrelsen emellertid icke för närvarande beredd att föreslå en uppdelning av Södermanlands och Gotlands läns distrikt utan härmed torde få anstå ytterligare något år. Däremot får styrelsen föreslå, att de två övriga tvålänsdistrikten från och med den 1 juli 1940 uppdelas i fyra ettlänsdistrikt omfattande respektive Kronobergs, Blekinge, Västmanlands och Kopparbergs län.

Bifall till detta förslag skulle medföra, att två biträdande länsarkitektbefattningar utbyttes mot länsarkitekter, för vilka böra gälla samma avlöningsförmåner som för nuvarande länsarkitekter.

Beträffande den biträdande personalen föreslår styrelsen till en början — i anslutning till förslaget om inrättande av länsarkitektbefattningar i Blekinge och Västmanlands län — att de i Karlskrona och Västerås stationerade biträdande länsarkitektbefattningarna indragas från och med den 1 juli 1940. Å andra sidan föreslår styrelsen vissa öknings av den biträdande personalen.

I länsstyrelsernas yttranden rörande anslagsbehovet för nästa budgetår hava framställningar gjorts om förstärkning av arbetskrafterna å länsarkitektkontoren i Stockholm, Kristianstad, Malmö och Karlstad genom inrättande av nya biträdande länsarkitektstjänster. Därjämte har föreslagits, att den ena assistentbefattningen å länsarkitektkontoret i Härnösand förändras till biträ-

dande länsarkitekttjänst. Nya assistenttjänster föreslås därjämte för länsarkitektkontoren i Karlstad och Örebro. Länsarkitekten i Västerbottens län har framhållit, att länsarkitektkontoret borde bestå av förutom nuvarande personal, nämligen länsarkitekt, assistent och rit- och skrivbiträde, en biträdande länsarkitekt samt en byggnadsritare och en kartriterska.

I fråga om inrättande av en ny biträdande länsarkitektbefattning i *Stockholm* anför styrelsen, att fullgoda skäl föreläge för att den redan år 1938 skisserade organisationen av stockholmskontoret genomfördes från och med nästa budgetår. Styrelsen föreslår därför, att arbetskrafterna å länsarkitektkontoret i Stockholms län från och med den 1 juli 1940 förstärkas med ytterligare en biträdande länsarkitekt. Därjämte hemställer styrelsen, att kontoret förses med en ritare med placering i 15 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän.

Vidkommande länsarkitektkontoret i *Kristianstad* föreslår styrelsen härfter, att arbetskrafterna förstärkas med en assistent. Till stöd härför anför styrelsen bland annat, att kontorets granskningsverksamhet vore mycket omfattande, vilket bland annat berodde på den livliga styckningsverksamheten i detta län och det stora antalet smärre samhällsbildningar. För allmänheten vore det av största vikt, att länsarkitektkontorets uppgifter i hitörande frågor kunde utan större dröjsmål fullgöras.

Under erinran om att byggnadsstyrelsen redan i underdånig skrivelse den 27 augusti 1937 framhållit angelägenheten av att en biträdande länsarkitektbefattning inrättades å länsarkitektkontoret i *Malmö*, hemställer styrelsen om inrättande av en sådan befattning.

Beträffande behovet av ökade arbetskrafter på länsarkitektkontoret i *Karlstad* vitsordar byggnadsstyrelsen vad länsarkitekten och länsstyrelsen anført därom, att länsarkitektkontorets arbetsbörda ökats och att en förstärkning av arbetskrafterna kunde anses motiverad. Denna förstärkning anser byggnadsstyrelsen emellertid för närvarande kunna begränsas till anställande av ytterligare en assistent.

I fråga om länsarkitektkontoret i *Örebro* anför styrelsen, att länsarkitekten meddelat, att personalen vore otillräcklig och att särskilt behovet av flera arkitektutbildade krafter å kontoret vore markant. Vid upprepade tillfällen hade försök gjorts att anställa ytterligare en arkitekt på kontoret. Då anslaget för avlöning av tillfälliga biträden icke varit så stort, att anställning kunnat garanteras för någon längre tid, hade försöken varit resultatlösa. Även om en ökning av detta anslag kunde påräknas till så stort belopp, att anställning för ett år i sänder skulle kunna garanteras, torde en arkitekt med den för kontorets verksamhet erforderliga kompetensen icke kunna erhållas med tanke på de alltför flytande anställningsförhållanden, som vore förknippade med en tjänst på tillfälligt anslag. Kontorets behov av arkitektutbildad hjälp syntes därför icke kunna tillgodoses, med mindre ytterligare en assistenttjänst inrättades snarast möjligt.

Med hänvisning till det anförda föreslår byggnadsstyrelsen, att på läns-

arkitektkontoret i Örebro från och med den 1 juli 1940 ytterligare en assistentbefattning inrättas.

Styrelsen erinrar härefter om att styrelsen i sin förutnämnda skrivelse den 30 augusti 1938 livligt understött ett av länsstyrelsen och länsarkitekten i Västernorrlands län framfört förslag om inrättande av en ny befattning såsom biträdande länsarkitekt vid länsarkitektkontoret i *Härnösand*. Den stora arbetsbördan på kontoret och behovet i länet av tillgång till skolade arkitekter hade gjort en utökning av arbetskrafterna i hög grad önskvärd. Föredragande departementschefen hade emellertid i likhet med lönenämnden ansett den behövliga förstärkningen kunna åvägbringas genom anställande av en assistent. Styrelsen anför härefter:

Från och med den 1 juli 1939 har en ny dylik befattning inrättats vid länsarkitektkontoret. Befattningen har emellertid ännu icke kunnat tillsättas, då, sedan befattningen av styrelsen kungjorts till ansökan ledig, vid ansökningstidens utgång ingen sökande anmält sig, trots kungörelsen även varit införd i fackpressen. Det har som redan framhållits över huvud taget visat sig svårt att inom de nordligare länen med dess mera krävande förhållanden erhålla kompetenta sökande till assistentbefattningarna. För styrelsen framstår det emellertid såsom en mycket viktig uppgift att stimulera kvalificerade arkitekter att söka sig till dessa län, då arbetsuppgifterna inom dessa äro många och betydelsefulla. Det torde emellertid icke vara möjligt att nå detta syfte utan att förbättra de löneförmåner, som äro förenade med arkitektbefattningarna vid berörda kontor.

Under förmälan att byggnadsstyrelsen från länsstyrelsen inhämtat, att stor brist på arkitekter rådde inom länet, och under hänvisning jämväl till det ekonomiska resultatet av verksamheten inom länet framhåller styrelsen angelägenheten av att en av assistentbefattningarna vid länsarkitektkontoret förändras till biträdande länsarkitektbefattning.

Byggnadsstyrelsen meddelar härefter, att länsstyrelsen i Västerbottens län i skrivelse till byggnadsstyrelsen — under betonande av att förhållandena beträffande länsarkitektkontorets i *Umeå* arbete och uppgifter m. m. väsentligen skilde sig från förhållandena inom flertalet andra län i riket — framhållit, att det rådde brist på kompetenta arkitekter, som bedreve privatpraktik inom länet. Däremot funnes å skilda platser såväl inom som utom länet icke kvalificerade personer, vilka utövade arkitektverksamhet och även i stor utsträckning anlätades av kommuner vid utarbetande av ritningar och utredningar, särskilt rörande husbyggnader. Deras arbete vore dock i regel av lägre kvalitet och ritningarna ofta bristfälliga. Länsarkitektkontorets granskningsarbeten bleve härigenom oskäligt betungande genom det ofta underhålliga ritningsmaterial, som visserligen tillhandahölles för ett lågt men dock i förhållande till beskaffenheten ofta högt pris. Länsarkitektkontorets arbetsuppgifter vore i stort sett fullt tillräckliga för den nuvarande personalen utan praktikverksamhet. Det syntes likväl vara ett betydande allmänt intresse, att kontoret i större utsträckning än som nu vore möjligt kunde åtaga sig arkitektuppdrag. Arbetet inom distriktet försvårades dessutom i hög grad av de stora avstånden inom länet.

På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till svårigheten att förmå arkitekter att taga anställning vid de nordliga länsarkitektkontoren för assistentlön, föreslår styrelsen, att arbetskrafterna å länsarkitektkontoret i Umeå förstärkas med en biträdande länsarkitekt.

Beträffande länsstyrelsens i Västerbottens län förslag om anställande av en byggnadsritare och en kartriterska säger sig styrelsen, med hänsyn till den föreslagna förstärkningen av arbetskrafterna å detta kontor, icke beredd att nu föreslå inrättande av dylika tjänster. Ifrågavarande behov anser styrelsen tills vidare kunna tillgodoses genom anlitande av anslagsposten Avlöningar till tillfälliga biträden.

Styrelsen meddelar härefter, att vad som anförts beträffande umeåkontoret gällde i stort sett jämväl länsarkitektkontoret i *Luleå*. Under uttalande att erfarenheten givit vid handen, att det för närvarande icke låte sig göra att för assistentlön förvärva erforderlig arbetskraft vid detta, det nordligaste kontoret, föreslår styrelsen, att vid kontoret från och med budgetåret 1940/41 inrättas en biträdande länsarkitektbefattning.

Då styrelsen ansåge arbetsbördan å kontoret jämväl kräva en assistent, borde, uttalar styrelsen, denna befattning bibehållas i avvaktan på möjlighet att för dylik lön anställa lämplig arkitekt. Tillsvidare kunde, anför styrelsen, de för assistentens lön avsedda medlen användas för avlöning av en ritare eller andra behövliga biträden på kontoret.

Beträffande *övriga extra ordinarie befattningshavare* meddelar styrelsen, att förslag föreligga om inrättande av en ny befattning i lönegrad Eo 4 vid vart och ett av länsarkitektkontoren i Kristianstad, Vänersborg och Härnösand. Under framhållande att dessa kontor höra till de mest arbets-tyngda inom organisationen biträder styrelsen dessa förslag.

Styrelsen erinrar härefter om att från och med innevarande budgetår de rit- och skrivbiträden, som äro stationerade i län, som ursprungligen varit bilän men numera bilda eget länsarkitektdistrikt, uppflyttats till lönegrad Eo 7. I analogi härmed anser styrelsen, att rit- och skrivbiträdesbefattningarna i Blekinge och Västmanlands län böra uppflyttas från lönegrad Eo 4 till Eo 7, därest styrelsens förslag om uppdelning av Kronobergs och Blekinge samt Kopparbergs och Västmanlands läns distrikt vinner statsmakternas bifall.

Beträffande posten till avlöningar till *tillfälliga biträden* anför styrelsen:

I fråga om denna post anförde styrelsen i skrivelsen den 30 augusti 1938, att erfarenheten tydligt ådagalagt nödvändigheten av att tillräckliga medel funnes tillgängliga för anställande i mån av behov av tillfälliga arbetskrafter, i första hand med teknisk utbildning. Detta behov varierade givetvis efter omfattningen av de arkitektuppdrag, som kontoren åtog sig. För en smidig anpassning av medelstilledelningen efter föreliggande behov och med hänsyn till svårigheterna att under rådande högkonjunktur förse kontoren med erforderliga arbetskrafter syntes anslagsposten böra höjas från 70,000 till 100,000 kronor. Statskontoret förklarade sig icke kunna biträda detta yrkande och meddelade, att anslagsposten under budgetåret 1937/38 icke helt utnyttjats. Föredragande departementschefen anförde under hänvisning till statskon-

torets yttrande, att den av styrelsen föreslagna ökningen utan olägenhet syntes kunna begränsas till 80,000 kronor. I innevarande budgetårs avlöningsstat har posten upptagits till 80,000 kronor.

Då det under ifrågavarande post anvisade beloppet icke får disponeras utan Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, har styrelsen före varje budgetårs början från länsstyrelserna infordrat uppgifter angående de för respektive länsarkitektkontor under budgetåret beräknade erforderliga beloppen för avlöning av tillfälliga biträden. Summan av de av länsstyrelserna äskade beloppen hava varje år väsentligt överstigit det i posten upptagna beloppet. Ehuru beloppet är förslagsanslag, har styrelsen icke ansett sig kunna redan från början av varje budgetår föreslå en tilldelning till länsstyrelserna av medel för avlöning av tillfälliga biträden å länsarkitektkontoren med belopp, som överstiger postens summa. En nödtvungen begränsning av de såsom erforderliga avsedda beloppen för länsarkitektkontoren har därför måst äga rum. Detta har återigen medfört, att länsarkitekterna icke ansett sig kunna ställa i utsikt längre anställning för ifrågavarande biträden än som tilldelade medel beräknats räcka. Följden härav har, särskilt beträffande kontoren utom Stockholm och Göteborg, blivit, att det tilldelade anslaget i många fall icke kunnat komma till avsedd användning, enär arbetskrafter icke stätt att få på de villkor, som kunnat erbjudas.

Styrelsen uttalar i anslutning härtill, att styrelsen med det anförda velat påvisa, att belastningen av anslagsposten under föregående budgetår icke vore en tillförlitlig mätare beträffande behovet av medel för tillfälliga biträden.

I yttrandena om anslagsbehovet för nästa budgetår hade, fortsätter byggnadsstyrelsen, länsstyrelserna äskat sammanlagt omkring 150,000 kronor till tillfälliga biträden. Styrelsen vidhölle sin tidigare uttalade uppfattning om betydelsen av att tillräckliga medel anvisades för detta ändamål. Höjning av posten torde emellertid icke behöva ske i den omfattning, som från länsstyrelsernas sida föreslagits, utan posten torde lämpligen böra upptagas till 120,000 kronor.

Allmänna lönenämnden har i utlåtande den 10 oktober 1939 anfört:

Vad först angår förslaget om ökning av antalet länsarkitekttjänster, får lönenämnden erinra om, att allmänna civilförvaltningens lönenämnd i utlåtande den 27 september 1937 uttalat sig till förmån för den s. k. ettlänsprincipen. Då allmänna lönenämnden i nu berörda hänseende är av samma uppfattning som allmänna civilförvaltningens lönenämnd, föranleder byggnadsstyrelsens förevarande förslag icke någon erinran från nämndens sida.

I vad mån den av byggnadsstyrelsen föreslagna ökningen av antalet arkitektutbildade befattningshavare kan anses oundgängligen erforderlig, synes lönenämnden svårt att bedöma. Lönenämnden kan dock icke undgå att hysa betänkligheter mot en så betydande personalökning, som förslaget innebär. Särskilt gäller detta inrättandet av ytterligare tjänster som biträdande länsarkitekter. Det synes lönenämnden även förtjäna övervägas, huruvida icke i vissa län, där svårigheter att erhålla kvalificerade arkitektbiträden visat sig, nödig personalförstärkning skulle kunna åvägabringas genom anställande av kvalificerade ritare med viss teknisk utbildning. Därest en sådan anordning anses lämplig ur organisatorisk synpunkt, har lönenämnden icke något att erinra mot att dylika ritarbefattningar inrättas såsom extra ordinarie tjänster i 15 lönegraden. Däremot förefaller det lönenämnden som om den föreslagna

ritarbefattningen vid länsarkitektkontoret i Stockholms län med det jämförelsevis stora antalet arkitekter därstädes borde placeras i 11 lönegraden eller i samma lönegrad, som allmänna civilförvaltningens lönenämnd förordade i anledning av byggnadsstyrelsens förra året framförda förslag om ritarbefattningar i 15 lönegraden.

Mot byggnadsstyrelsens förslag i fråga om biträdespersonalen har lönenämnden icke något att erinra.

Statskontoret har avgivit utlåtande den 20 oktober 1939. Med anledning av den betydande anslagsökning, som skulle uppkomma vid bifall till byggnadsstyrelsens nu förevarande framställning, har statskontoret erinrat om att anslaget till länsarkitektorganisationen för budgetåren 1935/36—1939/40 upptagits med följande belopp, nämligen 394,000, 396,300, 470,300, 547,000 respektive 680,800 kronor, innebärande för vart och ett av budgetåren 1936/37—1939/40 en anslagsökning av respektive 2,300, 74,000, 76,700 och 133,800 kronor. I betraktande härav, anför ämbetsverket, och med hänsyn till att det i nuvarande krisläge vore av vikt, att statsutgifterna begränsades till det oundgängligen nödvändiga, hade statskontoret icke ansett sig kunna förorda byggnadsstyrelsens nu framlagda förslag.

Departements-
chefen.

Mot byggnadsstyrelsens förslag, att i anslutning till tidigare framlagd plan två av de återstående tre tvålänsdistrikten skulle uppdelas, så att vart och ett av ifrågavarande län bildade ett eget distrikt, har jag i princip intet att erinra. Erfarenheten torde nämligen, såsom min företrädare i ämbetet framhöll nästlidet år i samband med anmälan av avlöningsanslaget till länsarkitektorganisationen för innevarande budgetår, hava bestyrkt, att vissa olägenheter äro förknippade med systemet att sammanföra två län till ett distrikt. Med hänsyn till den belastning statsfinanserna för närvarande på grund av kända förhållanden få vidkännas, anser jag mig emellertid icke böra tillstyrka, att länsarkitektorganisationen under nu rådande förhållanden utbygges genom en uppdelning av ytterligare två distrikt.

Byggnadsstyrelsens förslag i övrigt innefattar i huvudsak en betydande utökning av den arkitektutbildade personalen. Därest normala förhållanden varit rådande, torde en viss ökning av denna personal kunnat anses motiverad. Av utredningen i ärendet framgår nämligen, att länsarkitektkontoren i vissa fall icke kunnat i önskvärd utsträckning åtaga sig de utredningar och uppdrag från kommuner och enskilda, vilka lämpligen bort utföras av länsarkitektkontorens personal. På grund av de prisstegringar, som numera inträffat inom byggnadsbranschen, har emellertid byggnadsverksamheten avsevärt minskat. Vid dylikt förhållande torde man knappast behöva räkna med någon ökning i länsarkitektorganisationens verksamhet. Vidare torde kunna framhållas, att de tjänster inom länsarkitektorganisationen, vilka under förut rådande högkonjunktur inom byggnadsbranschen med därav följande efterfrågan på arkitekter icke lockat sökande, nu torde lättare kunna besättas med kompetenta innehavare. Med hänsyn till bland annat nu angivna förhållanden och då länsarkitektorganisationen såsom statskontoret framhållit under de senare åren undergått en kraftig expansion, synes mig såväl försiktigheten

som det statsfinansiella läget bjuda att icke för närvarande utbygga organisationen ytterligare med fast anställd personal. För att i ökad utsträckning möjliggöra för länsarkitektkontoren att åtaga sig sådana uppdrag, vilka medföra inkomster för statsverket, vill jag emellertid tillstyrka, att posten för avlöningar till tillfälliga biträden ökas. Ökningen torde dock kunna begränsas till 20,000 kronor och posten alltså bestämmas till 100,000 kronor. I likhet med vad som vid tidigare tillfällen framhållits bör såsom förutsättning för medlens disponerande gälla, att utgiften skall kunna beräknas bli täckt av ökade inkomster från vederbörande arkitektkontors verksamhet.

Förutom den ändring i avlöningsstaten, som påkallas av den föreslagna ökningen av posten för tillfälliga biträden, torde i anslutning till vad chefen för finansdepartementet tidigare i dag under rubriken För flera huvudtitlar gemensamma frågor anført den i staten upptagna posten för rörligt tillägg böra ökas med 50 procent eller avrundat 9,400 kronor till 28,300 kronor.

Med hänsyn till det ekonomiska utfallet av verksamheten vid länsarkitektsorganisationen under nästlidet budgetår och i anslutning till den tidigare godtagna principen, att merkostnader för organisationen i stort sett böra motsvaras av inkomster från länsarkitekternas verksamhet, synes mig en höjning av inkomsttiteln böra äga rum med ett belopp, som motsvarar den av mig i det föregående föreslagna ökningen av posten för tillfälliga biträden. Chefen för finansdepartementet har i enlighet med denna uppfattning under förutsättning av bifall till vad jag sålunda föreslagit ansett sig böra föreslå en höjning av förutnämnda inkomster med 20,000 kronor till 590,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

Kronor

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden till 21 länsarkitekter	252,300	
b. Vikariatersättningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	17,000	269,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	280,600	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i> ...	32,000	312,600
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	100,000	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28,300	
Summa förslagsanslag kronor		710,200;

dels ock till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 710,200.

[39.] 5. **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget har för budgetåren 1935/36—1939/40 anvisats med respektive 58,200, 58,200, 70,000, 75,000 och 90,900 kronor.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t fastställt följande omkostnadsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1939/40:

	Omkostnadsstat.	Kronor
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>		34,000
Expenser, <i>förslagsvis</i>		56,900
	Summa förslagsvis kronor	90,900

Genom brev den 15 juni 1939 angående fördelning mellan länen av för budgetåret 1939/40 anvisade medel till länsarkitektorganisationen i vad avser expenser, har Kungl. Maj:t medgivit, att följande belopp få av länsstyrelserna tagas i anspråk härför, nämligen förslagsvis 2,505 kronor för bränsle, lyse och vatten samt högst 54,395 kronor för övriga expenser.

I sin skrivelse den 31 augusti 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av anslag för länsarkitektorganisationens omkostnader för nästa budgetår. Styrelsen har anført, att i den mån arkitektverksamheten å kontoren tagit ökad omfattning, hade de omkostnader, som skulle bestridas av delposten till övriga expenser, givetvis ökats. Detta gällde i synnerhet kostnader för ritmaterial och kopiering av skisser och utkast m. m., som behövdes under arbetenas gång. Den av styrelsen i annat sammanhang föreslagna utökningen av länsarkitektorganisationens personal komme givetvis också att medföra ökat behov av expensmedel. Under det senaste budgetåret hade det visat sig, att beträffande flera län förstärkning av ursprungligen anvisade expensmedel måst företagas.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att för »övriga expenser» upptages ett till 61,500 kronor beräknat belopp och att anslaget anvisas med 98,500 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 20 oktober 1939 under erinran om, att i delposten till övriga expenser för innevarande budgetår inginge en engångskostnad av 6,900 kronor för anskaffande av möbler m. m. samt under uttalande, att posten i övrigt syntes väl högt beräknad, föreslagit, att densamma upptoges med 50,000 kronor.

Departements-
chefen.

Någon ökning av ifrågavarande anslag anser jag mig icke under nu rådande förhållanden kunna förorda. Med hänsyn till att i anslaget för innevarande budgetår inräknats 6,900 kronor för vissa engångsanskaffningar, för anledda av utökad personal, och då jag förutsätter, att sträng sparsamhet kommer att iakttagas med nu ifrågavarande anslagsmedel, synes mig anslaget böra nedsättas med 5,900 kronor till 85,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 85,000.

[40.] 6. **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m., reservationsanslag.** Till detta ändamål har riksdagen såsom reservationsanslag anvisat för vartdera av budgetåren 1923/24 och 1924/25 25,000 kronor, för budgetåren 1925/26 och 1929/30 respektive 20,000 och 15,000 kronor, för ett vart av budgetåren 1933/34—1936/37 5,000 kronor samt för budgetåret 1937/38 15,000 kronor eller sålunda tillhopa 120,000 kronor. Vid utgången av budgetåret 1932/33 omfördes jämlikt bestämmelserna rörande s. k. äldre reservationsanslag ett belopp av 34,666 kronor 11 öre till vederbörlig inkomsttitel. För budgetåret 1938/39 anvisades ett belopp av 15,000 kronor. I syfte att, i fall av behov, medel skulle finnas tillgängliga för utredningar rörande byggnadsföretag, som kunde behöva igångsättas till motverkande av arbetslöshet, upptogs sistnämnda anslag å riksstaten såsom förslagsanslag. I enahanda syfte anvisades för samma ändamål å tilläggsstat för budgetåret 1937/38 ett reservationsanslag av 300,000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats 200,000 kronor, därvid anslaget upptagits å riksstaten såsom reservationsanslag.

Förevarande anslag står till Kungl. Maj:ts disposition och är avsett till täckande av kostnader för genom byggnadsstyrelsen verkställda utredningar eller andra förberedande åtgärder, såsom upprättande av ritningsförslag till byggnadsföretag för statens räkning och uppgörande av förslag till stadsplan å kronan tillhörigt område, vilka icke skola bekostas av styrelsens anslag eller med särskilt anvisade medel. Vid anvisandet av nyssnämnda anslag å 300,000 kronor förutsattes att anslag för ifrågavarande ändamål skulle få användas även för utarbetande av s. k. entreprenadhandlingar. Det har sedan anslagets tillkomst förutsatts att, därest byggnadsanslag beviljas till företag, för vilket förberedande åtgärder vidtagits med anlitande av nu ifrågavarande anslag, till sistnämnda anslag bör återföras vad därav för ändamålet utgivits. 1937 års riksdag har emellertid medgivit, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall besluta, huruvida från förevarande anslag bestridda kostnader för utredningar, vilka ej inom tio år resulterat i byggnadsarbeten, skola slutligt stanna å anslaget.

I skrivelse den 5 december 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål. För beräkning av anslagsmedlens storlek har styrelsen anfört:

I skrivelse till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet den 15 november 1939 har byggnadsstyrelsen föreslagit, att vissa i skrivelsen uppräknade, å beredskapsstat för budgetåret 1939/40 upptagna byggnadsarbeten inom byggnadsstyrelsens verksamhetsområde borde upptagas å beredskapsstat jämväl för budgetåret 1940/41. Beträffande samtliga dessa arbeten finnas medel tillgängliga för upprättande av entreprenadhandlingar, i den mån sådana ännu icke färdigställts.

I skrivelsen har styrelsen emellertid även avgivit förslag till arbeten, som tidigare icke upptagits å beredskapsstat men som kunna anses lämpade att upptagas å sådan stat för budgetåret 1940/41. Beträffande dessa arbeten kunna följande belopp beräknas erforderliga för uppgörande av entreprenadhandlingar.

	Kronor
Anordnande av lokaler för länsarkitekt- och vägingenjörskontor i västra flygeln av Gävle slott	1,500
Restaurering av trädgården å norra vällen vid Kalmar slott	300
Konserveringsarbeten vid Borgholms slottsruin	300
Restaurering av fästningsruinerna vid Uppsala slott	300
Anordnande av elektrisk uppvärmning vid Linnés Hammarby	500
Anordnande av lekplan vid dövtumskolan i Växjö	300
Nybyggnad för byggnadsstyrelsen	30,000
» » väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	30,000
» » länsstyrelsen och lantmäterikontoret i Linköping	13,000
» » gymnastiska centralinstitutet	110,000
» » Skytteanska skolan i Tärna	8,000
» » fysiologiska institutionen vid universitetet i Lund...	23,000
» » statens skogsförsöksanstalt	35,000
Summa kronor	252,200

Därest nu angivna byggnadsarbeten komma att upptagas å beredskapsstat för nästa budgetår, böra givetvis medel då även finnas tillgängliga för upprättandet av för byggnadsföretagen erforderliga entreprenadhandlingar.

Styrelsen vill även erinra, att styrelsen i underdänig skrivelse den 28 november 1939 angående uppförande av nybyggnader för dövtumskolan i östra distriktet anmält, att den av Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 anbefallda utredningen rörande behovet av byggnadsarbeten för, bland annat, dövtumskolan å Manilla kunde väntas vara slutförd vid sådan tidpunkt, att förslag i ärendet kunde ingivas till Kungl. Maj:t i början av år 1940 och byggnadsföretaget igångsättas under budgetåret 1940/41. Därest medel för detta ändamål skulle komma att upptagas på beredskapsstat för sistnämnda budgetår, böra medel även finnas disponibla för upprättande av entreprenadhandlingar, vartill kan beräknas ett belopp av 42,000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså enligt byggnadsstyrelsens beräkningar för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål behövas ett belopp av (252,200 + 42,000) 294,200 eller avrundat 294,000 kronor.

Av hittills anvisade anslagsmedel till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. finnes, anför härefter byggnadsstyrelsen, för närvarande odisponerat ett belopp av i runt tal 77,000 kronor. Såvitt styrelsen nu kunde bedöma skulle härav under innevarande budgetår behöva disponeras omkring 30,000 kronor med hänsyn till vissa lokalfrågor, som under budgetåret komme att kräva utredningar. Beträffande bland annat vissa länsstyrelser och lantmäterikontor samt länsarkitekts- och vägingenjörskontor föreläge sålunda trängande behov av förbättrade lokaler, och byggnadsstyrelsen torde under innevarande budgetår komma att hos Kungl. Maj:t hemställa om medel från anslaget för utredningar beträffande institutioner av nämnda slag i exempelvis Kristianstad, Karlskrona, Växjö, Vänersborg, Mariestad och Luleå. Efter en dylik beräkning skulle alltså vid innevarande budgetårs slut förefinnas en reservation å hittills anvisade medel av omkring 47,000 kronor. Vid sådant förhållande skulle anslagsbehovet för nästa budgetår vara (294,000 — 47,000) 247,000 kronor.

På grund av vad styrelsen sålunda anført hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1940 års riksdag att till utredningar rörande tillämnade

byggnadsföretag m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag å 247,000 kronor.

Av redogörelsen framgår, att under senare år anvisats avsevärda belopp till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. För budgetåren 1937/38—1939/40 uppgå sålunda anslagen till sammanlagt 515,000 kronor, varav för närvarande återstår odisponerat endast ett relativt obetydligt belopp. Beräknas kostnaderna för uppgörande av ritningsförslag och entreprenadhandlingar för ett byggnadsföretag till genomsnittligt en och en halv procent av kostnaden för företaget, skulle alltså de utredda byggnadsföretagen representera en sammanlagd byggnadssumma av omkring 35 miljoner kronor. Till det övervägande antalet av dessa byggnadsföretag hava byggnadsanslag icke beviljats och i en del fall, där medel anvisats, hava arbetena ansetts böra tills vidare uppskjutas. En tämligen stor arbetsreserv torde sålunda få anses föreligga. Därest en allmän arbetslöshet skulle inträffa, torde de utredda företagen kunna omedelbart igångsättas och medföra vissa lättnader i arbetslöshetsläget medan under tiden med anlitande av å beredskapsstat upptagna byggnadsanslag nya företag kunna utredas för att sedermera påbörjas, då den första arbetsreserven är slut. Vid dylikt förhållande synes det mig ej erforderligt, att det för utredningar av statliga byggnadsföretag för närvarande anvisas ett så högt belopp, som det av byggnadsstyrelsen föreslagna. Jag föreslår, att beloppet begränsas till 100,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 100,000.

[41.] 7. **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m., reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition den 15 februari 1935, nr 121, anvisade riksdagen för budgetåret 1935/36 till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. ett reservationsanslag av 100,000 kronor. Såsom av sagda proposition närmare framgår, sammanfördes under nämnda anslagsrubrik dels vad som beräknades åtgå till underhåll av sådana statliga byggnader m. m., som på grund av sin karaktär av historiska minnesmärken eller dylikt icke skulle redovisas å statens allmänna fastighetsfond, dels ock ett belopp, motsvarande utgifter som till och med budgetåret 1934/35 täcktes av det å riksstaten upptagna ordinarie anslaget till lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm och som ansågos icke böra bestridas av medel å fastighetsfondens utgiftsstat. För angivna ändamål beräknades det för nämnda budgetår erforderliga beloppet till (70,000 + 30,000) 100,000 kronor.

För budgetåren 1936/37—1939/40 har anslaget därefter utgått med respektive 125,000, 150,000, 175,000 och 175,000 kronor. Ökningen av anslaget har, bortsett från 15,000 kronor för vartdera av sistnämnda två budgetår, tillkom-

mit för att möjliggöra vissa underhålls- och restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin. För dessa arbeten hava sålunda för nämnda fyra budgetår anvisats tillhoppa 195,000 kronor. För vissa nödvändiga försvars- och uppsnygningsarbeten samt för konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin hava därjämte genom beslut av Kungl. Maj:t den 16 juli 1937 ställts till byggnadsstyrelsens förfogande ett belopp av 49,000 kronor av anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten.

I skrivelse den 18 september 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål.

Det för underhåll av de historiska byggnaderna, frånräknat Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin, avsedda beloppet, nu 115,000 kronor, anser byggnadsstyrelsen med hänsyn till väntade prisstegringar böra för nästa budgetår höjas med förslagsvis 15 % eller till 132,000 kronor.

Restaureringsarbetena vid Kalmar och Läckö slott samt Bohus fästningsruin böra enligt styrelsens mening fortsättas under nästa budgetår. Vid Kalmar slott borde, anför styrelsen, arbetena sålunda i huvudsak omfatta reparation av yttertakets på slottets västra länga, varjämte vissa delar av vallarna, som från och med den 1 november 1938 i sin helhet stode under styrelsens vård, måste iordningställas. För nu nämnda samt vissa andra smärre arbeten borde beräknas ett sammanlagt belopp av 28,000 kronor. Vid Läckö slott borde vissa fasadpartier omputas samt brandsektionering inom slottet vidtagas genom anbringande av branddörrar, varjämte arbetena med utbyte av fönster, taktäckning, reparation av bjälklag m. m. borde fortsättas. För dessa ändamål torde för nästa budgetår liksom tidigare böra beräknas ett belopp av 17,500 kronor. Vid Bohus fästningsruin hade det för ruinens bevarande oundgängligen nödvändiga arbetet med konservering av murverket vid Nedre Platt utförts genom anlitande av de för budgetåren 1938/39—1939/40 anvisade medlen. För nästa budgetår syntes därför arbetena kunna inskränkas till de konserveringsarbeten vid Övre Platt, som vore en ofrånkomlig fortsättning av de tidigare utförda arbetena vid dammen Konsten. Härför erfordrades ett belopp av 8,500 kronor.

Vidare har byggnadsstyrelsen — under erinran om att förberedande utredningar påginge om restaurering av Vadstena slott — anfört, att det vore nödvändigt att oberoende av denna utredning å nämnda slott nu företaga vissa ofrånkomliga underhålls- och restaureringsåtgärder, som vid sidan av det årliga underhållet måste utföras, och varvid säkerligen även komme att göras rön, som bleve till värde för den pågående utredningen. Dylika arbeten, som alltså icke skulle föregripa den blivande allmänna restaureringen av slottet i dess helhet, vore, bland annat, återställandet av vissa innertak, ändring av dörrar och dylikt. För dylika åtgärder borde för nästa budgetår beräknas ett belopp av 11,000 kronor.

För vissa restaureringsarbeten vid Kalmar, Vadstena och Läckö slott samt Bohus fästningsruin skulle i enlighet härmed för nästa budgetår erfordras ett sammanlagt belopp av $(28,000 + 11,000 + 17,500 + 8,500)$ 65,000 kronor. Till-

hopa med det tidigare angivna beloppet å 132,000 kronor skulle alltså erfordras 197,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i detta sammanhang meddelat, att vid följande under styrelsens förvaltning stående historiska byggnader, nämligen Borg-holms slottsruin, Vadstena och Läckö slott, Bohus fästningsruin, Ornässtugan samt Utmelandsmonumentet upptagas avgifter vid allmänhetens besök. Dessa avgifter vore, anför styrelsen, i första hand avsedda att bestrida de direkt med visningarna av de olika byggnaderna förenade kostnaderna, såsom för visningspersonal, tryckning av biljetter, vissa anordningar till allmänhetens bekvämlighet m. m., men vore dessutom så beräknade, att de skulle kunna lämna skäligt bidrag till sådant underhåll m. m. av byggnaderna, som kunde sägas vara betingat genom visningarna för allmänheten. Under budgetåren 1935/36—1938/39 hade inkomsterna genom inträdesavgifter vid nämnda sex byggnader uppgått till sammanlagt omkring 75,000 kronor och de med visningarna förenade utgifterna till sammanlagt omkring 36,000 kronor, varför till sådant underhåll, som nyss nämnts, funnes disponibelt ett belopp av omkring 39,000 kronor, som byggnadsstyrelsen hade för avsikt att för detta ändamål använda i mån av behov.

På grund av vad styrelsen anført hemställer styrelsen, att till underhåll av vissa historiska byggnader m. m. för budgetåret 1940/41 måtte anvisas ett reservationsanslag av 197,000 kronor.

Med hänsyn till vikten av att under nu rådande förhållanden minska statsutgifterna till vad som kan anses oundgängligen nödvändigt förutsätter jag, att arbetena å de historiska minnesmärkena under nästa budgetår inskränkas till att avse endast sådana underhållsarbeten, som icke kunna utan betydande olägenheter undanskjutas. Egentliga restaurerings- eller konserveringsarbeten synas sålunda böra anstå till tider med bättre medelstillgång. Vid dylikt förhållande anser jag mig böra förorda, att för underhållet av de historiska minnesmärken, varom här är fråga, samt för de utgifter till lyshållning m. m., som skola bestridas från förevarande anslag, avses ett sammanlagt belopp av högst 115,000 kronor.

Departements-
chefen.

Byggnadsstyrelsen har meddelat, att under de senast förflutna fyra budgetåren ett överskott av tillhopa omkring 39,000 kronor uppstått å de avgifter, som upptagits för allmänhetens besök vid sex närmare angivna historiska byggnader. Jag förutsätter, att detta belopp jämte det överskott, som framdeles kan uppkomma, sedan från avgifterna frändragits de med visningarna förenade direkta utgifterna ävensom kostnaderna för de anordningar, som skäligen böra vidtagas för allmänhetens bekvämlighet, användas såsom bidrag till bestridande av utgifterna under nu ifrågavarande anslag. Överskotten böra i enlighet härmed redovisas såsom uppbörd å anslaget. Då såsom nyss nämnts ett överskott å omkring 39,000 kronor förelåg vid ingången av detta budgetår, bör det av mig tillstyrkta beloppet å 115,000 kronor för underhåll av de historiska byggnaderna m. m. kunna minskas med 39,000 kronor och anslaget alltså för nästa budgetår anvisas med i avrundat belopp 75,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för
budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 75,000.

[42.] 8. **Reningsverk vid Ekhagen & Norra Djurgården, reservationsanslag.**
I skrivelse den 11 september 1939 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om godkännande av ett skriven bilagt förslag till avtal mellan styrelsen och Stockholms stad rörande gemensamt reningsverk vid Ekhagen på Norra Djurgården ävensom om anvisande av anslag för bestridande av kronans andel i anläggningskostnaderna för nämnda reningsverk.

Byggnadsstyrelsen erinrar i sin skrivelse till en början om att jämlikt Kungl. Maj:ts uppdrag den 20 juni 1913 dåvarande överintendentsämbetet utfört en huvudavloppsledning för de statsinstitutioner, som vore förlagda till Norra Djurgårdens västra del & de utmed Brunnsviken mellan Albano och Älkistan belägna områdena. De statsinstitutioner, som för närvarande använde denna avloppsledning, vore skogshögskolan, vetenskapsakademiens nobelinstitut, centralanstalten för jordbruksförsök, vetenskapsakademien, forskningsinstitutet för fysik samt naturhistoriska riksmuseet.

Styrelsen anför vidare, att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 april 1935 medgivit, att avloppsledningar från Ekhagens stadsplaneområde finge av Stockholms stad anslutas till kronans nyssnämnda huvudavloppsledning mot en engångsersättning av 25,000 kronor samt på de villkor i övrigt, som angivits i ett avtal mellan kronan och staden, undertecknat den 20 maj och 12 juni 1935. Enligt detta avtal skulle kostnaden för i framtiden eventuellt erforderliga anordningar till förhindrande av förorening av vattnet i Lilla Värtan bestridas av vardera parten i proportion till den från Ekhagens stadsplaneområde och från övriga till huvudledningen anslutna områden vid tiden för anordningarnas påkallande tillförda spillvattenmängden.

Stockholms stads gatukontor hade, uppgiver styrelsen härefter, i skrivelse till styrelsen den 21 november 1938 meddelat, att hälsovårdsnämnden påkallat åtgärder för rening av det avloppsvatten, som ur nyssnämnda avloppsledning utledes i vattendraget öster om Älkistan. Gatukontoret hade därför föreslagit staden, att vid Ekhagen skulle uppföras en reningsanläggning, där avloppsvattnet skulle genomgå lågradig rening i förening med klorering. Med hänsyn härtill och under åberopande av nyssnämnda avtalsbestämmelse rörande fördelningen mellan kronan och staden av kostnaderna för erforderliga anordningar till förhindrande av förorening av vattnet i Lilla Värtan hade gatukontoret gjort framställning till styrelsen i syfte, att en detaljerad överenskommelse rörande fördelningen av anläggnings- och driftkostnaderna för den nu avsedda reningsanläggningen måtte komma till stånd. Anläggningen skulle förläggas till mark & Norra Djurgården, lydande under djurgårdsförvaltningen.

Byggnadsstyrelsen meddelar härefter, att riksmarskalksämbetet i yttrande till styrelsen förklarat, att ämbetet för sin del icke hade något att erinra mot

gatukontorets framställning, därest vissa närmare angivna villkor för arbetets utförande iakttoges.

Beträffande det i anslutning härtill upprättade avtalet anför byggnadsstyrelsen:

Enligt avtalet skall anläggningen givas sådan kapacitet, att en spillvattenmängd av i medeltal 530 kubikmeter per dygn kan anslutas till densamma. Av denna vattenmängd beräknas staden tillhörande områden avgiva 380 kubikmeter per dygn samt de statliga institutionerna 150 kubikmeter per dygn. Kronan skall härutöver hava rätt att till anläggningen ansluta ytterligare institutioner eller områden i sådan omfattning, att de medelspillvattenmängder, som därifrån kunna antagas avrinna, uppgå till 240 kubikmeter per dygn. Reningsverket skall därför vid anläggningen givas en reservkapacitet, motsvarande denna sistnämnda spillvattenmängd. Reningsverket, som skall förläggas vid Ekhagen och utformas i princip enligt en avtalet bifogad ritning, skall utföras av staden med beaktande av, bland annat, de önskemål beträffande den yttre utformningen av reningsverkets överbyggnad, som av kronan framställas. Reningsverket skall genom stadens försorg utvidgas, därest vattenmängdens ökning det påkallar och även förses med kompletterande reningsanordningar, därest stadens hälsovårdsnämnd anser en höjning av reningsgraden erforderlig. Underhåll och drift av reningsanläggningen skola ombesörjas av staden. Anläggningskostnaderna skola på grundval av vissa i avtalet med därtill hörande bilaga närmare angivna beräkningar fördelas så, att på staden skulle falla ett belopp av 46,600 kronor och på kronan 38,400 kronor. Därest de beräknade kostnaderna över- eller underskridas, skall den högre eller lägre kostnaden fördelas mellan staden och kronan i proportion till nyssnämnda summor. Vid utbyggnad av reningsverket, orsakad av medelspillvattenmängdens ökning, skola anläggningskostnaderna härför fördelas mellan parterna i proportion till de tillskott i spillvattenmängd, som motivera anläggningens utbyggnad. De årliga kostnaderna för anläggningens underhåll och drift skola fördelas mellan parterna enligt den spillvattenmängdsfördelning, som med ledning av vattenledningsverkets vattenförbrukningssiffror för tiden 1 januari—15 maj och 15 september—31 december kan anses hava varit rådande under året. I anläggningen skola staden och kronan äga andel i förhållande till sina bidrag till anläggningens utförande. Avtalet skall dock icke innebära någon ändring av äganderätten till marken. Därest reningsverket i framtiden skulle nedläggas, skola parterna deltaga i kostnaderna för verkets bortförande och markens återställande i förhållande till sina andelar i anläggningen.

I anslutning härtill anför byggnadsstyrelsen, att totalkostnaden för reningsverket beräknats till 85,000 kronor, avseende prisläget vid den tidpunkt beräkningarna uppgjordes. Huruvida och i vilken grad prisstegringar, som skulle medföra ökning av nämnda totalkostnad och därmed även av kronans andel i densamma, kunde komma att inträffa, kunde för närvarande icke förutses, men försiktigheten syntes under alla förhållanden bjuda, att för bestridande av denna andel beräknades ett belopp av minst 42,000 kronor.

Styrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t med godkännande av berörda avtal måtte föreslå riksdagen att för bestridande av kronans andel i anläggningskostnaderna för reningsverket för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 42,000 kronor.

Departements-
chefen.

Det i ärendet ifrågakomna reningsverket har befunnits erforderligt för att undanröja de sanitära olägenheterna i Lilla Värtan på grund av det avloppsvatten, som i särskild huvudavloppsledning ditledes från statsinstitutionerna å de utmed Brunnsviken mellan Albano och Älkistan belägna områdena samt från Ekhagens stadsplaneområde.

Mot utförandet av ifrågavarande reningsverk torde icke något vara att invända. Det av byggnadsstyrelsen framlagda avtalsförslaget giver mig icke heller anledning till erinran. Ehuru avtalet innefattar den föreskriften, att avtalet icke skall innebära någon ändring av äganderätten till marken, innebär emellertid ett godkännande av avtalet, att statens möjligheter att såsom ägare framdeles förfoga över området skulle lida en avsevärd inskränkning till följd av den staden enligt avtalet tillkommande rätten att för framtiden begagna reningsverket. Med hänsyn härtill synes frågan om avtalets godkännande böra underställas riksdagens prövning.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kronans andel i anläggningskostnaderna till 42,000 kronor, därvid styrelsen tagit skälig hänsyn till fördyringar, orsakade av den nuvarande krissituationen. Då denna beräkning icke givit mig anledning till erinran, vill jag tillstyrka, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga byggnadsstyrelsen att på i huvudsak de villkor, som i det föregående angivits, med Stockholms stad träffa överenskommelse om uppförande av ett reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården;

dels ock till reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 42,000.

E. Diverse.

[43.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag anfört angående anslag för ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till *ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 280,000.

[44.] 2. **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor, förslagsanslag.** För detta ändamål har riksdagen beviljat anslag från och med första halvåret 1923. Anslaget utgick för budgetåret 1936/37 med 5,000 kronor. För budgetåret 1937/38 höjde riksdagen anslaget till 50,000 kronor för att bereda medel till bestridande av kostnaderna för en sedermera i juli 1937 företagen resa till Norrland av en del av riksdagens ledamöter. Anslaget utgick för därpå följande budgetår åter med 5,000 kronor. För beredande av medel till bestridande av kostnaderna för en sedermera under sommaren 1939 företagen resa till landets sydligare delar av en del av riksdagens ledamöter anvisade riksdagen anslaget för innevarande budgetår med 50,000 kronor. Beträffande anslagets ändamål och grunderna för dess användning hänvisas till den redogörelse, som lämnats i 1932 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 54).

Utbetalningarna från anslaget hava under budgetåren 1936/37—1938/39 utgjort respektive 1,800 kronor 72 öre, 50,901 kronor 92 öre och 2,982 kronor 1 öre, avseende ersättning för vart och ett av åren 1936—1938.

För budgetåret 1940/41 synes anslaget för här ifrågavarande ändamål kunna beräknas till 5,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 5,000.

[45.] 3. **Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, förslagsanslag.** I riksstaten finnes sedan åtskilliga år tillbaka uppfört ett förslagsanslag till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser. Anslaget har för budgetåren 1936/37—1939/40 anvisats med följande belopp, nämligen 5,000,000 kronor, 5,300,000 kronor, 5,600,000 kronor respektive 6,100,000 kronor.

Beträffande gällande bestämmelser för anslagets användning torde jag få hänvisa till 1932 och 1933 års sjätte huvudtitlar (punkterna 55 respektive 56).

Nettoutgiften å anslaget har under budgetåren 1935/36—1938/39 utgjort omkring 5,044,000 kronor, 5,278,000 kronor, 5,744,000 kronor respektive 6,318,000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat från generalpoststyrelsen beräknas den under budgetåret 1939/40 till postverket inflytande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser m. m. komma att uppgå till omkring 6,425,000 kronor. Ökningen sammanhänger bland annat med att kronoskatteuppbörden å landsbygden för innevarande budgetår kommer att omfatta tre uppbördsstämmor i stället för eljest två. För budgetåret 1940/41 beräknas ersättningen med hänsyn till den för år 1940 kalkylerade frankoteckensuppbörden och kronoskatteuppbörden å landsbygden till omkring 6,900,000 kronor. Den avsevärda ökningen beror bland annat på att procenttalet för beräkning av postavgifterna för de tjänsteförsändelser, varom här är fråga, ansetts böra höjas från sju till åtta procent på grund av resultatet av en under viss del av år 1939 verkställd räkning av tjänsteförsändelsernas antal. Till ökningen bidrager även tillkomsten av åtskilliga kristidsorganisationer.

Då generalpoststyrelsens beräkning icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser*
för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslags-*
anslag av kronor 6,900,000.

[46.] 4. **Försvarsberedskap vid statens järnvägar, reservationsanslag.** I proposition, nr 54, till 1938 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om försvarsberedskap vid statens järnvägar. Beträffande omfattningen och det närmare syftet med denna försvarsberedskap torde jag få hänvisa till redogörelsen i nämnda proposition.

För bestridande av de med ifrågavarande beredskapsorganisation förenade engångskostnaderna hava å kapitalbudgeten för budgetåren 1938/39 och 1939/40 anvisats tillhopa 10,550,000 kronor, därav 5,850,000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår. De sålunda anvisade medlen avse att täcka samtliga engångskostnader. Till löpande årskostnader, avseende reservmaterielens vård och underhåll samt upprätthållande av en alltjämt tjänsteduglig reservlokalpersonal, hava för samma budgetår under sjätte huvudtiteln anvisats 200,000 kronor respektive 250,000 kronor. Enligt det till grund för beredskapsorganisationen liggande förslaget beräknades de löpande årskostnaderna vid full utbyggnad av organisationen till 425,000 kronor. I sin skriftelse den 20 januari 1939 med utredning och förslag angående elektrifiering av banan Långsele—Boden meddelade emellertid järnvägsstyrelsen, att vid genomförd elektrifiering av nämnda linje årskostnaderna för försvarsbered-

skapen vid statens järnvägar komme att ökas med 100,000 kronor till 525,000 kronor.

I skrivelse den 14 oktober 1939 har *järnvägsstyrelsen* hemställt om anslag för nästa budgetår till de löpande kostnaderna för försvarsberedskap vid statens järnvägar. Styrelsen har därvid anfört, att jämväl för budgetåret 1940/41 en viss begränsning av anslaget i förhållande till det framtida normala behovet vore möjlig, men förutsättningarna för en sådan begränsning minskades givetvis efter hand som beredskapsmaterielen levererades. Att beakta vore jämväl att ifrågavarande beredskapsåtgärder numera komme att vidtagas i snabbare tempo ävensom, i vissa hänseenden, i ökad omfattning. Verkställd undersökning hade givit vid handen, att anslagsbehovet för nästkommande budgetår torde böra beräknas till 325,000 kronor.

Då vad järnvägsstyrelsen föreslagit icke givit mig anledning till erinran, Departements-
hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen chefen.

att till *försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 325,000.

[47.] 5. **Extra besiktningar av luftfartyg m. m., förslagsanslag.** Till extra besiktningar av luftfartyg har riksdagen från och med budgetåret 1930/31 till och med budgetåret 1937/38 årligen anvisat ett anslag av 1,000 kronor. För budgetåret 1938/39 höjdes anslaget till 2,500 kronor i samband med en utvidgning av området för anslagets användning. För innevarande budgetår utgår detsamma med ett till 3,000 kronor förhöjt belopp.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser rörande användning av förevarande anslag och därvid bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att under budgetåret 1939/40 av nu ifrågavarande förslagsanslag taga i anspråk dels högst 2,500 kronor för bestridande av kostnader för provflygningar, som av styrelsen föranstaltades jämlikt § 8 kungörelsen den 20 april 1928 (nr 85) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av förordningen den 26 maj 1922 (nr 383) om luftfart, dels ock tillhopa högst 500 kronor för bestridande av ersättningar till besiktningsmän för luftfartyg i anledning av extra besiktningar jämlikt samma paragraf och i samband därmed stående specialundersökningar samt kostnader för av styrelsen föranstaltade utredningar rörande inträffade haverier och flygolyckor, därvid fråga om särskilt arvode, utöver i förekommande fall resekostnads- och traktementsersättning, för haveriutredning skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse den 30 september 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* meddelat, att anslag för här ifrågavarande ändamål fortfarande vore behövt. För budgetåret 1940/41 beräknar styrelsen medelsbehovet till samma belopp som för innevarande budgetår eller således till 3,000 kronor. Styrelsen hemställer därför, att för nästa budgetår måtte för ändamålet anvisas ett förslagsanslag av 3,000 kronor.

Departements-
chefen.

Då vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000.

[48.] 6. **Ersättningar för skador vid eldsläckning, förslagsanslag.** Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition, nr 111, angående ersättning för skador vid eldsläckning framställda förslag anvisade 1938 års riksdag (skrivelse nr 6, punkten 48) för ändamålet ett förslagsanslag å 10,000 kronor, avseende tiden den 1 januari—den 30 juni 1939. För innevarande budgetår har anslaget anvisats med 20,000 kronor. Beträffande grunderna för användningen av förevarande anslag, som disponeras av länsstyrelserna, torde jag få hänvisa till kungörelsen den 16 december 1938 (nr 762) angående ersättning för skada till följd av arbete vid släckning av annan eldsvåda än skogseld m. m.

Med hänsyn till att belastningen å anslaget hittills varit obetydlig ävensom att detsamma anvisas förslagsvis, anser jag mig böra förorda en nedsättning av detsamma för nästa budgetår till 10,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ersättningar för skador vid eldsläckning* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,000.

[49.] 7. **Understöd åt privatflyget, reservationsanslag.** Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 80 den 27 januari 1939 framlagda förslag har 1939 års lagtima riksdag till understöd åt privatflyget anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor. Under hänvisning i övrigt till nämnda proposition, vilken byggde på ett av 1937 års civilflygutredning avgivet betänkande, torde jag rörande grunderna för anslagets användning här få erinra om följande:

För att främja tillkomsten av privatflygare skulle under budgetåret premier för förvärvande av A:2-certifikat, för vilket erfordras minst 25 flygtimmar, utdelas till högst 100 flygare i en ålder av 18 till 24 år med ett belopp av 700 kronor för varje certifikat. Kostnaden per flygtimme beräknades därvid till 50 kronor. Bortsett från kostnaderna för läkarundersökningar och anskaffning av personlig flygutrustning komme alltså förvärvandet av A:2-certifikat att draga en kostnad av minst 1,250 kronor. Å flygeleven skulle alltså falla en kostnad av minst 550 kronor. Utbildningen skulle förläggas till av luftfartsmyndigheten för ändamålet godkända flygskolor eller flygklubbar. Premier för fortsatt flygträning skulle vidare utgå till 60 innehavare av A:2-certifikat i åldern 19 till 25 år med 500 kronor, varvid flygträningen, som skulle omfatta 15 flygtimmar, borde hava fullgjorts första tolv månadersperioden efter förvärvandet av certifikatet. Det förutsattes därjämte, att en och samma flygare skulle kunna komma i åtnjutande av understöd för fortsatt flygträning under tre på varandra följande tolv månadersperioder, varigenom hans sammanlagda, med statsbidrag utförda flygträning skulle komma att uppgå till 70 timmar. Slutligen skulle bidrag till inköp av skolflygplan utgå för anskaffning av sex flygplan med 60 procent av inköpspriset, varvid detta beräknades till 24,000 kronor.

Genom beslut den 5 maj 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 27 januari 1939 angivna grunder disponera högst följande belopp, nämligen:

	Kronor
Till premier för förvärvande av A:2-certifikat	70,000
Till premier för fortsatt flygträning	30,000
Till bidrag för inköp av skolflygplan	87,000
Summa kronor	187,000

Beträffande dispositionen av det återstående beloppet, 13,000 kronor, vilket är avsett att användas för sådana tillfälliga eller oförutsedda behov inom privatflyget, vilkas tillgodoseende helt eller delvis med statsmedel kan anses motiverat, har Kungl. Maj:t ännu icke fattat beslut.

Genom beslut den 10 november 1939 har därefter Kungl. Maj:t med ändring av vad därutinnan tidigare föreskrivits medgivit, att på i övrigt fastställda villkor premie för förvärvande av A:2-certifikat må utgå med högst 850 kronor och premier för fortsatt flygträning med högst 600 kronor. Höjningen av bidragsbeloppens storlek sammanhänger i huvudsak med att utbildningen numera beräknas draga en kostnad av 60 kronor per flygtimme i stället för tidigare angivna 50 kronor, varigenom hela utbildningskostnaden kommer att uppgå till minst 1,500 kronor.

I skrivelse den 5 december 1939 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställt om anslag till understöd åt privatflyget för nästa budgetår. Styrelsen har till en början berört spörsmålet om anordnandet av en statlig central flygskola, vars inrättande föreslogs av 1937 års civilflygutredning, samt härom anför:

I förenämnda proposition nr 80 anförde föredragande departementschefen härutinnan, bland annat, att med hänsyn till de olika uppfattningar, som framkommit beträffande såväl organisationsformen för skolan som dennas omfattning, frågan om inrättandet av en statlig central flygskola borde bli föremål för ytterligare överväganden. Riksdagen yttrade i skrivelse nr 164 i anledning av förevarande proposition bland annat följande:

Motiven för en statens medverkan till en fortsatt utbildning av privatflygare vid en central flygskola synas främst vara av rent militär art. Såsom en reservutbildnings- och rekryteringsanstalt för den militära flygorganisationen synas emellertid, såvitt de militära myndigheternas yttranden utvisa, även andra utvägar vara möjliga än den nu föreslagna. Även med beaktande av att frågan om de civila flygarnas fortsatta utbildning otvivelaktigt är av stor betydelse för försvarsberedskapen, har det dock synts riksdagen, att för ett beslut i frågan om flygskolan redan nu tarvas — såsom också av propositionen framgår — förnyade överväganden, varvid ytterligare bör klarläggas, huru ifrågasvarande utbildning med avseende å undervisningens mål, omfång och ändamålsenliga bedrivande samt ej minst beträffande förläggning, lärarkrafter och materiel lämpligast skall ordnas. Tillfälle att beakta de senaste erfarenheterna om de militära rekryteringsbehovens tillgodoseende inom andra länder skulle också beredas genom ett uppskov med ett avgörande i denna del av det omfattande spörsmål, som här föreligger.

Flygförvaltningen har i skrivelse den 31 augusti 1939 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1940/41 hemställt om medel för inrättandet av en flygvapnets flygreservskola. Vid den föreslagna skolan skulle under nämnda budgetår utbildas 30 flygare, vilka skulle uttagas bland de värnpliktiga, som fullgöra föreskriven fredstjänstgöring. I första hand skulle sådana värnpliktiga uttagas, som före inryckningen till värnpliktstjänstgöringen förvärvat A:2-certifikat.

I yttrande den 13 november 1939 över flygförvaltningens förslag har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — under förmälan, att styrelsen i utlåtande över civilflygutredningens förslag till central flygskola framhållit, att, därest den av chefen för flygvapnet skisserade organisationsformen för flygutbildning av värnpliktiga skulle finnas lämpligare, styrelsen funne det riktigast, att denna utbildning helt inordnades under chefen för flygvapnet och de rent civila utbildningsbehoven tillgodosåges på annat sätt — tillstyrkt inrättandet av en flygvapnets flygreservskola.

I anslutning härtill anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att med hänsyn till vad sålunda förekommit och då det tills vidare icke syntes lämpligt att samtidigt med en militär flygskola driva en civilflygets centralskola för i huvudsak samma ändamål, något förslag härutinnan icke syntes böra framläggas. Även för civilflygets vidkommande skulle nämligen syftet med den centrala flygskolan i viss utsträckning uppnås genom inrättandet av en flygreservskola, då detta härigenom skulle komma att tillföras ett antal flygare med större kompetens och erfarenhet än civila flygare för närvarande vore i tillfälle att inhämta.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har härefter ingått på de olika åtgärder från statens sida, vilka böra vidtagas till stödjande av privatflygets utveckling, samt därvid först upptagit frågan om premier för förvärvande av A:2-certifikat. Styrelsen anför:

Intill den 1 september 1939, då den civila flygverksamheten på grund av anbefalld förstärkt försvarsberedskap tillfälligt inställdes, hade endast fyra utbildningspremier beviljats. Att antalet sökande, berättigade till premier, varit så ringa torde i väsentlig del bero på den betydande kostnad, som allt fortfarande påvilar den enskilde. Såsom tidigare framhållits har premiernas storlek numera höjts till 850 kronor, men då denna höjning till huvudsaklig del kommer att allenast kompensera den ökning av flygkostnaderna, som uppkommit på grund av den nuvarande krissituationen, torde någon avsevärd lättnad för den enskilde härigenom icke ernås. Utbildningskostnaden beräknas nämligen numera uppgå till lägst 60 kronor per flygtimme, vilket medför, att kostnaden för avläggande av A:2-certifikat, för vilket en minsta flygtid av 25 timmar finnes föreskriven, skulle komma att uppgå till minst 1,500 kronor. Med nu utgående premier skulle eleven alltså, utöver kostnader för ekiperung och arvoden för läkarundersökningar, själv få bestrida ett belopp av omkring 650 kronor. För att syftet med certifikatpremierna, nämligen en väsentlig ökning av antalet utbildade civilflygare, skall kunna uppnås torde det därför vara erforderligt, att premierna avsevärt höjas utöver förenämnda belopp av 850 kronor.

I anslutning härtill anför styrelsen, att det måste anses vara av stor betydelse, att utbildningen kunde genomföras utan alltför stora ekonomiska

uppförlingar för den enskilde. Härtill komme, att kostnaden för utbildningen i allmänhet torde vara mest kännbar för de yngre åldersklasserna, för vilka svårigheter torde föreligga att disponera över det belopp, som fölle på den enskilde. För ernående av en bättre rekrytering syntes det därför nödvändigt, att åldersgränsen höjdes, varom förslag framlades i det följande. Dessutom syntes det önskvärt, att bidraget sattes så högt, att antalet utbildade flygare med A:2-certifikat komme upp i det fastställda antalet och därigenom lämnade möjlighet för flygvapnets flygreservskola, vilken byggde på utbildning till A:2-certifikat, att välja lämpliga elever bland ett större antal certifikatinnehavare. Såsom ett ur nu angivna synpunkter lämpligt avvägt belopp finge styrelsen föreslå 1,200 kronor.

Vidkommande härefter premiernas antal anser styrelsen någon ändring av det för innevarande budgetår fastställda antalet av 100 icke böra göras.

Under erinran om att enligt nuvarande bestämmelser premierna i första hand skola förbehållas manliga personer i åldern 18—24 år uttalar styrelsen, att denna snäva åldersgräns visat sig vara mindre lämplig, då den lagt hinder i vägen för utdelning av premier till i övrigt lämpliga sökande. I regel vore det nämligen så, att en man under 25 år sällan kommit i en sådan ekonomisk ställning, att han hade råd att kosta på sig genomgången av en flygskola. Detta förhållande torde med all sannolikhet bliva alltmer framträdande under nu rådande krissituation, enär kostnaderna för flygutbildning kunde väntas komma att undergå en väsentlig stegring. Åldersgränsen syntes därför böra höjas och torde i sådant hänseende en ålder av 29 år vara mest lämplig. Härefter skulle en önskvärd ökning av antalet sökande erhållas.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har härefter ingått på frågan om bidrag till personer, som efter att först hava erhållit A:1-certifikat sedermera förvärvat A:2-certifikat. Härom anför styrelsen:

Bland de ansökningar om premier för förvärvande av A:2-certifikat, som inkommit till luftfartsmyndigheten, har ett antal utgjorts av ansökningar från personer, vilka tidigare avlagt A:1-certifikat. Dessa hava därvid hemställt om statsbidrag till de kostnader, som äro förbundna med kompletteringen av utbildningen till A:2-certifikat. Då skäl förefinnas för att dessa certifikatinnehavare icke skola behöva genomgå fullständig utbildning till A:2-certifikat för att komma i åtnjutande av statsunderstöd, synas de böra tillerkännas bidrag till den kompletterande utbildning, som erfordras under förutsättning av att de uppfylla för erhållande av premier stadgade villkor. Enligt nu gällande bestämmelser erfordras för A:1-certifikat en minsta flygtid av 15 timmar och för A:2-certifikat 25 timmar. Nu ifrågavarande certifikatinnehavare skulle alltså kunna tillerkännas ett bidrag motsvarande 10 timmars flygning. Därest ovan angivna förslag, att certifikatpremierna skola utgå med 1,200 kronor vinner bifall, synes bidraget för den kompletterande utbildning, varom nu är fråga, böra utgå med ett belopp av 480 kronor eller i avrundat tal 500 kronor för varje certifikat. Då de certifikatinnehavare, som kunna komma att erhålla nu ifrågavarande bidrag, äro begränsade till antalet samt med hänsyn till svårigheten att bedöma antalet certifikatpremier, som årligen kunna komma att beviljas, synas icke några särskilda medel böra upptagas för nu ifrågavarande ändamål, utan får styrelsen allenast hemställa

om bemyndigande att till innehavare av A:1-certifikat, vilka i övrigt uppfylla fordringarna för erhållande av certifikatpremie, utbetala ett statsbidrag av 500 kronor vid komplettering av utbildningen till A:2-certifikat.

Kostnaden för nu ifrågakommande utbildningsbidrag skulle enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag således komma att uppgå till $(100 \times 1,200)$ 120,000 kronor.

Styrelsen övergår här efter till frågan om premier för fortsatt flygträning samt anför härom:

I likhet med vad som föreslagits beträffande certifikatpremierna synas jämväl förlängningspremierna böra höjas och torde härvid såsom ett lämpligt avvägt belopp böra fastställas 700 kronor. Sammanlagda kostnaden för 15 timmars flygning, beräknad efter ett flygtimpris av 60 kronor, skulle uppgå till 900 kronor, varav eleven således skulle behöva svara för en kostnad av omkring 200 kronor.

I anslutning till det här ovan framlagda förslaget, att åldersgränsen för erhållande av premie för A:2-certifikat skulle höjas till 29 år och då en person, som erhållit premie för förvärvande av A:2-certifikat, skulle kunna erhålla bidrag till fortsatt flygträning under tre år därefter, synes understöd för fortsatt flygträning böra utgå till manliga personer i åldern 19—32 år. I enlighet härmed bör det förut berörda villkoret, att understöd för fortsatt flygträning skall avse första tolv månadersperioden efter förvärvandet av A:2-certifikat, icke längre uppställas. Dessutom synes det böra medgivnas rätt för luftfartsmyndigheten att utdela förlängningspremier till innehavare av A:2-certifikat oberoende av den tidpunkt, vid vilken certifikatet tagits, såvida åldersbestämmelserna och övriga villkor äro uppfyllda.

Att exakt beräkna antalet av de flygare, vilka skulle kunna ifrågakomma till förevarande bidrag, anser styrelsen icke vara möjligt. Med hänsyn härtill och den ringa erfarenhet, som för närvarande finnes angående nu ifrågakommande understödsform, föreläge icke, uttalar styrelsen, någon anledning att föreslå ändring i det hittillsvarande antalet premier.

I enlighet med vad sålunda föreslagits skulle kostnaderna för premier till fortsatt flygträning uppgå till (60×700) 42,000 kronor.

Vad här efter angår frågan om bidrag till inköp av skolflygplan hade, anför styrelsen, under innevarande budgetår inkommit 22 ansökningar från olika flygskolor och flygklubbar om erhållande av statsbidrag till inköp av 24 flygplan. Av dessa ansökningar hade sju bifallits, varvid bidrag lämnats för inköp av lika många flygplan. Kostnaderna härför hade uppgått till 86,662 kronor.

Även för nästkommande budgetår torde, fortsätter styrelsen, behov av medel för inköp av skolflygplan föreligga. Antalet av de flygplan, till vars anskaffande statsbidrag skulle utgå, torde lämpligen böra i kostnadsberäkningen upptagas till samma som för innevarande år. Det för nämnda budgetår anvisade beloppet uppginge till 87,000 kronor. Med hänsyn till inträffade och väntade prisstegringar syntes emellertid nämnda belopp böra höjas med cirka 10 procent eller till 95,000 kronor.

I enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda föreslagit

skulle statens stöd till privatflyget för nästa budgetår uppgå till sammanlagt (120,000 + 42,000 + 95,000) 257,000 kronor. Styrelsen hemställer, att detta belopp måtte anvisas för nästa budgetår.

Styrelsen meddelar härefter, att styrelsen inhämtat yttranden från chefen för flygvapnet, kungl. svenska areoklubben och svenska flygares riksförbund över en promemoria av i huvudsak samma innehåll som styrelsens förevarande skrivelse.

Beträffande det närmare innehållet i yttrandena, vilka finnas bilagda styrelsens skrivelse, torde jag, i den mån vad däri anförts i det följande icke berörts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, få hänvisa till handlingarna.

Chefen för flygvapnet har ifrågasatt, huruvida icke under nuvarande förhållanden statsbidraget helt borde disponeras av flygvapnet för utbildning m. m. genom vapnets försorg, varigenom landets intressen bäst skulle tillgodoses.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med anledning härav framhållit, att styrelsens nu förevarande framställning avsåge budgetåret 1940/41 och att då rådande yttre förhållanden nu svårligen kunde överblickas. Styrelsen ifrågasatte med hänsyn härtill för sin del lämpligheten av att företaga någon ändring i nu rådande förvaltningsbestämmelser. De synpunkter chefen för flygvapnet framhållit beträffande grunderna för statsunderstödet hade styrelsen beaktat vid framläggandet av sitt förslag.

Kungl. svenska aeroklubbens förslag, att ett belopp av 35,000 kronor måtte äskas till en kurs för utbildning av flyginstruktörer och mekaniker, finner sig styrelsen, som säger sig väl inse behovet av en dylik kurs, för närvarande icke kunna framlägga.

Beträffande svenska flygares riksförbunds framställning om medel till förberedande materielanskaffning för en civil central flygskola hänvisar styrelsen till vad styrelsen i det föregående anfört angående inrättandet av en dylik skola under nu rådande förhållanden.

I samband med anmälan nästlidet år av anslag till understöd åt privatflyget anförde min företrädare i ämbetet — efter att hava redogjort för de olika civila skäl, som kunde åberopas till stöd för ett stödjande från statens sida av privatflyget — att dessa skäl i och för sig icke syntes motivera, att staten lämnade något mera avsevärt ekonomiskt stöd åt utbildningen av privatflygare. Endast sett i sammanhang med den indirekta nytta för flygvapnets del, som ett väl utvecklat privatflyg kunde anses äga, syntes en dylik stödverksamhet kunna ifrågakomma. Vad som vid nämnda tillfälle anfördes synes med hänsyn till den senare tidens allvarliga utrikespolitiska händelser ytterligare böra understrykas.

Departements-
chefen.

Chefen för försvarsdepartementet har tidigare i dag framlagt preliminärt förslag om inrättande av den i den föregående redogörelsen omnämnda flyg-reservskolan för flygvapnet. Vid denna förutsattes i första hand skola utbildas sådana elever, som redan förvärvat A:2-certifikat. Eleverna, vilkas antal för budgetåret 1940/41 beräknats till omkring 30, skulle uttagas såväl

bland de värnpliktiga, som fullgöra föreskriven fredstjänstgöring vid flygvapnet som bland värnpliktiga tillhörande armén eller marinen. Vidare har ifrågasatts att möjlighet att genomgå skolan borde kunna föreligga även för sådana värnpliktiga, vilka redan fullgjort sin fredstjänstgöring. Då det kan antagas, att flertalet av dem, som kunna ifrågakomma för här avsedd utbildning, sakna ekonomiska förutsättningar att utan avsevärda bidrag av statsmedel förvärva A:2-certifikat, är det givetvis av stor betydelse för flygreservskolans avsedda rekrytering, att staten alltså lämnar bidrag till den första grundläggande flygutbildningen. Med hänsyn huvudsakligen härtill vill jag förorda, att jämväl för nästa budgetår medel anvisas för stödjande av denna utbildning. I fråga om principerna härför torde med vissa snärre jämkningar de hittills tillämpade böra gälla.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin skrivelse berört frågan om inrättande på sätt 1937 års civilflygutredning föreslog av en statlig central flygskola för den fortsatta flygutbildningen men ansett sig för närvarande icke böra framlägga förslag härom. I likhet med styrelsen finner jag ej skäl föreligga att nu föreslå inrättande av en dylik skola. Då såsom jag förut framhållit militära skäl — åtminstone för närvarande — få anses avgörande för frågan om ett statligt stöd åt privatflyget, synes vid sidan av flygvapnets flygreservskola, som avser en förhållandevis långt gående utbildning, någon civil statlig skola ej vara erforderlig. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit torde genom inrättandet av en flygreservskola även de med den statliga civila flygskolan avsedda syftena i viss utsträckning bliva tillgodosedda.

Vad angår sättet för statens stödjande av den förberedande flygutbildningen torde de hittillsvarande erfarenheterna hava givit vid handen, att de för erhållande av flygpremier uppställda villkoren i vissa hänseenden böra jämkas för att det med premierna avsedda syftemålet skall kunna med någon grad av säkerhet uppnås. Intill den 1 september 1939 hade enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat endast fyra utbildningspremier beviljats. Den huvudsakliga anledningen till det ringa intresse, varmed statens premier omfattats, torde hava varit de stora kostnader, som flygeleven, trots statsbidraget, måste vidkännas för sin utbildning. Härtill kommer emellertid också, att med hänsyn till militära önskemål såsom förutsättning för erhållande av certifikatpremie uppställts bland annat, att vederbörande skulle befinna sig i någon av åldersklasserna 18—24 år. Personer i dessa åldrar äro i allmänhet i en sådan ekonomisk ställning, att det är förenat med stora svårigheter eller helt omöjligt för dem att ikläda sig kostnaderna för flygutbildningen. Dessa svårigheter hava givetvis ökat i och med att numera kostnaden per flygtimme torde få beräknas hava stigit från 50 till 60 kronor. Genom den av Kungl. Maj:t i beslutet den 10 november 1939 medgivna höjningen av premiernas belopp torde emellertid ökade möjligheter hava uppstått för de flygintresserade att förvärva sig flygutbildning. Då härtill kommer, att svenska aeroklubben åtagit sig att för ett antal elever helt eller delvis svara för de kostnader, som ej täckas genom statsbidraget, torde det kunna förväntas, att de nu tillgängliga premierna komma att till fullo utnyttjas.

För att vinna åsyftat resultat med statens stöd åt privatflyget har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att premiernas belopp för nästa budgetår ökas för förvärv av A:2-certifikat till 1,200 kronor och för fortsatt 15 timmars flygträning till 700 kronor. Vidare skulle åldersgränsen för erhållande av premie för A:2-certifikat höjas till 29 år och i anslutning därtill premie för fortsatt flygträning kunna utbetalas till personer i en ålder av högst 32 år. Chefen för flygvapnet har i sitt yttrande över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förenämnda promemoria icke velat motsätta sig höjningen av åldersgränserna men samtidigt framhållit, att förslaget innebure en risk för försämrad rekrytering till flygvapnets flygreservskola, som i första hand sökte sina elever bland de certifikatinnehavare, som icke fullgjort sin värnplikt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag i fråga om storleken av premien för A:2-certifikat har jag ansett mig böra biträda. För att i viss utsträckning tillgodose chefens för flygvapnet nyss angivna synpunkter i fråga om rekryteringen anser jag emellertid, att såsom villkor för åtnjutande av ett så högt statsbidrag som 1,200 kronor bör uppställas, att eleven vid förvärvandet av certifikatet icke är över 24 år gammal. Då staten torde ha intresse av att även personer, vilka befinna sig i åldern 25—29 år, förvärva A:2-certifikat, synes emellertid jämväl dessa böra kunna komma i åtnjutande av statsbidrag för sin utbildning. Bidraget synes dock här böra sättas något lägre än för de yngre eleverna eller till 1,000 kronor. Vad härefter angår premien för fortsatt flygträning vill jag tillstyrka, att jämväl denna något ökas. Såsom lämpligt avvägt belopp föreslår jag 650 kronor. Premien torde få utbetalas till personer, vilkas ålder icke överstiger 32 år. På sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit torde åt luftfartsmyndigheten böra medgivas rätt att utdela förlängningspremier till innehavare av A:2-certifikat, oberoende av den tidpunkt, vid vilken certifikatet förvärvats, såvida åldersbestämmelserna och övriga villkor äro uppfyllda.

Vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit angående bemyndigande för luftfartsmyndigheten att till innehavare av A:1-certifikat, vilka i övrigt uppfylla fordringarna för erhållande av certifikatpremier, utbetala visst statsbidrag, har icke föranlett annan erinran från min sida, än att detta bidrag synes böra utgå med högst 450 kronor i stället för föreslagna 500 kronor.

Beträffande det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna antalet premier av nu angivna slag, för vilket anslag bör beräknas, synes med hänsyn till de relativt begränsade möjligheter till fortsatt utbildning vid flygreservskolan, som tillsvidare förefinnas, en nedsättning böra ske. Sålunda torde antalet certifikatpremier böra minskas från 100 till 60 och antalet premier för fortsatt flygträning beräknas till 40 eller 20 mindre än vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. I enlighet härmed skulle statsbidragens sammanlagda belopp uppgå till $(60 \times 1,200 + 40 \times 650)$ 98,000 kronor. Härvid har jag icke tagit hänsyn till att vissa certifikatpremier i enlighet med vad jag tidigare föreslagit endast skola utgå med högst 1,000 kronor respektive 450 kronor. Någon korrigering av anslagsbeloppet på grund härav synes emellertid ej böra ske utan de belopp, som icke komma att åtgå för det beräknade antalet premier, torde få användas till ytterligare premier.

Då tillgång på lämpliga skolflygplan utgör en viktig förutsättning för ett gott utbildningsresultat samt en ökning av antalet dylika plan är av stor betydelse ur försvarsberedskapssynpunkt, anser jag mig böra förorda, att i nu ifrågavarande anslag jämväl för nästa budgetår inräknas ett belopp till bidrag för anskaffning av skolflygplan. För att möjliggöra en anskaffning av omkring sju flygplan, eller samma antal, för vilket statsbidrag utgått innevarande budgetår, synes emellertid med hänsyn till inträffade prisstegringar i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag det härför avsedda beloppet böra beräknas till 95,000 kronor, innebärande i jämförelse med motsvarande belopp för innevarande budgetår en ökning med 8,000 kronor. För tillgodonjutande av bidrag till flygplansanskaffningar torde i stort sett böra gälla hittills tillämpade grunder.

I likhet med vad som gäller i fråga om innevarande budgetårs anslag torde det anslag, som kan komma att anvisas för nästa budgetår, böra disponeras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *understöd åt privatflyget* för budgetåret 1940/41 anvisa
ett *reservationsanslag* av kronor 193,000.

[50.] 8. **Bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet.** I anslutning till Kungl. Maj:ts av riksdagen enligt skrivelse den 5 april 1934, nr 6, punkt 34, bifallna proposition nr 80 år 1934 angående turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet meddelade Kungl. Maj:t den 19 oktober 1934 beslut angående, bland annat, en i propositionen förutsatt omorganisation av svenska trafikförbundet.

Kungl. Maj:t fastställde därvid stadgar för förbundet att gälla från och med den 1 januari 1935 och förordnade för viss tid tre ledamöter jämte suppleanter för dem i förbundets styrelse samt en revisor jämte suppleant för honom för granskning av förbundets räkenskaper.

Vidare meddelade Kungl. Maj:t bland annat följande föreskrifter:

Svenska trafikförbundet skulle, under förutsättning att förbundet erhöles i anslag å riksstaten 180,000 kronor för helt år räknat och av järnvägsstyrelsen 65,000 kronor för helt år räknat, från och med ingången av år 1935 övertaga den hittills av järnvägsstyrelsen bedrivna turistreklam- och upplysningsverksamheten i utlandet, med undantag av den speciella reklam för statens järnvägar, som järnvägsstyrelsen funne sig böra fortfarande bedriva, med skyldighet för förbundet att bedriva nämnda verksamhet åtminstone i ungefär samma omfattning som med motsvarande medelstillgång hittills varit fallet.

Statens järnvägars resebyråer i Berlin, London och Köpenhamn skulle även under år 1935 och tills vidare bibehållas både som resebyråer och som reklamcentraler och lyda beträffande resebyråverksamheten under järnvägsstyrelsen samt i avseende å reklam- och upplysningsverksamheten under svenska trafikförbundet.

Svenska trafikförbundet skulle från och med år 1935 tillhandahålla resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn medel till bedrivande av reklam- och upplysningsverksamhet samt till statens järnvägar betala sådana lokal-

personal- och administrationskostnader vid nämnda resebyråer, som föranleddes därav, att dessa fortfarande tjänade som reklamcentraler. Beräkningen av dessa kostnader skulle ske efter ett mellan järnvägsstyrelsen och svenska trafikförbundet träffat avtal och tills vidare i huvudsaklig överensstämmelse med dittills tillämpat förfaringssätt.

Jämlikt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 19 oktober 1934 har avtal träffats angående de grunder, enligt vilka förbundet skulle deltaga i kostnaderna för statens järnvägars ifrågavarande resebyråer. Enligt avtalet beräknas förbundets andel efter viss procent av respektive byråers bruttokostnad för lokal, personal och administration.

För budgetåren 1935/36—1938/39 har riksdagen till bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet anvisat respektive 180,000 kronor, 190,000 kronor, 190,000 kronor och 200,000 kronor. Højningen av anslaget har skett huvudsakligen i syfte att bereda förbundet en viss komensation för de ökade utgifter, som föranletts av stegrade kostnader för statens järnvägars resebyråer. För innevarande budgetår har anslaget anvisats med ett till 250,000 kronor förhöjt belopp. Ökningen skedde i avsikt att förbundet skulle erhålla ersättning för den minskning av inkomsterna, som numera uppstått för förbundet till följd av att den av turisttrafikförbundets restaurangaktiebolag bedrivna restaurangrörelsen från och med den 1 januari 1939 övertagits av ett för ändamålet bildat statligt bolag. Av ökningen var ett belopp av 15,000 kronor att betrakta som ett engångsbidrag till förbundet på grund av särskilda förhållanden.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att Kungl. Maj:t på grund av nu rådande särskilda förhållanden genom beslut den 1 december 1939 föreskrivit, att bidrag icke må av statskontoret utbetalas till förbundet utan medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall och att det skall åligga förbundet att, därest förbundet önskar komma i åtnjutande av bidrag från anslaget, till Kungl. Maj:t inkomma med särskild framställning därom, innehållande närmare redogörelse för den avsedda användningen av bidraget. — Enligt från statskontoret inhämtad uppgift hava hittills från innevarande budgetårs anslag lyftats 105,000 kronor.

I skrivelse den 28 september 1939 har *svenska trafikförbundet* hemställt om statsbidrag till sin verksamhet under budgetåret 1940/41 samt därvid bland annat anfört:

Denna framställning måste givetvis komma att få sin prägel av rådande utrikespolitiska förhållanden, vilka i hög grad inverka på förbundets verksamhet och göra alla beräkningar i viss mån osäkra. Sålunda har förbundet beslutat att för närvarande inskränka sin egen verksamhet liksom ock verksamheten vid statens järnvägars resebyråer i Berlin och London starkt beskurits, under det man avsett att tills vidare ej inskränka verksamheten i Köpenhamn. Samtidigt vill emellertid förbundet hävda, dels att verksamheten alltjämt bör fortgå i vissa länder, dels ock, och detta finner förbundet angeläget, att vårt land måste vara berett att, därest det utrikespolitiska läget skulle förändras till det bättre, vilket måhända kan ske relativt snabbt, omedelbart och med kraft upptaga propagandaverksamheten i utlandet för att rikta

intresset mot Sverige, varigenom en del av vad som förlorats genom världskrisen kan återvinnas.

I anslutning till vad förbundet sålunda anfört och under hänvisning till att den ersättning, förbundet hade att utgiva till statens järnvägar för verksamheten vid resebyråerna i Berlin, London och Köpenhamn, sannolikt komme att underkastas endast en ringa reduktion, hemställer förbundet, att å riksstaten för nästkommande budgetår måtte till bidrag för turistrekla- och upplysningsverksamhet i utlandet anvisas ett anslag av 250,000 kronor eller samma belopp som för innevarande budgetår. Förbundet förutsätter emellertid, att de anvisade medlen endast efter Kungl. Maj:ts prövning i mån av behov och efter förslag från förbundet skola ställas till förbundets förfogande.

I utlåtande den 4 november 1939 har *statskontoret* framhållit bland annat att, då de utrikespolitiska förhållandena torde göra en inskränkning av förbundets verksamhet ofrånkomlig, även statens bidrag till densamma borde kunna väsentligt reduceras. Det torde därför, framhåller statskontoret, vara nödvändigt, att ny överenskommelse träffas med förbundet om upplysningsverksamhetens vidare upprätthållande. Statskontoret anför i anslutning härtill:

Vidkommande det anslag, som bör anvisas, får statskontoret till en början uttala, att av det belopp, som för löpande budgetår beviljats trafikförbundet såsom ersättning för den genom statens övertagande av förbundets restaurangrörelse inträffade inkomstminskningen, 35,000 kronor torde böra utgå jämväl i fortsättningen. Huruvida och i vad mån härutöver bidrag av statsmedel bör beviljas, saknar statskontoret möjlighet att bedöma med stöd av föreliggande uppgifter. Om och i den mån ytterligare statsbidrag skulle visa sig erforderligt, förutsätter ämbetsverket, att man med hänsyn till det statsfinansiella läget vid beräklandet av anslagets storlek utgår från en minimiorganisation av verksamheten. Givetvis bör man ock liksom hittills utgå därifrån, att det skall visa sig möjligt för förbundet, att med bidrag av enskilda medel utvidga verksamheten.

Under åberopande av det anförda föreslår statskontoret, att ärendet från trafikförbundets sida göres till föremål för förnyad utredning.

I en den 17 november 1939 dagtecknad promemoria har *svenska trafikförbundet* därefter framhållit, att förbundet omedelbart efter krigsutbrottet inställt sin propaganda ej blott i de krigförande länderna utan även i vissa andra länder. Med anledning av det sålunda minskade arbetet hade vid huvudkontoret i Stockholm av en personal på 15 personer icke mindre än 8 avskedats. Även i övrigt hade omkostnaderna nedsatts, men då åtskilliga av utgifterna vore av fast natur, hade icke omedelbart mera avsevärda belopp kunnat inbesparas. Förbundet hade under sin verksamhet måst ikläda sig vissa förpliktelser, som, även om de icke givits mera än för ett år åt gången, dock så småningom fått en viss hävd, enär ombuden i sin ordning måst ikläda sig förpliktelser såsom för lokalhyror och dylikt. Såsom redan i skrivelsen den 28 september 1939 framhållits avsåge förbundet icke blott att fortfarande bedriva propaganda i viss begränsad omfattning (i huvudsak i de nordiska länderna) utan även att i huvudsak upprätthålla sin organisation, för att därefter

världskrisen relativt hastigt skulle övervinnas, omedelbart kunna återupptaga verksamheten.

På grundval av sålunda angiven inskränkning av verksamheten och under förutsättning att ersättningen till statens järnvägar icke överstiger 75,000 kronor har förbundet beräknat sina utgifter för budgetåret 1940/41 på följande sätt:

	Kronor
Huvudkontorets administration (innefattande bland annat löner, hyra, belysning, porto, telefon, kontorsmateriel, resekostnader)	62,200
Utlandsbyråernas administration:	
För statens järnvägars resebyråer i Berlin, Köpenhamn och London	75,000
För byrån i Paris	8,400
För byrån i Holland	7,700
För byrån i Newyork	20,000
	111,100
För direkt propaganda i utlandet, för framställning och distribution av propagandamateriel m. m.	107,550
	<u>Summa kronor 280,850</u>

Mot de sålunda angivna utgifterna ha följande inkomster beräknats svara, nämligen:

	Kronor
Medlemsavgifter	18,000
Avkastning från förutvarande restaurangbolag	32,500
Diverse inkomster (försäljning av böcker och gramfonkurser, annonsinkomster, räntor m. m.)	4,350
Anslag från statens järnvägar	65,000
Erforderligt anslag av allmänna budgetmedel	161,000
	<u>Summa kronor 280,850</u>

Det erforderliga anslaget å riksstaten skulle sålunda uppgå till 161,000 kronor.

Såsom av det anförda framgår har trafikförbundet redan väsentligt inskränkt sin verksamhet. Förbundet anser emellertid, dels att den organisation, som så småningom uppbyggts för handhavandet av turistreklamen och upplysningsverksamheten i utlandet, bör upprätthållas trots nu rådande utrikespolitiska förhållanden, dels ock att propagandaverksamheten bör bedrivas i viss omfattning. Under den relativt långa tid, under vilken staten i skilda former och i olika omfattning understött turistpropagandan, har enighet rått därom, att det ur olika synpunkter är önskvärt, att utländska turister i ökad omfattning besöka vårt land. Den förefintliga organisationen för turistpropagandan torde därför icke på grund av de nu inträdda utrikespolitiska förhållandena böra uppgivas eller i väsentlig grad nedskäras utan densamma bör vara i stånd att, då förhållandena så medgiva, kunna återupptaga sin verksamhet i lämplig omfattning. Härav följer, att de med organisationen förenade kostnaderna endast i mindre grad kunna nedbringas.

Vad åter angår den egentliga propaganda- och upplysningsverksamheten

Departements-
chefen.

synes mig densamma kunna begränsas i större omfattning än förbundet förut-satt. I den av förbundet sammanställda, av mig återgivna utgiftsstaten ingår en post å 107,550 kronor för direkt propaganda i utlandet m. m. I förhållande till de avsevärda organisationskostnaderna är denna utgiftspost visserligen icke särdeles betydande. Under rådande förhållanden torde den dock kunna nedbringas. De länder, där turistrekla-m med någon utsikt till resultat för närvarande torde kunna av förbundet bedrivas, äro Danmark och Norge. Å andra sidan torde dessa länders folk, i den mån förhållandena medgiva dem att företaga turistresor, vara i huvudsak hänvisade till de skandinaviska län-derna. Propaganda å den europeiska kontinenten och i England torde där- emot knappast kunna för närvarande leda till resultat. Under sådana förhål- landen torde en ytterligare reducering av propagandautgifterna kunna göras och statens bidrag i anslutning härtill nedsättas till 100,000 kronor. Jag vill här erinra om att förbundets understöd från statens järnvägar i den av Kungl. Maj:t fastställda driftkostnadsstaten för statens järnvägar för år 1940 förut- satts skola utgå med oförändrat belopp, eller 65,000 kronor, samt att förbun- dets ersättning till statens järnvägar beräknats till 75,000 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag för turistrekla-m och upplysningsverksamhet i utlandet* för budgetåret 1940/41 anvisa ett an-
slag av kronor 100,000.

[51.] 9. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** Till svenska brand- kårernas riksförbund har till stödjande av den av förbundet bedrivna verk- samheten under senare år beviljats anslag å riksstaten. För vart och ett av budgetåren 1935/36—1937/38 hava anslagen utgått med 2,000 kronor och för budgetåren 1938/39 och 1939/40 med 3,000 kronor.

I en den 6 september 1939 inkommen skrivelse har *svenska brandkårernas riksförbund* anhållit om statsbidrag för budgetåret 1940/41. I skrivelsen har förbundet till en början lämnat en redogörelse för de inkomster, som förbundet för närvarande hade att räkna med. Därjämte har vid skrivelsen fogats, bland annat, redogörelse för förbundets inkomster under år 1938:

Förbundet har i fråga om statsanslag ännu ej kommit över 3,000 kronor mot år 1927 beräknade 10,000 kronor. Däremot hava de stora brandstodsinnrätt- ningarna med riksomslutning, såväl tariffbolag som ömsesidiga, visat stort till- mötesgående, i det att deras anslag efter en betydande ökning år 1936 nu utgår med sammanlagt 18,000 kronor årligen. Det är detta anslag, som jämte den lilla årsavgiften från anslutna kårer — 10 kronor per kår — finansierar hela den centrala organisationen och dess månggrenade verksamhet.

Förbundet har härefter framhållit, att det fordrades ökade medel för konsulentverksamheten, såväl den centrala som länsförbundens, för instruk- tionskurser, för propaganda, för utgivande av läroböcker, för standardisering av brandmateriel och för förbundets tidskrift. I förbundets inkomst- och

utgiftsstat för år 1939 hade bidragen till instruktionskurser ej kunnat sättas högre än till 6,500 kronor, vilket belopp, fördelat på de till förbundet anslutna 23 brandkårsförbunden i länen, icke utgjorde fullt 300 kronor för varje förbund. Instruktionskurserna vore ett synnerligen viktigt led i strävandet att utbilda de mindre kårernas befäl och manskap i eldsläckningskonst och därigenom nedbringa de nationalekonomiska förluster, som uppstode genom olämpligt släckningsförfarande. Med de ringa bidrag, som respektive brandkårsförbund nu erhöle, kunde dessa instruktionskurser icke givas längre varaktighet än cirka tre dagar, medan de lämpligen borde omfatta sju à nio dagar.

Förbundet har vidare anfört:

Konsulentverksamheten kunde i en del län icke bedrivas så intensivt som önskvärt vore, detta på grund av att länsförbundens otillräckliga resurser lade hinder i vägen härför. Det vore nödvändigt att undanröja sådana hinder, så att konsulenten rätt kunde fylla sitt maktpåliggande värv. Riksförbundet hade som dess stat utvisade icke kunnat anslå mer än 2,000 kronor till stöd åt de lokala förbundens konsulentverksamhet, vilken summa vore alldeles för liten.

Under hänvisning till det anförda samt under framhållande av det sätt, på vilket förbundet tjänar statliga intressen genom sin verksamhet i de många samhällen, där staten har anläggningar av olika slag, har förbundet anhållit om höjning av statsbidraget för nästkommande budgetår från 3,000 kronor till 5,000 kronor.

Med hänsyn till riksförbundets gäneliga verksamhet på brandskyddets område, vilken särskilt under nu rådande förhållanden torde få anses äga ökad betydelse, vill jag icke ifrågasätta, att anslaget för nästa budgetår indrages eller minskas. Å andra sidan anser jag mig icke böra föreslå någon ökning av detsamma utan anslaget torde böra bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 3,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 3,000.

[52.] 10. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** Såsom bidrag till svenska brandskyddsföreningen har under åtskilliga år anvisats anslag å riksstaten. Sålunda utgick anslaget för vartdera av budgetåren 1935/36 och 1936/37 med 500 kronor och för budgetåret 1937/38 med 2,000 kronor. Höjningen av anslaget sammanhängde därmed, att för bidragets tillgodonjutande förut-sattes, att statsmyndigheter icke, såsom tidigare i viss utsträckning varit fallet, skulle äga ingå såsom betalande medlemmar i föreningen. För vartdera av budgetåren 1938/39 och 1939/40 har anvisats ett till 3,000 kronor ökat anslag. Såsom villkor för erhållande av ifrågavarande statsbidrag har föreskrivits, att föreningen skall *dels* i förekommande fall utan kostnad för statsverket till-handagå statens verk och myndigheter med de råd och upplysningar, vartill eljest medlemskap i föreningen berättigar, *dels ock* utan kostnad för stats-

verket tillställa de statliga verk och myndigheter, som för det dåvarande erhöilo föreningens tidskrift »Brandskydd», densamma i samma antal exemplar som dittills, så ock på därom gjorda framställningar övriga statliga verk och myndigheter i lämpligt antal exemplar.

I skrivelse den 13 november 1939 har *svenska brandskyddsföreningen* anhållit om statsbidrag för nästa budgetår med 5,000 kronor. Vid skrivelsen har föreningen fogat en styrelseberättelse rörande föreningens verksamhet under år 1938. Under framhållande att allt större krav ställdes på föreningen, har föreningen anfört:

Under den nuvarande utrikespolitiska krisen ha föreningens arbetskrafter i betydande grad tagits i anspråk av statens militära och civila myndigheter för utredning av åtgärder till stärkandet av försvarsberedskapen. En av föreningens sekreterare har föreningen sedan september månad måst ställa till Luftskyddsinspektionens förfogande för handläggning av frågor rörande civila luftskyddets brandtjänst.

De statliga ävisningarna för nämnda brandtjänst ha utarbetats inom Svenska Brandskyddsföreningen.

Enär statlig utbildningsanstalt saknas för brandkårspersonal, har föreningen varit nödsakad ordna utbildning för blivande brandbefäl. En ny 18 månaders kurs för 10 elever har föreningen påbörjat i juli månad.

Statens myndigheter, som utan kostnad äga infordra föreningens yttranden i brandskyddsfrågor, hava i allt större omfattning anlitat föreningen härför.

Statspolisen ävensom de kommunala polismyndigheterna anlita numera föreningens brandorsakscentral i stor utsträckning, då det gäller eldsvådor av mera svårutredd art.

Föreningens arbetskrafter hava i stor utsträckning tagits i anspråk för genomförandet av den av Kungl. Maj:t beslutade omorganisationen av skogsbrandskyddet i landet. En ny lärobok i skogseldsläckning har av föreningen utgivits och i stora upplagor distribuerats genom bland annat Landskommunernas förbund.

Enär Sverige i motsats mot många kulturstater saknade ett statligt organ för brandskyddets ordnande, hade, anför slutligen föreningen, allt större krav ställts på föreningen från statliga och kommunala myndigheter, storindustrien och allmänheten.

Departements-
chefen.

Svenska brandskyddsföreningens såväl upplysande som rådgivande verksamhet i brandskyddets tjänst torde särskilt under nu rådande förhållanden vara av den art, att densamma alltjämt bör erhålla bidrag från statsmakternas sida. Bidraget torde böra bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 3,000 kronor. För bidragets åtnjutande synes böra stadgas i huvudsak samma villkor, som föreskrivits med avseende å bidraget för detta budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 3,000.

[53.] 11. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Till föreningen för trafiksäkerhetens främjande, som på initiativ av dåvarande departementschefen bildades den 15 november 1934, har för vardera av budgetåren 1935/36 och 1936/37 anvisats ett statsbidrag av 50,000 kronor, att utgå av automobilskattemedel. För vardera av budgetåren 1937/38—1939/40 har anslaget utgått med ett till 100,000 kronor förhöjt belopp.

I skrivelse den 12 oktober 1939 har *nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* hemställt om anslag för nästa budgetår. Föreningen har till en början lämnat en redogörelse för sin verksamhet under budgetåret 1938/39 samt för de åtgärder, som för närvarande äro under övervägande. Beträffande denna redogörelse torde jag få hänvisa till handlingarna. Föreningens ekonomiska förhållanden under innevarande budgetår framgå av följande i skrivelsen intagna uppställning:

<i>Inkomster:</i>	Kronor
Kapitalbehållning vid årets ingång	7,908: 47
Statsbidrag	100,000: —
Anslag för en trafikvecka i Stockholm hösten 1939	10,000: —
Beräknade medlemsavgifter för år 1940	4,000: —
Summa kronor	121,908: 47

<i>Utgifter:</i>	Kronor
Löner och arvoden	28,850: —
Kontorskostnader	5,420: —
Propaganda: bland allmänheten	40,000: —
i skolorna	33,000: —
Trafikveckan i Stockholm hösten 1939	10,000: —
Diverse utgifter	4,638: 47
Summa kronor	121,908: 47

Föreningen anför härefter rörande behovet av medel för sin fortsatta verksamhet:

Trafiken på gator och vägar har under de senaste åren undergått en oavbruten ökning. Vid sidan av en ständigt växande motortrafik, innefattande bussar, bilar och motorcyklar, har också antalet cyklister erfarit en synnerligen betydande stegring. Enligt uppgift har de svenska cykelfabrikernas försäljning inom landet under de senaste tre åren uppgått till omkring 300,000 cyklar per år. Under inverkan av denna enorma trafikstegring har även antalet trafikolyckor tilltagit i en omfattning, som icke kunnat undgå att uppväcka den allvarligaste oro hos såväl myndigheter som allmänhet. Trafiksäkerheten på gator och vägar utgör en av tidens viktigaste sociala frågor. Trafikens offer uppgå årligen här i landet till omkring 50,000 dödade och skadade, och den förlust, stat, kommun och enskilda härigenom åsamkas, torde böra uppskattas till minst 60 miljoner kronor. Ändamålsenliga skyddsåtgärder mot denna sociala och ekonomiska våda äro därför starkt av behovet påkallade.

Den inskränkning, som sedan början av september 1939 tillfälligt inträtt i motortrafiken, synes icke i motsvarande grad ha nedbringat olyckornas antal.

Mot minskningen av motorfordon har, såsom ovan framhållits, svarat en ökning av cyklisternas antal, och nya faromoment ha tillkommit. Det faktum, att helt nyligen fyra personer på en och samma dag dödades i trafiken, talar i detta hänseende sitt tydliga språk. Som ett utslag härav stiger även allmänhetens fordran på kraftiga motåtgärder. Att anspråken i detta hänseende riktas till nationalföreningen är, i betraktande av dess ställning såsom en på regeringsinitiativ bildad och med statsmedel understödd specialorganisation, vilken i sig innesluter representanter för myndigheter och organisationer på trafikens skilda områden, endast naturligt, och det är därför med beklagande, föreningen måste fastställa, att den för närvarande saknar tillräckliga medel för att kunna tillmötesgå dessa anspråk.

Föreningen erinrar härefter om, att föreningen i sina framställningar om statsbidrag för åren 1938 och 1939 betonat vikten av att föreningens nuvarande verkställande direktör, som vore byråingenjör hos Stockholms stads gatukontor, för framtiden kunde fastare knytas till föreningen. Sålunda hade föreningen framhållit, att föreningen, som för sin verksamhet vore hänvisad till ett årligen av riksdagen anvisat anslag, icke funne sig i tillfälle att kompensera direktören för de löne- och pensionsförmåner, han efter en 25-årig anställning i Stockholms stads tjänst skulle gå förlustig vid övergång till fast anställning hos föreningen. I anslutning härtill hemställer föreningen, att med hänsyn till den utomordentligt stora betydelse för föreningens fortsatta verksamhet, som bibehållandet av den nuvarande verkställande direktören hade, ett särskilt belopp av 5,000 kronor ställes till föreningens förfogande för beredande av tjänste- och familjepension åt denne.

I betraktande av vad sålunda anförts och med hänsyn till av föreningen planerad, i förevarande skrivelse närmare motiverad utökning av personalen och anskaffning av nya tjänstelokaler, vilka förhållanden måste medföra en stegring av föreningens utgifter, förutser föreningen för budgetåret 1940/41 följande preliminärt uppgjorda utgiftsstat:

	Kronor
Löner och arvoden	40,000
Kontorskostnader	10,000
Propaganda: bland allmänheten	50,000
i skolorna	40,000
Diverse utgifter	10,000
	Summa kronor 150,000

En höjning av det under de senaste tre åren till föreningens stadgeenliga verksamhet beviljade statsbidraget från 100,000 kronor till 150,000 kronor skulle, anför föreningen, sålunda bli erforderlig för budgetåret 1940/41. Föreningen insåge emellertid tillfullo, att betänkligheter, rent allmänt sett, kunde resas mot ett ökat anslagsäskande under nu rådande tidsförhållanden, och ville därför ej föreslå något förhöjt bidrag.

Föreningen hemställer, att för budgetåret 1940/41 måtte beviljas ett statsbidrag av 100,000 kronor för föreningens stadgeenliga verksamhet samt för beredande av tjänste- och familjepension åt föreningens verkställande direktör.

Med hänsyn till det betydelsefulla syftet med nationalföreningens verksamhet och vikten av att intet underlåtes för främjande av trafiksäkerheten på våra vägar och gator tillstyrker jag, att statsbidrag beviljas föreningen jämväl för nästa budgetår. Statsbidraget torde emellertid med hänsyn till, bland annat, den numera begränsade trafiken böra nedsättas till 75,000 kronor. Föreningens hemställan om rätt att taga i anspråk medel av statsbidraget för att bereda tjänste- och familjepension åt föreningens verkställande direktör anser jag mig — under hänvisning till vad min företrädare i ämbetet därutinnan anförde till statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1939 vid anmälan av föreningens då föreliggande framställning — icke kunna biträda.

I likhet med de för tidigare budgetår anvisade anslagen till föreningen torde anslaget för nästa budgetår böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av kronor 75,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[54.] 12. **Statens biltrafiknämnd, förslagsanslag.** Sedan chefen för kommunikationsdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 september och 9 oktober 1936 tillkallat sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande erforderliga åtgärder för ett ändamålsenligt ordnande av den yrkesmässiga biltrafiken, hava nämnda sakkunniga, vilka antagit benämningen 1936 års trafikutredning, den 18 december 1938 avgivit betänkande med förslag till förordning angående yrkesmässig biltrafik m. m. Över förslaget hava utlåtanden inhämtats från vederbörande myndigheter, varjämte ett flertal organisationer och enskilda beretts tillfälle att däröver avgiva yttranden. Förslaget är för närvarande föremål för prövning inom kommunikationsdepartementet.

Enligt förslaget förutsättes, att ett centralt organ skall inrättas för att handhåva åtskilliga med den yrkesmässiga trafiken sammanhängande frågor. Kostnaderna under första året för organet, benämnt statens biltrafiknämnd, hava av utredningen beräknats till 107,500 kronor. I beloppet ingå emellertid icke utgifter för resor, expenser, lokalhyra m. m.

Därest vid förenämnda prövning av förslaget detsamma anses böra läggas till grund för lagstiftning i ämnet, har jag för avsikt att sedermera föreslå, att proposition föreläggas 1940 års riksdag. Då de bestämmelser, som sålunda kunna komma att föreslås, lämpligen torde böra träda i kraft den 1 januari 1941, skulle kostnaderna för statens biltrafiknämnd, därest sådan anses böra inrättas, endast behöva beräknas för ett halvt budgetår. Utan att i detta sammanhang taga slutlig ställning till kostnadsfrågan föreslår jag,

att för nästa budgetår å riksstaten beräknas ett anslag av 75,000 kronor. Beloppet synes mig lämpligen böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till *statens biltrafiknämnd* för budgetåret 1940/41 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 75,000, att avräknas mot automobilskattemedlen.

[55.] 13. **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar, förslagsanslag.** Från och med budgetåret 1935/36 har årligen under sjätte huvudtiteln anvisats ett förslagsanslag av 10,000 kronor, benämnt »Bidrag till vissa internationella sammanslutningar», för bestridande av utgifterna för Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet ävensom till den internationella luftfartskommissionen, vilka bidrag förut utgått av anslaget för bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Ifrågavarande bidrag utbetalas i franska francs. Anslaget torde för nästa budgetår böra bestämmas till samma belopp som för löpande budgetår, eller således till 10,000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *förslagsanslag* av ... kronor 10,000.

[56.] 14. **Bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar, reservationsanslag.** I sin skrivelse nr 6, punkten 54, anmälde riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag (1938 års sjätte huvudtitel, punkten 54), att riksdagen icke funnit anledning till erinran mot att såsom bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar lämnades ett statsbidrag av 30,000 kronor, att fördelas med lika belopp på tre budgetår. I samband därmed anvisade riksdagen för ändamålet för budgetåret 1938/39 ett reservationsanslag av 10,000 kronor. Under hänvisning i övrigt till den i ärendet tidigare lämnade redogörelsen torde här endast få erinras om följande. Enligt en av länsarkitekten i Göteborg verkställd utredning skulle regionplanen lämpligen omfatta ett område, som i stort sett skulle omslutas av en cirkel med tre mils radie omkring Göteborg och som innefattade kommuner inom såväl Göteborgs och Bohus län som Hallands och Älvsborgs län. Kostnaderna för planens upprättande beräknades enligt samma utredning till sammanlagt 155,000 kronor, och planens utarbetande skulle draga en tid av tre år. Kostnaderna förutsattes skola bestridas av staten med 30,000 kronor samt i övrigt av kommunerna och vägdistriktet.

I skrivelse den 25 oktober 1939 har *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anfört:

Efter omfattande förberedande arbeten beräknar länsstyrelsen, att den verksamhet med regionplanearbetet, för vilken ifrågavarande anslag varit av-

sett, skall kunna inom den närmaste tiden igångsättas i enlighet med en plan, som kommer att underställas Kungl. Maj:t för godkännande. Det belopp av 10,000 kronor, som år 1938 anslagits, blir vid detta förhållande — även om hänsyn toges till anslag från kommuner och vägdistrikt — icke tillräckligt för regionplaneverksamheten under innevarande och nästa budgetår.

Länsstyrelsen hemställer fördenskull, att för budgetåret 1940/41 måtte anvisas 10,000 kronor, motsvarande den andra tredjedelen av det belopp av 30,000 kronor, som enligt 1938 års riksdagsbeslut beräknats utgå av statsmedel för ifrågavarande ändamål.

Länsstyrelsens nu förevarande framställning om anvisande av ytterligare 10,000 kronor till ifrågavarande regionplan står i överensstämmelse med statsmakternas år 1938 fattade beslut, att av kostnaderna för upprättande av regionplanen staten skulle bestrida ett belopp av 30,000 kronor, att fördelas med lika belopp på tre budgetår.

Departements-
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar* för budgetåret 1940/41 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10,000.

[57.] 15. **Inköp av gatsten, reservationsanslag.** För lindrande av arbetslösheten bland stenarbetarna, främst inom Bohuslän och Blekinge, anvisade 1936 års riksdag till inköp av gatsten dels av automobilskattemedel sammanlagt 3 miljoner kronor, dels ock av skattemedel i allmänhet under femte huvudtiteln ett anslag av 2 miljoner kronor. Sedermera har för vart och ett av budgetåren 1937/38—1939/40 till samma ändamål anvisats 4 miljoner kronor, därav 2 miljoner kronor att utgå av automobilskattemedel.

Bestämmelser rörande upphandlingen av gatsten för de sålunda anvisade anslagen ha av Kungl. Maj:t meddelats genom beslut den 14 februari 1936 och den 6 november 1936, den 5 november 1937, den 6 oktober 1938 och den 4 augusti 1939, varvid handhavandet av inköpen uppdragits åt statens steninköpskommitté.

I skrivelse den 20 november 1939 har *statens steninköpskommitté* hemställt om anvisande för nästa budgetår av medel för fortsatta inköp av sten. Kommittén har till en början meddelat följande rörande den hittillsvarande verksamheten:

Tillverkningen av sten för statens räkning påbörjades i mars och april 1936 och har därefter pågått oavbrutet. Genom statsbeställningarna har selsättning beretts stenarbetare från vissa kommuner inom Göteborgs och Bohus län, Blekinge, Hallands och Kalmar län samt under vissa tider jämväl inom Kristianstads län. Statsbeställningarna ha lämnats successivt för kortare perioder, högst tre månader, för att möjliggöra en anpassning efter beställningarna av sten för export ävensom för inlandsmarknaden och på detta sätt med hjälp av statsbeställningarna bereda kontinuerligt arbete åt den inom industrien sysselsatta arbetarstammen.